I

Ifjor midt paa Sommeren blev en liden norsk Kystby Skuepladsen for nogle højst usædvanlige Begivenheder. Der dukked op en Fremmed i Byen, en vis Nagel, en mærkelig og ejendommelig Charlatan, som gjorde en Masse paafaldende Ting, og som forsvandt igen lige saa pludselig som han var kommet. Denne Mand fik endog Besøg af en ung og hemmelighedsfuld Dame, som kom i Gud ved hvilken Sort Ærinde og ikke turde være paa Stedet mer end i et Par Timer, før hun rejste sin Vej. Men alt dette er ikke Begyndelsen …

Begyndelsen er den, at da Dampskibet lagde til Kajen ved Sekstiden om Aftenen, viste der sig paa Dækket to tre Rejsende, hvoriblandt en Mand i en afstikkende gul Dragt og med en vid Fløjels Hue. Dette var om Aftenen den 12te Juni; ti der flagedes den Dag paa mange Steder i Byen i Anledning af Frøken Kiellands Forlovelse, som just fandt Sted den 12te Juni. Budet fra *Central* Hotel steg straks ombord, og Manden i den gule Klædning overgav ham da sit Tøj; han levered ogsaa med det samme sin Billet til en af Styrmændene; men derpaa gav han sig til at drive op og ned ad Dækket uden at gaa iland. Han lod til at være i stærk Bevægelse. Da Dampskibet ringte for tredje Gang, havde han ikke engang betalt sin Regning til Restauratøren.

Mens han saa var i Færd hermed, standsed han pludselig og saa, at Skibet allerede lagde ifra. Han studsed et Øjeblik, saa vinked han op mod Land til Hotelbudet og sagde til ham over Rellingen:

„Godt, bring mit Tøj op og hold et Værelse istand alligevel."

Dermed tog Skibet ham med sig videre udefter Fjorden.

Denne Mand var Johan Nilsen Nagel.

Hotelbudet trak hans Tøj med sig paa en Kærre; der var ikke mer end to smaa Kufferter og en Pels, – en Pels ogsaa, skønt det

var midt paa Sommeren, – desuden en Haandkuffert og en Violinkasse. Altsammen var uden Mærke.

Dagen efter, i Middagstiden, kom Johan Nagel kørende til Hotellet, kørende Landevejen med to Heste. Han kunde lige saa godt, ja, langt lettere være kommet Sjøvejen, og alligevel kom han kørende. Han havde noget mere Tøj med: paa Forsædet stod igen en Kuffert, og ved Siden af den laa en Rejsevæske, en Frakke og en Plaidrem med nogle Sager i. Plaidremmen var mærket *J. N. N.* med Perler.

Endnu mens han sad i Vognen spurgte han Værten om sit Værelse, og da han blev vist op i anden Etage, gav han sig til at undersøge Væggene, hvor tykke de var, og om der kunde høres noget fra Sideværelserne. Saa spurgte han pludselig Pigen:

„Hvad hedder De?"

„Sara."

„Sara. Og med det samme: maa jeg faa noget at spise? Jasaa, De hedder Sara? Hør," sagde han paany, „har her været Apotek i denne Gaard engang?"

Sara svared forundret:

„Ja. Men det er flere Aar siden."

„Jasaa, flere Aar? Jo, det slog mig med ét, da jeg traadte ind i Gangen; jeg kendte det ikke paa Lugten, men jeg fik en Fornemmelse af det alligevel. Ja, ja."

Da han kom ned forat spise, lukked han ikke sin Mund op til et eneste Ord under hele Maaltidet. Hans Medrejsende fra Dampskibet Aftenen forud, de to Herrer, som sad oppe ved Enden af Bordet, gjorde Miner til hinanden, da han kom ind, drev endog temmelig aabenlyst Spas med hans Uheld igaar, uden at han lod som han hørte det. Han spiste hurtigt, rysted paa Hovedet ad Desserten og rejste sig pludselig ved at lade sig glide baglænds over Taburetten. Han tændte straks en Cigar og forsvandt nedad Gaden.

Og nu blev han borte til langt over Midnat; han kom tilbage lidt før Klokken slog tre. Hvor han havde været? Det viste sig senerehen, at han var gaaet tilbage til Nabobyen, gaaet tilfods Tur og Retur hele den lange Vej, som han selv var kommet kørende om Formiddagen. Han maatte have havt et højst nødvendigt Ærinde. Da Sara lukked op for ham, var han dyvaad af

Sved; han smilte dog flere Gange til Pigen og var i udmærket Humør.

„Gud, hvilken dejlig Nakke, De har, Menneske!" sagde han. „Er her kommet nogen Post til mig, mens jeg var borte? Til Nagel altsaa, Johan Nagel? Huf, hele tre Telegrammer! Aa, hør, gør mig den Tjeneste at tage med Dem det Billede der paa Væggen, vil De det? Saa jeg slipper at have det for mine Øjne. Det blir saa kedeligt at ligge her i Sengen og se paa det hele Tiden. Napoleon den tredje havde nemlig ikke saa grønt Skæg. Tak skal De have."

Da Sara var gaaet, standsed Nagel midt paa Gulvet. Han stod aldeles stille. Han begyndte at stirre paa et enkelt Punkt paa Væggen helt fraværende, og naar undtages, at hans Hoved sank mere og mere over til den ene Side, bevæged han sig ikke. Dette vared en lang Stund.

Han var under Middelshøjde og havde et brunt Ansigt med et underligt mørkt Blik og en fin, kvindeagtig Mund. Paa den ene Finger havde han en simpel Ring af Bly eller Jærn. Han var meget skulderbred og kunde være otte og tyve eller tredive Aar, ialfald ikke mer end tredive. Hans Haar var begyndt at graane ved Ørene.

Han vaagned op af sine Tanker med et stærkt Ryk, saa stærkt, at det kunde være paataget, ret som om han længe havde staaet og studeret paa at gøre dette Ryk, skønt han var alene i Værelset. Saa tog han op af Bukselommen nogle Nøgler, nogle løse Smaapenge og en eller anden Slags Redningsmedalje i et sørgelig mishandlet Baand; disse Sager lagde han paa Bordet ved sin Seng. Derpaa stak han sin Lommebog ind under Hovedpuden og tog op af Vestlommen sit Ur og et Glas, et lidet Medicinglas med Giftmærke paa. Han holdt Uret et Øjeblik i Haanden, før han lagde det bort, men Glasset stak han straks tilbage i Lommen. Nu trak han sin Ring af og vasked sig; han strøg sit Haar tilbage med Fingrene, Spejl benytted han slet ikke.

Han var allerede gaaet tilsengs, da han pludselig savned sin Ring, der laa efterglemt paa Vaskevandsstolen, og som om han ikke kunde være denne usle Jærnring foruden, stod han atter op og tog den paa. Tilsidst brød han de tre Telegrammer, men havde ikke engang læst det første igennem, før han slog op en liden kort, tyst Latter. Han laa og lo ganske alene med sig selv; hans

Tænder var overordentlig smukke. Saa blev igen hans Ansigt alvorligt, og lidt efter slængte han Telegrammerne væk med den største Ligegyldighed. De lod alligevel til at angaa en stor og vigtig Sag; der var Tale om to og seksti Tusind Kroner for en Landejendom, ja, et Tilbud om hele Summens Udbetaling i Kontanter, hvis Salg kom istand. Det var tørre, korte Forretningstelegrammer, og der var intet latterligt ved dem; men de var uden Underskrift. Nogle Minutter efter var Nagel sovnet. De to Lys, som brændte paa Bordet, og som han havde glemt at slukke, oplyste hans glat barberede Ansigt og hans Bryst og kasted et stille Skin ned paa Telegrammerne, der laa vidaabne paa Bordet …

Morgenen efter sendte Johan Nagel Bud til Posthuset og fik endel Aviser, deriblandt ogsaa et Par udenlandske, men ikke noget Brev. Sin Violinkasse tog han og satte paa en Stol midt i sit Værelse, ret som for at vise den frem; men han aabned den ikke og lod Instrumentet ligge urørt.

I Løbet af Formiddagen bestilte han ikke noget andet end at skrive et Par Breve og at drive læsende i en Bog op og ned ad Gulvet i sit Værelse. Han købte desuden et Par Handsker i en Butik, og lidt senere, da han gik paa Torvet, betalte han ti Kroner for en liden rød Hundehvalp, som han straks derpaa foræred Hotelværten. Hvalpen havde han til Latter for alle Mennesker døbt Jakobsen, og det uagtet det ovenikøbet var en Tispe.

Han foretog sig saaledes ingen Ting den hele Dag. Han havde ingen Forretninger i Byen og gjorde ingen Visit, besøgte intet af Kontorerne og kendte ikke en Sjæl. I Hotellet forundred man sig lidt over hans paafaldende Ligegyldighed for omtrent alt muligt, ja, endog for sine egne Ting. Saaledes laa endnu de tre Telegrammer aabne for enhver paa Bordet i hans Værelse; han havde ikke rørt ved dem, siden om Aftenen, da de kom. Han kunde ogsaa undlade at svare paa ligefremme Spørgsmaal. Værten havde to Gange forsøgt at faa ud af ham, hvad han var for noget, og hvorfor han var kommet til Byen, men han havde begge Gange slaaet det hen, som om det ikke vedkom ham. Endnu et ejendommeligt Træk kom tilsyne hos ham i Løbet af Dagen: skønt han slet ikke kendte et Menneske paa Stedet og ikke havde henvendt sig til nogen, havde han alligevel standset foran en af Byens unge Damer ved Indgangen til Kirkegaarden, havde standset op og set

paa hende og hilset meget dybt, uden at sige et Ord til Forklaring. Vedkommende Dame havde rødmet over hele Ansigtet. Derpaa var det frække Menneske drevet ret udad Landevejen, helt hen til Præstegaarden og forbi den, – noget, han forresten ogsaa gjorde de paafølgende Dage. Der maatte stadig lukkes op for ham efterat Hotellet var stængt om Aftenen, saa han kom sent hjem fra sine Vandringer.

Saa den tredje Morgen, just som Nagel kom ud af sit Værelse, blev han tiltalt af Værten, der hilste paa ham og sagde nogle elskværdige Ord. De drev ud paa Verandaen og satte sig begge to, og Værten fandt paa at gøre ham et Spørgsmaal angaaende Forsendelsen af en Kasse fersk Fisk:

„Hvordan skal jeg nu sende den Kasse dér, kan De sige mig det?"

Nagel saa hen paa Kassen, smilte og rysted paa Hovedet.

„Nej, det forstaar jeg mig ikke noget paa," svared han.

„Naa, ikke det. Jeg tænkte, at De kanske kunde have rejst endel og set et og andet andre Steder, hvorledes man bærer sig ad dér."

„Aa, ja, rejst lidt har jeg nok; men …"

Pause.

„Nej, det er kanske helst med – ja, med andre Ting, De har … De er kanske ikke Forretningsmand?"

„Jeg? Nej, jeg er ikke Forretningsmand."

„Ja, De er ikke paa Forretninger her i Byen, da?"

Hertil svared ikke Nagel mere. Han tændte en Cigar og røgte langsomt, idet han saa ud i Luften. Værten iagttog ham fra Siden.

„Vil De ikke spille lidt for os engang? Jeg ser, De har Violin med," sagde Værten paany.

Nagel svared ligegyldigt:

„Aa, nej, jeg har holdt op med det."

Lidt efter rejste han sig uden videre og gik. Efter et Øjeblik kom han tilbage og sagde:

„Hør, det faldt mig ind: De maa give mig Regning naar De vil. Det er jo mig det samme, hvornaar jeg betaler."

„Ja, Tak," svared Værten, „det haster ikke. Blir De her i længere Tid, maa vi jo regne noget billigere da. Jeg ved ikke, om De har tænkt at blive her i længere Tid?"

Nagel blev med ét livlig og svared straks; uden nogen rimelig Grund fik han endog en let Rødme i Ansigtet.

„Jo, det kan godt hænde, jo, det kan virkelig gærne være, at jeg blir her i længere Tid,“ sagde han. „Det beror paa Omstændighederne. Apropos, jeg har kanske ikke sagt Dem det: jeg er Agronom, Landmand, jeg kommer fra en Rejse, og nu kan det sandelig gærne være, at jeg slaar mig ned her en Tid. Men kanske jeg endog har glemt at ... Mit Navn er Nagel, Johan Nilsen Nagel.“

Dermed gik han hen og trykked Værtens Haand rigtig hjærteligt og bad om Undskyldning for, at han ikke tidligere havde præsenteret sig. Der var ikke Spor af Ironi at se i hans Miner.

„Jeg kom til at tænke paa, at vi kanske kunde skaffe Dem et bedre og roligere Værelse,“ sagde Værten; „De bor lige ved Trappen nu, og det er ikke altid behageligt.“

„Nej, Tak, det behøves ikke; Værelset er udmærket, jeg er vel tilfreds med det. Jeg kan desuden fra mine Vinduer se hele Torvet, og jeg holder af at have god Udsigt.“

Om lidt sagde Værten:

„Ja, De tager Dem altsaa fri en Tid nu da? De vil blive her ialfald en Stund udover Sommeren?“

Nagel svared:

„Ja, jeg blir her to tre Maaneder, kanske længer ogsaa, jeg ved ikke saa nøje. Det kommer alt an paa Omstændighederne. Jeg vil se Tiden an.“

En Mand gik i dette Øjeblik forbi og hilste i det samme til Værten. Det var en højst uanselig Mand, liden af Vækst og yderst fattigt klædt; hans Gang var saa besværlig, at den var paafaldende; og alligevel kom han noksaa hurtigt afsted. Skønt han hilste meget dybt, tog ikke Værten til Hatten; Nagel derimod tog sin Fløjels Hue helt af.

Værten saa paa ham og sagde:

„Ja, det er en Mand, vi kalder Minutten. Han er lidt tusset, men det er Synd i ham, han er en ejegod Fyr, Stakkar.“

Dette var alt, som blev sagt om Minutten.

„Jeg læste,“ siger pludselig Nagel, „jeg læste for nogle Dage siden i Aviserne om en Mand, som var funden død her borte i Skogen et Sted; hvad var det egentlig for en Mand? En Karlsen, tror jeg? Var han herfra?“

„Ja,“ svarer Værten, „han var Søn af en Iglekone her; De kan se hendes Hus herfra, det røde Tag dernede. Han var bare hjemme nu i Ferien, og saa endte han lige saa godt sine Dage med det samme. Men det var stor Synd, han var en begavet Gut og skulde snart blevet Præst. Aa, ja, det er ikke saa godt at vide, hvad man skal sige om det; men det er lidt mistænkeligt, ja; for naar begge Pulsaarerne var overskaarne, saa kunde det vel vanskelig være et Ulykkestilfælde da. Nu har man fundet Kniven ogsaa, en liden Pennekniv med hvidt Skaft; Politiet fandt den sent igaaraftes. Aa, der var vel formodentlig en Kærlighedshistorie med i Spillet.“

„Jasaa. Men er der da virkelig nogen Tvivl om, at han har dræbt sig selv?“

„Man haaber det bedste, det vil sige: der er ogsaa dem, som tror, at han kan have gaaet med Kniven i Haanden og saa snublet saa forkært, at han har skadet sig paa to Steder med en Gang. Ha-ha, jeg synes, det er lidet rimeligt, meget lidet rimeligt. Men han faar ganske bestemt indviet Jord. Nej, han har nok ikke snublet, desværre!“

„De siger, at man fandt Kniven først igaaraftes, laa da ikke Kniven ved Siden af ham?“

„Nej, den laa flere Skridt borte. Efterat han har brugt den, har han slængt den væk, længer ind i Skogen; det var ved et rent Tilfælde man fandt den.“

„Saa. Men hvad Grund kunde han have til at kaste Kniven bort, naar han alligevel laa med aabne Knivsaar? Det var jo dog klart for alle, at han maatte have brugt en Kniv?“

„Ja, Gud ved, hvad Mening han kan have havt med det; men der var nok som sagt en Kærlighedshistorie med i Spillet. Jeg har aldrig hørt saa galt; jo mer jeg tænker paa det, des værre synes jeg det er.“

„Hvorfor tror De, at der var en Kærlighedshistorie med i Spillet?“

„Aa, af forskellige Grunde. Det er forresten ikke saa godt at sige noget om det.“

„Men kunde han ikke have faldt af sig selv, ufrivilligt? Han laa jo saa stygt; laa han ikke paa Maven og med Ansigtet ned i en Vandpyt?“

„Jo, og han havde sølet sig græsselig til; men det betyder ikke noget, han kan have havt en Mening med det ogsaa. Han kan

maaske have villet skjule Dødssmærterne i sit Ansigt paa den Maade. Ingen ved det."

„Efterlod han sig noget skriftligt paa sig?"

„Han skal have gaaet og skrevet paa et Stykke Papir; han plejed forresten saa ofte at gaa efter Vejene og skrive paa noget. Nu tænker man sig, at han har brugt Kniven til at skærpe Blyanten med eller saadant noget, og saa skal han være rullet overende og have stukket Hul først paa det ene Haandled just paa Pulsaaren, dernæst paa det andet Haandled just paa Pulsaaren, alt i samme Fald. Ha-ha-ha, nej, den gaar ikke! Men han efterlod sig ganske rigtigt noget skriftligt, han holdt et lidet Papir i Haanden, og paa det Papir stod der de Ord:

„Gid dit Staal var saa skarpt som dit sidste Nej!"

„Au, hvor det var affekteret! Var Kniven sløv?"

„Ja, den var sløv."

„Kunde han ikke have brynet den først?"

„Det var ikke hans Kniv."

„Hvis Kniv var det da?"

Værten betænker sig lidt, men siger saa:

„Det var Frøken Kiellands Kniv."

„Var det Frøken Kiellands Kniv?" spørger Nagel. Og lidt efter spørger han videre: „Naa, og hvem er Frøken Kielland?"

„Dagny Kielland. Hun er Datter af Præsten."

„Jasaa. Det var ganske mærkeligt. Har man hørt paa Magen! Var den unge Mand da saa forgabet i hende?"

„Ja, han var vel det. Forresten er allesammen forgabet i hende, saa han var ikke alene om det."

Nagel faldt i Tanker og sagde intet mer. Saa bryder Værten Tausheden og ytrer:

„Ja, dette, jeg nu har fortalt Dem, er en Hemmelighed, og jeg beder Dem om at ..."

„Naa, saa," svarer Nagel. „Ja, De kan være aldeles rolig."

Da Nagel lidt efter gik ned til Frokost, stod Værten allerede i Køkkenet og fortalte, at han endelig havde havt en ordentlig Passiar med den gule Mand paa Numer 7. „Han er Agronom," sagde Værten, „og han kommer fra Udlandet. Han siger, at han vil være her i flere Maaneder, Gud ved, hvad det er for Slags Indfald af ham ..."

II

Om Aftenen den samme Dag hændte det, at Nagel med ét kom til at træffe sammen med Minutten. Det blev til en kedelig og endeløs Samtale dem imellem, en Samtale, som vared godt og vel tre Timer.

Det hele gik saaledes til fra først til sidst:

Johan Nagel sad inde i Hotellets Kafé og holdt en Avis i Haanden, da Minutten traadte ind. Der sad ogsaa nogle flere Mennesker omkring Bordene, deriblandt en tyk Bondekone med et sort og rødt Strikkettørklæde over Skuldrene. Minutten lod til at være kendt af alle; han hilste høfligt tilhøjre og venstre, da han kom ind, men blev modtagen med høje Raab og Latter. Selv Bondekonen rejste sig og vilde danse med ham.

„Ikke idag, ikke idag," sagde han undvigende til Konen, og dermed gaar han lige hen til Værten og henvender sig til ham med Huen i Haanden:

„Jeg har baaret Kullene op i Køkkenet," siger han, „og saa er der vel ikke mere idag?"

„Nej," svarer Værten, „hvad mere skulde der være?"

„Nej," siger Minutten ogsaa og træder spagfærdigt tilbage.

Han var ganske ualmindelig styg. Han havde rolige, blaa Øjne, men udstaaende, uhyggelige fortænder og en yderst forvreden Gang, fordi han havde en Legemsfejl. Hans Haar var temmelig graat; Skægget derimod var mørkere, men saa tyndt, at Ansigtet overalt skinned igennem. Denne Mand havde engang været Sjømand, men leved nu hos en Slægtning, som havde en liden Kulhandel nede ved Bryggerne. Han saa sjælden eller aldrig op fra Gulvet, naar han talte med nogen.

Man raabte paa ham henne ved et af Bordene, en Herre i graa Sommerklæder vinker ivrigt til ham og viser ham en Ølflaske.

„Kom og faa et Glas Brystmælk. Desuden vil jeg se, hvordan det klæder Dem at være uden Skæg," siger han.

Ærbødigt, med Huen fremdeles i Haand og med krummet Ryg nærmer Minutten sig Bordet. Da han kom forbi Nagel, hilste han særskilt til ham og bevæged Læberne ganske lidt. Han stiller sig op foran den graa Herre og hvisker:

„Ikke saa højt, Fuldmægtig, jeg beder Dem. De ser, her er Fremmede tilstede."

„Men Herregud," siger Fuldmægtigen, „jeg vilde bare byde Dem et Glas Øl, jo. Og saa kommer De her og skælder mig ud forat tale for højt."

„Nej, De misforstaar mig, og jeg beder om Undskyldning. Men naar der er Fremmede tilstede, vil jeg saa nødig til igen med de gamle Spillopper. Jeg kan heller ikke drikke Øl, ikke nu."

„Jasaa, det kan De ikke? De kan ikke drikke Øl?"

„Nej, jeg takker Dem, ikke nu."

„Jasaa, De takker mig ikke nu? Hvornaar takker De mig da? Ha-ha-ha, er De Søn af en Præst! Men læg dog Mærke til, hvorledes De udtrykker Dem."

„Aa, De misforstaar mig, og det faar saa være."

„Saa, saa, ikke noget Sludder. Hvad gaar der af Dem?"

Fuldmægtigen trækker Minutten ned paa en Stol, og Minutten sidder ogsaa et Øjeblik, men rejser sig saa igen.

„Nej, lad mig være," siger han, „jeg taaler ikke at drikke; i det sidste taaler jeg det ogsaa mindre end før, Gud ved, hvad det kommer af. Jeg blir fuld før jeg ved Ordet af, og kommer i Vildrede."

Fuldmægtigen rejser sig, ser fast paa Minutten, trykker ham et Glas i Haanden og siger:

„Skaal!"

Pause. Minutten ser op, stryger Haaret fra Panden og tier.

„Naa, forat gjøre Dem til Vilje; men bare nogle Draaber," siger han da. „Men bare lidt, forat have den Ære at skaale med Dem."

„Drik ud!" raaber Fuldmægtigen og maa vende sig bort for ikke at briste i Latter.

„Nej, ikke helt ud, ikke helt ud. Hvorfor skal jeg drikke ud, naar det er mig imod? Ja, tag det ikke ilde op og rynk ikke Ansigtet af den Grund; jeg skal heller gøre det for denne Gang, naar De endelig vil. Jeg haaber, det stiger mig ikke til Hovedet; det er latterligt, men jeg taaler saa lidet. – Skaal!"

„Ud, ud!" skriger Fuldmægtigen paany, „helt tilbunds! Saa, ja, det var rigtigt. Saa, nu sætter vi os og gør Grimaser. Først kan De skære lidt Tænder, siden klipper jeg Skægget af Dem og gør Dem ti Aar yngre. Men først skærer De altsaa Tænder."

„Nej, det gør jeg ikke, ikke i disse fremmede Menneskers Paasyn. De skal ikke forlange det, jeg gør det virkelig ikke," svarer Minutten og vil gaa. „Jeg har heller ikke Tid," siger han.

„Heller ikke Tid? Det var slemt. Ha-ha, det var rigtig slemt. Ikke engang Tid, hvad?"

„Nej, ikke nu."

„Hør nu her: om jeg nu fortalte Dem, at jeg alt længe har tænkt paa Dem med en anden Frakke end den, som De der har paa ... Lad mig se forresten! Jo, den er jo kav, mælt raadden jo, se her! Den holder ikke et Fingertryk." Og Fuldmægtigen finder et lidet Hul, som han borer Fingeren ind i. „Den giver efter, den holder ikke det Spor, se her, nej, vil De se her!"

„Lad mig være! For Guds Skyld, hvad har jeg gjort Dem? Og lad min Frakke være i Fred!"

„Men Herregud, jeg lover Dem jo en anden Frakke imorgen den Dag, jeg lover det i – lad mig se: en to fire syv – altsaa syv Menneskers Overvær. Hvad gaar der af Dem iaften? De blæser op og er bøs og vil trampe os allesammen under Dem. Jo, det gør De. Bare fordi jeg fingrer ved Deres Frakke."

„Jeg beder om Forladelse, det var ikke min Mening at være bøs; De ved, at jeg kan gøre Dem en hvilkensomhelst Villighed, men ..."

„Naa, saa gør mig den Villighed at sætte Dem."

Minutten stryger sit graa Haar bort fra Panden og sætter sig.

„Godt, gør mig dernæst den Villighed at skære lidt Tænder."

„Nej, det gør jeg ikke."

„Saa det gør De ikke, hvad? Ja eller Nej!"

„Nej, du gode Gud, hvad har jeg gjort Dem? Kan De ikke lade mig være i Fred? Hvorfor skal netop jeg være til Nar for alle? Den Fremmede derborte ser hid; jeg har lagt Mærke til det, han holder Øje med os og ler formodentlig han ogsaa. Saaledes er det bestandig: den første Dag, De kom, havde Doktor Stenersen mig fat og lærte Dem straks at drive Løjer med mig, og nu lærer De Herren derborte det samme. Den ene efter den anden lærer det efter Tur."

„Saa, saa, Ja eller Nej?"

„Nej, hører De!" skriger Minutten og springer op fra Stolen. Men som om han var bange for at have været for hæftig, sætter

han sig igen og lægger til: „Jeg *kan* ikke skære Tænder heller, De skal tro mig."

„*Kan* De ikke? Ha-ha, jogu De kan. De skærer udmærket Tænder."

„Gud hjælpe mig, om jeg kan!"

„Ha-ha-ha! Men De har jo gjort det engang før?"

„Ja, men da var jeg fuld, jeg husker det ikke, det gik altsammen rundt for mig. Jeg var syg i to Dage efterpaa."

„Rigtigt," siger Fuldmægtigen. „De var fuld dengang, det medgiver jeg. Hvorfor sidder De forresten og plaprer ud med dette i alle disse Folks Paahør? Det er mere end jeg vilde have gjort; men De har ikke Takt i Livet, skal jeg sige Dem, skønt De er en fortræffelig Mand."

Ved dette Tidspunkt gik Værten ud af Kaféen. Minutten tier; Fuldmægtigen ser paa ham og siger:

„Naa, hvad blir det til? Husk paa Frakken."

„Jeg husker den," svarer Minutten, „men jeg hverken vil eller kan drikke mer, nu ved De det."

„De baade vil og kan! Hørte De, hvad jeg sagde? Vil og kan, sagde jeg. Om jeg saa skal hælde det i Dem, saa ..." Med disse Ord rejser Fuldmægtigen sig med Minuttens Glas i Haanden. „Saa, gab op!"

„Nej, ved Gud i Himlen, om jeg smager mer Øl!" raaber Minutten bleg af Bevægelse. „Og ingen Magt paa Jorden kan faa mig til det! Ja, De faar undskylde mig, jeg blir daarlig af det, De ved ikke, hvordan jeg har det. Gør mig ikke saa ondt, jeg beder Dem oprigtigt. Jeg vil heller – heller skære lidt Tænder uden Øl."

„Naa, det er en anden Sag, se, det er Fan til en helt anden Sag, naar De vil gøre det uden Øl."

„Ja, jeg vil heller gøre det uden Øl."

Og Minutten skærer endelig under fuld Latter fra de omkringsiddende sine frygtelige Tænder sammen. Nagel læser tilsyneladende fremdeles i sin Avis; han sidder ganske stille henne paa sin Plads ved Vinduet.

„Højere! højere!" raaber Fuldmægtigen; „skær højere, ellers kan vi ikke høre det."

Minutten sidder stiv ret op og ned paa Stolen, holder sig fast med begge Hænder, som om han er bange for at falde ned, og

skærer Tænder, saa hans Hoved dirrer. Allesammen ler, Bondekonen ler ogsaa, saa hun maa tørre sine øjne; hun ved ikke sin levende Raad for Latter og lægger til at spytte meningsløst to Gange henad Gulvet af bare Henrykkelse.

„Gud hjælpe mig for Dere!" hyler hun aldeles opgivet.

„Saa! Jeg kan ikke skære højere," siger Minutten, „jeg kan virkelig ikke, Gud er mit Vidne, De skal tro mig, nu kan jeg ikke mer."

„Nej, nej, saa hvil Dem lidt og tag fat igen. Men Tænder skal De skære. Siden klipper vi Skægget af Dem. Smag nu paa Øllet; jo, De skal, se, her staar det færdigt."

Minutten ryster blot paa Hovedet og tier. Fuldmægtigen tager sin Pengepung op og lægger en Femogtyveøring paa Bordet. Dermed siger han:

„De plejer forresten at gøre det for ti, men jeg misunder Dem ikke fem og tyve, jeg forhøjer Deres Gage. Saa!"

„Ja, plag mig nu ikke mer, jeg gør det ikke."

„De gør det ikke? De nægter?"

„Men du himmelske Gud, hold dog engang op og lad mig faa Fred for Dem! Jeg føjer Dem ikke mer for den Frakkes Skyld, jeg er dog et Menneske jeg ogsaa. Hvad vil De mig?"

„Nu skal jeg sige Dem ét: Som De ser knipser jeg denne Smule Cigaraske ned i Deres Glas, ser De det? Og jeg tager denne ubetydelige Svovlstik her og denne Bagatel af en Svovlstik her og stikker disse to Svovlstikker ned i det selvsamme Glas, mens De ser paa det. Saaledes! Og nu indestaar jeg Dem for, at De alligevel skal drikke Deres Glas lige til Bunden. Ja, det skal De."

Minutten sprang op. Han skalv synligt, hans graa Haar var igen falden ned i Panden, og han stirred Fuldmægtigen lige ind i Ansigtet. Dette varer flere Sekunder.

„Nej, det er formeget, det er formeget!" raabte endog Bondekonen. „Gør det ikke! Ha-ha-ha, Gud bevare mig for Dere!"

„De vil altsaa ikke? De vægrer Dem?" spørger Fuldmægtigen. Han rejste sig op han ogsaa og blev staaende.

Minutten gjorde en Anstrængelse for at tale, men kom ikke frem med et Ord. Allesammen saa paa ham.

Da rejser pludselig Nagel sig op fra sit Bord henne ved Vinduet, lægger Avisen ned og gaar tversover Gulvet. Han forhaster sig ikke og gør ingen Støj, men alligevel tiltrak han sig alles Op-

mærksomhed. Han standser ved Minutten, lægger sin Haand paa hans Skulder og siger med høj, klar Stemme:

„Hvis De vil tage Deres Glas og slaa det i Hovedet paa den Hvalp dér, saa giver jeg Dem kontant en Tikrone og redder Dem fra alle mulige Følger." Han pegte ret paa Fuldmægtigens Ansigt og gentog: „Jeg mener den Hvalp dér."

Der blev med ét aldeles stille. Minutten saa skrækslagen fra den ene til den anden og sagde: „Men ...? Nej, men ...?" Længer kom han ikke, men dette gentog han Gang paa Gang med dirrende Stemme og som om det var et Spørgsmaal. Ingen anden sagde noget. Fuldmægtigen traadte fortumlet et Skridt tilbage og fandt sin Stol; han var bleven ganske hvid i Ansigtet og sagde ikke noget han heller. Hans Mund stod aaben.

„Jeg gentager," vedblev Nagel højt og langsomt, „at jeg giver Dem en Tikrone forat slaa Deres Glas i den Hvalps Hoved. Jeg holder Pengene her i Haanden. De skal heller ikke være bange for Følgerne." Og Nagel holdt virkelig en Tikrone frem og lod Minutten se den.

Men Minutten bar sig besynderligt ad. Han stak med en Gang af til en Krog af Kaféen, løb med sine smaa, forvredne Skridt hen til denne Krog og satte sig der, uden at svare. Han sad med ludende Hoved og skuled til alle Sider, idet han flere Gange trak Knæene op under sig som i Angst.

Nu gik Døren op, og Værten kom tilbage. Han begyndte at pusle med sine egne Sager borte ved Disken og gav ikke Agt paa, hvad der passered omkring ham. Først da Fuldmægtigen pludselig sprang ivejret og løfted begge Armene op med et rasende, næsten tyst Raab foran Nagel, blev Værten opmærksom og spurgte:

„Hvad i Alverden ...?"

Men ingen svared noget. Fuldmægtigen slog to Gange vildt ud fra sig, men stødte hver Gang mod Nagels Knytnæver. Han kom ingen Vej; hans Uheld opirred ham, og han slog dumt ret ud i Luften, som om han vilde holde sig alting fra Livet; endelig drev han selv sidelænds henimod Bordene, tumled i en Taburet og faldt helt paa Knæ. Han pusted højt, den hele Skikkelse var ukendelig af Raseri; ovenikøbet havde han banket sine Arme tildøde mod disse to spidse Knytnæver, der stak ivejret overalt, hvor han slog. Nu blev der almindelig Tumult i Kaféen, Bondekonen og hendes Følge flygted mod Dørene, mens de andre

raabte i Munden paa hinanden og vilde lægge sig imellem. Endelig rejser Fuldmægtigen sig igen og gaar henimod Nagel; han standser og skriger med Hænder strakt ret frem, skriger stakaandet og i latterlig Fortvivlelse over ikke at finde Ord:

„Din fordømte ... Fan sværte dig, din Laps!"

Nagel saa paa ham og smilte, traadte hen til Bordet, tog Fuldmægtigens Hat og rakte ham den med et Buk. Fuldmægtigen rev Hatten til sig og vilde i sit Raseri kyle den tilbage, men betænkte sig og satte den paa Hovedet med et Smæld. Derpaa vendte han sig om og gik ud af Døren. Han havde to svære Buler i sin Hat, da han gik, og fik derved et komisk Udseende.

Nu trængte Værten sig frem og forlangte Forklaring. Han henvendte sig til Nagel, greb ham i Armen og sagde:

„Hvad er det, som foregaar her? hvad skal dette betyde?"

Nagel svared:

„Aa, vil De ikke lade være at gribe mig i Armen; jeg løber ikke bort. Forresten er det ikke noget, som foregaar her, jeg har fornærmet den Mand, som just gik ud, og han vilde forsvare sig, der er intet at sige paa det, alt er i Orden."

Men Værten blev vred og stamped i Gulvet.

„Ingensomhelst Kvalm!" raabte han, „ingensomhelst! Vil De holde Styr, saa faar De gaa ud paa Gaden; men herinde vil jeg ikke paa nogen Maade vide af det. Jeg mener Folk blir gale!"

„Ja, det er godt!" afbryder et Par af Gæsterne, „men vi saa det hele." Og med Godtfolks Trang til at holde med den for Øjeblikket sejrende, tager de ganske ubetinget Parti for Nagel. De forklared Værten hele Sammenhængen.

Nagel selv trak paa Skuldrene og gik hen til Minutten. Uden nogen Indledning spurgte han den lille graahaarede Nar:

„Men i hvilket Forhold staar De til den Fuldmægtig, eftersom han kan behandle Dem paa den Maade?"

„Snak ikke!" svarer Minutten; „jeg staar ikke i nogetsomhelst Forhold til ham, han er mig fremmed. Jeg har blot danset for ham engang paa Torvet for ti Øre. Forøvrigt driver han altid Spas med mig."

„De danser altsaa for Folk og tager Betaling for det?"

„Ja, nu og da. Men det er ikke ofte, det er kun naar jeg trænger disse ti Øre og ikke kan opdrive dem paa anden Maade."

„Hvad bruger De da Pengene til?"

„Jeg kan have mangt at bruge Penge til. Jeg er for det første en dum Mand, jeg er lidet begavet, og det er ikke godt for mig. Da jeg var Sjømand og ernæred mig selv, gik det i alle Dele bedre; men saa fik jeg en Skade, jeg faldt ned fra Riggen og fik Brok, og siden har jeg ikke kunnet slaa mig godt igennem. Jeg faar min Mad og desuden alt, hvad jeg trænger af min Onkel; jeg bor ogsaa hos ham og har det godt, ja, Overflod af alt, for min Onkel har en Kulhandel, som han lever af. Men jeg bidrager ogsaa selv med lidt til mit Underhold, især nu om Sommeren, naar vi næsten ingen Kul faar solgt. Dette er saa sandt, som jeg nu sidder og forklarer det. Der er de Dage, da ti Øre kommer vel med, jeg køber altid noget for dem og bringer det hjem. Men hvad Fuldmægtigen angaar, da morer det ham at se mig danse, netop fordi jeg har Brok og ikke kan danse ordentligt."

„Er det altsaa med Deres Onkels Vilje, at De saaledes danser for Betaling paa Torvet?"

„Nej, nej, det er det ikke, det maa De endelig ikke tro. Han siger ofte: Væk med disse Bajadspenge! Ja, han kalder det mangen Gang Bajadspenge, naar jeg kommer med mine ti Øre, og skælder mig Huden fuld, fordi Folk har mig tilbedste."

„Naa, dette var altsaa det første. Nu det andet?"

„Hvadbehager?"

„Nu det andet?"

„Det forstaar jeg ikke."

„De sagde, at De *for det første* var en dum Mand; naa, men nu det andet?"

„Ja, sagde jeg det, saa beder jeg om Undskyldning."

„De er altsaa bare dum?"

„Jeg beder oprigtigt om Tilgivelse."

„Var Deres Fader Præst?"

„Ja, min Fader var Præst."

Pause.

„Hør," siger Nagel, „hvis De ikke har noget at forsømme med det, saa lad os gaa op til mig en Stund, op paa mit Værelse, vil De det? Røger De Tobak? Godt! Ja, værsaagod, jeg bor ovenpaa. Jeg er meget taknemmelig for, at De vil se op til mig."

Til stor Forundring for alle gik Nagel og Minutten op i anden Etage, hvor de blev sammen hele Aftenen.

III

Minutten fandt sig en Stol og tændte en Cigar.

„Drikker De ingenting?" spurgte Nagel.

„Nej, jeg drikker ikke meget; jeg forvirres af det og ser dobbelt om ganske kort Tid," svared hans Gæst.

„Har De nogensinde drukket Champagne? Ja, det har De naturligvis?"

„Ja, for mange, mange Aar siden, i mine Forældres Sølvbryllup, da drak jeg Champagne."

„Var det godt?"

„Ja, jeg husker, at det smagte godt."

Nagel ringte og fik Champagne.

Mens de nipper til Glassene og røger til, siger pludselig Nagel og ser fast paa Minutten:

„Sig mig – ja, det er bare et Spørgsmaal, og det vil maaske endog forekomme Dem latterligt; men kunde De for en vis Sum lade Dem indskrive som Barnefader for et Barn, som De ikke var Fader til? Det falder mig bare ind."

Minutten saa paa ham med vidaabne Øjne, men taug.

„For en mindre Sum, femti Kroner, eller lad os sige indtil et Par Hundrede Kroner?" spørger Nagel. „Det kommer ikke saa nøje an paa hvormeget."

Minutten ryster paa Hovedet og tier en lang Stund.

„Nej," svarer han saa.

„Ja, kunde De ikke det? Jeg skulde i saa Fald udrede Pengene kontant."

„Det hjælper ikke. Nej, jeg kan ikke gøre det, jeg kan ikke tjene Dem i det."

„Ja, hvorfor egentlig ikke?"

„Stop! Sig ikke noget og bed mig ikke, lad mig være. Jeg er dog et Menneske."

„Ja, naturligvis er De et Menneske. Naa, det var kanske altfor grovt; hvorfor skulde De gøre nogen en slig Tjeneste? Men jeg kunde have Lyst til at gøre Dem et Spørgsmaal til: er De villig til ... kunde De for fem Kroner gaa rundt Byen med en Avis eller en Papirpose hæftet fast paa Deres Ryg, begynde her ved Hotellet og lægge Vejen om Torvet og Bryggerne – kunde De gøre det? Og for fem Kroner?"

Minutten luder skamfuld med Hovedet og gentager mekanisk: fem Kroner. Ellers svared han ikke.

„Naa, ja, eller ti Kroner, om De vil; lad os sige ti Kroner. De kunde altsaa gøre det for ti?"

Minutten stryger Haaret fra Panden.

„Jeg begriber ikke, at alle Folk, som kommer her, ved paa Forhaand, at jeg er til Nar for alle," siger han.

„Som De ser, kan jeg overrække Dem Pengene straks," vedbliver Nagel; „det beror bare paa Dem selv."

Minutten fæster Øjnene paa Sedlen, stirrer et Øjeblik fortabt paa disse Penge, slikker sig formelig om Munden efter dem og udbryder:

„Ja, jeg ..."

„Undskyld!" siger Nagel hurtigt; „undskyld, at jeg afbryder Dem," siger han igen, forat hindre den anden fra at tale. „Hvad er Deres Navn? Jeg ved ikke, jeg tror ikke, De har sagt mig, hvad De hedder?"

„Mit Navn er Grøgaard."

„Jasaa, Grøgaard? Er De i Slægt med Ejdsvoldsmanden?"

„Ja, ogsaa det."

„Hvad var det nu vi talte om? Jasaa, Grøgaard? Ja, De vil naturligvis ikke tjene disse ti Kroner paa den Maade, da? Vel?"

„Nej," hvisker Minutten vaklende.

„Nu skal De høre," siger Nagel, og han talte meget langsomt; „jeg vil med Glæde give Dem denne Tikrone, fordi De *ikke* vilde gøre dette, som jeg foreslog Dem. Og jeg vil desuden give Dem endnu en Tikrone til paa Købet, hvis De vil gøre mig den fornøjelse at modtage den. Spring ikke saaledes op; denne lille Villighed generer mig ikke, jeg har mange Penge nu, ganske mange Penge; det sætter mig ikke i Forlegenhed." Da han havde fundet Pengene frem, lagde Nagel til: „De gør mig blot en Glæde; værsaagod!"

Men nu sidder Minutten stum, hans Lykke stiger ham til Hovedet, og han begynder at kæmpe med Graaden. I et halvt Minut glipper han med Øjnene og svælger: saa siger Nagel:

„De kan vel være firti Aar eller saa, De?"

„Tre og firti, jeg er over tre og firti."

„Saa, stik nu Pengene i Lommen, og ... Aa, velbekomme! Hør, hvad hedder den Fuldmægtig, som vi talte med nede i Kaféen?"

„Det ved jeg ikke, vi kalder ham blot Fuldmægtigen; han er Fuldmægtig paa Sorenskriverkontoret."

„Ja, ja, det er ogsaa ligegyldigt. Sig mig ..."

„Undskyld!" Minutten kan ikke holde sig længer, han er overvældet og vil absolut forklare sig, skønt han stammer som et Barn. „Undskyld og tilgiv mig!" siger han. Og paa en lang Stund kan han ikke faa til mere.

„Hvad var det, De vilde sige?"

„Jeg vilde sige Dem Tak, oprigtig Tak af et oprigtigt ..."

Pause.

„Naa, ja, det er vi færdige med," slutter Nagel.

„Nej, bi lidt!" raabte Minutten. „Ja, undskyld, men vi er ikke færdige med det. De troed, at jeg ikke *vilde* gøre det, at det var Vrangvillighed fra min Side, og at jeg gjorde mig en Glæde af at stille mig paa Bagbenene; men saasandt som der er en Gud ... Men er vi saa færdige med det? Kan vi saa siges at være færdige med det, naar De kanske endog fik det Indtryk, at jeg saa paa Prisen og ikke vilde gøre det for fem Kroner? Det var ikke af Hensyn til Betalingen, jeg betænkte mig, det haaber jeg, De ikke tror. Og det var bare dette, jeg vilde sige."

„Ja, det er altsammen godt! det taler vi ikke mere om. En Mand med Deres Navn og Dannelse skal jo ikke gøre slige Narrestreger. Vel? Jeg kom til at tænke paa ... ja, De kender naturligvis alle Byens Forhold, ikke sandt? Jeg skal sige Dem, jeg har tænkt at bo her en Tid, virkelig slaa mig til her for nogle Maaneder i Sommer, hvad mener De om det? Er De herfra!"

„Ja, jeg er født her; min Fader var Præst her, og jeg har boet her de sidste tretten Aar, fra jeg blev vanfør."

„Bringer De Kul omkring? Jeg syntes, De talte om, at De havde bragt Kul hid til Hotellet?"

„Ja, jeg bærer Kul om i Husene. Det generer mig ikke, hvis det er derfor De spørger. Det er gammel Vane, og det skader mig ikke, naar jeg bare gaar forsigtigt i Trapperne. Men ifjor Vinter faldt jeg ned og forværred mig, saa jeg en lang Tid maatte bruge Stok."

„Gjorde De virkelig? Hvorledes gik det til?"

„Jo, det var i Bankens Trappe, og der var lidt Is paa Trinene. Nu stiger jeg op med en temmelig tung Sæk. Da jeg var kommet vel midtvejs ser jeg højt oppe i Trappen Konsul Andresen, som

netop kommer nedad. Jeg vil da vende om og gaa ned igen, forat Konsulen kan komme frem; han sagde ikke, at jeg skulde gøre det, men det faldt af sig selv, og jeg vilde ogsaa have gjort det uopfordret; men i det samme var jeg saa uheldig at glide paa Trinet og falde. Jeg kom ned paa højre Skulder; det lyder løjerligt, men det var virkelig paa højre Skulder, jeg kom ned, efterat jeg havde tumlet om mange Gange. Hvordan er det med Dem? siger Konsulen til mig; De skriger ikke, De har altsaa ikke slaaet Dem? Nej, svarer jeg, jeg var lidt heldig endda! Men det vared ikke fem Minutter før jeg besvimed to Gange i Træk; desuden hovned jeg op i Underlivet paa Grund af mit gamle Tilfælde. Konsulen betænkte mig forresten rigeligt bagefter, skønt han ingen Skyld havde."

„Led De ingen anden Skade? Slog De Dem ikke i Hovedet?"

„Aa, jo, jeg slog mig lidt i Hovedet. Jeg spytted ogsaa Blod en Stund."

„Og Konsulen hjalp Dem i den Tid, De var syg?"

„Ja, det gjorde han, og det paa en storartet Maade. Han sendte mig baade den ene og den anden Ting, han glemte mig ikke nogen Dag. Men det bedste af alt var, at den Dag, jeg var oppe igen og gik til Konsulen forat takke ham, havde han allerede ladet Flaget hejse. Han havde udtrykkelig givet Ordre til at hejse Flaget bare til Ære for mig, skønt det ogsaa var Frøken Fredrikkes Fødselsdag."

„Hvem er Frøken Fredrikke?"

„Det er hans Datter."

„Saa. Ja, det var jo smukt af ham ... Aa, hør, De ved ikke, hvad man flaged for her i Byen for nogle Dage siden?"

„For nogle Dage siden? Lad mig se, var det for vel en Uge siden? Naa ja, saa var det for Frøken Kiellands Forlovelse, Dagny Kiellands Forlovelse. Aa, ja, den ene efter den anden forlover sig og gifter sig og rejser bort. Jeg har Venner og Bekendte snartsagt over det hele Land nu, og der er ingen af dem, jeg ikke vilde møde igen. Jeg har set dem lege og gaa paa Skolen og konfirmeres og blive voksne allesammen. Dagny var blot tre og tyve Aar, og hun var hele Byens Kælebarn. Hun var ogsaa smuk. Hun blev forlovet med Løjtnant Hansen, som i sin Tid har foræret mig denne selvsamme Hue, som jeg har her. Han er ogsaa herfra."

„Har denne Frøken Kielland lyst Haar?"

„Ja, hun har lyst Haar. Hun er ganske usædvanlig smuk, og allesammen var ogsaa glade i hende."

„Jeg har nok set hende borte ved Præstegaarden. Plejer hun at gaa med en rød Parasol?"

„Akkurat! Der er heller ingen anden, som har en rød Parasol her, saavidt jeg ved. De har ganske bestemt set hende, hvis De har set en Dame med en tyk gul Flætte nedad Ryggen; hun er ikke lig nogen anden her omkring. Men De har kanske ikke talt med hende endda?"

„Jo, maaske ogsaa talt med hende." Og Nagel lægger tankefuldt til for sig selv: „Nej, kære, var dét Frøken Kielland!"

„Ja, men ikke ordentligt? De har kanske ikke havt en længere Samtale med hende? Det har De tilgode. Hun ler ganske højt, naar hun finder noget morsomt, og hun kan ogsaa ofte le ad næsten ingen Ting. Hvis De taler med hende, skal De se, hvorledes hun lytter opmærksomt til det, De siger, lige til De er færdig, og saa svarer hun paa det, De har sagt; men naar hun svarer, blir hun gærne rød i Kinderne; det er sandt, det stiger hende til Hovedet; jeg har lagt Mærke til det ofte, naar hun har talt med nogen. Med mig er det derimod en anden Sag, mig passiarer hun med, naar det træffer sig, og gør ingen Omstændigheder med det. Jeg kunde saaledes gaa til hende paa Gaden, og hun vilde standse og række mig Haanden, selv om hun havde det temmelig travelt. Hvis De ikke tror det, kan De blot lægge Mærke til det engang."

„Jo, jeg tror det gærne. De har altsaa en god Veninde i Frøken Kielland?"

„Paa den Maade naturligvis, at hun idelig bærer over med mig; paa anden Maade kan det jo ikke være, det er klart. Jeg er nu og da paa Præstegaarden, naar jeg blir buden, og saavidt jeg har kunnet forstaa, har jeg heller ikke været uvelkommen, endog naar jeg har gaaet derhen ubuden. Frøken Dagny laante mig endog Bøger, da jeg var syg, ja, hun kom selv herud med dem, bar dem hele Vejen under Armen."

„Hvad kunde det være for Slags Bøger?"

„De mener: hvad kunde det være for Slags Bøger, som jeg kunde læse og forstaa?"

„Nej, dennegang misforstaar De mig; Deres Spørgsmaal er skarpsindigt, men De misforstaar mig. De er en interessant

Mand! Jeg mente: hvad Slags Bøger er det altsaa denne unge Dame selv holder og læser? Det var dét, som det skulde fornøje mig at vide."

„Jeg husker, at engang bragte hun mig Garborgs „Bondestudentar" og to andre, den ene var vist Turgénjevs „Rudin". Men ved en anden Lejlighed læste hun højt for mig af Garborgs „Uforsonlige"."

„Og det var hendes egne Bøger?"

„Ja, det var Faderens. Det var Faderens Navn, som stod i dem."

„Jasaa ... Nej, De maa drikke lidt; lad os drikke en Skaal for noget, for Eksempel for Familjen Kielland, vil De det? Det maa være en bra Familje."

Da de havde drukket, sagde Nagel:

„Apropros: dengang De kom til Konsul Andresen forat takke ham, som De fortæller ..."

„Ja, jeg vilde takke ham for hans Hjælp."

„Javel. Men var Flaget hejst allerede *før* De kom den Dag?"

„Ja, han havde ladet det hejse for min Skyld; han fortalte mig det selv."

Pause.

„Ja, ser De der. Men det skulde ikke være i Anledning af Fødselsdagen, at Flaget var hejst?"

„Jo, det var det vel; det kan gærne være; det er ogsaa godt. Det vilde være en Skam, om ikke Flaget var bleven hejst paa Frøken Fredrikkes Fødselsdag."

„Ja, det har De ogsaa Ret i ... Fra det ene til det andet: Deres Onkel, hvor gammel er han?"

„Han er vist omkring sytti Aar. Nej, det er kanske formeget, men han er ialfald over seksti. Han er meget gammel, men rørig for sin Alder! han kan til Nød læse uden Briller endnu."

„Hvad hedder han?"

„Han hedder Grøgaard han ogsaa. Baade han og jeg hedder Grøgaard."

„Har Deres Onkel et Hus for sig selv, eller lejer han?"

„Han lejer det Rum, som vi bor i, men Kulboden den ejer han selv. Det falder os ikke vanskeligt at betale den Leje, hvis det er dét, De tænker paa; vi betaler med Kul, og stundom kan ogsaa jeg betale af lidt med et eller andet Arbejde."

„Deres Onkel bærer vel ikke Kul omkring?"

„Nej, det falder paa mig. Han maaler det op og forestaar alting, og jeg bærer. Jeg kan jo bedre gaa omkring, fordi jeg er stærkere."

„Javel. Og saa har De altsaa en Kone, da, til at koge for Dem?"

Pause.

„Undskyld," svarer Minutten, „bliv ikke misfornøjet; men jeg vil gærne gaa, hvis De synes saa. Det maa være ganske som De selv ønsker i saa Maade. De holder kanske paa mig her, forat gøre mig en Glæde, skønt De selv ingen Fornøjelse kan have af at høre om mine Omstændigheder. Det kan ogsaa gærne være, at De taler med mig af en anden Grund, som jeg ikke forstaar, og i saa Fald er det godt. Men om jeg ogsaa gaar, er der ingen, som forulæmper mig, det maa De ikke tro; jeg træffer ingen ildesindede Mennesker. Fuldmægtigen staar ikke og passer mig op udenfor Døren, forat hævne sig, hvis det er dét, De frygter for, og selv om han stod der, vilde han i ethvert Tilfælde ikke fortrædige mig, det tror jeg ikke."

„Ja, De maa naturligvis gøre, som De selv har Lyst. Mig gør De en Fornøjelse ved at blive; men De skal ikke føle Dem forpligtet til at fortælle mig noget, blot fordi jeg altsaa har forstrakt Dem med et Par Kroner til Tobak. Gør bare som De vil."

„Jeg bliver! jeg bliver!" raaber Minutten, „og Gud velsigne Dem!" raaber han. „Jeg er lykkelig ved, at De finder nogen Adspredelse ved mig, skønt jeg skammer mig baade over mig selv og over, at jeg sidder her i dette Antræk. Jeg kunde nok have været betydelig anstændigere, hvis jeg havde havt lidt Tid til Forberedelse; det er en af Onkels gamle Frakker, jeg har paa, og den holder ingenting, det er ganske sandt, den taaler ikke et Fingertryk. Se, her har nu ogsaa Fuldmægtigen givet mig en lang Rift, som jeg haaber, De undskylder ... Nej, hvad det angaar at have en Kone til at koge Maden, da har vi ingen Kone til det. Vi koger og vasker alt for os selv. Det falder ikke saa synderlig besværligt, og vi gør jo ogsaa det mindst mulige af det. Naar vi saaledes koger Kaffe om Morgenen, drikker vi Resten om Aftenen, uden at varme den igen, og ligedan er det med Middagen, som vi saa at sige koger en Gang for alle, naar det falder sig.

Hvad mere kan vi begære i vor Stilling? Og desuden har jeg Vasken paa min Part; dét kan ogsaa være et lidet Tidsfordriv, naar jeg ikke har noget andet at bestille."

Nu ringer en Klokke nedenunder, og Folk begynder at vandre nedad Trapperne til Aftensbordet.

„Det er Madklokken," siger Minutten.

„Ja," svarer Nagel. Men han rejser sig ikke og viser heller ingen Tegn til Utaalmodighed; tvertimod, han sætter sig bedre tilrette og spørger: „De kendte kanske ogsaa den Karlsen, som man fandt død her borte i Skogen forleden? Var det ikke en sørgelig Tildragelse?"

„Jo, en yderst sørgelig Tildragelse. Jo, jeg skulde mene, jeg kendte ham. Et prægtigt Menneske og en ædel Karakter. Ved De, hvad han sagde til mig engang? Jeg blev kaldt til ham tidlig en Søndag Morgen; det er vel et Aar siden nu, det var i Maj ifjor. Han bad mig om at bringe et Brev for ham. – „Ja," sagde jeg, „det skal jeg gøre; men jeg har slige upassende Sko paa idag, jeg kan ikke godt gaa til Folk i disse Sko. Hvis De siger saa, vil jeg gaa hjem og laane et Par andre." – „Nej, det behøves ikke," svarer han, „jeg kan ikke tro, at det gør noget, hvis De da ikke blir vaad i de der." – Endog det tænkte han paa, at jeg kanske kunde blive vaad i de Sko! Naa, men saa stikker han mig i Smug en Krone i Haanden og leverer mig Brevet. Da jeg allerede var kommet ud paa Gangen, river han Døren op igen og kommer efter mig; han er saa straalende over hele Ansigtet, at jeg standser og ser paa ham, og hans Øjne er fulde af Vand. Saa tager han om mig, han lægger sig helt ind til mig og tager mig virkelig om Livet og siger: „Gaa saa med Brevet, gamle Ven; jeg skal nok huske paa Dem senere. Naar jeg blir Præst og faar et Kald engang, saa skal De komme og være hos mig hele Tiden. Ja, gaa da, og Lykke med Dem!" – Ja, han fik jo aldrig Kald desværre; men han vilde nok have holdt sit Ord til mig, hvis han havde levet."

„Og saa bragte De Brevet?"

„Ja."

„Og blev Frøken Kielland glad, da hun fik det?"

„Hvordan kan De vide, at det var til Frøken Kielland?"

„Hvordan jeg kan vide det? De sagde det jo netop selv."

„Sagde jeg det selv? Det er ikke sandt."

„He-he, er det ikke sandt? Tror De, at jeg sidder her og lyver for Dem?"

„Nej, undskyld, det kan gærne være, at De har Ret; men jeg burde ialfald ikke have sagt det. Det skede af Vanvare. Nej, sagde jeg virkelig det?"

„Hvorfor ikke? Forbød han Dem da at sige det?"

„Nej, ikke han."

„Men hun?"

„Ja."

„Ja, det er godt; det skal være gæmt hos mig. Men kan De forstaa, hvorfor han gik hen og døde netop nu?"

„Nej, det kan jeg ikke. Ulykken var altsaa ude."

„Ulykken? Naa, ja, rigtig! Han har altsaa faldt og stukket sig ihjæl."

„Ja, han har formodentlig gaaet i sine egne Tanker, og saa har han snublet forover og aabnet Pulsaarerne i Faldet. Det var en sørgelig Ulykke."

„Ved De, hvornaar han skal begraves?"

„Ja, imorgen Middag."

Saa blev der ikke talt mere om den Ting. En Stund sagde ingen af dem noget. Sara stak Hovedet indad Døren og mældte, at Maden var færdig; lidt efter sagde Nagel:

„Ja, nu er altsaa Frøken Kielland forlovet. Hvordan ser han ud, hendes Kæreste?"

„Det er Løjtnant Hansen, en kæk og rigtig udmærket Mand. Ja, hun kommer ikke til at lide Mangel hos ham."

„Er han rig?"

„Ja, hans Fader er meget rig."

„Er han Købmand?"

„Nej, han er Skibsreder. Han bor et Par Huse herfra; det er forresten ikke noget stort Hus, han har, men han behøver det heller ikke større; naar Sønnen er borte, er det bare de to Gamle igen. De har ogsaa en Datter, men hun er gift i England."

„Og hvormeget kan gamle Hansen eje, tror De?"

„Aa, han ejer kanske en Million; der er ingen, som ved det!"

Pause.

„Ja," siger Nagel saa, „det er daarligt fordelt i denne Verden. Hvad om nu De havde lidt af de Penge, Grøgaard?"

„Nej, Gud velsigne Dem, hvorfor det? Aa, nej, vi skal være

tilfredse med det, vi har. De er kanske ikke saa meget lykkeligere de, som har saa meget."

„Nej, saa siger man ... Nu falder det mig netop ind at spørge om noget: De kan vel ikke faa synderlig Tid til andet Arbejde, naar De skal bære alle disse Kul omkring, vel? Nei, det kan jeg forstaa. Men jeg lagde Mærke til, at De spurgte Værten, om han havde noget mere at gøre for Dem idag; husker De det?"

„Nej."

„Jo, det var nede i Kaféen, De fortalte, at De havde bragt Kullene ind i Køkkenet, og saa spurgte De samtidig, om der var noget mere idag; kan De ikke huske det?"

„Jo, men det havde en anden Grund. Lagde De Mærke til det? Nej, Sagen er den, at jeg haabed at faa Betalingen for Kullene med det samme; men jeg turde ikke bede om det ligefrem, derfor sagde jeg ogsaa bare, at der var vel ikke noget mere idag. Det er hele Sammenhængen. Vi var i Forlegenhed just nu, og vi satte vort Haab til denne Betaling."

„Hvormeget kunde De trænge, forat komme ud af den Forlegenhed?" spørger Nagel.

„Gud bevare Dem!" raabte Minutten med høj Røst. „Nævn det ikke oftere; vi er mer end rundelig hjulpne allerede. Det hele drejed sig om seks Kroner, og nu sidder jeg her med Deres tyve Kroner i Lommen, og Gud gengælde Dem for det! Men vi skyldte ganske rigtig disse seks Kroner, det var vor Købmand, som skulde have dem for Poteter og nogle andre Ting. Han havde sendt os Regning, og vi tænkte meget paa det begge to, hvad Raad vi skulde have; men nu er der ingen Nød længer, vi kan sove gladelig for den Skyld og staa op imorgen og være tilfreds igen."

Pause.

„Ja, ja, det er kanske bedst, at vi drikker ud og skilles for iaften da," siger Nagel og rejser sig. „Skaal! Nu haaber jeg, at det ikke er sidste Gang, vi har truffet hinanden. De skal virkelig love at komme igen; jeg bor altsaa her paa Numer 7, som De ser. Tak, Tak for dennegang!"

Nagel sagde dette paa en ganske oprigtig Maade og rysted Minuttens Haand. Han fulgte sin Gæst ned og gik med ham til Yderdøren; her tog han sin Fløjels Hue helt af, ligesom engang før, og hilste dybt.

Saa gik Minutten. Han bukked utallige Gange, mens han gik baglænds opover Gaden; men han fik ikke et Ord frem, skønt han anstrængte sig hele Tiden forat sige noget.

Da Nagel traadte ind i Spisestuen, gjorde han Sara en liden høflig Undskyldning, fordi han kom forsent til Aftensbordet.

IV

Johan Nagel vaagned om Morgenen ved, at Sara banked paa og bragte ham hans Aviser. Han saa dem flygtigt igennem og kasted dem paa Gulvet efterhvert som han blev færdig med dem; et Telegram om, at Gladstone havde holdt Sengen i to Dage af Forkølelse, men at han nu var oppe igen, læste han to Gange igennem og brast derpaa i Latter. Saa lagde han Armene bag sin Nakke og faldt ind i følgende Tankerække, alt imens han nu og da talte højt med sig selv:

Det er farligt at gaa med en aabnet Pennekniv i en Skog. Hvor let kan man ikke snuble saa ubehjælpeligt, at Bladet lukker sig over baade et og to Haandled! Hvordan gik det ikke Karlsen! ... Naa, forresten, hvorfor ikke? Hvad i Alverden skal det være til at holde sig saa krampagtigt oppe? Især naar man faar indviet Jord alligevel, og saa Telegrammer i alle Aviser. He-he-he. Ja, og hvad Forskel er der egentlig paa at gaa med en aabnet Pennekniv i Haanden og et lidet Medicinglas i Vestelommen? Stik den, mine Herrer og Damer! He-he-he.

Nej, Gladstone, det er dog Bassen. Gladstone vil upaatvivlelig leve til han sjøldør af Godtbefindende, han. Og han vil forhaabentlig endnu i mange Herrens Aar holde Menneskeheden *à jour* med sin Forkølelse. Gladstone er vældig, Gladstone er ubetinget Nutidens største Mandfolk. Hvem skulde ellers være vort største Mandfolk? Victor Hugo er død, og ... Nu sætter jeg, at vi skrev 1703, lad os sige 5te Marts 1703: en Verden uden Gladstone, en øde Jord, bare Højreaviser!

„Gid dit Staal var skarpt som dit sidste Nej!" Hvor det er skønt! Hvor det er henrivende flaut! Aa, hvor det er svulstigt nok til at være menneskeligt! Jeg maa tænke paa en rigtig forkølet Barnenæse. Naa, men *lidt* Tiltag var der i ham; han havde blandt andet valgt en rimelig Stilling, med Maven ned og Ansig-

tet rodet ned i en Vandpyt. Men Tiden – nej, Gud bevare mig! Midt paa lyse Dagen, og med et Farvel i Haanden; fy! Forresten havde Manden Smag, han gik tilskogs med Affæren, og det holder jeg med ham i. I Skogen Smaagutten gik Dagen lang, la la la la. Der har vi nu for Eksempel Vardalskogene, paa Vejen op fra Gjøvik. Ligge og døse og glemme sig væk stirre op i Vejret, kige Fan ivold ind i Himlen, he-he, saa man næsten faar Rede paa, hvordan der hviskes og tiskes om én selv hernede: Han dér, siger salig Mama, nej, kommer han hid, saa gaar jeg min Vej, siger hun og gør det til et Kabinetsspørgsmaal. He-he, svarer jeg og siger: Pst, lad mig ikke forstyrre, lad mig bare ikke forstyrre! Og dette siger jeg saavidt højt, at jeg tiltrækker mig almindelig Opmærksomhed hos et Par Hunengle, velagtet Jairi Datter og Svava Bjørnson ...

Men Tiden var altsaa absolut uheldig. Jeg vilde have valgt mig en herlig Uvejrsnat, et raat Bælmørke uden en Stjærne. Og om et skriftligt Farvel skulde der jo ikke have været Tale ... Hvorfor ligger jeg forresten og tænker paa dette? hvad vedkommer det mig? hvad i Alverden har jeg at bestille med denne sentimentale Teolog med samt hans Staal og hans sidste Nej? He-he-he-he-he, hvad Djævelen har jeg at bestille med det ...

Hvor der dog er mange forunderlige Lyde i et Menneske! Se nu Latteren; hvor kommer den fra, og hvor gaar den hen? En modbydelig Lyd, en skamløs Lyd, en Lyd, der minder om Skærer og Aber. Latteren maa simpelthen være et Rudiment, *ergo* er Latteren et Rudiment. Og denne meningsløse, uartikulerede Lyd drives ud fra et eller andet Sted i min Krop, bare man dikker mig under Hagen! Hvad sagde ikke Slagter Hauge til mig saa mangen Gang, Slagter Hauge, som selv havde en stærk Latter og gjorde sig meget gældende med den? Han sagde, at ingen, som havde sin fulde fem ...

Nej, hvilket nydeligt Barn han havde! Den Dag, jeg traf hende paa Gaden, regned det; hun bar et Spand i Haanden og havde mistet sine Penge til Dampen; hun gik og græd. Salig Mama, saa du fra din Himmel, at jeg ikke ejed en eneste Skilling til at glæde Barnet med? at jeg sled mig i Haaret paa Gaden og ikke ejed en Øre? Saa kom Musikken forbi; den smukke Diakonisse vendte sig om engang og gav mig et blankt Blik; saa gik hun stille hjem, ludende med Hovedet, formodentlig sørgende over sig selv for

det blanke Blik, hun havde givet mig. Men en langskægget Mand i blød Filthat rykked mig i det samme i Armen, ellers var jeg bleven overkørt. Ja, det ved Gud, jeg var bleven ...

Hys! En ... to ... tre; hvor den slaar langsomt! Fire ... fem ... seks ... syv ... otte; er den allerede otte? Ni ... ti. Nej, Gud hjælpe mig, er ikke Klokken allerede ti. Ja, saa maa jeg op. Op op op op op op op, aa, ja, san! Hvor slog den Klokke henne? I Kaféen kunde det vel ikke være? Naa, det er ogsaa ligegyldigt. Men var det dog ikke et ganske pudsigt Optrin i Kaféen igaaraftes? Minutten skalv; jeg kom i Grevens Tid; det havde ganske bestemt endt med, at han havde drukket sit Øl med Cigarasken og Fyrstikkerne i. Naa, ja, hvad saa? Tør man spørge dit næsevise Raaskind: hvad saa? Hvorfor blander jeg mig i andres Affærer? Hvorfor er jeg overhovedet kommet hid til Byen? Skede det paa Grund af en eller anden Katastrofe i Universet, for Eksempel paa Grund af Gladstones Forkølelse? He-he-he, Gud hjælpe dig, Barn, hvis du siger som sandt er: at du egentlig var paa Vejen hjem, men at du med ét blev saa levende bevæget ved Synet af denne By – saa liden og elendig som den er – at du var nær ved at græde af en hemmelighedsfuld og fremmed Glæde, da du saa alle Flagene. Apropos: det var den 12te Juni; det var Frøken Kiellands Forlovelse, man flaged for. Og to Dage senere traf jeg hende selv.

Hvorfor skulde jeg netop træffe hende den Aften, da jeg var i en sønderrevet Tilstand og jeg ikke skøtted om, hvad jeg gjorde? Naar jeg overtænker det hele, saa skammer jeg mig som en Hund:

Godaften, Frøken! Jeg er en Fremmed, tilgiv mig, jeg gaar en Tur, og jeg ved ikke, hvor jeg er kommet hen.

Minutten har Ret, hun rødmer straks, og naar hun svarer, rødmer hun end mer.

Ja, hvor skal De hen? siger hun og maaler mig med Øjnene.

Jeg tager min Hue i Haanden og staar barhovedet, og jeg finder paa at svare, mens jeg stadig staar der med Huen i Haanden:

Vær saa venlig at sige mig, hvor langt det er ind til Byen, den nøjagtige Længde.

Det ved jeg ikke, siger hun; ikke herfra; men den første Gaard, De kommer til, er Præstegaarden, og derfra er det en Fjerding ind til Byen. Dermed vil hun uden videre gaa.

Ja, Tusind Tak, siger jeg, men ligger Præstegaarden paa den anden Side af denne Skog, saa tillad mig at følge Dem, hvis De skal derhen eller endnu længere; Solen skinner ikke mer, lad mig bære Deres Parasol. Jeg skal ikke plage Dem, jeg skal ikke engang tale, hvis De saa synes, naar jeg bare maa gaa ved Siden af Dem og høre paa Fuglenes Kvidder. Nej, gaa ikke, ikke med en Gang! Hvorfor løber De Deres Vej?

Men da hun alligevel løb og ikke vilde høre paa mig, da var det jeg sprang efter hende, forat hun kunde høre, hvad jeg sagde, og skreg:

Fan skal gale Deres lyse Ansigt, om det ikke har gjort det stærkeste Indtryk paa mig!

Men nu rændte hun saa vildt afsted, at hun var mig ude af Syne om et Par Minutter; den svære, blonde Flætte tog hun simpelthen i Haanden, da hun sprang. Jeg har aldrig set Magen!

Ja, saaledes gik det til. Jeg vilde ikke forulæmpe hende, jeg havde ikke ondt i Sinde; jeg kunde vædde en Smule paa, at hun er glad i sin Løjtnant, det faldt mig ikke i Tanker at ville trænge mig ind paa hende i saa Henseende; men det er godt, det er altsammen godt; hendes Løjtnant vil kanske udfordre mig, he-he, han vil slaa sig sammen med Fuldmægtigen. Sorenskriverfuldmægtigen, og udfordre mig ...

Gad forresten vide, om den Fuldmægtig bekvemmer sig til at rykke ud med en ny Frakke til Minutten? Jeg kan vente en Dag, jeg kan kanske vente to Dage; men har han ikke gjort det inden to Dage, saa faar vi minde ham om det ... Ja, hvorfor skal egentlig jeg minde ham om det? Hvad vedkommer det mig? Nu er jeg fremme igen og blander mig utidigt ind i andres Sager, og det skal der blive en Ende paa. Der skal ved min Saligheds Ed blive en Ende paa det! Punktum. Nagel.

Har jeg for Eksempel nogen Opfordring til at give mit disputerende Besyv med, naar en Klub diskuterer Religion? Aldeles ikke, aldeles ikke; der blev ikke spurgt om min Mening. Men hvorfor lod jeg saa ikke den unge Mand lægge frem sine udmærkede Grunde? Han vidste meget og talte godt, han skifted Sol og Vind lige mellem Mennesker og Gud og erklæred sig enig med Drawden og Spinoza. Hvad er der at udsætte herpaa? Og hvad var der at udsætte paa den næste Taler, Stadsingeniøren? Han gik en liden Smule videre, men iagttog alligevel det største Maadehold paa sin Maade. Da han slog i Bordet og fordred Sort paa Hvidt for, at Gud var til, gjorde han endog et stærkt Indtryk; to gamle Mænd nikked for sig selv og gik over til hans Mening, kortsagt: allesammen var enige om Sagen; he-he. Nu, saa kunde jeg have holdt min Mund og passet mine egne Sager; mig personlig vedkom det jo ikke alligevel, hvad man vedtog i Klubben; men jeg rejste mig og gjorde Vrøvl og bragte dem i Vildrede. Jeg tror nok, at jeg rejste mig ærbødigt, men det hjælper jo altsammen ikke, naar jeg gjorde Nar af hele Forsamlingen og blev vist Døren. He-he-he.

Nej, man skulde aldeles ikke oplukke sin Mund. Man skulde være Delikatessehandler og klemme Pølser og beskue Spæk og gumle Ister og citere Hugo. Man skulde have Hest og Vogn og Kontor i Byen, indrette sig menneskeligen, staa i Forbindelser, se Stortingsmænd hos sig, drive det til noget, holde Hus, Hustru og Hund. Punktum. Nagel.

Ja, et Hus! Herregud, den som havde sig et Hus! Og saa en Hustru! Jeg skulde nok have været glad for det hver Dag og givet de Fattige lidt, eftersom jeg havde Evne til. Jeg ved en fattig Kone, som har set saa skamfuld paa mig, som om hun vilde bede om noget; men hun har ikke sagt det endnu. Jeg er aldeles besat af hendes Øjne, endda hendes Haar er hvidt; jeg har fire Gange gaaet en Omvej for at undgaa at træffe hende. Hun er ikke gammel, det er ikke af Alderdom hun er hvid; hendes Øjenhaar er forfærdelig sorte endda, gruelig sorte, saa Øjnene synes at ulme. Hun bærer næsten altid en Kurv foran sig under Forklædet, og det er vel den, hun er skamfuld over. Naar hun er kommet forbi mig, vender jeg mig om og ser, at hun gaar ned paa Torvet og tager nogle faa Æg ud af Kurven, og disse to tre Æg sælger hun saa til hvemsomhelst, hvorpaa hun igen gaar hjem med Kurven paa samme Maade under Forklædet. Hun bor i et bitte lidet Hus nede ved Kajen; Huset er paa én Etage og er ikke malet. Jeg har engang set hende gennem Vinduet; hun har ingen Gardiner for, bare nogle hvide Blomster har jeg set der, og hun stod langt inde i Stuen og stirred paa mig, da jeg gik forbi. Gud ved, hvad det er for et Menneske; men hendes Hænder er ganske smaa. En Almisse kunde jeg vel give dig, hvide Pige, men jeg vilde heller give dig en Hjælp, en ordentlig Hjælp.

Jeg ved forresten godt, hvorfor dine Øjne besætter mig saa,

jeg vidste det allerede straks. Det er underligt, at en Ungdomsforelskelse kan hænge saa længe i og mælde sig igen i Ny og Næ. Men *hendes* velsignede Ansigt har du dog ikke, og du er meget ældre end hun. Ak, ja, men saa gifted hun sig alligevel med en Telegrafist og flytted til Kabelvaag! Du godeste Gud! Naa, saa mange Hoveder saa mange Sind; jeg kunde ikke vente hendes Kærlighed og fik den heller ikke. Der er intet at gøre ved det ... Saa, der slaar Klokken halv elleve ... Nejmen er der ej, der er intet at gøre ved det. Men hvis du bare vidste, hvor inderlig jeg har husket dig i ti tolv Aar og aldrig ... He-he, ja, men det er ogsaa min egen Fejl, det kan ikke hun hjælpe for. Mens andre Folk husker i ét Aar, og dermed Basta, saa gaar jeg og husker i ti. Huf ...

Forresten, hvorfor skulde jeg ikke kunne give den hvide Æggekone en Hjælp, ja baade en Almisse og en Hjælp, for hendes Øjnes Skyld? Her har jeg Alverden at tage af, to og seksti Tusind Kroner for en Landejendom, og det kontant i Haanden. He-he-he-he-he, jeg behøver bare at kaste et Blik paa Bordet og finde for mine Øjne tre telegrafiske Dokumenter af den største Værdi ... Aa du store min, hvilket Puds og hvilken Streg! Jo, jo, man er Agronom og Kapitalist; man sælger ikke uden videre ved det første Bud, man sover paa det og betænker sig. Det gør man, man betænker sig. Og imidlertid er der ikke et Menneske, som studser, skønt man med Hensigt gør Pudset saa grovt og Stregen saa tyk, som vel muligt. Nej, Fan ta mig er det ikke snartsagt forgalt med al Dumheden! Menneske, dit Navn er Æsel! Man kan æsel-lede dig frem efter Næsen hvorhen man vil. Ah-hai, ja, det gæsped jeg paa. Og dermed Basta.

Der stikker for Eksempel en liden Flaskehals op af min Vestelomme dér borte; det er Medicin, det er Blaasyre; jeg gemmer den for Kuriositetens Skyld og har ikke Mod til at bruge den. Hvorfor bærer jeg den da, og hvorfor har jeg anskaffet den? Humbug det ogsaa, bare Humbug, moderne Dekadencehumbug, Reklame og Snobberi. Tvi ... Saa skær og fin som Postelin, hun er min Sygdoms Melesin ...

Eller tag en saa uskyldig Ting som min Redningsmedalje. Jeg har hvad man kalder ærligt fortjent den; jo, jo, man fusker i noget af hvert, man redder Mennesker. Men Gud ved, om det i Virkeligheden var nogen Fortjeneste af mig. Døm selv, mine

Herrer og Damer: Der staar en ung Mand ved Rellingen, han græder, hans Skuldre ryster; naar jeg taler til ham, ser han paa mig med et forstyrret Ansigt og piler pludselig ned i Salonen. Jeg følger efter, Manden er allerede gaaet tilkøjs. Jeg undersøger Passagerlisten, finder Mandens Navn og ser, at han skal til Hamburg. Dette er første Aften. Jeg holder fra nu af stadig Øje med ham, jeg overrasker ham paa uventede Steder og ser ham ind i Ansigtet. Hvorfor gør jeg det? Mine Herrer og Damer, døm selv! Jeg ser ham græde, han pines gruelig af noget og skuer ofte med gale og henrykte Miner ned i Dybet. Hvad vedkommer det mig? Nej, ganske vist, og derfor døm selv, gener Dem ikke! Et Par Dage gaar, vi har Modvind og høj Sjø. Om Natten Klokken to kommer han agterud, jeg ligger der allerede i Skjul og iagttager ham, Maanen gør hans Ansigt gult og sælsomt. Hvad saa? Han vender sig hid og did, strækker Armene opad og hopper overbord, med Benene foran. Et Skrig er han dog ikke istand til at tilbageholde. Angred han sin Beslutning? Blev han angst i sidste Øjeblik? Hvis ikke, hvorfor skreg han da? Mine Herrer og Damer, hvad vilde De have gjort i mit Sted? Jeg overlader det fuldstændig til Dem. Kanhænde vilde De have respekteret det ærlige, skønt lidt svigtende Mod hos en Ulykkelig og ligget stille i Deres Skjul, jeg derimod brøler op til Broen og gaar overbord jeg ogsaa, og af bare Hastværk gaar jeg endog med Hovedet foran. Jeg basker som en rasende Mand, jeg vasser om i alle Retninger, og jeg hører, at oppe paa Skibet raabes der med Tordenstemmer. Saa støder jeg pludselig mod hans ene Arm, den er udstrakt endnu og stiv, med sprigende Fingre. Han stamper lidt med Benene. Godt, jeg tager ham i Nakken, han blir tyngre og tyngre, han lægger sig paa Ladsiden og stamper ikke mer; tilsidst rykker han endog i, forat komme løs. Jeg hvirvler rundt med ham, Sjøen gaar højt og slaar vore Pander sammen, og det sortner for mine Øjne. Hvad skulde jeg gøre? Jeg skærer Tænder og bander i vilden Sky, og jeg holder Fyren trofast og stædigt i Nakken i hele den lange Tid, indtil Baaden endelig kommer. Hvad vilde De have gjort? Jeg frelste ham som en raa og hensynsløs Bjørn, og hvad saa? Ja, har jeg ikke allerede overladt til Dem selv, mine Herrer og Damer, at dømme? De maa aldeles ikke lægge Fingrene imellem; hvad vedkommer det mig? Men sæt, siger jeg, at det var Manden meget magtpaaliggende at undgaa

at havne i Hamburg? Der har vi hele Knuden! Men Medaljen, den er en Medalje for fortjenstfuld Daad, og jeg bærer den i min Lomme, jeg kaster den aldeles ikke for Svin. Ogsaa dette maa De dømme, døm væk, hvad Satan angaar det mig? Det hele angaar mig saa lidet, at jeg ikke engang husker den ulykkelige Mands Navn, skønt han ganske vist lever den Dag i Dag. Hvorfor gjorde han det? Maaske af haabløs Kærlighed, maaske var der virkelig en Kvinde med i Spillet, det ved jeg ikke; men mig er det ogsaa ligegyldigt. Basta! ...

Ja, de Kvinder, de Kvinder! Der har vi nu for Eksempel Kamma, lille danske Kamma. Gud bevare dig! Øm som en ung Due, aldeles syg af Ømhed, og dertil fuld af Hengivenhed, men alligevel istand til at lokke ud af én den sidste Skilling, ja, udsuge én til Nødlidenhed, blot ved at lægge sit forslagne Hoved paa Siden og hviske: Simonsen, bitte Simonsen! Naa, Gud med dig, Kamma; du var fuld af Hengivenhed; gaa saa Pokker ivold for mig, vi er kvit ...

Og nu staar jeg op ...

Nej, man skal tage sig ivare for det Slags. Min Søn, vogt dig for Kvindegunst, siger en stor Forfatter, – eller hvad det nu er en stor Forfatter siger. Karlsen var en svag Mand, en Idealist, som gik i Døden for sine store Følelser, det vil sige for sine tynde Nerver, hvad igen vil sige for Mangel paa kraftig Kost og Udearbejde ... he-he, og Udearbejde. „Gid dit Staal var saa skarpt som dit sidste Nej!“ Gud hjælpe mig, om jeg kan glemme det; nej, jeg kan ikke det. Der gik den gode Sjæl hen og spolered hele sit jordiske Eftermæle med en Flauhed! Jeg skal bande paa, at det er af Victor Hugo, jo, jeg hører det saa grant, det er af Datidens største Mandfolk. Nu sætter jeg, at jeg havde truffet Karlsen i betimelig Tid, gærne hans sidste Dag, men dog en halv Time før Katastrofen, og han da havde fortalt mig, at han vilde citere Victor Hugo i sin Dødsstund, saa havde jeg kommet til at sige som saa: Se paa mig, jeg har mine fem ... mine fem, havde jeg villet sige ... se paa mig, jeg har mine fem, jeg er paa Menneskehedens Vegne en Smule interesseret i, at De ikke søler til Deres sidste Stund med et Citat af en stor Digter. Ved De, hvad en stor Digter er? Jo, en stor Digter er et Menneske, som ikke skammer sig, som virkelig ikke blues over sin egen Humbuggeschäft. Andre Narre har Øjeblikke, hvori de skamrødmer for sig selv i

Enrum, men den store Digter ikke. Se paa mig igen: vil De citere nogen, saa citer en Geograf og udlever Dem ikke. Victor Hugo ... har De Sands for det komiske. Baron Lesdain talte en Dag med Victor Hugo. I Samtalens Løb spurgte den intrikate Baron Lesdain: Hvem er efter Deres Mening Frankrigs største Digter? – Victor Hugo gren og bed sig i Læben og sagde endelig: Alfred de Musset er den næststørste. He-he-he. Men De har kanske ikke Sands for det komiske? ... Nej, citer De en Geograf, sig for Exempel som saa, at saa langt Nord som i Norge er det absolut nødvendigt at leve kraftigt, da Blod er Følelser og Følelser er Nerver og Nerver derfor simpelthen et Klimatspørgsmaal ... He-he, eller kanske det er Etnografi dette? Ja, Gud ved, hvad det er; det skal jeg ikke kunne afgøre i Øjeblikket; men citer noget i den Retning, De, og lad det dermed blive. Men Victor Hugo, den opbulnede Aand, som flød af Brandrødt, og hvis Pen var en Flæskeskinke ... Tænk Dem om, jeg vil redde Dem. Ved De, hvad Victor Hugo gjorde i 1870? Jo, han skrev en Proklamation til Jordens Beboere, hvori han paa det strængeste forbød de tyske Tropper at belejre og bombardere Paris. Jeg har baade Dattersønner og anden Familje her, jeg ønsker ikke at se dem rammet af Granater, sagde Victor Hugo. He-he-he. Naa, men det er sandt, De har jo ingen Sands for det komiske ...

Nu skal du se, nej, nu skal du bare se! Hvad Fan, – jeg har ingen Sko endnu. Hvor blir Sara af med Skoene? Klokken er snart elleve, og hun har endnu ikke været her med Skoene ... Hvad vil hun nu sige, naar hun kommer ind? jeg mener nøjagtigt, jeg mener Ordlyden? Unsjyl for, at Di har maattet vente saa længe paa Skoene Deres! Eller vil hun ingenting sige? Det skulde være et Puds, om hun slet ikke sagde noget. Men nu plejer hun altid at sige noget, hun siger ialfald værsgo, det gør hun altid, altsaa vil hun ikke glemme det nu heller. Naa, men *hvis* hun virkelig ingenting siger, hvad saa? Lad os sætte noget: hvis hun ingenting siger, vil der tilstøde mig noget i Dagens Løb. Jo, vi sætter det! Der vil altsaa hænde mig noget slemt, hvis hun ikke siger noget. Nu faar vi se! ... He-he-he. Fy, for Fan! Vrøvl, Fjas, Filleri og Dumheder ...

Nej, hvad det angaar at citere ...

Der er forresten en vidunderlig dejlig Figur paa den Sara! Hofterne skælver, naar hun gaar; det er akkurat ligesom Læn-

derne paa en rigtig smældfed Hoppe. Det er aldeles storartet. Gad vide, om hun har været gift i sit Liv? Ialfald hviner hun ikke ret meget, om man dikker hende i Siden, og hun sætter Benene nok udad til hvadsomhelst ... Nej, jeg har set et Ægteskab i mine Dage, saa at sige overværet det til og med. Hm. Mine Herrer og Damer, det var en Søndag Aften paa en Jærnbanestation i Sverige, paa Kungsbacka Jærnbanestation. Men maa jeg bede Dem huske godt paa, at det var en Søndag Aften. Hun havde store, hvide Hænder, han en splinterny Kadetuniform og endnu intet Skæg, saa ung var han. De kørte sammen fra Göteborg, og ung var hun ogsaa, de var rene Børn begge to. Jeg sad og saa paa dem bag min Avis; de var aldeles hjælpeløse, fordi jeg sad der; de saa paa hinanden hele Tiden. Pigen havde blanke Øjne og kunde ikke sidde stille paa Sædet. Pludselig piber Toget for Kungsbacka; han fik fat i hendes Haand, de forstod hinanden, og saasnart Toget standsed, hopped de skyndsomt af begge to. Nu løber hun henimod *„För qvinnor"*, han skridter efter hende, lige efter hende, – ved Gud, han tager fejl, han gaar ind paa *„För qvinnor"* han ogsaa! Og de lukker hastig Døren i efter sig. I det samme smælder Kirkeklokken i at ringe oppe i Byen, fordi det var Søndag Aften. Under fuld Klokkeringning var de derinde; tre Minutter, fire Minutter, fem Minutter gaar; hvor blir de af? De er der endnu, og Kirkeklokken ringer; Gud Fader ved, om de ikke kommer forsent! Saa aabner han endelig Døren og titter ud. Han var barhovedet, hun staar netop bag ham og sætter hans Hue paa, og han vender sig om mod hende og smiler. Saa gør han et Spring nedad Trappen, hun kommer efter, endnu puslende med sin Dragt, og da de naaed Toget og indtog deres Pladse, havde ikke en Sjæl observeret dem, nej, ikke en Sjæl andre end mig. Pigens Øjne var aldeles gyldne, da hun saa paa mig og smilte, men hendes lille Bryst hopped ganske højt op og ned. Nogle Minutter efter var de sovnet begge to; de døde væk der de sad, saa dejligt trætte var de.

Hvad synes De? Mine Herrer og Damer, min Fortælling er tilende; men har De ikke nu havt Følelsen af, at det var et bitte lidet Stykke drivende Menneskeliv, som drev Dem forbi? Jeg forbigaar den fortræffelige Dame dér borte, hende med Lorgnetten og den opstaaende Mandfolksnip, det vil sige hende med de blaa Strømper; jeg henvender mig til de to tre af Dem, som ikke

henlever Deres Dage med sammenbidte Tænder og med samfundsgavnlig Virksomhed. Undskyld, hvis jeg har saaret nogen, specielt beder jeg den ærede Dame med Lorgnetten og de blaa Strømper om Forladelse. Se, saa, nu rejser hun sig, hun rejser sig! Ved Gud, enten vil hun gaa sin Vej eller citere nogen. Og hvis hun vil citere nogen, saa vil hun vel gendrive mig. Men hvis hun vil gendrive mig, saa vil hun sige som saa: Hm! vil hun sige, den Herre har den mandfolkraaeste Forestilling om at leve, som jeg endnu har hørt. Er *det* at leve? Jasaa, *det* kalder man at leve. Jeg ved ikke, om den Herre er totalt vankundig om, hvad en af Verdens største Tænkere har sagt om dette at leve: At leve er Krig med Trolde i Hjærtets og Hjærnens Hvælv, siger han ...

Di de li de li de li de li de li de leja. Røtnams-Knut, Røtnams-Knut, der fins ikkje Kar, som kan jaga han ut ...

At leve er Krig med Trolde, ja. I Hjærtets og Hjærnens Hvælv. Rigtig! det stemmer, stemmer paa en Prik! Mine Herrer og Damer, Nordmanden Per Skydsskaffer kørte en Dag en stor Digter. Mens de nu sad og kørte, siger den enfoldige Per Skydsskaffer, han siger: Med Forlov, hvad er nu egentlig det at digte for noget – efter Deres Mening? – Den store Digter afstedkommer en sammenkneben Mund i sit Ansigt, strammer sit lille Fuglebryst ud til det yderste og frembringer følgende Ord: At digte er at holde Dommedag over sig selv. – Hvorpaa Nordmanden Per Skydsskaffer følte sig rammet i hver Ledemod af Ordene ...

Klokken elleve. Skoene, hvor Fan blir Skoene af? ... Naa, men med Hensyn til den ulyksalige Bulbidermanér at rejse Børster mod alt og alle – i en Tid, hvori ellers ingen har Raad til at stikke nogen eller noget; være Tidsel, Torne, Pindsvin og Rochefort ... He-he. Aa, jo, du lyt taale det, Blesom'en. Hej, min Ganger, paa'n igen! Ja, men hvorfor egentlig? Lad mig rugge Grunden under et Par af Livets gale Begreber ...

En høj, bleg Dame, klædt i Sort og med det rødeste Smil; hun vilde mig vel, trak mig i Ærmet og vilde standse mig. Faa nu De en saapas Bevægelse istand som Victor Hugo, sagde hun, saa vil De ialfald faa Ret til at tale med, sagde hun.

He-he, svared jeg. Jeg, som ikke engang kender en Digter og aldrig har talt med en; jeg, som er Agronom og har studeret Guano og Klidsørpe fra jeg var fire og tyve Aar; jeg, som ikke

kunde digte om en Paraply engang, end sige om Døden og Livet og den evige Fred!

Ja, ja, eller en anden stor Mand, siger hun saa; De gaar jo og gør Dem vigtig og rakker til alle store Mænd. Men de store Mænd staar endnu, og de vil komme til at staa ogsaa, saalænge *De* lever, skal De se.

Min Frue, svared jeg, og jeg bøjer mit Hoved ærbødigt; min Frue, du storeste Gud, hvor det lyder halvdannet, tarveligt aandelig dannet, det De der sagde. Undskyld forresten, at jeg taler saa direkte; men hvis De var en Mand og ikke en Kvinde, saa vilde jeg gøre min Saligheds Ed paa, at De var Venstremand. Jeg rakker ikke til alle store Mænd, men jeg bedømmer jo ikke en Mands Størrelse efter Omfanget af den Bevægelse, han har faaet istand, jeg bedømmer ham ud fra mig selv, fra min Hjærnes Skøn, fra min sjælelige Evne til at vurdere; jeg bedømmer ham saa at sige efter den Smag, jeg faar i Munden af hans Virksomhed. Det er ikke Vigtighed dette, det er et Udslag af mit Blods subjektive Logik. Det er ikke dét, det først og fremmest kommer an paa: at frembringe en Bevægelse, at faa Kingo fortrængt af Landstad i Højvaag Komune pr. Lillesand. Hvad det gælder om er aldeles ikke at gøre Staahej blandt en Hob Sagførere, Lærerinder, Journalister eller galilæiske Fiskere, eller at udgive et Skrift om Napoleon *petit*. Hvad det kommer an paa er at paavirke og opdrage *Magten*, den aandelige og praktiske Magt, de Udvalgte og Overlegne, Herremenneskene, de Store, Kajafas, Pilatus og Kejseren. Hvad hjalp det, at jeg gjorde Bevægelse blandt Pakket, naar jeg alligevel overantvordedes til Korset? Man kan gøre Pakket saa talrigt, at det kan rive til sig et Stykke Herredømme paa Neglene; man kan give det en Slagterkniv ihænde og byde det at stinge og sprætte, og man kan æseldrive det frem til at vinde Overtag i en Votering; men vinde *Sejer*, vinde i aandelig Grundværdi, vinde Verden et Hanefjed fremad i Udbytte, – nej, det kan det ikke, det kan ikke Pakket. De store Mandfolk er fortræffelige Konversationsemner, men den høje Mand, de høje Mænd, Herrerne, Verdensaanderne tilhest, de maa endog huske sig nøje om, forat vide hvem det er, naar det store Mandfolk nævnes. Saa staar da det store Mandfolk tilbage med Hoben, den værdiløse Majoritet, Sagføreren, Lærerinden, Journalisten og Kejseren af Brasilien som Beundrere.

Naa, siger Fruen ironisk ... Formanden banker i Bordet og beder om Stilhed, men Fruen fremturer og siger alligevel: Naa, men eftersom De ikke angriber *alle* store Mænd, nævn da nogen, eller nævn ialfald én, som finder Naade ogsaa for Deres Øjne. Det skulde være morsomt at høre.

Jeg svarer saa:

Det kunde jeg gærne gøre. Men Sagen er den, at De vilde tage mig saa altfor brutalt paa Ordet. Nævnte jeg en eller to eller ti, saa vilde De sikkert tro, at udenfor disse vidste jeg ingen flere. Og desuden, hvorfor skulde jeg gøre det? Om jeg gav Dem Valget mellem for Eksempel Leo Tolstoy, Jesus Kristus og Immanuel Kant, saa vilde De endog betænke Dem, før De udvalgte den rette af disse. De vilde sige som saa, at alle disse var store Mænd, hver paa sin Maade, og deri vilde hele den liberale og fremskredne Presse give Dem Ret ...

Ja, hvem er da den største af disse, efter Deres Mening? afbryder hun.

Efter min Mening, Frue, er ikke den størst, som har været flinkest til at *omsætte*, skønt det nu og altid er ham, som gør mest Staahej i Verden. Nej, *mit* Blods Røst siger, at *den* er størst, som har tilført Tilværelsen mest Grundværdi, mest positiv Profit. Den store Terrorist er størst, Dimensjonen, den uhørte Donkraft, der vejer Kloder op.

Men af de tre nævnte er det da vel Kristus som ...?

... er det Kristus, ja! skynder jeg mig at sige. De har ganske Ret, Frue, og det glæder mig, at vi dog stemmer overens i dette Punkt ... Nej, overhovedet sætter jeg Omsætningsevnen, Forkynderevnen meget lavt, denne rent formelle Begavelse at have Ordet paa Kæften altid. Hvad er en Forkynder, en professionel Forkynder? En Mand, der gør Mellemhandlerens negative Nytte, en Agent, der gør i Varer. Og jo mere han gør i Varer, des større Verdensberømmelse faar han! He-he-he. Jo, da, jo mer han kan markskrige, des mer kan han udvide Forretningen. He-he-he. Men hvad Vægt ligger der paa at forkynde min gode Nabo Ola Nordistuen Fausts Meninger om Tilværelsen? Vil dette kanske forandre det kommende Aarhundredes Tænkning?

Men hvorledes skal det gaa Ola Nordistuen da, hvis ingen ...?

Lad Ola Nordistuen gaa til Helvede! afbryder jeg. Ola Nordistuen har intet andet at gøre i denne Verden end at gaa og blaa-

vente paa at dø, det vil sige: komme sig væk jo før jo heller. Ola Nordistuen er til forat gødsle Jorden, han er den Soldat, som Napoleon rider over med skoet Hest, dét er Ola Nordistuen, – saameget De ved det! Ola Nordistuen er Fan danse mig ikke en Begyndelse engang, end sige et Resultat af noget; han er ikke Komma i den store Bog, men Flæk i Papiret. Dét er Ola Nordistuen …

Hys! For Guds Skyld! siger Fruen skrækslagen og ser op til Formanden, om han vil vise mig ud.

Godt! svared jeg, he-he-he, godt, jeg skal ikke sige mer. Men i det samme faar jeg Øje paa hendes dejlige Mund, og jeg siger: Undskyld, min Frue, at jeg har opholdt Dem med Sludder og Snak saa længe. Maa jeg ellers takke saa meget for Deres Velvilje. Deres Mund er vidunderlig skøn, naar De smiler. Adjø.

Men nu rødmer hun over hele Ansigtet og inviterer mig hjem. Simpelthen hjem til sit Hus, did, hvor hun bor. He-he-he. Hun bor i den og den Gade, det og det Numer; hun vil gærne tale lidt mer med mig om dette her; hun er ikke enig med mig og kunde ville indvende mangt og meget; om jeg kom imorgen Aften, vilde hun være ganske alene. Om jeg altsaa kom imorgen Aften? Tak. Paa Gensyn da.

He-he-he. Og saa var det dog ikke noget andet, hun vilde mig, end vise mig et nyt, blødt Sengetæppe, et nationalt Mønster, Vævning fra Hallingdal. He-he-he. Ja, det kunde jeg forresten have vidst før. Men dejlig var hun, og hun …

Nej, nu *maa* jeg op, enten Fan jeg faar min Sko eller ej. Deja, og Solen skinner paa Heja …

Han sprang op af Sengen, rulled Gardinerne op og saa ud. Solen skinned, og det var stille Vejr. Han ringte. „Vil hun nu sige noget?“ sagde han, og han talte ligefrem højt med sig selv. „Vist vil hun saa; hun vil sige unsjyl. Men sæt, at hun ikke mæler, ikke et Ord, ikke et Grynt, sæt det? Saa vil der intet slemt tilstøde mig idag. Intet slemt, intet slemt! Gud give, hun holdt sin Mund!“

Han tænkte sig et Øjeblik om efter disse Ord. Saa hører han Skridt i Trappen, og ikke før har Sara aabnet Døren, før han raaber, staar næsten nøgen midt paa Gulvet og raaber:

„Naa, hvad siger De, Menneske?“

„Ja, Di faar regti unsjyl for Skoene,“ svarer Sara. „Vi har Vask idag, vi har saa meget at gøre.“

„Ja, det er godt,“ sagde han.

Han holdt sig hjemme til Klokken tolv, hvorpaa han gik ud paa Kirkegaarden og mødte op til Begravelsen. Han havde som sædvanlig sine gule Klæder paa.

V

Da Nagel kom op paa Kirkegaarden, var endnu ingen at se. Han gik hen til Graven og kiged ned i den; der laa to hvide Blomster paa Bunden. Hvem havde kastet dem der, og i hvilken Hensigt? Jeg har set disse hvide Blomster før, tænkte han. Pludselig faldt det ham ind, at han var ubarberet. Han saa paa Klokken, overvejed et Øjeblik, men gik saa hurtigt ned i Byen igen. Midt paa Torvet saa han Sorenskriverfuldmægtigen komme imod sig; Nagel stiled ret paa ham og saa paa ham, men ingen af Herrerne sagde noget, heller ikke hilste de. Nagel gik ind i Barberstuen. I det samme begyndte Kirkeklokkerne at ringe for Ligfølget.

Nagel gav sig god Tid, talte ikke med nogen, mæled slet ikke et Ord, men undersøgte derimod Billederne paa Væggene i flere Minutter, gik fra Væg til Væg og saa paa hvert især. Endelig kom hans Tur, og han lagde sig i Stolen.

Just idet han var færdig, og han igen steg ud paa Gaden, saa han atter Sorenskriverfuldmægtigen, der lod til at have vendt om og nu gik og vented paa noget. Han bar en Stok i venstre Haand, men saasnart han fik Øje paa Nagel, skifted han den over i højre Haand og begyndte at svinge med den. Begge to gik hinanden langsomt imøde. Han havde ikke Stok, da jeg mødte ham for lidt siden, sagde Nagel til sig selv. Den er ikke ny; han har ikke købt den, men laant den. Det er en Spanskrørstok.

Da de var kommet paa Siden af hinanden, standsed Fuldmægtigen; Nagel stod ogsaa med ét stille; de standsed begge to næsten samtidig. Saa skubbed Nagel paa sin Fløjels Hue, som forat klø sig i Nakken, og satte den igen paa; Fuldmægtigen satte derimod sin Stok haardt ned i Gadestenene og læned sig tilbage paa den. Han stod saaledes i nogle Sekunder og sagde fremdeles ikke noget. Pludselig retted han sig op, vendte Nagel Ryggen og gik

sin Vej. Nagel saa tilsidst hans Ryg forsvinde om Barberens Hjørne.

Dette stumme Optrin foregik i flere Menneskers Paasyn. Blandt andre havde en Mand, som solgte Lodder til en Rullemaskine, set det hele. Lidt bortenfor ham sad en Mand, som handled med Gibsfigurer, og denne Mand havde ogsaa iagttaget det underlige Optrin; Nagel genkendte i Gibseren en af de Gæster, som havde overværet Scenen i Kaféen Aftenen forud, og som senere tog hans Parti overfor Værten.

Da Nagel for anden Gang kom op paa Kirkegaarden stod allerede Præsten og holdt Tale. Der var sort af Folk. Nagel gik ikke hen til Graven, men slog sig ned for sig selv paa en stor, ny Marmorplade, der bar følgende Indskrift: „Vilhelmine Meek. Født 20de Maj 1873, død 16de Februar 1891." Der stod intet mer. Pladen var splinterny og Torven, den hviled paa, netop tilklappet.

Nagel vinked en Smaagut til sig.

„Ser du den Mand dér borte, ham i den brune Frakke?" spurgte han.

„Ja, ham med Kaskethuen? Det er Minutten."

„Javel. Gaa og bed ham om at komme herhen."

Og Gutten gik.

Da Minutten kom, rejste Nagel sig op, rakte ham Haanden og sagde:

„Goddag, min Ven. Det glæder mig at se Dem igen. Har De faaet Frakken?"

„Frakken? Nej, ikke endnu. Men jeg faar den nok," svared Minutten. „Maa jeg ikke takke Dem saa meget for igaar – og Tak for alt! Ja, ja, idag begraver vi da Karlsen! Aa, ja, i Guds Navn, saa faar vi finde os i det."

De satte sig paa den nye Marmorplade begge to og talte sammen. Nagel tog en Blyant op af Lommen og begyndte at skrive paa Pladen.

„Hvem er det som ligger begravet her?" spurgte han.

„Vilhelmine Meek. Vi kaldte hende forresten bare Mina Meek, for Kortheds Skyld. Hun var næsten bare et Barn; jeg tror ikke, hun var tyve Aar."

„Nej, hun var jo ikke atten engang, efter hvad Indskriften viser. Det var et bra Menneske det ogsaa?"

„De siger det saa underligt; men ..."

„Jeg har bare lagt Mærke til den skønne Ejendommelighed ved Dem, at De taler vel om alle Mennesker, hvem det end er."

„Ja, men havde De kendt Mina Meek, saa er jeg sikker paa, at De vilde have sagt det samme. Det var en aldeles usædvanlig god Sjæl. Er nogen en Guds Engel nu, saa er hun det."

„Jasaa. Var hun forlovet?"

„Forlovet? Nej, langtifra. Ja, ikke det, jeg ved. Aa, nej, hun var vist ikke forlovet; hun læste altid, og hun talte højt med Gud gærne midt paa Gaden, saa alle hørte det. Og da standsed gærne Folk og stod stille; allesammen var glade i Mina Meek."

„Det var med andre Ord en Pige, som brugte sin Aand, hvad? Men om hendes Legeme kunde man derimod kanske sige, at hun levered Vorherre det tilbage og takked for Laanet og sagde: Jeg har ikke brugt det!"

„Ja, jeg er ikke meget hurtig til at fatte, og heller ikke er jeg meget begavet; kanske ved jeg slet ikke, hvad De mener, naar De siger, at hun takked for Laanet."

„Naa, det er godt; jeg mente ingenting."

Imidlertid skrev Nagel paa Pladen; det var et Vers, han skrev, og da han havde skrevet dette Vers, stak han Blyanten tilbage i Lommen.

„Det er ganske utroligt, hvor en fremmed Mand vækker Opsigt i en liden By," sagde Minutten. „Nu stod jeg borte ved Graven og hørte paa Talen; men jeg lagde Mærke til, at mindst Halvparten af Følget var optaget af Dem herborte."

„Af mig?"

„Ja, da. Der var flere, som hvisked og spurgte hinanden om, hvem De var. Nu staar de ogsaa og ser hidover."

„Hvad er det for en Dame med den store sorte Fjær i Hatten?"

„Hende med det hvide Parasolskaft? Det er Fredrikke Andresen, Frøken Fredrikke, som jeg fortalte Dem om. Og hun, som staar ved Siden af, hun, som ser hid just nu, det er Politimesterens Datter; hun hedder Frøken Olsen, Gudrun Olsen. Jo, jeg kender dem alle. Dagny Kielland er her ogsaa; hun har sort Kjole paa idag, og det klæder hende næsten bedre end nogen anden Kjole; har De set hende? Ja, de har forresten sort Kjole allesammen idag, det er en Selvfølge; jeg sidder bare og vrøvler. Ser De den Herre med den blaa Vaarfrakke og Brillerne. Det er

Doktor Stenersen. Det er ikke ham, som er Distriktslæge; han er blot praktiserende Læge og blev gift ifjor. Hans Frue staar længer borte; jeg ved ikke, om De kan se en liden mørk Dame med Silkekant paa Kaaben? Ja, det er Fruen. Hun er lidt sygelig og maa altid være godt klædt. Der kommer Fuldmægtigen ogsaa …"

Nagel spurgte:

„Kan De vise mig Frøken Kiellands Forlovede? Er han her?"

„Nej, det er Løjtnant Hansen. Han er ikke her, han er paa Togt; det er flere Dage siden han rejste; han rejste straks efter Forlovelsen."

Efter en kort Stilhed sagde Nagel:

„Der laa to Blomster paa Bunden af Graven, to hvide Blomster, – De skulde ikke vide, hvor De er komne fra?"

„Ja," svarer Minutten, „det vil sige … spørger De? er det et Spørgsmaal? … Det er Skam at fortælle det; jeg kunde kanske have faaet dem anbragt paa Kisten, hvis jeg havde bedt om det, og ikke saa at sige kastet dem væk paa den Maade; men hvad kunde nu to Blomster forslaa? Og hvor jeg end anbragte dem, saa blev det jo ikke mer end to Blomster. Saa stod jeg heller op idag Klokken lidt over tre tidlig imorges, ja, jeg kan gærne sige inat, og lagde dem nedi Graven; jeg var ogsaa nede paa Bunden og lagde dem tilrette, og jeg sagde to Gange højt Farvel til ham, mens jeg var nede i Graven. Det gjorde saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg bagefter gik ind i Skogen og holdt Hænderne for Øjnene af Sorg. Det er underligt at skilles for altid med nogen, og skønt Jens Karlsen stod saa meget over mig i alle Retninger, var han mig dog en god Ven."

„Jasaa, de var altsaa fra Dem, Blomsterne?"

„Ja, de var fra mig. Men det var ikke for at sprade med det, jeg gjorde det; Gud er mit Vidne. Det er heller ikke noget at tale om en saadan Bagatel. Jeg købte dem igaaraftes, efterat jeg gik hjem fra Dem. Det traf sig saaledes, at jeg fik en halv Krone af Onkel til mit eget Brug, da jeg bragte ham Deres Penge; han blev ogsaa saa glad, at han nær havde revet mig overende paa Gulvet; ja, han kommer nok en Dag og takker Dem; jo, jo, han gør, jeg ved, at han gør det. Men da jeg fik denne Halvkrone, kom jeg med ét til at huske paa, at jeg ingen Blomster havde anskaffet til Begravelsen, og saa gik jeg ned til Kajen …"

„De gik ned til Kajen?"

„Ja, til en Dame, som bor dernede."

„I et én Etages Hus?"

„Ja."

„Har Damen hvidt Haar?"

„Ja, aldeles hvidt Haar; har De set hende? Hun er Datter af en Skibskaptejn, men er ellers meget fattig. Hun vilde først ikke tage min Halvkrone, men jeg lagde den tilbage paa en Stol alligevel, skønt hun protestered og sagde Nej flere Gange. Hun er saa undselig og lider vist mangen Gang ondt for sin Beskedenheds Skyld."

„Ved De, hvad hun hedder?"

„Martha Gude."

„Martha Gude?"

„Martha Gude, ja."

Nagel tog sin Notisebog frem, skrev hendes Navn op og sagde:

„Har hun været gift? Er hun Enke?"

„Nej. Hun rejste med Faderen en lang Tid, saalænge han førte Skib; men siden han døde, har hun boet her."

„Har hun da ingen Slægtninge?"

„Det ved jeg ikke. Nej, det har hun vist ikke."

„Hvad lever hun saa af?"

„Ja, Gud ved, hvad hun lever af. Der er ingen, som ved det. Men forresten faar hun vist lidt af Fattigvæsenet."

„Hør, De har altsaa været inde hos denne Dame, denne Martha Gude, hvorledes ser der ud derinde?"

„Hvordan kan der se ud i en gammel, fattig Stue? Der staar en Seng, et Bord, et Par Stole derinde; der er vel forresten tre Stole, naar jeg tænker mig om, for der staar ogsaa en i Krogen ved Sengen; den er med rød Plyds, men maa læne mod Væggen, ellers kan den ikke staa, saa daarlig er den. Ellers husker jeg ikke, at der er mere."

„Er der virkeligt ikke noget mere? Hænger der ikke en Klokke paa Væggen, et gammelt Skilderi eller sligt noget?"

„Nej. Hvorfor spørger De om det?"

„Og Stolen, som ikke kan staa, jeg mener den med den røde Plyds, hvorledes ser den ud? Er den meget gammel? Hvorfor staar den altsaa der ved Sengen? Kan man ikke sidde paa den? Er det en Stol med høj Ryg?"

„Ja, med høj Ryg, tror jeg, jeg husker ikke rigtig."
„Og mere er der ikke i Stuen?"
„Nej."
Borte ved Graven begyndte man at synge? Jordpaakastelsen var tilende. Da ogsaa Sangen var slut, blev der et Øjeblik aldeles stille; saa begyndte Folk at sprede sig til alle Sider. Størsteparten gik nedad Kirkegaarden til den store Port, andre blev staaende og tale sammen. Et Parti Herrer og Damer tog Vejen henimod Minutten og Nagel, unge Folk allesammen, Damer med blanke, forundrede Øjne, der mønstred de to. Dagny Kiellands Ansigt rødmed stærkt, men hun holdt Øjnene stivt rettede frem for sig og saa hverken tilhøjre eller venstre; heller ikke Sorenskriverfuldmægtigen saa op, men han talte dæmpet med en af Damerne.

Just idet de passered, standsed Doktor Stenersen, som ogsaa var med. Han vinked til Minutten, som rejste sig. Nagel sad tilbage alene.

„Vil De bede den Herre ..." hørte han Doktoren sige; mer hørte han ikke. Men lidt efter blev hans Navn nævnt temmelig højt, og han rejste sig han ogsaa. Han tog sin Hue dybt af og hilste.

Doktoren bad om Undskyldning: han havde det ubehagelige Hverv fra en Dame, en af de Damer, han just var i Følge med, Frøken Meek, at bede om, at Herrerne vilde være lidt forsigtige med den Sten, den Gravplade, og ikke sidde paa den. Pladen var ny, den var netop anbragt, Fundamentet var ferskt endnu, Torven aldeles blød, saa det hele kanske kunde klemmes sammen, før man vidste Ordet af. Det var den afdødes Søster, som bad om det.

Nagel bad saa mange Gange om Tilgivelse. Det var en Tankeløshed af ham, en Skødesløshed, og han forstod fuldtud Frøkenens Uro for Stenen. Han takked ogsaa Doktoren.

Under dette var de uvilkaarlig begyndt at drive. Da de var komne ned til Porten, sagde Minutten Farvel, og Doktoren og Nagel blev alene. Først nu præsentered de sig for hinanden.

Doktoren spurgte:
„Og nu vil De kanske slaa Dem ned her en Tid?"
„Ja," svared Nagel. „Man maa jo følge Skikken, ligge paa Landet om Sommeren og holde Ferie, styrke sig til Vinteren og tage fat igen ... Det er en morsom liden By, De har her."

„Hvor er De ifra? Jeg gaar her og studerer paa, hvilken Dialekt De taler, men kan ikke finde det ud."

„Jeg er oprindelig fra Finmarken, jeg er Kvæn. Men jeg har levet lidt hist og lidt her."

„Ja, det kan jeg forstaa. For den nordlandske Dialekt plejer ellers at være meget udpræget ... Kommer De fra Udlandet?"

„Fra Helsingfors bare."

De talte først om endel ligegyldige Ting, men det drev snart ind paa andre Spørgsmaal, paa Valgene, Misvæksten i Rusland, Literaturen og afdøde Karlsen.

„Hvad er Deres Mening, har De begravet en Selvmorder idag?" spurgte Nagel.

Doktoren kunde ikke sige det, vilde ikke sige det. Det angik ham ikke, og han vilde derfor ikke blande sig i det. Der sagdes saa mangt. Men forresten, hvorfor skulde det ikke være en Selvmorder? Alle Teologer burde dræbe sig.

Ja, hvorfor egentlig det?

Hvorfor? Fordi deres Rolle var udspillet, fordi vort Aarhundrede havde gjort dem overflødige. Folk var begyndt at tænke selv, og den religiøse Følelse hos dem var bleven mer og mer udvisket.

Men Nagel kunde ikke begribe, hvad Vinding det ville blive for Mennesket, at man ribbed Livet for alle Symboler, al Poesi. Det turde forøvrigt være et Spørgsmaal, om Aarhundredet havde gjort Teologerne overflødige, aldenstund den religiøse Følelse netop *ikke* var i Tilbagegang ...

Nej, vistnok ikke i de lavere Lag af Folket – skønt endog der mer og mer –; men hos oplyste Mennesker var den afgjort i Aftagende.

Deri var Nagel ikke enig. Den religiøse Følelse var en individuel Sag: nogle Mennesker havde mere, andre mindre, atter andre slet ingen religiøse Behov. Men det gik næppe an at sige, at det var bare de irreligiøse Mennesker, som var oplyste; tvertimod, mangen Gang ...

„Naa, det taler vi ikke mere om," afbrød Doktoren tvært; „vi staar paa et altfor forskelligt Standpunkt." Doktoren var Fritænker, Doktoren havde hørt disse Indvendinger saa mange Gange før, at han vidste ikke Tal paa det. Og havde det omvendt ham? I tyve Aar var han forbleven den samme. Som Læge havde han været med at tage ud „Sjælen" paa Folk i skefuldevis! Nej,

Overtroen var han vokset fra … „Hvad synes De om Valgene?"

Valgene? Nagel lo. „Jeg haaber det bedste!" sagde han.

„Ja, jeg ogsaa," sagde Doktoren. Det vilde være en evig Skændsel, hvis ikke Ministeriet fik Flertal paa et saa helt igennem demokratisk Program. Doktoren var Venstremand og Radikaler, havde været det helt siden han fik lidt Forstand. Han næred stor Frygt for Buskerud; Smaalenene opgav han. „Sagen er den," sagde han saa, „vi har forlidet Mynt i Venstre. De og andre, som har Mynten nu, saa burde De støtte. Det gælder dog sandelig lidt nu for hele Landets Fremtid."

„Jeg? har jeg Mynt?" spurgte Nagel. „Ak, det er smaat bevændt med det."

„Ja, ja, om De ikke netop er Millionær, saa. Der var nogen, som fortalte, at De var en hel Pengemand, at De for Eksempel havde en Landejendom til to og seksti Tusind Kroner."

„He-he-he, nu har jeg aldrig hørt saa galt. Nej, det indskrænker sig til, at jeg i disse Dage har faaet en Smule Morsarv, nogle faa Tusind Kroner. Det er det hele. Nogen Landejendom har jeg derimod ikke, det er en Mystifikation."

De var komne til Doktorens Hus, et gulmalet to Etages Hus med Veranda. Malingen var paa flere Steder afslidt, Tagrænderne hang i Filler. I øverste Etage var en Rude borte, Gardinerne langtfra rene. Nagel følte sig antipatisk stemt af Husets uordentlige Udseende og vilde gaa straks; men Doktoren sagde:

„Vil De ikke gaa med ind? Ikke? Ja, jeg haaber, jeg ser Dem senere da. Baade min Kone og jeg vil være meget glade, om De besøgte os. De vil ikke være med ind og hilse paa min Kone nu?"

„Deres Frue var jo paa Kirkegaarden; hun er næppe kommet hjem endnu."

„Nej, det har De jagu Ret i; hun fulgte med de andre. Naa, ja, ja, se indom senere engang da, naar De gaar forbi."

Nagel drev ned til Hotellet igen; men just idet han skulde træde ind ad Døren, faldt der ham noget ind. Han knipsed i Fingrene, slog op en liden kort Latter og sagde højt: „Det skulde være morsomt at se, om Verset staar der endda!" Dermed gik han atter op til Kirkegaarden og standsed foran Mina Meeks Gravsten. Der var ingen Mennesker at se noget Sted; men Verset var udstrøget. Hvem havde gjort det? Der var slet ikke Spor tilbage af hans Bogstaver.

VI

Morgenen efter befandt Nagel sig i en fin og glad Stemning. Den var kommet over ham mens han laa i Sengen, det var som Taget i hans Værelse pludselig steg og steg opad, steg i det uendelige opad og blev til en fjærn, klar Himmelhvælving. Og han følte med engang en mild, sød Vind hen over sig, som om han laa ude i grønt Græs. Fluerne summed ogsaa omkring i Værelset; det var en varm Sommermorgen.

Han fik Klæderne paa i en Fart, forlod Hotellet uden at spise og slentred ud i Byen. Klokken var da elleve.

Fra Hus til Hus genlød allerede Pianoerne; gennem de aabne Vinduer hørtes ulige Melodier fra Kvartal til Kvartal, og en nervøs Hund svared højt op i Gaden med lange Hyl. Nagel fyldtes af et lyst Behag, han gav sig uvilkaarlig til at synge sagte for sig selv, og idet han gik forbi en gammel Mand, der hilste paa ham, fandt han Lejlighed til at stikke ham en Skilling i Haanden.

Han kom til et stort, hvidt Hus. Et Vindu slaaes op i anden Etage, en hvid, tynd Haand hægter Krogen paa. Gardinet bevæges endnu, Haanden hviler endnu paa Krogen, og Nagel havde en Fornemmelse af, at nogen stod bag Gardinet og iagttog ham. Han standsed og stirred op, han stod fast paa sin Post i over et Minut; men ingen kom tilsyne. Han saa paa Skiltet over Døren: F. M. Andresen, dansk Konsulat.

Nagel vilde just gaa, men idet han vendte sig, stak Frøken Fredrikke sit lange, fornemme Ansigt ud, og hendes forundrede Øjne saa efter ham. Han standsed igen, deres Blikke mødtes, hendes Kinder begyndte at blusse stærkt; men som forat trodse alt, trak hun Kjoleærmerne lidt op og lagde sig saa endog med hele Overkroppen udad Vinduet. Saaledes laa hun rigtig længe, det vilde ingen Forandring tage, og Nagel maatte endelig gøre en Ende paa det og gaa. Et besynderligt Spørgsmaal opstod i det samme i hans Hoved: Mon den unge Dame laa paa Knæ indenfor Vinduet? Isaafald – tænkte han – er det ikke meget højt under Taget i Konsulens Lejlighed, da Vinduet næppe var over seks Fod højt og stod blot en Fod ned fra Raftet. Han maatte le af sig selv over denne uvedkommende Tanke; hvad Fan havde han at bestille med Konsul Andresens Lejlighed!

Og han drev videre.

Nede ved Bryggen var Arbejdet i fuld Gang. Pakhusfolk, Toldbetjente og Fiskere fôr om hinanden og sysled hver med sit, Gangspil ramled, to Dampskibe peb næsten samtidigt for Afgang. Sjøen var aldeles blikstille, Solen stod paa og gjorde Vandet til en eneste gylden Plade, hvori Skibe og Baade laa smæltet ned til midt paa Bugen. Fra en uhyre Tremaster langt ude hørtes en stakkels Lire, og naar Dampfløjter og Gangspil tied et Øjeblik, lød dens triste Melodi som en skælvende, henaandende Pigestemme, der næsten gav fortabt. Ombord i Tremasteren drev man ogsaa Løjer med Liren og begyndte at danse Polka efter dens rørende Sange.

Nagel fik Øje paa et Barn, en bitte liden Pige, som stod og klemte en Kat i Armene; Katten hang ganske taalmodigt ret ned, saa dens Bagben næsten hviled paa Jorden, og den rørte sig ikke. Nagel klapped Pigen paa Kinden og talte til hende:

„Er det din Kat?"

„Ja, to fire seks syv."

„Jasaa, du kan tælle ogsaa?"

„Ja, syv otte elleve to fire seks syv."

Han fortsatte at gaa. I Retning af Præstegaarden raved soldrukken en hvid Due sidelænds nedefter Himlen og forsvandt bag Trætoppene; den saa ud som en skinnende Sølvpil, der faldt til Jorden i det Fjærne. Et kort, næsten lydløst Skud løsnedes et Sted, og lidt efter steg et Svev af blaa Røg op fra Skogen paa den anden Side af Vaagen.

Da han var kommet til den sidste Brygge og havde drevet nogle Gange op og ned ad den øde Kaj, steg han uden at tænke over det opad Bakken og begav sig ind i Skogen. Han gik i godt og vel en halv Time, bestandig længer og længer ind i Skogen, og standsed endelig paa en liden Sti. Alt var stille, ikke engang en Smaafugl var at se, og paa Himlen var der ikke en Sky. Han trak sig endnu nogle Skridt afsides, fandt sig en tør Plet og lagde sig paa Ryggen i hele sin Længde. Tilhøjre havde han Præstegaarden, tilvenstre Byen og ovenover sig det uendelige Hav af blaa Himmel.

Hvad om man var deroppe, drev om blandt Sole og følte Komethaler vifte mod sin Pande! Hvor var ikke Jorden liden og Menneskene smaa; et Norge med to Millioner Sætersdøler og en Hypotekbank med nogle og sytti Øre til Mad! Hvad ligned det

at være Menneske for saa lidet? Man albued sig frem i sit Ansigts Sved i nogle faa Støvets Aar, for saa at forgaa alligevel, alligevel! Nagel rev sig i Hovedet; aa, det endte med, at han skaffed sig ud af Verden og fik en Ende paa det! Vilde han nogensinde kunne gøre Alvor af det? Ja, og ved Gud i Himlen Ja, han skulde ikke vige tilbage! Og i denne Stund var han aldeles henrykt over at have denne simple Udvej i Baghaanden; han fik Vand i Øjnene af Begejstring og aanded næsten højlydt. Han vugged allerede om paa Himlens Hav og fisked med Sølvangel og sang dertil. Og Baaden var af duftende Træ, og Aarerne blinked som hvide Vinger; men Sejlet det var af lyseblaat Silketøj og var klippet i en Halvmaane …

En skælvende Glæde gennemfôr ham, han glemte sig væk, følte sig henført og forstak sig ind i det rasende Solskin. Stilheden gjorde ham aldeles besat af Tilfredshed, intet forstyrred ham, blot oppe i Luften sused den bløde Lyd, Lyden af det uhyre Stampeværk, Gud, der traadte sit Hjul. Skogen omkring rørte ikke et Blad og ikke en Naal. Nagel krøb sammen af Behag, trak formelig Knæene op under sig og huttred, fordi altsammen var saa godt. Det kaldte paa ham, og han svared Ja; han rejste sig op paa Albuen og saa sig om. Ingen var tilstede. Han sagde Ja endnu engang og lytted; men ingen viste sig. Dette var dog besynderligt, han havde saa tydeligt hørt nogen kalde paa sig; men han tænkte ikke mere over det, det var kanske blot en Indbildning, i ethvert Fald vilde han ikke lade sig forstyrre. Han var i en gaadefuld Tilstand, fyldt af psykisk Behag; hver Nerve i ham var vaagen, han fornam Musik i sit Blod, følte sig beslægtet med hele Naturen, med Solen og Bjærgene og alt andet, kendte sig omsuset af sin egen Jegfølelse fra Træer og Tuer og Straa. Hans Sjæl blev stor og fuldtonende som et Orgel inde i ham, og aldrig glemte han, hvorledes den milde Musik ligefrem gled op og ned i hans Blod.

Han laa endnu i nogen Tid og nød sin Ensomhed. Saa hørte han Skridt nede paa Stien, virkelige Skridt, som han ikke kunde tage fejl af; han stak Hovedet op og saa en Mand, som kom fra Byen. Manden bar et langt Brød under Armen og ledte en Ko bag sig i et Toug; han tørred ogsaa stadig væk Sveden af sit Ansigt og gik i bare Skjorteærmerne for Varmens Skyld, men havde alligevel et tykt, rødt Uldskærf to Gange om Halsen.

Nagel laa stille og iagttog Bonden. Der havde vi ham! Der var Sætersdølen, Nordmanden, he-he, jo, der var den Indfødte, med Kaka under Armen og Kua i Hælene! Aa, det var et Syn! He-he-he-he-he, Gud hjælpe dig, du gæve Norges Viking, om du løste lidt paa Skærfet og slap Lusa ud! Du kunde ikke leve, du vilde faa frisk Luft af det og dø. Og Pressen vilde beklage din fortidlige Afgang og gøre et Numer af det; men forat forebygge Gentagelser, vilde den liberale Stortingsmand Vetle Vetlesen indbringe et Forslag om stræng Fredning af det nationale Utøj.

I Nagels Hjærne opstod der den ene lystige Bitterhed efter den anden. Han rejste sig og gik mismodig og ophidset hjemad. Nej, han fik bestandig Ret, det var bare Transtøvler og Lus og Gammelost og Luthers Katekismus overalt. Ja, det maatte han rigtig sige, det var virkelig bare Tarvelighed og Fattigdom paa alle Kanter. Og Menneskene var middelshøje Borgere i tre Etages Hytter; de aad og drak til Nødtørft, kosed sig med Toddy og Valgpolitik og handled Dag ud og Dag ind med Grønsæbe og Messingkamme og Fisk. Men om Nætterne, naar det tordned, da laa de og læste af bare Angst i Johan Arendt. Ja, skaf os en eneste ordentlig Undtagelse, og se, om det lader sig gøre! Giv os hid for Eksempel en udviklet Forbrydelse, en fremragende Synd! Men ikke den latterlige og borgerlige Abc-Vildfarelse, nej, den sjældne og haarrejsende Udskejelse, den delikate Ryggesløshed, Kongesynden, fuld af Helvedes raa Herlighed. Nej, det var smaat det hele, Herregud, hvor det var jammerligt! Hvad synes De om Valgene, min Herre? Jeg har den største Frygt for Buskerud ...

Men da han atter passered Bryggerne og saa det travle Liv omkring sig, blev hans Humør lidt efter lidt lysere, han blev glad paany og begyndte igen at synge. Det var ikke Vejr til at sture i, det var godt Vejr, Godvejr, en blussende Junidag. Hele den lille By laa og blinked i Solskinnet som en fortryllet Stad.

Da han gik ind ad Hoteldøren, havde han allerede forlængst glemt al sin Bitterhed; hans Hjærte var uden Nag, i hans Indre straaled paany Forestillingen om en Baad af duftende Træ og et lyseblaat Silkesejl, der var klippet i en Halvmaane.

Han beholdt sin sælsomme, milde Stemning den hele Dag. Han gik ud igen henad Aften, lagde atter Vejen ned mod Sjøen og

fandt paany de Tusind Smaating, som satte ham i Henrykkelse. Solen daled, det brutale, brændende Lys dæmpedes og gød sig blødt over Vandet; om det saa var Støjen ude fra Skibene, saa lød den mere stille. Nagel saa, at der hejsedes Flag her og der udover Vaagen; fra flere Huse i Byen vifted ogsaa Flag, og lidt efter standsed Arbejdet ved alle Brygger.

Han tænkte ikke noget over det, han drev atter op i Skogen, drev frem og tilbage, gik lige hen til Præstegaardens Udhuse og saa indover Gaardspladsen. Derfra gik han atter ind i Skogen, bored sig ind paa det dunkleste Sted, han kunde finde, og satte sig paa en Sten. Han støtted Hovedet i den ene Haand og trommed med den anden paa Knæet. Han sad saaledes en lang Stund, maaske en hel Time, og da han endelig rejste sig og gik, var Solen helt nede. Den første Tone af Skumring var kommet over Byen.

Der vented ham en stor Overraskelse. Da han var kommet ud af Skogen, opdaged han en hel Mængde tændte Blus omkring paa Aasene, kanske tyve Baal, der brændte som Smaasole i alle Retninger. Ude paa Vandet var en Vrimmel af Baade, og ombord i Baadene strøg man Fyrstikker af, der lyste med rød og grøn Flamme; fra en af Baadene, hvor en Kvartet sad og sang, gik der endog nogle Raketter tilvejrs. Mange Mennesker var paa Benene, henne paa Dampskibskajen gik og sad sort af Folk.

Nagel gav et lidet Udraab af Forundring. Han henvendte sig til en Mand og spurgte, hvad Blussene og Flagene skulde betyde. Manden saa paa ham, spytted, saa paa ham igen og svared, at det var den 23de Juni, det var St. Hans Aften. Naa, saa, det var St. Hans Aften! Ja, det havde forresten sin Rigtighed, det var ikke til at misforstaa, det passed ogsaa med Datoen. Jasaa, saa var det altsaa St. Hans Aften iaften, he-he, det ene Gode dynged sig paa det andet, det var ovenikøbet St. Hans Aften! Nagel gned sig fornøjet i Hænderne og drev hen til Dampskibskajen han ogsaa, og flere Gange gentog han for sig selv, at det var dog et mageløst Held, det var ovenikøbet St. Hans Aften!

I en Klynge af Damer og Herrer saa han paa lang Afstand Dagny Kiellands blodrøde Parasol, og da han ogsaa opdaged Doktor Stenersen i Klyngen, betænkte han sig ikke, men gik hen til ham. Han hilste, trykked Doktorens Haand og vedblev at staa barhovedet en lang Stund. Doktoren præsentered ham for Sel-

skabet; Fru Stenersen rakte ham ogsaa Haanden, og han slog sig ned ved Siden af hende. Fruen var bleg og havde en graalig Hudfarve, der gjorde, at hun saa sygelig ud; men hun var meget ung, næppe over tyve Aar. Hun var tykt paaklædt.

Nagel satte Huen paa og sagde henvendt til alle:

„Jeg beder Dem undskylde, at jeg trænger mig ind i Deres Selskab, at jeg kommer saadan ukaldet ..."

„Kære, De gør os en Fornøjelse," afbrød Fruen elskværdigt. „De kunde kanske ogsaa faa istand en Sang?"

„Nej, desværre, det kan jeg ikke," svared Nagel; „jeg er saa musikalsk ubegavet som vel muligt."

„Det var tvertimod godt, at De kom; vi sad just og talte om Dem," yttred Doktoren. „De spiller jo ialfald Violin?"

„Nej," svared Nagel atter og rysted paa Hovedet, han smilte ogsaa, „det gør jeg ikke." Men pludselig, uden nogen Foranledning rejser han sig op og siger, mens hans Øjne bliver ganske skinnende: „Ja, jeg er glad idag. Det har været saa overmaade dejligt i hele Dag, fra jeg vaagned imorges; jeg har gaaet i den skønneste Drøm i ti Timer. Vil De tænke Dem: jeg forfølges bogstavelig af Forestillingen om at befinde mig i en Baad af duftende Træ og med et Sejl af lyseblaa Silke, klippet i en Halvmaane. Er det ikke vakkert? Duften af Baaden kan jeg ikke beskrive, det kan jeg ikke gøre, om jeg aldrig saa gærne vilde, om jeg var aldrig saa flink til at finde det rette Ord. Men betænk, at det forekommer mig, at jeg er ude og fisker, og at jeg bruger en Sølvangel. Ja, en Sølvangel, maa De vide; hvad? Undskyld, synes ikke ialfald De, mine Damer, at det er en lige saa skøn som mærkelig Forestilling dette med Baaden, en Baad af det Slags?"

Ingen af Damerne svared; de saa forlegne paa hinanden og spurgte hinanden med Øjnene, hvad der skulde gøres; men endelig begyndte en efter en at le; de viste ingen Skaansomhed, men lo ganske højt af det hele.

Nagel saa fra den ene til den anden, hans Øjne var endnu blanke, og han tænkte aabenbart endnu paa Baaden med det blaa Sejl; men begge hans Hænder skalv lidt, skønt hans Ansigt var roligt.

Doktoren kom ham tilhjælp og sagde:

„Ja, det er altsaa et Slags Hallucination, som ..."

„Nej, om Forladelse," svared han. „Jo, gærne det forresten;

hvorfor ikke? Det kommer ikke an paa, hvad De *kalder* det. Jeg har været dejligt bjærgtagen i hele Dag, enten det nu er Hallucination eller ej. Det begyndte imorges, mens jeg endnu laa i Sengen. Jeg hørte en Flue summe, dette var min første bevidste Forestilling, efterat jeg vaagned; dernæst saa jeg Solen sive ind gennem et Hul i Gardinet, og med ét Slag var en fin, lys Stemning opstaaet i mig. Jeg fik en Fornemmelse af Sommer i min Sjæl, tænk Dem en blød Susen i Græsset, og at denne Susen gaar gennem Deres Hjærte. Hallucination, – ja, det var det jo nok, det ved jeg ikke; men læg Mærke til, at jeg maatte have været i en vis given Tilstand af Modtagelighed, at jeg hørte Fluen netop i det rette Øjeblik, at jeg i dette Øjeblik trængte netop den Sort og saa meget Lys, altsaa bare én Straale Sol fra et Hul i Gardinet, og saa videre. Men da jeg senere stod op og gik ud, saa jeg først en smuk Dame i et Vindu" – dermed saa han hen paa Frøken Andresen, der slog Øjnene ned – „dernæst saa jeg et stort Antal Skibe, saa en liden Pige, der holdt en Kat i Armene, og saa videre, altsammen Ting, som gjorde hver sit Indtryk paa mig. Lidt efter gik jeg ind i Skogen, og det var der, jeg fik se Baaden og Halvmaanen, bare ved at ligge paa Ryggen og glane op i Himlen."

Damerne lo fremdeles; Doktoren syntes ogsaa at skulle smittes af deres Fnisen, han sagde med et Smil:

„Og det var altsaa med en Sølvangel, De fisked?"

„Ja, med en Sølvangel."

„Ha-ha-ha."

Da steg pludselig Blodet op i Dagny Kiellands Ansigt, og hun sagde:

„Jeg kan saa godt forstaa, at en saadan Forestilling ... Jeg kan for min Part saa tydelig se Baaden; og Sejlet, denne blaa Halvmaane ... og tænk, en hvid Sølvangel saadan ned gennem Vandet! Jeg synes, det er vakkert."

Mer kunde hun ikke sige, hun stammed og stod fast; hun saa ned mod Jorden.

Nagel befried hende straks:

„Ja, ikke sandt? Jeg sagde ogsaa med én Gang til mig selv: pas paa, dette er en hvid Drøm, et Varsel; det skal være dig en Paamindelse; fisk med rene Angler, med rene! ... De spurgte, Doktor, om jeg spiller? Jeg spiller ikke, slet ikke; jeg trækker en Violinkasse med, men der er ikke engang en Violin i den, Kassen

er fuld af Skiddentøj desværre. Jeg syntes blot, det vilde se saa godt ud at have en Violinkasse med blandt Kufferterne, det var derfor, jeg anskaffed mig den. Ja, har De hørt saa galt? Jeg ved ikke, om De efter dette faar et altfor daarligt Indtryk af mig; men det faar ikke hjælpe, skønt det virkelig gør mig ondt. Det er forresten Sølvanglen, som er Skyld i det hele."

De forbausede Damer lo ikke længer; selv Doktoren, Fuldmægtig Reinert – Sorenskriverfuldmægtigen – og Adjunkten sad alle tre og gabed med aaben Mund. Allesammen saa paa Nagel, Doktoren vidste øjensynlig ikke, hvad han skulde tænke. Hvad i Alverden gik der af denne vildfremmede Fyr? Nagel selv satte sig stille ned og lod ikke til at ville sige mer. Den pinlige Taushed syntes ingen Ende at ville tage; men nu kom Fru Stenersen tilhjælp. Hun var Elskværdigheden selv, sad som en Moder for alle og passed paa, at ingen led Underlast. Hun satte med Flid Rynker i Panden og gjorde sig ældre end hun var, bare forat kunne give sine Ord større Vægt.

„De kommer fra Udlandet, Hr. Nagel?" sagde hun.

„Ja, Frue."

„Fra Helsingfors, syntes jeg, min Mand sagde?"

„Ja, fra Helsingfors. Det vil sige fra Helsingfors sidst. Jeg er Agronom, jeg har ligget der en kort Tid ved Skolen."

„Og hvordan synes De om Byen?" spurgte Fruen igen.

„Om Helsingfors?"

„Nej, om denne."

„Aa, det er en fortræffelig By, et fortryllende Sted! Jeg vil ikke rejse herfra mer, nej, det vil jeg virkelig ikke. He-he-he, ja, lad det nu ikke skræmme Dem altfor meget forresten, jeg rejser maaske nok alligevel engang, det kommer an paa Omstændighederne ... Apropos," sagde han saa og rejste sig igen, „hvis jeg forstyrred, da jeg kom, saa beder jeg saa meget om Tilgivelse. Sagen er: jeg vilde være meget tilfreds ved at faa sidde her og være sammen med Dem; jeg har egentlig ikke mange at være sammen med og er fremmed for alle. De gør mig en Glæde ved fuldstændig at overse, at jeg befinder mig her iblandt Dem, og saa forøvrigt tale sammen, som før jeg kom."

„De har dog sandelig været til adskillig Afveksling, siden De kom," sagde Reinert med dæmpet Stemme.

Til dette svared Nagel:

„Ja, Dem, Hr. Fuldmægtig, har jeg en privat Undskyldning at gøre, og jeg vil give Dem al den Oprejsning, som De maatte forlange; men ikke nu. Vel? Ikke nu?"

„Nej, det hører ikke hid," sagde Reinert kort.

„Nej, gør det vel?" sagde Nagel ogsaa. „Jeg er desuden glad idag," vedblev han, og et varmt Smil fløj over hans Ansigt; dette Smil gjorde hans Ansigt lysere, han saa et Øjeblik ud som et Barn. „Det er en vidunderlig Aften, vi har, og snart tændes Stjærnerne. Der brænder Ild højt og lavt paa Aasene, og ude fra Sjøen hører vi Sang. Hør bare! det er ikke saa galt. Jeg forstaar mig ikke noget paa det; men er det ikke noksaa bra? Det minder mig lidt om en Nat paa Middelhavet, paa Kysten af Tunis. Der var vel Hundrede Passagerer ombord, et Sangkor, der kom fra Sardinien et Sted. Jeg hørte ikke til Selskabet og kunde ikke synge, jeg sad blot paa Dækket og hørte paa, mens Koret sang nedenunder i Salonen. Det vared næsten hele Natten; jeg skal aldrig glemme, hvor det lød mystisk skønt i den lumre Nat. Jeg trak i Smug alle Døre til Salonen i, tætted Sangen inde, saa at sige, og saa var det som Lyden kom fra Havbunden, ja, som om Skibet skulde gaa ind i Evigheden med brusende Musik. Tænk Dem noget i Retning af et Hav fuldt af Sang, et underjordisk Kor."

Frøken Andresen, der sad Nagel nærmest, sagde uvilkaarligt: „Ja, Gud, hvor det maatte være dejligt!"

„Frøken," sagde Nagel, „jeg har bare én Gang hørt noget skønnere, og det var i Drømme. Men det er længe, siden jeg drømte det nu, det var, da jeg var Barn. Man drømmer ikke skønt længer, naar man bliver voksen – havde jeg nær sagt."

„Ikke det?" sagde Frøkenen.

„Aa, nej. Jo, det er naturligvis en Overdrivelse, men ... Min sidste Drøm husker jeg saa tydelig endnu: Jeg saa en aaben Myr ... Undskyld forresten, jeg taler hele Tiden og plager Dem til at høre paa det; det kan blive for kedeligt i Længden. Jeg taler ikke altid saa meget, det maa De ikke tro."

Nu aabned Dagny Kielland Munden og sagde:

„Der er vist ingen her, som ikke heller vil høre paa Dem, end selv fortælle noget." Og idet hun bøjed sig henimod Fru Stenersen, hvisked hun: „Kan ikke De faa ham til? Kære, gør det. Vil De bare høre den Stemme, han har."

Nagel sagde smilende:

„Ja, jeg skal saa gærne sluddre væk. Jeg er i det hele taget i det Hjørne iaften; Gud ved, hvad der gaar af mig ... Naa, den lille Drøm, det var nu forresten ikke noget. Jo, jeg saa altsaa en aaben Myr, uden Træer, bare med en hel Masse Rødder, som laa omkring allevegne som underligt forvredne Orme. Der gik saa en gal Mand om blandt alle disse krogede Trærødder. Jeg ser ham endnu, han var bleg og havde et mørkt Skæg, men Skægget var saa lidet og tyndt, at hans Ansigt overalt skinned igennem. Han stirred vidaabent omkring sig, og hans Øjne var fulde af Lidelse. Jeg laa bag en Sten, og jeg raabte til ham. Da ser han med en Gang hen til Stenen og studsed ikke paa, hvor Lyden kom fra; det var som om han vel vidste, at det var just dér, jeg laa, skønt jeg var godt skjult. Han vedblev at stirre paa Stenen hele Tiden. Jeg tænkte: han finder mig alligevel ikke, og i værste Fald kan jeg springe min Vej, hvis han kommer. Og skønt jeg ikke holdt af, at han stod og stirred paa mig, saa raabte jeg igen, forat tirre ham. Han gjorde et Par Skridt imod mig, han havde aabnet Munden og laved sig til at bide; men han kom ikke afsted, Rødderne dynged sig op foran ham, han læssedes ned af Rødder og kom ikke af Pletten. Jeg raabte igen, jeg raabte mange Gange i Træk, forat ophidse ham dygtigt, og han gav sig til at arbejde med Rødderne og faa dem væk, han kasted dem bort i Favnfulde og stred tungt, forat komme hen til mig; men det var forgæves. Han begyndte ogsaa at stønne, saa jeg hørte det helt hen til mig, og hans Øjne stod stive af Smærte; men da jeg saa, at jeg var absolut tryg, rejste jeg mig op og svang Huen og viste mig for ham i hele min Skikkelse og tirred ham ved at raabe Hallo til ham uafladelig og stampe i Marken og raabe Hallo; jeg gik ham endog nærmere, forat drille ham lidt blodigere endda, jeg stak Fingrene ud og pegte paa ham og raabte Hallo i forsmædelig Nærhed af hans Øre, forat bringe ham om muligt endnu lidt mere ud af Fatning; derpaa traadte jeg igen tilbage og lod ham staa der og se paa, at jeg havde været ham saa nær. Men han opgav endnu ikke alt, han stred fremdeles med Rødderne, slaved forhærdet af Smærte med at faa dem bort, rev sig tilblods, slog sig over Ansigtet, rejste sig paa Tæerne og stod og skreg over til mig. Ja, vil De tænke Dem, han stod ret op og ned paa Tæerne og saa paa mig og skreg! Og da var hans Ansigt dryppende af Sved og fortrukket af en frygtelig Lidelse, fordi han ikke fik fat

i mig. Jeg vilde drive ham endnu lidt længer, jeg gik nærmere endda, knipsed ham lige foran Næsen og sagde Tihihihihi med den grueligste Haan. Jeg slængte en Trærod mod ham, jeg traf ham over Munden, det lykkedes mig at faa ham næsten til at tumle om; men han spytted blot Blodet ud og tog sig op til Munden og gav sig til at stræve med Rødderne igen. Da mente jeg, at jeg kunde vove det, jeg strakte Haanden ud og vilde naa ham, jeg vilde sætte Fingeren lige paa hans Pande og saa trække mig tilbage igen; men i det samme fik han fat i mig. Herregud, hvor det var rædselsfuldt, da han fik fat i mig! Han gjorde et rasende Greb og hugged sig fast i min Haand. Jeg gav et Skrig; men han holdt mig blot i Haanden, og saa fulgte han mig. Vi gik ud af Myren, Trærødderne var ham ikke længer til nogen Meen, da han havde faaet Tag i min Haand, og vi kom til Stenen, hvor jeg først havde skjult mig. Da vi kom did, kasted Manden sig ned for mig og kyssed Jorden der, hvor jeg havde traadt; han laa blodig og sønderreven paa Knæ foran mig og takked mig, fordi jeg havde været god mod ham, han velsigned mig ogsaa og bad Gud velsigne mig til Gengæld. Hans Øjne var aabne og fulde af gode Bønner for mig til Gud, og han kyssed ikke min Haand, nej, ikke engang min Sko, men Jorden, der, hvor mine Sko havde traadt. Jeg sagde: Hvorfor kysser du Jorden netop der, hvor jeg har gaaet? – Fordi, sagde han, fordi min Mund bløder og jeg ikke vil smudse dine Sko til. – Han vilde ikke smudse mine Sko til! – Saa sagde jeg igen: Men hvorfor takker du mig, naar jeg dog har gjort dig ondt og bragt dig Lidelse? – Jeg takker dig, svared han, fordi du ikke bragte mig *mere* Lidelse, fordi du var god mod mig og ikke martred mig mere endda. – Ja, sagde jeg da, men hvorfor skreg du til mig og aabned Munden forat bide mig? – Jeg vilde ikke bide dig, svared han, jeg aabned Munden forat bede dig om Hjælp; men jeg kom ikke tilorde, og du forstod mig ikke. Men da skreg jeg af rigtig stor Lidelse. – Var det derfor du skreg? spurgte jeg igen. – Ja, derfor var det! ... Jeg saa paa den gale Mand, han spytted endnu Blod ud, men bad alligevel til Gud for mig; jeg saa, at jeg havde set ham før, og at jeg kendte ham; det var en halvgammel Mand med graat Haar og et lidet usselt Skæg, – det var Minutten."

Nagel taug. Der gik et Stød gennem Klyngen. Fuldmægtig Reinert slog Øjnene ned og saa mod Jorden en lang Stund.

„Minutten! var det ham?" spurgte Fru Stenersen.

„Ja, ham var det," svared Nagel.

„Uf, De gør mig næsten uhyggelig tilmode."

„Ja, tænk, jeg vidste det!" sagde Dagny Kielland med en Gang. „Jeg kendte ham lige fra det Øjeblik, De sagde, at han knæled og kyssed Jorden. Jeg forsikrer Dem, at jeg kendte ham igen. Har De talt noget videre med ham?"

„Aa, nej, jeg har truffet ham blot et Par Gange ... Men hør, det lader til, at jeg rent har ødelagt Stemningen; Frue, De er jo ganske bleg! Hvad i Alverden ... det var jo bare en Drøm!"

„Ja, dette gaar ikke an!" sagde Doktoren ogsaa. „Hvad Fan skiller det os, at Minutten ... lad ham kysse hver Trærod i Norge for den Skyld. Se, nu sidder endog Frøken Andresen og græder. Ha-ha-ha."

„Jeg? Jeg græder slet ikke," svared hun; „det kunde ikke falde mig ind. Men jeg vil gærne tilstaa, at denne Drøm gjorde Indtryk paa mig. Og det tror jeg nu forresten, den gjorde paa Dem ogsaa."

„Paa mig?" raabte Doktoren. „Aldrig det Spor, naturligvis! Ha-ha-ha, jeg mener, De blir gale, jeg. Nej, nu driver vi lidt; op alle Mand! Der begynder at blive Træk i Luften. Fryser du, Jetta?"

„Nej, jeg fryser ikke, lad os sidde," svared Fruen.

Men nu var Doktoren opsat paa at drive; han vilde absolut drive; der var Træk i Luften, sagde han engang til, og om han saa blev alene om det, saa vilde han røre paa sig. Nagel rejste sig da og fulgte ham.

De drev nogle Gange frem og tilbage paa Kajen, skubbed sig frem gennem Folkemassen, passiared og besvared Folks Hilsener. De gik kanske en halv Time paa denne Maade, saa raabte Fru Stenersen ned til dem:

„Nej, kom nu tilbage engang! – Ved De, hvad vi har fundet paa, mens De var borte? Jo, vi har bestemt os til at have stort Selskab hos os imorgen Aften. Ja, De, Hr. Nagel, maa absolut komme! Men nu maa De vide, at ved stort Selskab hos os er der ikke andet at forstaa end det mindst mulige af Mad og Drikke ..."

„Og det mest mulige af Kommers, ja," afbrød Doktoren muntert. „Jo, jeg kender det. Naa, men det er ikke noget galt Paafund; jeg har hørt langt værre Ting af dig, Jetta." Doktoren var med en Gang kommet i godt Humør og lo godmodigt over hele Ansigtet ved Udsigten til denne Aften. „Kom bare ikke forsent," sagde han, „og gid jeg nu ikke maatte blive hentet ud."

„Men maa jeg møde op i disse Klæder?" spurgte Nagel. „Jeg har ingen andre."

Allesammen lo, og Fru Stenersen svared:

„Ja, naturligvis. Det er rigtig fornøjeligt."

Paa Hjemvejen blev Nagel gaaende ved Dagny Kiellands Side. Han havde ingen Bestræbelser gjort for at komme til at gaa der, det skete ganske tilfældigt; Frøkenen gjorde heller intet forat forebygge det. Hun havde netop sagt, at hun allerede glæded sig til imorgen Aften, fordi det altid var saa hyggeligt og frit hos Doktorens, de var saa udmærkede Mennesker, de forstod at gøre det saa morsomt, – saa sagde Nagel pludselig og med lav Stemme:

„Tør jeg haabe, Frøken, at De har tilgivet mig for den frygtelige Taktløshed af mig ude i Skogen dengang?"

Han talte hæftigt, næsten hviskende, og hun blev nødt til at svare.

„Ja," sagde hun, „jeg forstaar nu bedre Deres Opførsel den Aften. De er vist ikke rigtig slig, som alle andre Mennesker."

„Tak!" hvisked han. „Aa, ja, jeg takker Dem, som jeg aldrig har takket i mit Liv! Jo, hvorfor er ikke jeg, som andre Mennesker? De skal vide, Frøken, at jeg har anstrængt mig i hele Aften forat mildne det Indtryk, De først maatte have faaet af mig. Jeg har ikke sagt et Ord, uden at det har været for Deres Skyld. Vil De dømme om mig herfor? Husk paa, jeg havde forbrudt mig stærkt imod Dem, og jeg maatte noget gøre. Jeg bekender, at jeg rigtignok har været i en lidt usædvanlig Sindsstemning i hele Dag; men jeg har dog gjort mig adskillig værre end jeg var, og jeg har spillet lidt fordægtigt næsten hele Tiden. Det var mig nemlig om at gøre at faa Dem til at tro, at jeg virkelig var noget uberegnelig af mig, at jeg *overhovedet* begik bisarre Forgaaelser; derved haabed jeg at faa Dem til at tilgive mig saa meget lettere. Derfor trængte jeg mig ogsaa ind med mine Drømme paa urette Tid og Sted, ja, jeg gav mig endog en drøj Blottelse angaaende en Violinkasse, afsløred frivilligt en Naragtighed hos mig, hvad jeg ikke havde været nødt til ..."

„Undskyld!" afbrød hun ham hastigt, „men hvorfor gaar De nu og fortæller mig alt dette og spolerer det hele igen?"

„Nej, jeg spolerer det ikke, det tror jeg i det mindste ikke. Naar jeg fortæller Dem, at jeg ude i Skogen dengang virkelig gav efter for et Øjebliks ondskabsfuld Indskydelse og sprang efter Dem, saa vil De forstaa det. Det var bare en pludselig Trang hos mig til at skræmme Dem, fordi De løb Deres Vej. Ja, dengang kendte jeg Dem jo ikke. Men naar jeg nu fortæller, at jeg er akkurat som andre Mennesker, saa vil De forstaa det ogsaa. Jeg har iaften gjort mig til Latter og forbauset et helt Selskab ved den mest ekscentriske Optræden, bare forat mildne Dem saapas, at De ialfald vilde høre paa mig, naar jeg kom og forklared mig. Dette har jeg opnaaet, De har hørt paa mig, og jeg takker Dem. Jeg er ogsaa vis paa, at nu, naar jeg har talt, forstaar De mig ogsaa.“

„Nej, jeg maa rent ud tilstaa,“ svared hun i en lidt stødt Tone, „at jeg forstaar Dem ikke ganske. Og det faar saa være; det skal jeg ikke give mig til at gruble over ...“

„Nej, naturligvis ikke; hvorfor skulde De give Dem til at studere paa dette Spørgsmaal?“ sagde han. „Men ikke sandt, dette Selskab kom istand, fordi De allesammen troed, at jeg var en uregelmæssig Herre, af hvem man kunde vente sig endel rare Ting? Jeg vil kanske skuffe Dem; kanske siger jeg Ha og Ja, kanske kommer jeg slet ikke; Gud ved det.“

„Ja, De maa naturligvis komme.“.

„Maa jeg det?“ sagde han og saa paa hende.

Hun sagde intet mer. De gik fremdeles ved Siden af hinanden.

„I ethvert Tilfælde,“ sagde Nagel, „er jeg lykkelig over, at jeg har truffet Dem iaften og har faaet forklare mig. Det har pint mig meget, at jeg har fortrædiget Dem. Frøken, jeg takker Dem atter, fordi De har hørt paa mig, og jeg vil takke Dem Tusind Gange for det ogsaa naar jeg er kommet hjem.“

De var komne til Præstegaardsvejen, hvor hun standsed op. Hun brast i Latter og sagde:

„Nej, jeg har aldrig hørt paa Magen!“

Hun gav sig til at vente paa det øvrige Selskab, der var bleven bagefter. Han vilde spørge, om han maatte følge hende hjem, han var lige ved at vove det; men i det samme vendte hun sig fra ham og raabte tilbage til Adjunkten:

„Kom saa, kom saa!“ Og hun vinked ogsaa ivrigt med Haanden forat skynde paa ham.

VII

Klokken seks den næste Aften traadte Nagel ind i Doktorens Stue. Han troed, at han var kommet altfor tidligt; men Selskabet fra Aftenen forud var allerede samlet. Der var desuden endnu et Par nye Gæster, en Sagfører og en ung, lys Student. Man drak allerede Selters og Kognak ved to Borde; ved et tredje Bord sad Damerne, Fuldmægtig Reinert og den unge Student og talte sammen. Adjunkten, denne tause Mand, som sjælden eller aldrig gav en Lyd fra sig, var simpelthen allerede fuld og nu i Stemningens Hede og med blussende Kinder talte højt baade om det ene og det andet. Der havde vi nu Serbien, hvor otti pCt. af Befolkningen ikke kunde læse eller skrive, stod det saa meget bedre til der? Ja, han maatte rigtig spørge! – Og Adjunkten saa sig om med bister Mine, skønt ikke en Sjæl havde modsagt ham.

Værtinden raabte paa Nagel og gjorde Plads for ham ved Damernes Bord. Hvad vilde han helst drikke? De sad just og talte om Kristiania, sagde hun. Det var dog en underlig Idé af Nagel at komme og slaa sig ned i en Smaaby, naar han havde Valget og kunde være endog i Kristiania.

Nagel fandt ikke Idéen saa underlig endda; han skulde jo ligge paa Landet, have Ferie. Han vilde forresten ikke være i Kristiania i ethvert Tilfælde; Kristiania var et af de sidste Steder, han vilde vælge.

Virkelig? Men det var dog Hovedstaden alligevel; der var jo Mødestedet for alt, hvad der fandtes i Landet af Storheder og Berømmelser og Kunst og Teater og alt muligt.

Ja, og foruden dette alle de Fremmede, som strømmed til! bemærked Frøken Andresen; fremmede Skuespillere, Sangere, Musikere, Kunstnere af alle Slags.

Dagny Kielland sad taus og hørte bare paa.

Aa, ja, det kunde være sandt nok, indrømmed Nagel ogsaa; men han vidste ikke, hvordan det var, men hver Gang Kristiania blev nævnt, saa han et Parti af Grændsen for sine Øjne, og det lugted udhængte Klæder. Det var virkelig sandt, han fandt det ikke paa. Han fik Forestillingen om en storsnobbet Smaastad med et Par Kirker, et Par Aviser, et Hotel og en fælles Vandpost, men med de største Mennesker i Verden. Han havde aldrig set Menneskene bryste sig som der, og Herregud, hvor han man-

gen Gang havde ønsket sig væk, naar han havde levet der!

Fuldmægtigen kunde ikke begribe, at nogen kunde fatte en slig Antipati – ikke til et enkelt Menneske bare, men endog til en hel By, et Lands Hovedstad. Kristiania var i Virkeligheden ikke saa liden nu, den begyndte at indtage sin Plads blandt Byer af Rang. Hvad sagde man for Eksempel om en Kafé som *Grand?*

Jo, Nagel gjorde først ingen Indsigelse mod *Grand; Grand* var bra nok, sagde han. Men lidt efter rynked han Panden og bemærked, saa alle hørte det:

„Det vil sige: *Grand* er et bra Udstillingslokale."

Hvad mente han med det?

Han lo. Kristiania havde en Kafé, og det var *Grand. Grand* og Kristiania var næsten et og det samme, derfor var ogsaa *Grand* det store Sted inden Byen, hvor alt stort satte hinanden Møde. Der sad Verdens største Malere, Verdens haabefuldeste Ungdom, Verdens fashionableste Damer, Verdens flinkeste Redaktører og Verdens største Digter! He-he, der sad de og pusted sig op for hinanden og kokettered og var meget aandrige, – den ene sjæleglad over at blive iagttaget og hørt paa og paaskønnet af den anden. Herregud! Jo, det var den bedste Komedie, man kunde se for sine Øjne! Men i Bund og Grund var *Grand* intet mere end et lidet vel besøgt Værtshus, hvor gode Borgermænd i Landets Vadmel kunde faa sine Drammer, en Pjolterbod, hvor Hvermand kunde sidde og fryde sig over, at andre Hvermænd sad og iagttog ham. Dét var *Grand.*

Dette Svar vakte almindelig Forbitrelse. Fuldmægtigen læned sig over mod Frøken Kiellands Stol og sagde temmelig højt:

„Jeg har ikke hørt Magen til Skidtvigtighed!"

Hun vaagned op. Hun saa hurtigt over til Nagel; han havde ganske bestemt hørt Fuldmægtigens Ord; men han syntes ikke at tage sig dem nær. Tvertimod, han drak med den unge Student og begyndte med en ligegyldig Mine at tale om noget andet. Ja, hans overlegne Væsen ærgred ogsaa hende; Gud ved, hvad han tænkte om dem allesammen, naar han kunde byde dem sligt hovent Snak! Hvilken Indbildskhed, hvilken Stormandsgalskab! Da Fuldmægtigen spurgte hende: „Ja, hvad synes nu De?" svared hun med paatagen høj Stemme: „Hvad jeg synes? Jeg synes jo, at Kristiania er stor nok for mig."

Heller ikke dette forstyrred Nagels Ro. Da han hørte denne høje Stemme halvt henvendt til sig og saa Frøken Kiellands lidt bittre Udtryk i Ansigtet, satte han sig til at se paa hende med en eftertænksom Mine, som om han vilde huske sig om, hvad han vel kunde have forarget hende med. Han saa vedholdende paa hende i mer end et Minut og blinked med Øjnene og tænkte efter, og under dette havde han et næsten sørgmodigt Blik.

Men nu havde ogsaa Adjunkten hørt, hvad der var Tale om, og han protestered ivrigt mod, at Kristiania var mindre end for Eksempel Belgrad, – skønt Belgrad ikke var bleven nævnt med et Ord. Der var mindre Hovedstæder end Kristiania, der var ogsaa Hovedstæder med langt mindre Kunst og Seværdighed, for ikke at tale om, at Kristiania havde en Indsejling, som var aldeles enestaaende. Hvad vilde man tale om! I det hele taget var ikke Kristiania mindre end andre Hovedstæder af en rimelig Størrelse ...

Her begyndte allesammen at le; Adjunkten saa altfor komisk ud med sine hede Kinder og sin urokkelige Overbevisning. Sagfører Hansen, en bitte liden tyk Mand med Guldbriller og blank Isse, lo uafladelig af ham og slog sig paa Knæerne og lo.

„En rimelig Størrelse, en rimelig Størrelse, ja!" raabte han; „Kristiania er ikke mindre end andre Hovedstæder af samme Størrelse, af akkurat samme Størrelse; ikke meget mindre, nej! Aa, du store min! Skaal!"

Men Nagel var bleven ked af det hele. Hvad Fan havde han lukket sin Mund op for! Han havde jo dog foresat sig at tie stille, for ikke at komme i Klammeri med Folk i et fremmed Hus, og nu var han midt oppe i en Strid, hvor han havde alle imod sig! Naa, han vilde rette paa det; han vilde passe sig for Eftertiden; ja, der skulde ingen faa noget at sige paa ham.

Han saa sig om i Stuen. Der var ikke meget god Orden derinde og heller ikke var det ganske rent overalt, men der var behagelige Farver, Lys fra tre store Vinduer og mange magelige Stole rundt Bordene. Baade Stolene og de øvrige Møbler var lidt slidte, men tog sig endnu godt ud. Paa de tre Vægge var der ogsaa Malerier af Heyerdahl, af Hjalmar Johnssen og af en Tysker; af Hjalmar Johnssen var der en Marine.

Nagel sad fremdeles og talte med Student Øjen. Jo, i sine yngre Dage havde ogsaa han – Nagel – sværmet for Musik, og

da især for Wagner; men det var bleven udvisket med Aarene. Han drev det heller aldrig længer end til at lære Noderne og gøre et Par Toner.

„Paa Piano?“ spurgte Studenten. Piano var hans Fag.

„Nej, fy! Nej, paa Violin. Men som sagt: jeg kom ingen Vej, og jeg slutted med det straks.“

Hans Øjne strejfed tilfældigvis Frøken Andresen, der nu i mindst et Kvarter havde siddet og passiaret med Fuldmægtigen henne i en Krog ved Kakkelovnen. Hendes Blik mødte Nagels, hurtigt, uforvarende, men hun flytted sig alligevel uroligt paa Stolen og gik med ét istaa med det, hun vilde sige.

Dagny sad just alene, trommed med Fingrene paa Bordet og bladed nu og da i et Album. Hendes lange, hvide Hænder havde ingen Ringe. Nagel mønstred hende i Smug. Du gode Gud, hvor hun var smuk iaften! I denne Belysning, mod den mørke Marine paa Væggen, saa hendes tykke, lyse Haarflætte end lysere ud, mens hendes Øjenhaar var end mørkere. Hendes Krop havde, naar hun sad, en liden Tone af Yppighed; men naar hun rejste sig, blev den borte. Hun var høj og lidt fyldig, men havde en let, besynderlig æggende Gang.

Nagel rejste sig og gik hen til hende. Straks hun saa ham, sagde hun ivrigt:

„Vil De undskylde det, jeg sagde? Gør det! Dette om Kristiania; De husker det nok.“

Han blev højst forundret og svared, at det havde han ikke tænkt paa mere; han var ikke sikker paa, om han havde hørt det engang; nej, for han havde siddet og vrøvlet om Musik hele Tiden med den unge Mand dérhenne.

„Jo, De hørte det,“ sagde hun; „jeg saa det paa Dem. Men det var ubesindigt gjort af mig at blande mig i det; jeg har aldrig været udenfor Landets Grændser, og følgelig kan jeg ikke have nogen Mening om Størrelsen af vore egne Ting.“

„Ja, men jeg burde paa min Side overhovedet aldrig give mig til at disputere med Folk om noget, for vi blir ikke enige. Og desuden, hvad Nytte er der i det? Man omvender aldrig nogen i en Disput; aldrig; det hænder ikke.“

„Naa, ja, jeg haaber, De undskylder mig. Det var bare dét, jeg vilde bede Dem om.“

Han saa paa hende. Hun havde et Øjeblik sluppet sit sære,

mørkeblaa Blik løs paa ham, og han udbrød med en Gang, uden at tænke over det:

„Gud bevare mig, hvor De er smuk iaften!“

Hun blev aldeles forvirret af denne Ligefremhed, hun holdt Munden aaben og vidste ikke sin arme Raad.

„Men saa vær dog lidt rimelig!“ hvisked hun.

Kort efter rejste hun sig og gik hen til Pianoet, hvor hun gav sig til at blade i endel Noder, blussende rød i Kinderne.

Nu blev Samtalen almindelig. Doktoren, der brændte efter at faa tale Politik, spurgte pludselig midt i Flokken:

„Har De læst Aviserne idag? Det er nu Fan ta' mig forgalt med *Morgenbladet* i disse Tider! Det er ikke længer dannede Menneskers Tale, det er Pøbelsnak og Skældsord hele Vejen.“

Og allesammen syntes, det var forgalt med *Morgenbladet*.

Men naar Doktoren ikke blev modsagt, kunde han ingen Vej komme. Dette vidste Sagfører Hansen, og derfor sagde han:

„Men jeg synes, det er grovt nok i Venstrepressen ogsaa jeg.“

„Ja, men ved du hvad!“ raabte Doktoren og sprang op. „Du vil da vel ikke sige, at det taaler Sammenligning? Hvad Mening man end kan have om Ministeriet ...“

Bordet var dækket. Selskabet begav sig ind i Spisestuen, Doktoren og Sagføreren ivrigt diskuterende Pressens Tone. Passiaren fortsattes ved Bordet; Nagel, der havde faaet Plads mellem Værtinden og den unge Frøken Olsen, Politimesterens Datter, slap at deltage i den. Da man rejste sig fra Bordet, var man allerede kommet langt ind i europæisk Politik; man sagde sin Mening om Czaren, om Constans, om Parnell, og da man tilsidst drev ind paa Balkanspørgsmaalet, fik atter den drukne Adjunkt Lejlighed til at kaste sig over Serbien. Jo, han havde faaet nok, mer end nok af Serbien; han havde just læst *Statistische Monatschrift;* der var frygtelige Tilstande, Skolen aldeles forsømt ...

„Nej, der er én Ting, som glæder mig over al Maade,“ sagde Doktoren med helt fugtige Øjne, „og det er, at Gladstone lever endnu. Bryg nu, mine Herrer, saa drikker vi en Skaal for Gladstone, ja, for Gladstone, denne store og rene Demokrat, Nutidens og Fremtidens Mand.“

„Vent lidt, lad ogsaa os få være med!“ raabte Fruen. Og hun fyldte Vin i Damernes Glas, skænked over af bare Ivrighed og bød Brættet rundt med skælvende Hænder.

Saa drak allesammen.

„Ja, er det ikke en bomfast Kar!" fortsatte Doktoren og smatted med Tungen. „Stakkar, han har været forkølet nu en Stund, men det gaar forhaabentlig over. Der er ingen nu af Politikere, jeg saa nødig vilde miste som Gladstone. Du store min, naar jeg tænker paa ham, saa staar han for mig som et Fyrtaarn, der lyser ud over hele Verden! ... De ser saa fraværende ud, Hr. Nagel; er De ikke enig?"

„Jeg? Hvadbehager? Men kære, jeg er ikke fraværende, og jeg er naturligvis fuldt enig med Dem i dette."

„Ja, naturligvis. Nej, der er mange Ting hos Bismarck ogsaa, som imponerer mig; men Gladstone han slaar simpelthen enhver Indvending ned, han. Gad rigtig vide, hvorlænge Bismarck vil holde sin unyttige Kamp gaaende? Han skal sagtens være ejtret indvortes nu ..."

Doktoren blev stadig ikke modsagt; han forsøgte endog med Kejser Wilhelm, men alle var ogsaa enige med ham i, at Kejser Wilhelm var en temmelig halvgal Herre. Tilslut døde Passiaren saa af, at Doktoren foreslog Kort at fordrive Tiden med. Hvem vilde danne Parti? Men nu raabte Fru Stenersen tværsover hele Stuen:

„Nej, det maa jeg sige! Ved De, hvad Student Øjen netop sidder og fortæller mig? Hr. Nagel, De har nok ikke altid fundet Gladstone saa udmærket, som iaften. Student Øjen har hørt Dem engang i Kristiania – var det i Arbejdersamfundet? – hvor De har rakket Gladstone ganske ordentlig til. Jo, De er en net én! Er det virkelig sandt dette? Ja, De kan bare prøve, De kan bare prøve!"

Fruen sagde dette i god Tro, med smilende Mund, og strakte for Spøg sin Pegefinger ivejret. Hun gentog, at han maatte sige, om det var sandt.

Nagel studsed.

„Jeg husker ikke, at jeg har rakket Gladstone til nogen Gang," sagde han. „Hvornaar skulde det være?"

„Nej, jeg vil ikke sige, at De rakked ham til," svared Øjen; „men De opponered stærkt. Jeg husker saaledes, at De sagde om Gladstone, at han var bigot."

„Nej, du store min! Bigot! Gladstone bigot!" skreg Doktoren. „Var De fuld da, Mand?"

Nagel lo.

„Nej, det var jeg vist ikke. Jo, kanske jeg var fuld, det ved jeg ikke. Det høres saa ud."

„Ja, det ved Gud det gør!" sagde Doktoren tilfredsstillet.

Nagel vilde ikke forklare sig, han undgik at sige mer, og Dagny Kielland bad igen Fruen om at drive paa.

„Faa ham til at sige noget," sagde hun ivrigt hviskende; „lad ham dog fortælle, hvad han har ment. Det er saa morsomt."

„Ja, men hvad mente De egentlig?" spurgte Fruen saa. „Da De opponered, havde De vel en Mening med det. Saa, sig os det nu! De gør os desuden en Fornøjelse ved det; for skal Dere nu til at spille Kort, saa blir det *saa* kedeligt."

„Nej, jeg ved virkelig ikke," sagde Nagel fremdeles leende, „hvilken Gang, Hr. Øjen taler om. Det kan gærne være, at jeg har sagt noget sligt, som dette; men ... Naa, hvis jeg ikke har udtalt mig altfor himmelraabende ved den Lejlighed, saa vedkender jeg mig mine Ord fremdeles, he-he-he; men naturligvis, hvis det er altfor galt, saa fornægter jeg." Og idet han igen blev alvorlig, lagde han til: „Jeg er virkelig lidt uenig med Dem om Gladstone. Jeg er det, desværre. Dette være forresten sagt uden Fortrydelse for nogen, og jeg beder undskylde, at jeg fremkommer med det i denne Kreds. Jeg er ellers ikke Fanatiker, jeg kunde godt tie stille. Har nogen af Dem set Gladstone og hørt ham tale? Der er ét Indtryk, man faar af ham fra Talerstolen: Mandens aabne Vandel, hans store Retfærdighed. Det er, som om der slet ikke kunde være Tale om andet end rent Mel i Posen. Hvorledes skulde den Mand kunne gøre den store Ondskab at synde mod Gud! Og saa dybt er han selv gennemtrængt af denne Idé med det rene Mel i Posen, at han ogsaa forudsætter det samme hos sine Tilhørere, virkelig forudsætter rent Mel endog hos sine Tilhørere ..."

„Ja, men det er jo et smukt Træk hos ham? Det viser hans Retskaffenhed og humane Tænkemaade," afbrød Doktoren. „Jeg har aldrig hørt saa galt!"

„Naa, det mener jeg ogsaa; jeg anfører det ogsaa blot til hans Karakteristik, til et smukt Træk i hans Billede, he-he-he. Jeg skal nævne en Tildragelse, som jeg husker netop nu; nej, jeg behøver maaske ikke at fortælle hele Tildragelsen, men bare nævne Navnet Carey. Jeg ved ikke, om allesammen husker, hvorledes Gladstone som Minister i sin Tid modtog Angivelser af Forræderen

Carey? Han hjalp ham forresten siden over til Afrika, forat fri ham fra Feniernes Hævn. Naa, men det er ikke herom, der er Tale, det er en anden Historie; jeg kom bare til at mindes den. Jeg lægger ingen Bræt paa den Sort Smaating, som en Minister kanske i Ny og Næ kan være nødt til at begaa. Nej, forat komme tilbage til, hvad vi talte om, saa er Faktum dét, at Gladstone som Taler har det reneste Mel i Posen ... Nu skulde De have set og hørt Gladstone tale, saa jeg bare behøved at pege paa hans Miner under Foredraget. Han er saa sikker paa sit rene Mel, at denne Sikkerhed afspejler sig i hans Blik, hans Stemme, hans Holdning, og hans Gestus. Hans Tale er simpel og letfattelig, langsom og evigtvarende; aa, hvor den varer; hans Pose blir aldrig tom! De skulde have set, hvorledes han fordeler sine Bemærkninger rundt om i Salen, lidt til den Jærnhandler her, lidt til den Bundtmager der, hvorledes han i den Grad ved, hvad han taler om, at han synes at værdsætte sine Ord til en Krone pr. Stykke. Jo, det er dog virkelig et morsomt Syn! Gladstone er nemlig Ridder af den uomtvistelige Ret, og det er dens Sag, han hævder. Det kunde aldrig falde ham ind at gøre Vildfarelsen nogensomhelst Indrømmelse, det vil sige: naar han ved, at Retten er paa hans Side, saa er han skaanselløs i at bruge den, holde den frem, hæve den tilvejrs, lade den vaje for Tilhørernes Øjne, forat gøre Modstanderne tilskamme. Hans Moral er af sundeste og varigste Slags, han arbejder for Kristendommen, for Humanismen og for Civilisationen, og dermed Basta! Om nogen bød den Mand saa eller saa mange Tusind Pund forat frelse en uskyldig anklaget Kone fra Skafottet, saa vilde han frelse Konen, vise Pengene tilbage med Foragt og bagefter ikke regne sig det til Fortjeneste. Aldeles ikke; han vilde *ikke* regne sig det til Fortjeneste; det Slags Mand er han. Han er en utrættelig Kæmper og er idelig paafærde, forat gøre godt paa vor Klode, aksler daglig sit Skind for Retten, Sandheden og Gud. Og hvilke Slag vinder han ikke! To og to er fire, Sandheden har sejret, Æren er Guds! ... Nu, Gladstone kan stige højere end til to og to; jeg har hørt ham i en Budgetdebat paavise, at sytten Gange tre og tyve er tre Hundrede og en og niti, og han sejred knusende, sejred enormt, han havde atter Ret, og Retten lyste ud af hans Øjne, skalv i hans Stemme og hæved ham til Storhed. Men nu standsed jeg virkelig op og saa paa Manden; jeg skønte, at han havde rent

Mel i Posen, men jeg standsed alligevel op. Jeg staar der og tænker over hans tre Hundrede og en og niti, og jeg finder, at det er ret, men jeg smager desuagtet lidt paa det og siger saa til mig selv: Nej, stop! sytten Gange tre og tyve er tre Hundrede og *syv* og niti! Jeg ved vel, at det er én og niti, men jeg siger alligevel mod bedre Vidende syv og niti, forat være paa en anden Side end dette Menneske, denne Rettens Professionist. Der er en Røst i mig, som kræver: Rejs dig, rejs dig mod denne Fod-i-Hose-Ret! Og jeg rejser mig og siger syv og niti af bare indre brændende Fornødenhed, forat bevare min Bevidsthed om Ret fra at banaliseres til Jorden af denne Mand, der staar saa uomtvistelig paa Rettens Side ..."

„Jeg har Gud straffe mig aldrig hørt Magen til Nonsens!" raaber Doktoren. „Undskyld forresten, undskyld! Men kære Mand, oprører det Dem da, at Gladstone altid har Ret?"

„Nej," svared Nagel næsten sagtmodigt, „det demoraliserer mig heller. Naa, jeg gør ikke megen Regning paa at blive forstaaet heri, men det kan være det samme! Gladstone er en saadan Rettens og Sandhedens landvejsfarende Herold, hans Hjærne staar stiv af anerkendte Resultater. At to og to er fire er for ham den største Sandhed under Solen. Og skal vi benægte, at to og to er fire? Nej, naturligvis ikke; jeg siger det ogsaa forat vise, hvor Gladstone har evig Ret. Det beror da blot paa, om man er sandhedsgal nok til at lade sig det byde, om éns Erkendelse er bleven saapas lædersejg af Sandhed, at den endnu kan lade sig studeslaa til Marken med Sandheder. Det er dét, det gælder om ... Naa, men i den Grad har Gladstone Ret, og saa rent er Melet i hans Pose, at det visselig aldrig falder ham ind at holde op frivilligt med sin Godhed mod vor Klode. Han maa stadig være paafærde, han er tiltrængt overalt. Saa slaar han da Verden om Ørene med sin Visdom i Birmingham og sin Visdom i Glasgow, bringer en Korkeskærer og en Advokat til samme politiske Anskuelse, strider drabeligen for sin Overbevisnings Sag og anstrænger sine gamle, trofaste Lunger til det yderste, forat ingen af hans dyre Ord skal gaa tabt for Tilhørerne. Og naar Akten er over, og Folket har jublet, og Gladstone har bukket, saa gaar han hjem om Aftenen og lægger sig ned og folder Hænderne og læser sin Bøn og sovner, uden en bitte liden Mistanke i sin Sjæl, uden at skamme sig over, at han har fyldt Birmingham og fyldt

Glasgow. Han har bare Følelsen af at have gjort sin Pligt mod Menneskene og Ret mod sig selv, og saa sovner han ind, som en Retfærdig sovner ind. Han vilde ikke være syndig nok til at sige til sig selv: idag har du gjort det lidt daarligt, du keded de to Bomuldsspindere paa første Bænk, du fik den ene til at gæspe, – han vilde ikke sige dette til sig selv, for han er ikke sikker paa, om det er sandt, og lyve vil han ikke, for at lyve er Synd, og Gladstone vil ikke synde. Nej, han vil sige: jeg syntes, der var en Mand, som gæsped; det forekom mig, mærkelig nok, at han gæsped; men jeg har nok taget fejl, Manden gæsped nok ikke. He-he-he-he-he ... Jeg ved ikke, om det var noget i denne Retning, jeg udtalte i Kristiania; men det gør ikke noget. Jeg tilstaar i ethvert Fald, at Gladstones Storhed som Aand altid har gjort et noksaa lidet overvældende Indtryk paa mig."

„Stakkars Gladstone da!" sagde Fuldmægtig Reinert.

Til dette svared ikke Nagel noget.

„Nej, det var ikke dette, De talte om i Kristiania," oplyste Øjen. „De havde fat i Gladstone for hans Forhold til Irerne og Parnell og sagde blandt andet, at nogen betydelig Aand var han ikke. Det husker jeg, at De sagde. Han var en stor og brugbar, men i Arten yderst ordinær Kraft bare, sagde De, en uhyre Lillefinger af Beaconsfield."

„Naa, ja, nu husker jeg det; jeg blev frataget Ordet dengang, he-he-he. Godt, men jeg underskriver dette ogsaa; hvorfor ikke? det blir vel ikke værre end det alt er. Jeg underskriver. Men døm mig mildt!"

Saa standsed Doktor Stenersen foran ham og sagde:

„Sig mig engang: er De *Højre*mand?"

Nagel spærred Øjnene forbauset op; saa brast han i Latter og svared:

„Ja, hvad *tror* De, Hr. Doktor?"

Dermed rejste han sig op og gav sig til at drive frem og tilbage paa Gulvet.

„Naa," sagde Doktoren, „hvad enten man er det ene eller det andet, saa maa man vel anerkende Gladstones Betydning, hans ubetalelige Arbejde for Irlands Frigørelse for Eksempel ..."

„Aa, ja, siden han styrtedes som Minister."

„Før ogsaa. Har man hørt Magen! Vil De sige, at ... Jeg mener Fan gale mig, De er fra Forstanden, jeg, Menneske!"

„Hys, hys, Petermand!" advared Fruen borte fra Gyngestolen.

„Der har altid været lidt Forskel paa Gladstone, naar han har siddet paa Taburetten og naar han har staaet i Oppositionen," sagde Nagel. „Jeg husker igen en liden Tildragelse, bare en Hændelse fra Tvangslovenes Tid. Gladstone udelukked fem og tyve – fem og tyve – irske Parlamentsmedlemmer engang, forat faa Tvangslovene vedtaget."

„Nej, jeg skønner virkelig ikke, hvorledes De kan vove at ... Hvornaar var det?"

„Det var i 1883, tror jeg. Jo, 83. Men kære, det maatte en Minister have Lov til, naar hans Sag fordred det. Misforstaa mig ikke derhen, at jeg skulde ville ..."

„Undskyld!" sagde Fru Stenersen og kom med sit Glas. Hun var øjensynlig bange for, at det kunde gaa for vidt, og hun vilde gærne forebygge en ligefrem Strid. „Maa jeg drikke med Dem! Undskyld forresten, at jeg afbrød Dem."

„Jeg vil simpelthen ikke tale mere med Dem om dette," udbrød Doktoren. Men som forat gøre sin Hæftighed god igen, lo han ganske straks og lagde til: „For vi blir ikke enige; aldrig i Evighed! De skal nu forresten aldrig faa ærtet mig sint mere, det lover jeg Dem. Ha-ha-ha."

„Jeg burde ogsaa helst tie," svared Nagel.

Saa satte allesammen sig ned igen, og der blev en liden Pause. Nu var det mærkelige indtruffet, at Adjunkten var bleven ædru igen. Saasnart han havde faaet lidt Mad i Livet, var Rusen gaaet af ham, og nu sad han taus og ubemærket, som altid, naar han ikke havde i Hovedet. Han drak endnu tæt, men det syntes ikke at gøre ham noget; derimod var Sagfører Hansen temmelig glad.

Klokken var ikke mere end ti; der blev igen talt om Kort; men i det samme ringte det paa Doktorens Kontordør. Fruen sprang op; naturligvis, nu skulde Doktoren ud igen, desværre. Ja, men ingen anden fik bryde op endnu; slet ikke; ikke før tolv ialfald. Frøken Andresen skulde simpelthen sætte sig ned igen; Anna skulde bringe mere varmt Vand, meget varmt Vand.

„Hr. Fuldmægtig, De drikker jo ikke noget."

Jo, Fuldmægtigen forsømte sig ikke.

„Ja, men De faar ikke bryde op. De skal være her allesammen. Dagny, du er saa stille?"

Nej, Dagny var ikke stillere end sædvanligt.

Nu kom Doktoren ind fra Kontoret. Man maatte undskylde ham, han maatte afsted; farligt Tilfælde, Forblødning. Naa, det var ikke længer borte, end at han kunde være tilbage igen om to tre Timer; haabed at træffe Selskabet da. Adjø allesammen, adjø Jetta.

Saa gik Doktoren hastigt sin Vej; et Minut efter saaes han sammen med en anden Mand at smaaspringe nedad Vejen til Bryggen, slig Hast havde han.

Fruen sagde:

„Ja, lad os nu finde paa noget ... Uf, De kan tro, det er nok-saa kedeligt mangen Gang at være tilbage her alene, naar min Mand rejser ud. Især om Vinternætterne er det rent galt, da kan jeg ofte ikke være sikker paa, at han kommer tilbage engang."

„Her er ingen Børn i Huset, ser jeg?" spurgte Nagel.

„Nej, ingen Børn ... Naa, jeg begynder at vænne mig til disse lange Nætter nu; men i Begyndelsen var det fælt. Jeg forsikkrer Dem, jeg var saa ræd, mørkræd og angst, – ja, desværre, jeg er mørkræd ogsaa, – at jeg stundom maatte staa op og gaa ud og lægge mig sammen med Pigen ... Nej, nu maa du ogsaa sige noget, Dagny! Hvad tænker du paa? Kæresten naturligvis."

Dagny blev rød, lo af Forlegenhed og svared:

„Javist, jeg tænker paa ham; det er saa rimeligt. Men spørg heller, hvad Fuldmægtig Reinert tænker paa; han har ikke sagt et Ord i hele Aften."

Fuldmægtigen protestered; han havde passiaret med Damerne Olsen og Andresen, saa at sige udviklet en større Virksomhed i det stille, været vaagen hele Tiden, fulgt med i de andres politiske Udviklinger, kortsagt ...

„Frøken Kiellands Forlovede er nemlig rejst tilsjøs igen," sagde Fruen til Nagel. „Han er Marineofficer, han er gaaet til Malta, – var det ikke til Malta?"

„Jo, til Malta," svared Dagny.

„Ja, det gaar hurtigt at forlove sig for slige Folk! Han stikker hjem til Forældrene en tre Ugers Tid, og saa en Aften ... Ja, de Løjtnanter!"

Kække Folk! syntes Nagel. I Regelen store, vakkre, vejrbidte Mennesker med friskt Sind. Deres Uniform var ogsaa saa smuk, og de bar den med Elegance. Jo, Sjøofficererne havde altid bedaaret ham.

Med ét vender Frøken Kielland sig om til Øjen og spørger smilende:

„Ja, det siger Hr. Nagel nu; men hvad har han sagt i Kristiania?"

Allesammen begyndte at le; Sagfører Hansen raabte drukkent: „Ja, hvad har han sagt i Kristiania – i Kristiania? hvad har Hr. Nagel sagt der? Ha-ha-ha, du store min! Skaal!"

Nagel klinked med ham og drak. Han havde virkelig altid været indtagen i Sjøofficererne, paastod han; Hr. Øjen skulde aldrig have hørt noget andet af ham i Kristiania. Ja, han havde endog gaaet saa vidt som at sige, at var han Pige, saa vilde han have en Sjøofficer, ellers kunde det være altsammen.

Dette lo man af igen; Sagføreren klinked begejstret med alle de Glas, han saa paa Bordet og drak alene. Men Dagny sagde pludselig:

„Ja, men alle Løjtnanter har det Ord, at de er saa daarligt begavede; det tror altsaa ikke De?"

Det mente Nagel ikke, slet ikke; det var Nonsens. Men desuden, selv om det var Tilfældet, saa vilde han alligevel som Pige foretrække en smuk Mand, fremfor en klog Mand. Ubetinget! Og især, hvis han var *ung* Pige. Hvad gjorde man med en Hjærne uden Krop? Ja – kunde man sige – men hvad gjorde man ogsaa med en Krop uden Hjærne? Jo, det var Pokker til Forskel. Shakespeares Forældre kunde ikke læse de. Naa, Shakespeare selv kunde vist heller ikke læse synderlig godt; men han var dog bleven en historisk Skikkelse. Men hvordan det end var, saa maatte vel en Pige snarere blive ked af en lærd og styg end af en smuk og dum Mand. Uden Hjærne kunde man desuden grave Grøfter og bryde Sten, i Nødsfald, ja. Nej, var han ung Pige, og han havde Valget, saa ved Gud tog han ikke først og fremst en vakker Mand; den Mands Meninger om norsk Politik og Nietzsches Filosofi og Guds Treenighed vilde han give Ravnene.

„Her skal De se Frøken Kiellands Løjtnant," sagde Fruen og kom med et Album.

Dagny sprang op. Der undslap hende et „Aa, nej!" men lidt efter satte hun sig ned igen. „Ja, men Billedet er daarligt," sagde hun saa; „han ser meget bedre ud endda."

Nagel saa en smuk ung Mand med Helskæg. Han sad rank og

fri ved et Bord og holdt Haanden paa Sabelen. Sit lidt sparsomme Haar havde han kløvet efter Midten; han saa noget engelsk ud.

„Ja, det er ogsaa sandt, han er langt smukkere end her," sagde Fruen. „Jeg har ogsaa været forelsket i ham engang. Ja, det var i mine Pigedage ... Men vil De se denne Mand her ved Siden af. Det er en ung Teolog, som døde just nu, Karlsen, hans Navn var Karlsen. Han omkom for et Par Uger siden; det var saa sørgeligt. Javel, det var ham, vi begrov iforgaars."

Det var et sygeligt udseende Væsen med hule Kinder og med Læber saa smale og sammenknebne, at de saa ud som et simpelt Streg tværsover Ansigtet. Øjnene var store og dunkle, hans Pande var ualmindelig høj og klar; men hans Bryst var fladt og Skuldrene ikke bredere end paa en Kvinde.

Dette var Karlsen. Saaledes saa han ud. Nagel tænkte ved sig selv, at til dette Ansigt svared blaa Hænder og Teologi. Han sad just og skulde bemærke, at det var et uhyggeligt Ansigt, da han lagde Mærke til, at Fuldmægtig Reinert flytted sin Stol hen til Dagnys og gav sig til at tale med hende, saa bladed han videre frem og tilbage i Albumet og taug for ikke at forstyrre.

„Ja, eftersom De har klaget over min Taushed iaften," sagde Fuldmægtigen, „saa faar jeg kanske Lov at fortælle Dem en Oplevelse fra Kejserbesøget, en sandfærdig Historie. Jeg kom just til at huske den nu ..."

Hun afbrød ham leende:

„Hvad er det, De har gjort slig Kommers med derborte i Krogen i hele Aften? Sig mig heller det. Jeg vilde jo bare give Dem et Varsko, da jeg sagde, at De havde været taus. De sad naturligvis og var ondskabsfuld; ikke? Det er rigtig stygt af Dem at hærme og gøre Nar af alt muligt. Det er sandt, han snobber sig forfærdeligt med den Jærnring paa Lillefingeren, holder den op og ser paa den og pudser den; naa, men det kan gærne være, han gør det i Tanker. Han skabte sig ialfald ikke saa meget, som De gjorde det til; nej, nægt det ikke, jeg saa det godt. Men forresten er han baade saa hoven og halvskrullet, at han fortjener det. Men du, Gudrun, har gjort formeget af det med din Latter; han har ganske sikkert mærket, at du lo af ham."

Gudrun kom til, forsvared sig, paastod, at det var ene og alene Fuldmægtigens Skyld, han havde været saa komisk, uimodstaaelig; blot Maaden, hvorpaa han sagde: Gladstones Storhed har aldrig imponeret mig – *mig!*

„Hys, du taler for højt, Gudrun; ved Gud, han hørte dig nu ogsaa, jo, han gjorde, han vendte sig. Men du, lagde du Mærke til ... Nej, han var i Grunden ikke meget blæret, og naar han blev afbrudt, gjorde det ham ikke det Spor hæftig; ikke sandt? Hans Ansigt var ogsaa næsten sørgmodigt. Tænk, nu begynder jeg næsten at angre paa, at vi sidder her og bagtaler ham; ja, jeg vilde saa gærne ikke have gjort det nu. Og ved du hvad, det var nu morsomt det, han sagde. Gudrun, jeg syntes saa tydelig, han sukked just nu, da han vendte sig? Uf, nej, nu har jeg Samvittighed! ... Ja, fortæl Deres Historie fra Kejserbesøget, Fuldmægtig."

Og Fuldmægtigen fortalte. Da det ikke var nogen Hemmelighed, men en ganske uskyldig Hændelse med en Kone og en Blomsterbuket, talte Fuldmægtigen højere og højere, saa tilsidst hele Huset hørte paa ham. Historien tog et Kvarter. Da den var tilende, sagde Frøken Andresen:

„Hr. Nagel, husker De igaaraftes, da De fortalte os om det Sangkor paa Middelhavet ...?"

Nagel lukked Albumet hurtigt i, saa ud i Stuen og fik et næsten bange Udtryk. Han svared sagte, at han havde kanske nok kunnet tage Fejl i Enkeltheder, men det var ikke med Vilje, og han havde ikke spundet op Historien, det var en Oplevelse.

„Nej, kære, jeg mente heller ikke at sige, at De spandt det op," svared hun leende. „Men kan De ogsaa huske, hvad De svared, da jeg fandt det vakkert? At De bare en Gang før havde hørt noget skønnere, og det var i Drømme."

Jo, han husked det, han nikked.

„Ja, vil De saa fortælle os ogsaa den Drøm? Jo, gør det. De fortæller saa underligt. Vi beder Dem allesammen."

Men nu nægted han. Han gjorde mange Undskyldninger, sagde, at det var bare en Ubetydelighed, en Drøm uden Begyndelse og Ende, et Vift af en Forestilling under Søvnen; nej, det kunde ikke engang gengives i Ord; man vidste nok slige, vage, farende Fornemmelser, som man bare kunde føle som en Straale, og som saa var brat borte igen. Man kunde selv skønne, hvor dumt det hele var, naar Drømmen foregik i en hvid Skog af Sølv ...

„Javel en Skog af Sølv. Og saa?"

Han var ubevægelig. Han vilde saa gærne gøre alt muligt for hende, ja, hun kunde bare stille ham paa Prøve; men han kunde ikke fortælle denne Drøm; hun maatte tro ham.

„Vel, men saa noget andet. Vi beder Dem allesammen."

Nej, han dued ikke til det, ikke iaften. Man maatte have Aanden over sig, Stemningen, ikke sandt?

Saa faldt der nogle faa ligegyldige Ord, et Par barnagtige Spørgsmaal og Svar, det rene Nonsens. Dagny sagde:

„De kunde gøre alt muligt for Frøken Andresen, hvad kunde De da for Eksempel gøre? Ja, sig os det."

Man lo af dette Paafund, og Dagny lo ogsaa selv. Efter en Stunds Betænkning sagde Nagel:

„*Dem* kunde jeg gøre noget slemt for."

„Noget slemt for mig altsaa? Lad os høre."

„Nej, det ved jeg ikke saadan paa staaende Fod."

„Et Mord, for Eksempel?" sagde hun.

„Ja, kanske. Jeg kunde vel myrde en Eskimo og flaa Skindet af ham til en Brevmappe for Dem."

„Bravo! Ha-ha-ha. Men nu Frøken Andresen, hvad kunne De gøre for hende? Noget uhørt godt?"

„Ja, det kunde jeg kanske, jeg ved det ikke. Apropos, dette med Eskimoen har jeg set et Sted; De maa ikke tro, at det er min egen Opfindelse."

Efter disse vrøvlede Replikker, der intet indeholdt og ingen Betydning havde, blev de begge lidt stille; det var som om den ene sad og tænkte paa, hvad den anden kunde have ment, hvilken Hemmelighed der laa bag Ordene, hvilke Hentydninger, de indeholdt. Et Øjeblik var alle tause i Stuen, men da Fru Stenersen lidt efter kom ind fra Soveværelset med nyvaskede Hænder og duftende af Floridavand, gik Nagel hen til hende og gjorde en Bemærkning om en Kanarifugl, hvis Sang han hørte gennem den halvaabne Dør til Spisestuen.

Adjunkten lured sig til at se paa Klokken.

„Ja, saa meget De ved det," sagde Fruen, „De faar ikke gaa, før min Mand kommer tilbage. Strængelig forbudt! Find paa, hvad De vil, men De faar ikke gaa."

Saa kom der Kaffe, og Selskabet blev straks livligere. Sagføreren, der havde siddet og disputeret med den unge Student, sprang op, let som en Fjær den tykke Mand, og slog henrykt Hænderne

sammen; selv Studenten gned sine Fingre og gik til Pianoet, hvor han slog an et Par Akkorder.

„Aa, ja," raabte man, „hvor kunde vi glemme, at De spiller! Nu maa De fortsætte, jo, endelig!"

Og Studenten vilde i Grunden gærne spille. Han kunde ikke meget, men hvis man ikke havde noget imod lidt af Chopin, eller kanske en Vals af Lanner ...

Nu syntes ogsaa Nagel at blive mere meddelsom. Han applaudered ivrigt Musikken, talte et Par Ord baade med Fuldmægtigen og med Frøken Olsen; men da Dagny flytted sig hen til Kakkelovnen, rejste han sig fra Bordet han ogsaa og drev stille frem og tilbage ved Vinduerne. Saa gik han hen til Dagny og sagde:

„Ikke sandt, naar man hører den Sort Musik, saa vilde man gærne sidde i lidt Frastand fra den, i et Sideværelse et eller andet Sted, med sin Elskedes Haand i sin og tie ganske stille! Jeg ved ikke, men jeg har altid forestillet mig, at det maatte være saa dejligt."

„Ja," sagde hun ogsaa. „Men der maatte ikke være formeget Lys; vel? Og Stolene kunde gærne være lidt lave og bløde. Men udenfor maatte det godt regne og være mørkt."

Han nikked og saa paa hende. Hun var ganske usædvanlig smuk iaften. Disse blaa, skinnende Øjne i det lyse Ansigt gav hende et næsten sælsomt Udseende, og skønt hun ikke havde ganske hvide Tænder, lo hun gærne, lo endog af helt ubetydelige Ting; hendes Mund var ogsaa rød og fuld, saa man straks blev opmærksom paa den. Men det mærkeligste var maaske, at regelmæssig hver Gang hun talte, fôr der et svagt Skær af rødt opad hendes Kinder og blev straks borte igen.

Nagel skulde til at sige noget; men i det samme raabte Fru Stenersen:

„Nej, nu er Adjunkten forsvunden igen. Ja, naturligvis, naturligvis! Den Mand kan jo ingen passe paa; han er sig selv lig altid. Jeg haaber i det mindste, at De, Hr. Fuldmægtig, siger Godnat før De gaar?"

Adjunkten var gaaet ud Køkkenvejen, havde listet sig væk i al Stilhed, som han altid plejed, træt efter sin Rus, bleg og forvaaget, og var ikke kommet tilbage. Nagels Ansigt skifted pludselig Udtryk ved denne Efterretning. Den Tanke slog straks ned i ham, at han maatte vove at byde Dagny sin Ledsagelse gennem

Skogen i Adjunktens Sted. Han bad hende ogsaa med en Gang og gjorde ingen Udsættelse med det, bønfaldt hende baade med Øjnene og med sit bøjede Hoved, og saa lagde han til tilslut:

„Og jeg skal være saa snil!"

Hun lo og svared:

„Ja, ja, Tak, naar De vil være dét, saa."

„Ja, De skal bare se, hvor jeg vil være det."

Nu vented han bare paa Doktoren, forat komme afsted. Ved Udsigten til denne Tur gennem Skogen blev han end livligere end før, talte med om alt muligt, bragte alle til at le og var udsøgt elskværdig. Han var saa henrykt, saa fuld af Lykke, at han ogsaa loved at tilse Fru Stenersens Have, og, da han var halvt Fagmand, undersøge Jordbundens Beskaffenhed i Havens nedre Hjørne, hvor den syge Rips stod. Jo, han skulde nok faa Bugt med Lusen, om han saa skulde læse over den, besværge.

Om han ogsaa kunde Trolddom?

Ja, han fusked i noget af hvert. Her skulde man for Eksempel se, at han bar en Ring, en uanselig Ring af Jærn, men med den underbareste Evne. Skulde man tro det, naar man saa den? Men misted han den Ring en Aften Klokken ti, maatte han lede den op igen inden tolv, ellers gik det ham galt. Han havde faaet den af en ældgammel Græker, en Købmand i Piræus; ja han havde jo gjort Manden en Gentjeneste og ovenikøbet foræret ham en Matte Tobak for Ringen.

Men troed han virkelig paa den?

Ja, lidt. Virkelig! Den havde helbredet ham engang.

En Hund hørtes at gø i Retning af Sjøen. Fruen saa paa Klokken, jo, det var Doktoren, som kom, hun kendte Hunden. Naa, hvor det var bra; Klokken var tolv, og han var allerede tilbage igen! Hun ringte og fik mere Kaffe ind.

„Jasaa, det er en slig udmærket Ring, Hr. Nagel?" sagde hun. „Og De tror saa sikkert paa den?"

Temmelig sikkert, det vilde sige: han havde gode Grunde til ikke at tvivle helt paa den. Ja, kunde det ikke være ligegyldigt, hvad man troed paa, aldenstund man selv, i sit Indre, holdt det ene lige saa godt, som det andet? Ringen havde helbredet ham for Nervøsitet, sikkrere maaske end nogen Mikstur.

Fruen lo en Stund, saa begyndte hun at modsige ham hæftigt. Nej, hun kunde ikke udstaa den Sort blasseret Snak, – undskyld,

hun kaldte det blasseret Snak, – og hun følte sig vis paa, at Hr. Nagel heller ikke mente, hvad han sagde. Naar man hørte saadant af dannede Mennesker, hvad maatte man da ikke vente af Menigmand? Hvor vilde man havne? Saa kunde jo ogsaa Doktorerne pakke sammen?

Nagel forsvared sig: jo, det ene var næsten lige saa godt, som det andet; det var Viljen, det var Troen og Dispositionen det kom an paa hos Patienten. Men Doktorerne maatte ikke pakke sammen de heller, de havde sin Menighed, sine Troende, de ogsaa, de havde de dannede Mennesker, og de dannede Mennesker helbredes ved Mikstur, mens Kætterne, Menigmænd, helbredes ved Jærnringe, brændte Mandben og Kirkegaardsmuld. Saa man ikke Eksempler paa, at Patienter kom sig af det klare Vand, naar man bare indbildte dem, at det var et udsøgt Lægemiddel? Hvilke Erfaringer havde man ikke blandt andet fra Morfinsyge? Det var da, naar man opleved slige mærkelige Hændelser, at det ikke-doktrinære Menneske kunde bede Fan gale sig og proklamere sin Uafhængighed i Troen paa Lægevidenskaben. Naa, men forresten maatte man ikke faa Indtryk af, at han vilde forstaa sig paa disse Sager; han var ikke Fagmand og havde ikke Kundskaben. Til syvende og sidst var han ogsaa i saa godt Humør for Øjeblikket, at han heller ikke vilde ødelægge Humøret for andre. Fruen maatte virkelig tilgive ham, ja, allesammen maatte tilgive ham.

Han saa hvert Øjeblik paa Klokken og knapped allerede sin Jakke sammen.

Midt i denne Passiar dumped Doktoren ind. Han var nervøs og misstemt, hilste Godaften med forceret Livlighed og takked sine Gæster, fordi de endnu ikke var gaaet. Naa, ja, Adjunkten var der ingen Raad med, og Fred være med ham; men ellers var Selskabet fuldtalligt. Ja, der var en Strid i denne Verden!

Nu begyndte han at tale om Turen, som hans Vane var. Hans sure Mine skrev sig fra, at hans Patienter havde skuffet hans Forventninger, de havde opført sig som Idioter og Æsler, han kunde ønske dem belagt med Arrest. Ja, et saadant Hus, som det, han nu havde været i! Konen syg, Konens Far syg, Konens Søn syg; og der var en Lugt i hele Huset! Naa, men Resten af Familjen frisk og rødmusset alligevel, Smaabørnene aldeles smældsunde. Det var ubegribeligt, fabelagtigt; nej, han forstod det ikke! Der laa den gamle Mand, Konens Far, med et Hugsaar saa stort som

saa. Saa havde man sendt Bud paa en Kone med Husraad, og hun havde da standset Blodet, ganske rigtigt; men hvad havde hun standset det med? Oprørende, strafbart; det kunde ikke siges, der lugted af det; aa, det var til at forgaa af! Og desuden, ved den første den bedste Anledning Koldbrand i Saaret! Ja, var han ikke kommet tilstede iaften, saa Gud Fader ved! Jo, man skulde udvide Kvaksalverloven, det skulde man virkelig gøre, og lægge den i Hænderne paa disse Folk ... Naa, Blodet var standset. Men saa kommer Sønnen, en voksen Søn i Huset, en lang Svinepels, som havde paadraget sig et Ekcem opi Ansigtet. „Jeg havde givet ham Salverne før og udtrykkelig sagt: denne gule Salve en – én – Time og denne hvide Salve, Zinksalven, Resten af Døgnet. Hvad gør han? Tager naturligvis fejl Salve, bruger den hvide en Time og den gule, som brænder og trækker som et Helvede, bruger han hele Dagen og hele Natten. Med dette holder han ved i to Uger. Men det mærkeligste er alligevel: Fyren kom sig, kom sig, trods sin Dumhed; han blev frisk! En Okse, en Stud, som kommer sig, hvad Fan han bruger. Han fremstiller sig for mig iaften med et Kind og en Snude, som der ikke findes en Rynke paa. Held, Svinelykke! Manden kunde have gjort sig umulig i Ansigtet for lange Tider, men se, om han blinked ved det ... Saa er det Guttens Mor, Konen i Huset. Hun er syg, afkræftet, mat, svimmel, nervøs, daarlig Appetit, Susen. Bad! siger jeg, Bad og Vask og Vand paa Kroppen, for Fan! Kog en Kalv og æd lidt Kød paa Dem, stød op Vinduerne og faa lidt Luft, gaa ikke vaad, vær ude, kast den Bogen dér, Johan Arendt, kast den paa Varmen, og saa videre; men fremfor alt Bad og Rivninger og Bad igen, ellers hjælper ikke min Medicin. – Naa, Kalven havde hun ikke Raad til, og det kan saa være; men hun bader, hun bader, hun faar lidt Skidt af sig, hun blir kuldskær af det, hun fryser, hun hakker Tænder ved denne Renslighed, og saa holder hun op med Vandet! Jo, nu kunde hun ikke taale at være ren længer! Hvad saa? Jo, saa faar hun sig fat i en Kæde, Gigtkæde, Voltakors, eller hvad det hedder, og hænger dette paa sig. Jeg beder om at faa se Tingen: en Zinkplade, en Klud, et Par Kroger, et Par mindre Kroger, det er det hele. Hvad Fan, siger jeg, bruger De dette til? Jo, det havde da hjulpet hende lidt, virkelig hjulpet hende, det havde lindret Smærterne i Hovedet, varmet hende lidt igen. Jo, da, disse Kroger og denne Zinkplade havde

bedret hende! Ja, hvad skal man gøre med sligt? Jeg kunde spytte paa en Pind og give hende den, og den vilde bedre hende akkurat lige meget; men sig det til hende! Ja, tag det der væk, siger jeg, ellers gør jeg ikke noget ved Dem, jeg rører Dem ikke. Og hvad tror De, hun gør? Hun holder paa Zinkpladen og lader mig gaa! Hi-hi-hi, lader mig gaa! Store Gud! Nej, man skulde ikke være Læge, man skulde være Medicinmand ..."

Doktoren sætter sig ned til Kaffeen i stor Ophidselse. Hans Kone veksler et Blik med Nagel, saa siger hun leende:

„Ja, Hr. Nagel vilde have gjort akkurat som Konen; vi har netop talt om det før du kom. Hr. Nagel tror ikke meget paa din Videnskab."

„Naa, saa, det gør Hr. Nagel ikke!" bemærker Doktoren ironisk. „Nej, nej, det faar Hr. Nagel gøre, som han vil med."

Ærgerlig, krænket, fuld af Vrede mod disse daarlige Patienter, der havde omgaaet hans Befalinger, drak Doktoren sin Kaffe i Taushed. Han var forbittret over, at alle sad og saa paa ham. „Find paa noget, rør Dere," sagde han. Men efter Kaffeen blev han igen munter, talte en Stund med Dagny, gjorde sig lystig over sin Rorskarl, Manden, som havde hentet ham ud til de Syge; han kom igen ind paa sine Ubehageligheder som Læge og blev paany hidsig. Det var ham endnu umuligt at glemme denne Fejltagelse med Salverne; det var bare Raaskab og Overtro og Æseldom altsammen; i det hele taget var det skrækkeligt med Vankundigheden ude hos Almuen.

„Ja, men Manden blev jo frisk?"

Doktoren kunde gærne have sat Tænderne i Dagny, da hun sagde dette. Han retted sig op. Manden blev frisk; ja, men hvad saa? Det udelukked ikke, at Dumheden altsaa var himmelraabende ude hos Almuen. Manden blev frisk, ja, det blev han; men hvad om Manden havde sviet Flabben af sig? Var det Meningen at forsvare hans Studestupiditet?

Dette forsmædelige Sammenstød med en Bondetamp, der havde handlet stik imod hans Forskrifter og dog var bleven helbredet, irritered Doktoren mer end alt andet og gjorde hans ellers saa milde Blik vildt bag Brilleglassene. Han var ført bag Lyset af det træskeste Slumpetræf, tilsidesat for en Zinkplade, saaret dybt i sin Værdighed, og han glemte det ikke, før han ovenpaa Kaffeen ogsaa havde drukket et stærkt Glas Toddy. Saa sagde han pludselig:

„Du Jetta, jeg gav den Mand, som hented mig, fem Kroner, saa du ved om det. Ha-ha-ha, jeg har aldrig set en slig Fyr, hele Bagen af hans Bukse var borte; men en Styrke i Kroppen og en Ligegladhed! En ren Satan! Han sang hele Vejen udover. Han troed fuldt og fast, at han kunde række Himlen med en Fiskestang, naar han stod paa Toppen af Etjefjældet. Du maatte nok staa paa Tæerne da, sagde jeg. Ja, det skønte han ikke, han tog det alvorligt og svor paa, at han kunde staa paa Tæerne saa godt som nogen. Ha-ha-ha, har man hørt sligt! Men morsom var han."

Endelig rejste Frøken Andresen sig forat gaa, og allesammen rejste sig da. Da Nagel sagde Godnat, takked han saa varmt, saa oprigtigt for sig, at han ganske afvæbned Doktoren, der havde været lidt sur mod ham hele det sidste Kvarter. „Kom snart igen. Sig mig, har De en Cigar? Tænd endelig en Cigar." Og Doktoren nødte ham ind efter en ny Cigar.

Imens stod Dagny allerede paaklædt paa Trappen og vented.

VIII

Lyse Nætter.

Det var en skøn Nat.

De to tre Mennesker, som endnu saaes i Gaderne, havde glade Ansigter; inde paa Kirkegaarden gik fremdeles en Mand og trilled en Trillebør, og han sang sagte. Ellers var alt saa stille, at intet andet hørtes end denne Sang. Byen saa ud fra Højden ved Doktorens Hus som et underligt, grenet Kæmpeinsekt, et Fabeldyr, der havde kasted sig flad paa Bugen og strakt Arme og Horn og Føletraade ud i alle Retninger; kun hist og her rørte det et Led eller trak en Klo til sig – som nu nede ved Sjøen, hvor en bitte liden Dampjolle gled lydløst indefter Vaagen og drog en Fure i det sorte Vand.

Røgen af Nagels Cigar steg blaa tilvejrs. Han gik allerede og inddrak Duften fra Skogen og Græsset, og en Fornemmelse af gennemtrængende Tilfredshed greb ham, en sær og stærk Glæde, der jog Vand op i hans Øjne og næsten betog ham Vejret. Han gik ved Dagnys Side; hun havde intet sagt endnu. Da de var komne forbi Kirkegaarden, havde han yttret et Par rosende Ord om Doktorens, men hun havde ikke svaret. Nu havde Nattens

Stilhed og Skønhed beruset ham saa dybt, trængt saa lidenskabeligt ind paa ham, at hans Aandedræt blev kort og hans Blik taaget. Ja, hvor det var dejligt i de lyse Nætter! Han sagde med høj Stemme:

„Nej, se Aaserne, hvor de er klare dér henne! Jeg er saa glad, Frøken, jeg beder Dem bære over mig, hvis De vil være saa snil; men jeg kunde gøre Dumheder af Lykke inat. Er ikke De ogsaa glad? Ja, De skal nok blive glad De ogsaa; hører De, hvad jeg siger? Jeg vilde saa inderlig glæde Dem med noget nu, hvad De end vilde begære mig til; tro mig ialfald, ja, Gud, hvor De maa tro mig! Ser De Furruerne her, og Stenene og Tuerne og Enerklyngene, de ligner siddende Mennesker i dette Natlys. Og Natten er sval og ren; den trykker ikke med sælsomme Anelser, og der spirer ingen hemmelige Farer nogen Steder; vel? Nej, De skal ikke være misfornøjet med mig, det skal De ikke, jeg er selv saa glad. Det er akkurat som om Engle gaar igennem min Sjæl og synger en Sang. Gør jeg Dem bange?"

Hun havde standset, og derfor spurgte han, om han gjorde hende bange. Hun saa smilende paa ham med sit blaa Blik, blev igen alvorlig og sagde:

„Jeg har tænkt saa ofte paa, hvad De er for et Menneske."

Dette sagde hun, mens hun stadig stod stille og saa paa ham, og med en Stemme, der lød lidt bevæget. Og under hele Turen talte hun ogsaa med denne skælvende, klare Stemme, som om hun var lidt bange og lidt glad.

Da begyndte følgende Passiar imellem dem, en Passiar, der vared hele Skogen igennem, saa sent de end gik, og som sprang fra det ene til det andet, fra Stemning til Stemning, med al den bevægede Uro, som var over dem begge:

„Har De tænkt paa mig? Virkelig? Men jeg har vel tænkt meget, meget mere paa Dem, Frøken. Jeg vidste om Dem allerede før jeg kom, jeg hørte Deres Navn ombord i Dampskibet, det var ved et Tilfælde, jeg kom til at faa høre det; jeg lytted til en Samtale. Og jeg kom iland her den 12te Juni, den 12te Juni ..."

„Jasaa, just den 12te Juni!"

„Ja. Og Byen flaged, og jeg syntes, det var en saadan bedaarende liden By, derfor gik jeg iland her. Og straks hørte jeg mere om Dem ..."

Hun smilte og spurgte:
„Ja, det var vel af Minutten, De hørte det.“
„Nej,“ svared han, „jeg hørte, at alle var glade i Dem, alle Folk, og at alle beundred Dem ...“ Og Nagel husked pludselig paa Teologen Karlsen, som endog havde endt sit Liv for hendes Skyld.
„Ja, hørte De det? Naa, men siden jeg blev forlovet, er der ikke meget af Beundringen tilbage. Tænk, bare paa disse faa Dage er hele Byen som omvendt; bare et Par Veninder holder lidt paa mig endnu.“
„Nej, De bedrager Dem vist ...“
„Ak, det gør mig ikke ondt, det maa De ikke tro; og vil De vel tro det?“
Disse faa Ord steg ham til Hovedet, og han afbrød hende:
„Bryder De Dem overhovedet om, hvad jeg tror om Dem?“
Han angred straks, at han havde gjort hende dette paagaaelige Spørgsmaal, han blev skamrød og glemte ikke denne Forløbelse paa en lang Stund. Hun svared heller ikke, men lod som om hun ikke havde hørt noget. Hun gav sig til at tale om Fuldmægtig Reinert, en Mand, som altid havde været saa opmærksom og elskværdig mod hende – ha-ha-ha – men som hun ogsaa havde mistet nu, siden hun blev forlovet. „Gaar De og sukker; De var jo netop saa glad? Suk ikke!“
Ja, han var glad, levende glad.
De saa paa hinanden. Dette „suk ikke“ gav Genlyd i ham endnu, strøg ham som en varm, fin Haand.
„Sig mig,“ sagde hun, „mente De, hvad De sagde om Sjøofficererne? Mente De alt?“
„Ja, alt, ubetinget. Hvorfor skulde jeg ikke mene det? Jeg sværmer for dem og har altid gjort det, jeg beundrer deres frie Liv, deres stolte Holdning, deres Uniformer, deres Friskhed og Uforfærdethed, jeg finder dem bedaarende. Størsteparten er ogsaa overordentlig behagelige Mennesker. Der er endnu en anden Ting: deres Æresfølelse plejer at være stærkt skærpet; det er saaledes sjældent at finde Forbrydere blandt Officererne. Jo, det er prægtige Folk.“
„Ja,“ sagde hun for sig selv.
Saa gik hun en Stund stille og tænkte over dette, men saa siger hun igen:

„Nej, nu taler vi om Dem. Jo, vi gør! Undskyld, maa jeg spørge Dem om noget? Ja, Tusind Tak, vil De bære min Parasol; men vil De sige mig: har De ogsaa noget udestaaende med Fuldmægtig Reinert? Igaaraftes bad De ham om Forladelse for noget, og De har næsten ikke talt et Ord med ham iaften. Plejer De da at fornærme alle Folk og saa bagefter gøre Undskyldning?“
Hun lo og saa ned i Vejen.
„Sandheden er den,“ svared han, „at det var meget urigtigt af mig at fornærme Fuldmægtigen; men det er jeg aldeles vis paa, at han tilgiver mig, naar jeg faar tale med ham engang. Jeg er lidt hastig, lidt drøj, det hele kom af, at han skubbed til mig, idet han traadte indad en Dør. En Bagatel altsaa, en Uagtsomhed fra hans Side; men jeg springer straks op som en Daare og giver ham et Par Øgenavne, truer ham med en Sejdel under Næsen og ender virkelig med at sætte en Bule i hans Hat. Saa gik jo han; som dannet Menneske maatte han ogsaa gaa sin Vej. Men bagefter angred jeg min Opførsel jeg ogsaa, og jeg har bestemt mig til at gøre ham fuld Afbigt. Naturligvis, lidt kunde jo ogsaa jeg være at undskylde, jeg var nervøs den Dag og havde havt et Par Ærgrelser; men det ved jo ingen om, sligt noget kan man jo ikke fortælle, og saa faar jeg heller tage hele Skylden, uden Forbehold da. Men det er første Gang, jeg har været saa brutal, det maa De tro.“
Han havde talt uden at betænke sig videre, fuldkommen oprigtigt, som om han vilde yde Retfærdighed til begge Sider; heller ikke hans Miner røbed nogen Underfundighed. Men Dagny standsed brat, saa ham forbauset ind i Ansigtet og sagde:
„Nej ... nej, men ... saaledes gik det jo ikke til? Jeg har hørt det paa en anden Maade.“
„Minutten lyver!“ raabte Nagel hed i Kinderne.
„Minutten? Jeg har slet ikke hørt det af Minutten. Hvorfor lyver De paa Dem selv? Jeg har hørt det af en Mand paa Torvet, af Gibseren, han har fortalt mig det hele, han saa det ogsaa fra Begyndelsen til Enden.“
Pause.
„Hvorfor skal De belyve Dem selv? det forstaar jeg ikke,“ fortsatte hun, og hun saa paa ham hele Tiden. „Jeg har hørt Historien idag, og jeg blev saa glad for den, det vil sige: jeg syntes, De havde handlet saa usædvanlig skønt, saa usædvanlig

overlegent; det klædte Dem saa, og jeg vilde ogsaa gærne takke Dem. Havde jeg ikke hørt denne Historie i Formiddag, havde jeg vel næppe turdet gaa med Dem her nu; jeg siger Dem det oprigtigt.“

Pause.

Saa siger han:

„Og nu beundrer De mig for dette?“

„Jeg ved ikke,“ svared hun.

Pause. Ingen talte paa længe. Hun gik og vented, saa afvekslende op paa Nagel og ned i Vejen.

„Hør!“ fortsætter han saa, „dette er bare en Komedie altsammen. De er et ærligt Menneske, det byder endogsaa mig imod at narre Dem, jeg vil sige Dem, hvorledes det hænger sammen.“

Og nu forklarer han hende, frækt og med aabne Øjne, hvorledes han har beregnet det hele:

„Naar jeg fremstiller dette Sammenstød med Fuldmægtigen paa *min* Maade, forvrænger Sagen en Smule, lyver endog lidt paa mig selv, saa gør jeg det i Grunden – i Grunden – bare paa pur Spekulation. Jeg søger at skaffe mig al mulig Fordel af Affæren. De ser, jeg er oprigtig mod Dem? Jeg antager nemlig som givet, at en eller anden Sjæl fortæller Dem den rigtige Sammenhæng engang alligevel, og naar jeg da paa Forhaand har gjort mig selv saa slet som muligt, saa kommer jeg til at tjene paa det, høste en umaadelig Gevinst. Jeg faar et Skær af Storhed, af Højsind, som der skal ledes efter Mage til – ikke sandt? – men det sker altsaa udelukkende ved et Bedrageri saa plat, saa simpelt, at det oprører Dem, naar De faar høre om det. Jeg finder det rigtigst af mig at gaa til denne aabne Bekendelse, fordi De fortjener Ærlighed; men hvad jeg opnaar nu, er naturligvis at jage Dem Tusind Mile bort fra mig, desværre.“

Hun saa vedholdende paa ham, spekulered paa denne Mand og hans Ord, tænkte efter og gjorde sig op en Mening. Hvad skulde hun tro? Hvor vilde han hen med sin Aabenhed? Pludselig standser hun igen, slaar Hænderne sammen og brister i en høj, klar Latter.

„Nej, De er dog det frækkeste Menneske, som jeg har hørt om! Tænk at gaa og sige den ene Ting grovere end den anden og med alvorligt Ansigt, bare forat ødelægge sig selv! Men De kommer jo ingen Vej med det! Jeg har aldrig hørt saa galt! Hvad Sikkerhed havde De for, at jeg nogensinde vilde faa den rigtige Sammenhæng at vide? Sig mig det! Nej, stop, sig ikke noget alligevel, De vil lyve igen. Fy, hvor det er uartigt af Dem, ha-ha-ha-ha-ha. Men hør: naar De nu beregner, at saadan og saadan vil det gaa, og De lægger det hele tilrette, og De opnaar, hvad De ønsker, hvorfor gaar De saa nu bagefter og spolerer alting igen ved at bekende – som De kalder det – Deres Bedrageri? De gjorde ogsaa noget lignende igaaraftes; jeg forstaar mig ikke paa Dem. Men hvorfor beregner De da alt det øvrige og beregner dog *ikke*, at De kommer til selv at afsløre Deres Fusk?“

Han gav sig aldeles ikke over, han betænkte sig et Øjeblik og svared:

„Men jeg beregner det, ja, jeg beregner dette ogsaa. De skal selv indse det, hør nu bare: naar jeg bekender – bekender altsaa – saa resikerer jeg egentlig ikke noget ved det, ikke meget resikerer jeg. Det er nemlig for det første ikke sikkert, at den, jeg bekender for, tror mig. Ja, ser De der! De, for Eksempel, tror mig i dette Øjeblik ikke. Men hvad er Følgen deraf? Jo, deraf er Følgen den, at jeg tjener mere endda, jeg tjener enormt, min Gevinst vokser som en Lavine, min Storhed blir høj som et Bjærg! Naa, men for det andet vil jeg i ethvert Tilfælde gaa ud af Spekulationen med Profit, ogsaa da, om De troed mig. De ryster paa Hovedet? Nej, gør ikke det; jeg forsikkrer Dem, jeg har brugt denne Fremgangsmaade noksaa ofte og har stadig vundet paa den. Ti troed De virkelig, at min Bekendelse var sandfærdig, saa vilde De paa Deres Side ialfald blive aldeles slagen af min Aabenhed. De vilde sige: vel, han har snydt mig, men han fortæller det bagefter, og det uden at behøve det; hans Frækhed er mystisk, han skyr absolut intet, han spærrer mig formelig Vejen med sine Tilstaaelser! Kort sagt: jeg driver Dem til at stirre paa mig, hidser Deres Nysgærrighed til at beskæftige sig med mig, faar Dem til at stejle. Det er jo ikke mer end et Minut, siden De selv sagde: Nej, jeg forstaar mig ikke paa Dem! Se, dette sagde De, fordi De havde forsøgt at studere mig ud, – noget, som igen kildrer mig, ja, som ligefrem er sødt for min Gane. Men i alle Tilfælder tager jeg altsaa min Profit hjem, hvad enten De tror eller ikke tror. Nu skønner De det? Det er saa ligefrem.“

Pause.

„Og De vil indbilde mig," sagde hun med opspærrede Øjne, men endnu paa Vej til at le, „De vil indbilde mig, at al denne Snedighed har De planlagt forud, mødt hver Tilfældighed, truffet alle Forholdsregler? Aldrig! Aldrig! Ha-ha-ha, men nu vil intet mere fra Deres Mund forbause mig, nej, herefter venter jeg mig alt. Naa, nok om det, De kunde have løjet langt daarligere, De er rigtig flink."

Han stod haardnakket paa sit, paastod, at efter denne Afgørelse fra hendes Side maatte hans Højsind være et Bjærg, mindst, ja, et højt Bjærg endog. Og han vilde takke hende saa meget, he-he-he, jo, han havde opnaaet alt, hvad han havde tilsigtet. Men det var altfor snilt af hende, virkelig altfor godmodigt ...

„Ja, ja," afbrød hun, „lad det nu bero."

Men nu var det ham, der standsed op.

„Jeg siger Dem endnu engang, at jeg har narret Dem!" sagde han og stirred paa hende.

De saa paa hinanden et Øjeblik; hendes Hjærte begyndte at klappe stærkere, og hun blev lidt bleg. Hvorfor mon det var ham saa meget om at gøre at faa hende til at tro det sletteste om sig? Saa gærne og saa villigt, som han ellers gav efter, var han i dette Stykke ikke til at faa af Pletten. Hvilken fiks Idé, hvilken Naragtighed! Hun udbrød irriteret:

„Jeg kan ikke begribe, hvorfor De gaar her og vrænger Dem ud og ind for mig! Nej, ved De hvad, De loved jo at være snil, og De sagde: Ja, De skal bare se, hvor snil jeg vil være. Jo, De er dejligt snil, er De."

Hendes Hæftighed var virkelig ægte. Hun begyndte at løbe sur i ham ved hans Paastaaelighed, som var saa sikker, saa uryggelig, at den fik hende til at vakle; hun følte sig krænket ved saaledes at snurres rundt, svinge uafladelig fra Tro til Tvivl og tilbage igen. Hun havde ogsaa i sin Ophidselse taget sin Parasol tilbage; nu gik hun og slog sig i Haanden med den.

Han blev meget ulykkelig. Hvor han altid var uheldig i, hvad han foretog sig! Hvor han idelig forløb sig! Ja, hvis hun blot vilde undskylde ham nu, tilgive ham igen, denne ene Gang bare, eller om hun ialfald ikke vilde være vred! Maatte han ikke faa vise hende en Prøve paa, hvad han kunde gøre, forat forsone

hende? Om hun bare vilde sætte ham paa noget, give ham et Vink, blinke med Øjenkrogen! Aa, hvor han var villig til alt ...

Tilsidst maatte hun le igen. Naa, han var umulig, blev umulig og vilde være umulig; ja, værsaagod, naar han syntes, det var saa morsomt. Men ikke et Ord om denne fikse Idé mere, ikke et Ord mere ...

Pause.

„Husker De," sagde han, „her var det, jeg traf Dem den første Gang. Nej, jeg skal aldrig glemme, hvor De saa féagtig ud, da De flygted. Som en Hulder, et Syn ... Men nu vil jeg fortælle Dem et Æventyr, som jeg har oplevet; maa jeg ikke?"

„Jo, et Æventyr!" raabte hun uvilkaarlig. Nu var hun igen tilfreds som et Barn og skyndte selv paa, forat faa ham til at fortælle. Godt, han kunne bære hendes Parasol, naar han saa endelig vilde; hvad Fornøjelse var der forresten deri? Men Æventyret! hvorfor begyndte han ikke?

Ja, det var ellers bare en Stump Oplevelse, det var snart fortalt. Han sad engang paa sit Værelse, det var i en liden By, det var ikke i Norge, det kunde være det samme, hvor det var henne; forat være kort, saa sad han en mild Høstaften paa sit Værelse. Det var otte Aar siden, det var i 1883. Han sad med Ryggen mod Døren og læste i en Bog.

„Brugte De Lampe?"

„Javel, det var kulmørkt ude. Jeg sad og læste. Saa gaar der nogen udenfor, jeg hører tydelig Skridt i Trappen, jeg hører ogsaa, at det banker paa. Kom ind! Ingen kommer. Jeg aabner Døren; ingen udenfor. Der staar aldeles ingen udenfor. Jeg ringer, og Pigen kommer. Var nogen gaaet opad Trapperne? Nej, ingen var gaaet opad Trapperne. Godt, Godnat! Og Pigen gaar.

Jeg sætter mig igen til at læse. Saa føler jeg et Pust, et Strejf, som af et Menneskes Aande, og jeg hører, at det hvisker: Kom! Jeg ser mig om; der er ingen tilstede. Jeg læser igen, blir ærgerlig og siger: Fan! Jeg sad mutters alene, men jeg sagde: Fan! Da ser jeg med en Gang ved min Side en liden bleg Mand med rødt Skæg og et tørt, stivt Haar, der staar ret tilvejrs; Manden staar ved min venstre Side. Han blinker til mig med det ene Øje, jeg blinker tilbage; vi havde aldrig set hinanden før, men vi blinked til hinanden. Saa lukker jeg Bogen med højre Haand, Manden gaar henimod Døren og forsvinder; jeg fulgte ham med Øjnene

og saa, da han forsvandt. Jeg rejser mig ogsaa og gaar til Døren, og da hører jeg igen, at det hvisker: Kom! Godt, jeg tager en Frakke paa, spænder Galogerne paa Fødderne og gaar ud. Du skulde tænde en Cigar, tænkte jeg, og jeg vender om igen til mit Værelse og tænder en Cigar; jeg stikker ogsaa nogle flere Cigarer til mig, Gud ved, hvorfor jeg gjorde det, men jeg gjorde det dog, og gik atter ud.

Det var bælmørkt, og jeg saa intet, men jeg følte, at den lille Mand var ved min Side. Jeg slog omkring mig med Armene, forat faa fat paa ham, og jeg gjorde mig stædig, beslutted mig til at staa stille, hvis han ikke gav mig bedre Besked; men han var ikke til at finde. Jeg forsøgte ogsaa at blinke til ham i forskellige Retninger i Mørket, men det hjalp ikke noget. Godt! sagde jeg, jeg gaar ikke for din Skyld, jeg gaar for min egen Skyld, jeg gaar en Tur; værsaagod, læg Mærke til, at jeg bare gaar en Spadsertur. Jeg talte højt, forat han skulde høre det. Jeg gik i flere Timer, jeg var kommet ud paa Landet, ind i en Skog, jeg følte dugvaade Grene og Blade slaa mig i Ansigtet. Vel! sagde jeg endelig og trak Klokken frem, som forat se paa den, vel, nu gaar jeg altsaa hjem igen! Men jeg gik ikke hjem igen, jeg var ude af Stand til at vende om, jeg dreves bestandig fremad. Det er nu forresten sligt mageløst Vejr, sagde jeg da, du kan jo holde paa en Nat eller to med dette, du har Tiden for dig! Dette sagde jeg, skønt jeg var træt og dygtigt vaad af Duggen. Og jeg tændte en ny Cigar, og den lille Mand var stadig hos mig, jeg følte, at han gik og blæste paa mig. Og jeg gik uafladelig, gik i alle mulige Retninger, men aldrig hjemad til Byen. Mine Fødder begyndte at smærte, jeg var vaad tilknæs af Duggen, og mit Ansigt svied af de vaade Grene, som strejfed mig. Jeg sagde: Det kan synes lidt underligt af mig at gaa her paa denne Tid af Døgnet; men det er en Vane, jeg har, en Skik fra Barnsben at søge op de største Skoge, som findes, til at spadsere i! Og jeg gik paa med sammenbidte Tænder. Saa slaar Taarnklokken tolv nede i Byen, en to tre fire, lige til tolv; jeg tæller Slagene. Denne kendte Lyd oplived mig meget, skønt det ærgred mig ogsaa, at vi endnu ikke var kommet længer bort fra Byen, efter alt, hvad vi havde trasket om. Godt, men Taarnklokken slog, og just i det samme det tolvte Slag faldt, staar atter den lille Mand lys levende foran mig og ser paa mig og ler. Jeg glemmer det aldrig i mit Liv, han var

saa lys levende, han havde to Fortænder borte, og han holdt Hænderne paa Ryggen ..."

„Men hvorledes kunde De se ham i Mørket?"

„Han lyste selv, han lyste af et forunderligt Lys, der syntes at være bag ham, at straale ud fra hans Ryg og gøre ham gennemsigtig; endog hans Klæder blev saa klare som en Dag, hans Bukse var slidt og meget for kort. Alt dette saa jeg i et Sekund. Synet slog mig med Forbauselse, jeg lukked uvilkaarlig Øjnene og traadte et halvt Skridt tilbage. Da jeg atter saa op, var Manden borte ..."

„Aa ...!"

„Ja, men vent! Jeg var kommet til dette sælsomme Taarn, som ... Naa, videre: jeg var kommet til et Taarn, jeg stødte mod det, og jeg saa det tydeligere og tydeligere, et sort, ottekantet Taarn simpelthen, det ligned *Vindenes Taarn* i Athen, om De har set en Tegning af det. Jeg havde aldrig hørt om noget Taarn i denne Skog, men nok var det: jeg staar ved dette Taarn, jeg hører atter et: Kom! og jeg gaar ind. Porten blev staaende aaben efter mig, og det følte jeg som en Lettelse.

Indenfor i Hvælvingen møder jeg igen den lille Mand; der brændte en Lampe ved den ene Væg, og jeg saa ham godt; han kom mig imøde, som om han havde været derinde hele Tiden, lo tyst foran mig og blev staaende og stirre paa mig, mens han lo. Jeg saa ind i hans Øjne, og jeg syntes, at de var fulde af mange gruelige Ting, som disse Øjne havde set i Livet; han blinked igen til mig, og jeg blinked ikke tilbage, jeg veg bagover for ham, efterhvert som han nærmed sig mig. Pludselig hører jeg lette Skridt bag mig, jeg vender Hovedet og ser en ung Kvinde komme ind.

Naa, jeg ser paa hende og føler en Glæde derved; hun havde rødt Haar og sorte Øjne, men hun var ikke godt paaklædt og gik med bare Ben paa Stengulvet. Hendes Arme var nøgne, og de havde ingen Pletter.

Hun mønstrer os begge et Øjeblik, bøjer saa sit Hoved dybt for mig og gaar hen til den lille Mand. Hun giver sig uden at sige et Ord til at knappe hans Klæder op og føle omkring paa hans Krop, som om hun leder efter noget, og lidt efter trækker hun frem fra Foret i hans Kappe et brændende Blus, en liden vildt lysende Lygte, som hun hænger paa Fingeren. Lygten skinned

saa stridt, at den fuldstændig overstraaled Lampen henne paa Muren. Manden stod aldeles stille og lo lige tyst, mens han blev ransaget. Godnat! sagde Kvinden og pegte paa en Dør, og Manden, dette frygtelige, sælsomme Halvdyr, gik. Jeg stod alene tilbage med en ny Bekendt.

Hun kom hen imod mig, bøjed sig atter dybt for mig og sagde, uden at smile, uden at hæve Stemmen:

„Hvor kommer du fra?"

„Fra Byen, skønne Pige," svared jeg; „jeg kommer fra Byen."

„Fremmede, tilgiv min Fader!" sagde hun med ét; „tilgiv ham og gør os ikke noget ondt for dette; han er syg, han er gal, du saa hans Øjne."

„Ja, jeg saa hans Øjne," svared jeg, „og jeg følte, at de havde Magt over mig, jeg fulgte dem."

„Hvor traf du ham?" spurgte hun.

Og jeg svared:

„Hjemme hos mig, paa mit Rum; jeg sad og læste."

Da rysted hun paa Hovedet og slog sit Blik ned.

„Men lad ikke det bedrøve dig, skønne Barn," sagde jeg saa; „jeg drev saa gærne den Tur, jeg har intet forsømt derved og angrer ikke, at jeg har truffet dig. Se engang, jeg er glad og tilfreds, smil nu ogsaa du!"

Men hun smilte ikke, hun sagde:

„Tag dine Sko af, du maa ikke gaa herfra inat, jeg skal tørre dine Klæder."

Jeg saa nedad mine Klæder, de var dyvaade, mine Sko var fulde af Vand. Jeg gjorde som hun sagde og trak Skoene af og gav hende dem; men da jeg havde gjort det, blæste hun Lampen ud og sagde:

„Kom! Og tal ikke!"

„Vent lidt, Dejlige!" sagde jeg og standsed hende. „Naar jeg ikke skal sove her, hvorfor faar du mig da til at tage mine Sko af allerede straks?"

„Det faar du ikke vide," svared hun.

Og jeg fik det ikke at vide.

Hun førte mig udad Døren, ind i et mørkt Rum; der lød en Støj, som om nogen snused efter os, jeg følte en blød Haand paa min Mund, og Pigens Røst sagde:

„Det er mig, Fader; den Fremmede er borte – borte."

Men endnu engang hørte jeg, at den vanskabte Gale vejred efter os.

Vi gik opad en Trappe, hun holdt min Haand, og ingen af os talte. Vi steg ind i en ny Hvælving, hvor ikke en Lysstraale saaes, overalt var der sort Nat.

„Stille!" hvisked hun, „her er min Seng."

Og jeg følte efter Sengen og fandt den.

„Træk nu ogsaa dine andre Klæder af," hvisked hun igen.

Jeg trak dem af og gav hende dem.

„Godnat!" sagde hun.

„Nej, vent, du Dejlige, du Søde! Nu ved jeg, hvorfor du lod mig tage Skoene af dernede; ja, jeg skal være saa stille, din Fader har ikke hørt mig – kom!"

Men hun kom ikke.

„Godnat!" sagde hun igen og gik ...

Pause. Dagny var bleven blussende rød, hendes Bryst steg og sank hurtigt, hendes Næsebor bæved. Hun spurgte hurtigt:

„Gik hun?"

„Ja – desværre!" svared Nagel.

Pause.

„Hvorfor siger De „desværre" netop?"

„Hm. Det faar du ikke vide."

„Ha-ha-ha, og jeg fik det ikke at vide! Godt, men saa? Nej, hvor dette er underligt!"

„Ja, nu skifter min Nat og blir som et Féæventyr, en rosenrød Erindring. Tænk Dem en lys, lys Nat ... Jeg var alene; Mørket omkring mig var tungt og tykt som Fløjel. Jeg var træt, jeg skalv i Knæene, jeg var ogsaa lidt fortumlet. Den Kæltring af en Sindssyg, som havde ført mig i Ring i flere Timer i vaadt Græs, ledt mig som et Stykke Kvæg, bare med sit Blik og sit Kom, Kom! Næste Gang river jeg Lygten fra ham og knuser hans Flab med den! Jeg var dygtig forbittret, tændte i Vrede en Cigar og gik tilsengs. Jeg laa en liden Stund og saa paa Gloen i min Cigar, saa hører jeg Porten slaaes i nedenunder, og alt blir stille.

Ti Minutter gik. Læg Mærke til: jeg ligger klar vaagen paa en Seng og røger en Cigar. Med en Gang fyldes Hvælvingen af en Susen, som om Ventiler aabnes allevegne oppe i Taget. Jeg rejser mig paa Albuen og lader min Cigar gaa ud, stirrer omkring

mig i Mørket og kan intet opdage. Jeg lægger mig ned igen og lytter, og jeg synes at høre fjærne Lyde, et vidunderligt tusindstemmigt Spil et Sted udenom mig, dybt oppe under Himlen kanske, men tusindstemmigt og sagte. Dette Spil lyder idelig og kommer nærmere og nærmere, og tilsidst bølger det ovenover mig, over Taarnets Tag. Jeg lægger mig atter paa Albuen. Nu oplever jeg noget, som endnu den Dag idag beruser mig med en sælsom, ja, overnaturlig Nydelse, naar jeg tænker paa det: En Strøm af bitte smaa blændende Væsener bryder pludselig ned til mig; de er aldeles hvide, det er Engle, Myrriader af Smaaengle, der strømmer ned fra oven som en skraa Mur af Lys. De fylder Hvælvingen, der er maaske en Million af dem, de driver om i Bølger fra Gulv til Tag, og de synger, de synger, og de er aldeles nøgne og hvide. Mit Hjærte blir stille, der er Engle overalt, jeg lytter og hører deres Sang, de strejfer mine Øjenlaag og sætter sig i mit Haar, og hele Hvælvingen fyldes af Duften fra deres smaa, gabende Munde.

Jeg ligger der paa Albuen og rækker min Haand ud til dem, og der sætter sig ogsaa nogle paa den; de ser ud paa min Haand som en skælvende Syvstjærne. Men jeg luder mig forover og ser ind i deres Øjne, og jeg ser, at disse Øjne er blinde. Jeg slipper de syv blinde og fanger syv andre ind, og ogsaa disse er blinde. Ak, allesammen var blinde, – hele Taarnet var fuldt af blinde Engle, som sang.

Jeg rørte mig ikke, jeg tabte næsten mit Aandedræt, da jeg saa dette, og for disse blinde Øjnes Skyld gled en saar Véklang gennem min Sjæl.

Et Minut gik. Jeg ligger og lytter, og jeg hører et tungt, grovt Slag et Sted langt borte, jeg hører det saa grusomt vel, det tordned endnu længe efter: det var atter Byens Taarnur, der slog; det slog et.

Og med én Gang taug Englenes Sang. Jeg saa dem ordne sig igen og flyve bort, de stimed opad mod Taget, trængte paa, forat komme afsted, stod som en skraa Mur af idel Lys, og allesammen saa paa mig, da de rejste. Den sidste vendte sig om og saa endnu engang paa mig med sine blinde Øjne, før den forsvandt.

Dette er min sidste Erindring, denne ene Engel, som vendte sig om og saa paa mig. Saa blev alt mørkt. Jeg faldt tilbage i Sengen og sovned …

Da jeg vaagned, var det lys Dag. Jeg var fremdeles alene i Hvælvingen. Mine Klæder laa foran mig paa Gulvet; jeg følte paa dem, de var lidt vaade endnu, men jeg tog dem alligevel paa. Saa gaar Døren op, og Pigen fra Aftenen forud viser sig igen.

Hun kommer lige hen til mig, og jeg siger:

„Du er saa bleg, du Skønne, hvor var du henne inat?"

„Dér oppe," svared hun og peger op til Taarnets Tag.

„Har du da ikke sovet?"

„Nej, jeg har ikke sovet, jeg har vaaget."

„Men hørte du ikke Musik inat?" spurgte jeg. „Jeg har hørt en usigelig Musik."

Og hun svared: „Jo, det var mig, som spilled og sang."

„Var det dig? Sig mig, Barn, om det var dig?"

„Ja, mig var det," svared hun. Da rakte hun mig Haanden og sagde: „Men kom nu, jeg skal følge dig paa Vej."

Og vi gik ud af Taarnet og Haand i Haand ud i Skogen. Solen skinned paa hendes gyldne Haar, og hendes sorte Øjne var herlige. Jeg tog hende i mine Arme og kyssed hendes Pande tre Gange, derpaa faldt jeg paa Knæ for hende. Hun løste med skælvende Hænder et sort Baand af sig og knytted det om mit ene Haandled; men mens hun gjorde dette, græd hun og var bevæget. Jeg spurgte:

„Hvorfor græder du? Forlad mig, hvis jeg har gjort dig ondt!"

Men hun svared blot:

„Kan du se Byen?"

„Nej," svared jeg, „jeg kan ikke se Byen. Kan du?"

„Rejs dig, og lad os gaa længer," sagde hun.

Og vi gik videre ad den samme Sti, nedad en Bakke, opad en Bakke; jeg standsed igen og tog hende ind til mit Bryst og jeg sagde:

„Hvor du gør mig glad i dig, hvor du fylder mig med Lykke!"

Og hun skalv ogsaa i mine Arme, men hun sagde alligevel:

„Nu maa jeg vende om. Du kan vel se Byen?"

„Ja," svared jeg, „det kan vel ogsaa du?"

„Nej," svared hun.

„Hvorfor ikke?" spurgte jeg.

Hun trak sig tilbage fra mig og saa paa mig med store Øjne, og inden hun gik, bøjed hun sig dybt for mig til Farvel. Da hun var kommet et Par Skridt bort, vendte hun sig endnu engang om og saa paa mig.

Men da saa jeg, at ogsaa hendes Øjne var blinde ...

Nu gaar der en Tid af tolv Timer, som jeg ikke kan gøre Rede for, og som er bleven borte for mig. Jeg ved ikke, hvor de er blevne af; men jeg har banket mig i Hovedet og sagt: Det er tolv Timer, det gælder om, de maa være herinde et Sted, de har blot forstukket sig, og jeg maa finde dem. Men jeg har ikke fundet dem ...

Det er igen Aften, mørk, mild Høstaften. Jeg sidder paa mit Værelse og holder en Bog i Haanden. Jeg ser nedad mine Ben, de er lidt vaade endnu; jeg ser paa mit Haandled, og der er en Stump sort Baand bundet om det. Det har altsammen sin Rigtighed.

Jeg ringer paa Pigen og spørger, om der staar et Taarn i Nærheden, et Sted borte i Skogen, et sort, ottekantet Taarn? – Pigen nikker og siger: Ja, der er et Taarn. – Og bor der ogsaa Mennesker der? – Ja, der bor en Mand der; men han er syg, han er besat; man kalder ham Lygtemanden. Og Lygtemanden har en Datter, og hun bor ogsaa i Taarnet; ellers er der ingen, som bor der. – Godt, Godnat!

Saa gaar jeg tilsengs.

Og tidlig den næste Morgen begiver jeg mig ud i Skogen; jeg vandrer den samme Sti og ser de samme Træer, og jeg finder ogsaa Taarnet. Jeg nærmer mig Porten og ser et Syn, som faar mit Hjærte til at standse: Paa Jorden ligger den blinde Pige, knust af et Fald, død, aldeles sønderreven. Der ligger hun og gaber med sin Mund, og Solen skinner paa hendes røde Haar. Og oppe paa Taarnets Tagkant flager endnu en Trevl af hendes Kjole, som er bleven hængende tilbage; men nede paa Grusgangen gaar den lille Mand, Faderen, og ser paa Liget. Hans Bryst krymper sig i Krampe, og han hyler højt; men han ved intet andet at gøre end at gaa rundt omkring Liget og se paa det og hyle. Da han fik Øje paa mig, skalv jeg for hans gruelige Blik, og jeg flygted skrækslagen ind til Byen. Jeg saa ham heller aldrig mer ...

Frøken, dette var mit Æventyr."

Nagel taug.

Der blev en lang Stilhed. Dagny gik og saa ned i Vejen og gik saa overmaade sagte.

Endelig sagde hun:

„Ja, Gud, hvilket underligt Æventyr!"

Saa indtraadte der Stilhed paany, og Nagel forsøgte et Par Gange at bryde den med en Bemærkning om den dybe Fred i Skogen, men Dagny svared ikke. Tilsidst tog han sig fore at le højt og slaa det hen:

„Det er jo otte Aar siden," sagde han, „det er jo ikke idag, jeg har oplevet det. Sig, kan De kende, hvor Skogen dufter netop her? Kære, lad os sætte os lidt!"

Hun satte sig, endnu stille, endnu tankefuld, og han satte sig foran hende.

„Tænker De endnu paa Æventyret?" spurgte han.

„Ja," svared hun.

Han slog det atter hen, sagde, at det var for gammelt til at beskæftige sig med, det forelaa ikke. Og desuden var det jo egentlig ikke saa uhyggeligt, vel? Nej, da skulde hun høre Folk fra Tropen fortælle Æventyr! Han havde hørt det og mangen Gang isnet af Rædsel derved.

„Nej, jeg synes ikke, at Deres Historie var saa uhyggelig," sagde hun, „blot underlig, sælsom. Ja, Tak skal De have."

I sin Glæde over, at hun igen blev livligere, begyndte han paany at udbrede sig over, hvad Folk fra Tropen kunde fortælle, naar det stak dem. Kom ned til Ceylon, det gamle Tamraparni, kom ind i Bjærgene og Skogene ved Mehavilla og hør Æventyr, som fuldstændig tager Vejret fra én! Der stødte man paa et af de ældste Folk paa Jorden, de gamle Veddaer, Ceylons Urmennesker. De leved det elendigste Liv, var jaget ind i Skogene af Singhalesere og europæisk Pak; men fortælle kunde de! Historier fra Diamanthulerne, Prinser fra Bjærgene, fristende Skønheder fra Havet, Aander fra Jorden og Luften, Perlepaladser, Slotte i Vesterled! Dette Folk var et Folk med Skæbne, med vidunderlige Traditioner, hvert Individ følte sig som en Efterkommer af deres største Æventyrkonge. De stod i Filler og tvang den Fremmede til at slaa Øjet ned for dem, naar de talte. De beskrev med Forkærlighed det mystiske, det store og sære og vidunderlige; overhovedet fandtes der ikke deres Mage til at udruge kolossale Vildfarelser, Feberfostre af stejlende Hjærner. Deres Liv var henlevet i en Æventyrverden fra den første Begyndelse af, og de talte lige saa let om de vilde Fépaladser bag Bjærgene, som om den stumme Vældige i Skyen, den store Magt, som pusler om

der oppe i Rummet og tygger Stjærner. Men alt dette kom af, at disse Mennesker leved under en anden Sol og aad Frugt, istedetfor Havregrød, – aa, den norske Havregrød!

Dagny lo og modsagde ham. Saa, Havregrøden var ikke bra nok? Havde vi ikke ogsaa de vakkreste Æventyr? End Asbjørnsens?

Han blev ivrig: Naturligvis, naturligvis var Havre en udmærket Kost i Lande, hvor der ingen Sol var; hvem kunde sige andet? Men Solen? Havde hun Begreb om en Sol, som kunde lyse lidt urimeligt, en Sol, som gik i Fraade og Skavler af Lys? Og Højfjældsæventyrene ja, Huldreæventyrene, disse plumpe Fostre af en skindbukset Fantasi, udruget i mørke Vinternætter i Stokhytter med Ljorer i Taget! Havde hun nogensinde læst Tusind og en Nats Æventyr? Naa, men disse Æventyr fra Gudbrandsdalen, denne saare bondefulde Poesi, denne Fantasi tilfods, den hørte os til, det var *vor* Aand, vi havde ikke formaaet at udspekulere det gildere, vi havde endog laant lidt Stas fra andre, havde stjaalet lidt hist og her. Hvadbehager? Naa, ja, Æventyrene fra Nordland, var det ikke ligedan med dem? Frembragte de ikke akkurat samme Stemning i en, som naar man hørte en Fisker komme stampende op fra Fjæren med Transtøvlerne fulde af Sjø? Mere havde ikke vi formaaet at gøre ud af Havets mystiske og raa Dejlighed. Bare en saadan Norlandsjægt vilde være en Fabelbaad, en Aandernes Farkost for Østerlændingen. Havde hun set en saadan Jægt? Ikke? Den saa ud, som om den havde Køn, som om den var et stort Hundyr, udbulnet af Unger i Bugen og flad i Enden, som om den kunde sætte sig. Dens Næse staar tilvejrs som et Horn, der kunde nedkalde fire Vinde. Men til at se sligt noget fordres der lidt Lys, og til at fortælle om det fordres der Hjærner, der er gejle af Galskab. Nej, Sagen var: Solen skinned ikke, den norske Sol var en Maane, en Lygte, der netop satte Nordmanden istand til at skælne Sort fra Hvidt. Apropos: dette skulde for Guds Skyld ikke være nogen Bebrejdelse, det skulde bare i al Beskedenhed være en Agronoms Mening om et geografisk Fænomen.

„Jeg forstaar ikke, hvorledes De har det," sagde hun, „og jeg maa virkelig le, naar jeg tænker paa det. Det lader til at være aldeles ligegyldigt for Dem, hvilket Spørgsmaal der rejses, De staar dog som alle andres Modstander overalt. Enten det er Gladstone, eller det er Gigtkæder eller Æventyr, saa er De den levende Modsigelse til alt, hvad andre Mennesker mener. Naa, men det er virkelig saa fornøjeligt, jeg beder Dem fortsæt, fortsæt, sig mere! Jeg vil saa gærne! Hvad er for Eksempel Deres Mening om Forsvarsvæsenet?"

Han blev blodrød i Ansigtet og bøjed Hovedet. Hvor kunde denne Kvinde med saa blaa Øjne gøre Nar af ham! Jo, gærne det forresten, men i en slig skøn Nat, under en slig dyb Fred! Han sagde bare og var ganske forvildet:

„Forsvarsvæsenet? Forsvarsvæsenet? Hvad mener De?"

„Jeg forsikkrer Dem, det faldt mig just ind," sagde hun hastigt og blev rød hun ogsaa; „De maa ikke tage det ilde op. Sagen er: vi skal faa en Basar istand, en Aftenunderholdning, til Indtægt for Forsvarsvæsenet. Det var blot dette, som løb mig gennem Hovedet i det samme."

Pause. Pludselig ser han op paa hende, og hans Øjne straaler.

„Jeg er glad iaften, skal jeg sige Dem, og derfor har jeg kanske nok sluddret formeget; men det vil De tilgive; ikke? Synes De ikke ialfald, at den Oplevelse, jeg fortalte Dem, var lidt skøn? Jeg kunde vel kanske have gjort det lidt bedre en anden Gang, maaske lidt bedre, jeg ved det ikke; men iaften har jeg bestemt været for glad til at være fuldt paa min Højde. Jeg er glad for alt, ja, for Alverdens Ting, først og fremst, fordi jeg har den Lykke at være sammen med Dem; ja, jeg er Dem saa inderlig, saa inderlig taknemmelig, maa De tro; men dernæst er jeg ogsaa glad, fordi jeg synes, at denne Nat er den smukkeste, jeg har levet. Jeg begriber det ikke. Det er som om jeg var en Del af denne Skog eller denne Mark, en Gren paa en Furru eller en Sten, gærne en Sten ogsaa, men en Sten, der var gennemtrængt af al denne fine Duft og Fred, som omgiver os. Se derborte, aa, se derhen! Nu lysner det; se den Strime af Sølv, er det ikke dejligt?"

De saa begge mod den hvide Strime, saa lod hun igen sine Øjne hvile paa ham og sagde:

„Ja, hvis De tror, at ikke ogsaa jeg er *Dem* taknemmelig iaften, saa tager De fejl."

Og dette sagde hun uden egentlig at være nødt dertil, af fri Vilje, umiddelbart, som om det var hende en Glæde at sige det. Nagel saa hende opmærksomt ind i Ansigtet og udbrød:

„Er De det? Virkelig? Hvor De gør mig lykkelig! Ja, jeg

kommer aldrig til at glemme denne Nat. Skal jeg vise Dem et lidet Kunststykke, jeg kan, med et Straa og en Kvist, hvorved Straaet blir stærkere end Kvisten? Jeg vilde saa gærne gøre alt, hvad De muligens kunde synes om, bare af Taknemmelighed, forat vise min Hengivenhed. Men lad os heller tale, det er bedre. Aa, det er St. Hans inat! Kære, er det ikke berusende dejligt? Se dér, lad mig bare pege paa den mindste Ting, som gør Indtryk paa mig, den enlige Briskeklynge derhenne, se, hvor den formelig bøjer sig imod os og ser saa god ud. Og fra Furru til Furru spænder Edderkoppen sine Væve; de ligner sligt noget mærkeligt kinesisk Arbejde, ligner Sole, spundet af Vand. De fryser vel ikke? Jeg er sikker paa, at der danser varme, leende Elverpiger om os nu; men jeg vil alligevel tænde op et Baal, en Nying, hvis De fryser; maa jeg ikke? ... Hør, det falder mig netop ind: var det ikke her i Nærheden Karlsen blev funden?"

Hun fór op med et Udtryk af Uvilje i sit skønne Ansigt og svared:

„Huf, nej, ham taler vi ikke om! Lad ham være, jeg beder Dem. Har man hørt Magen!"

Atter bad han om Undskyldning og vilde bøje af, han sagde:

„Man siger blot, at han var saa indtagen i Dem, – og det kan jeg ikke fortænke ham i ..."

„Indtagen i mig? Ja, kanske lidt, det er godt muligt. Siger man ikke ogsaa, at han dræbte sig for min Skyld, med min Pennekniv? Nej, nu maa vi gaa!"

Hun rejste sig. Hun havde talt let bedrøvet, uden Forlegenhed og uden Forstillelse. Han blev yderst forbauset. Hun var vidende om, at hun endog havde drevet en af sine Tilbedere i Døden, og hun gjorde intet videre ved det, spotted ikke over det, men udnytted det heller ikke til Fordel for sig, omtalte det blot som en beklagelig Begivenhed og lod det saa ligge. Hvor hun var ren og skøn der hun gik! De lange, lyse Nakkehaar faldt udover Kjolekraven, og hendes Kind havde en varm, frisk Farve, hvorover der laa et Skær af Dug fra Natten. Naar hun gik, vugged hun ganske lidt i de høje Hofter.

De var komne ud af Skogen, en lys Aabning laa foran dem, en Hund gøed, og lidt efter sagde Nagel:

„Der er Præstegaarden allerede. Hvor der ser hyggeligt ud, disse store, hvide Bygninger med Haven og Hundehuset og Flag-

stangen midt i tykkeste Skogen. Tror De ikke, Frøken, at De alligevel kommer til at længes hid igen, naar De nu rejser engang, jeg mener, naar De gifter Dem? Ja, det kommer jo an paa, hvor De skal bo."

„Ja, det har jeg ikke tænkt paa endnu," sagde hun, og hun lagde til: „Den Dag den Sorg!"

„Den Dag den Glæde!" sagde han.

Hun svared afbøjende, en Smule utaalmodigt:

„Nej, nu er De vist ikke glad længer. Hvormange er Klokken?"

„Klokken er vel to."

„Hør," sagde hun, „De maa ikke gaa og forundre Dem over, at jeg nu har vandret ude saa sent paa Natten; vil De vel? Vi plejer at gøre det saa her, vi er nemlig bare Bønder her omkring, bare Naturbørn. Adjunkten og jeg har saaledes gaaet om her paa Vejen lige til den lyse Morgen, vi."

„Men hvem har ført Passiaren da? Det forekom mig, at Adjunkten var en Mand af meget faa Ord."

„Ja, det er jo ogsaa mig, som har talt mest, det vil sige: jeg har spurgt, og han har svaret. De ved, man kan have saa mangt at spørge om. Naa, det hører ikke hid. Hvad gør De nu, naar De kommer hjem?"

„Naar jeg kommer hjem nu? Jeg lægger mig og sover til – ja, henimod Middag, sover som en Sten, dør væk, uden at vaagne og uden at drømme. Hvad gør De?"

„Men tænker De ikke? Blir De ikke liggende en lang Tid og tænke paa forskelligt? Faar De da sove straks?"

„Øjeblikkelig. Gør ikke De det?"

„Hør, der synger en Fugl allerede. Nej, det maa være senere end De siger; vil De lade mig faa se Deres Ur. Men Gud, Klokken er jo tre, næsten fire! Hvorfor sagde De da, at den var bare to?"

„Tilgiv mig!" svared han.

Hun saa paa ham, forresten uden nogen Misfornøjelse, og sagde:

„De havde ikke behøvet at narre mig, jeg vilde alligevel have været saa længe ude, jeg siger det akkurat som det er. Jeg haaber, De ikke lægger mere i dette end De bør. Jeg har ikke mange Fornøjelser, og jeg tager med begge Hænder imod de faa, jeg finder. Saaledes har jeg været vant til at leve, lige siden vi kom

hid, jeg tror ikke heller, at det har forarget nogen. Ja, det ved jeg ikke forresten, men det kan ogsaa være ligegyldigt; Papa siger ialfald ingenting om det, og det er ham, jeg retter mig efter. Kom, vi gaar endnu et lidet Stykke."

De gik forbi Præstegaarden, ind i Skogen paa den anden Side. Fuglene sang; den hvide Strime af Dagen i Øst blev bredere og bredere. Samtalen faldt lidt af og drejed sig om ligegyldige Ting.

„Der læses nok meget i Deres Hjem?" sagde han.

Hun svared:

„Hvordan ved De det?"

„Jeg har vist hørt det; jeg ved ogsaa, at Deres Fader ialfald har Bøger af Turgénjev og Garborg, og det er et godt Tegn."

„Ja, Turgénjev, er ikke han vidunderlig! Altsaa Minutten har sladdret igen, De kan ikke have det fra nogen anden. Ja, vi læser meget, Papa læser altid, han har saa mange Bøger. Hvordan synes De om Tolstoy?"

„Godt, naturligvis. Tolstoy er en stor og mærkelig Mand."

Men nu lo hun, saa det klang i Skogen, og afbrød ham:

„Nej, nu siger De noget, som De ikke mener igen, jeg kan se det paa Dem. De synes aldeles ikke om Tolstoy."

„Hm. Det vil sige ... Nej, lad os nu ikke komme ind paa Spørgsmaal igen, for saa blir jeg kedeligere end nogensinde. Jeg er jo ikke saa heldig at være enig med alle Mennesker, og jeg vilde nødig gaa og gøre Dem træt af mig. Hvordan synes De selv om Tolstoy?"

„Nu er De ikke glad mere, nu er De altsaa ikke glad mere. Ja, ja, nu vender vi ogsaa om. Stille, Bisken, nu kommer jeg!" raabte hun til Hunden, der stod og sled i sin Lænke.

„Sandheden er den," sagde han, „at hvis jeg skulde sige, hvor glad jeg er og hvorfor jeg er saa glad, saa vilde De igen løbe fra mig, og det maa ikke ske. Lad mig faa Lov til at gæmme det hos mig selv ..."

Og hun afbrød ham igen:

„Naa, ja, naturligvis ... Ja, ja, dette har været en fornøjelig Aften; men nu er De nok ogsaa dygtig træt? Tak, da, for Følget! Men det er sandt, De maa ikke tage min Parasol med Dem. Jo, det skulde blive en nydelig Historie, om De gjorde det, ha-ha-ha."

Hun var kommet til Porten, da hun endnu engang vendte sig om og sagde:

„Det er ogsaa af en anden Grund godt, at jeg har truffet Dem iaften: nu har jeg da lidt at fortælle min Forlovede, naar jeg skriver. Jeg skal sige, at De er en slig Mand, som er uenig med alle om alt, saa vil han blive saa græsselig forundret; jeg synes se ham studere over Brevet og ikke begribe det. Nej, han er nemlig saa inderlig god, Gud, hvor han er god! Han modsiger ingen. Ja, De skal tro, han er prægtig. Det er bare Synd, at De ikke træffer ham, mens De er her. Godnat."

Og Nagel svared Godnat, Godnat og saa efter hende, til hun var forsvunden i Huset.

Dette blev saa alt, hvad de talte om den hele Nat. Nagel tog sin Hue af og bar den i Haanden gennem Skogen. Han var overordentlig tankefuld; flere Gange standsed han og saa op fra Vejen, stirred ret frem for sig et Øjeblik og gik saa igen videre med smaa, langsomme Skridt. Hans Miner var smilende og glade. Hvilken Stemme, hvilken Stemme, hun havde! Skulde man have hørt Magen, en Stemme, der dirred af Sang! Hvor hun havde bedaaret ham, dette søde, lyse Menneske!

IX

Dagen efter, i Middagstiden.

Nagel var just staaet op og var gaaet ud uden Mad. Han var allerede langt nede i Byen, lokket ud af det straalende Vejr og det muntre Liv paa Bryggerne. Med ét henvendte han sig til en Mand og spurgte efter Sorenskriverkontoret; Manden gav ham Besked derpaa, og Nagel gik lige derhen.

Han banked paa og traadte ind, gik forbi et Par Herrer, der sad og skrev, hen til Fuldmægtig Reinert, hvem han bad om en Samtale i Enrum, – det skulde ikke tage lang Tid. Fuldmægtigen rejste sig lidt uvilligt og fulgte ham ind i et Sideværelse.

Her sagde Nagel:

„Jeg beder Dem undskylde, at jeg endnu engang kommer tilbage til denne Sag, men det var altsaa den Historie med Minutten, som De ved. Jeg gør Dem herved min dybeste Afbigt."

„Jeg betragter den Affære som op- og afgjort," svared Fuld-

mægtigen. „De gjorde mig en Slags Undskyldning i et helt Selskabs Nærværelse St. Hans Aften; jeg tager den Oprejsning for fyldestgørende og forlanger ingen yderligere.“

„Se, dette er nu overmaade smukt,“ sagde Nagel, „rigtig smukt, og jeg gentager for Tydeligheds Skyld endnu en tredje Gang, at det er saa smukt af Dem. He-he. Men jeg er ikke rigtig tilfreds med den Ordning, Hr. Fuldmægtig. Det vil sige: jeg er tilfreds med den for min egen Del, men ikke for Minuttens. Jeg skulde højlig ønske, at De kunde indse, at ogsaa Minutten maa have sin Oprejsning, og at De er den Mand, som maa hjælpe ham til den.“

„De mener, at jeg bør gaa og bede den Tomsing om Forladelse for det Par Narrestreger, mener De det? Hør, var det ikke bedst, at De skøtted Deres egne Sager og ikke ...“

„Ja, ja, ja, ja, det der kan vi før! Forat komme tilbage til Sagen: De rev Minuttens Frakke istykker og loved ham en anden istedet, husker De det?“

„Nu skal jeg sige Dem ét: De staar i et offentligt Kontor og sluddrer om en privat Sag, som ikke engang angaar Dem. Her er det mig, som er hjemme. De behøver ikke at gaa gennem Kontoret tilbage, De kan ogsaa finde Gaden gennem denne Dør.“

Saa aabned Fuldmægtigen den lille Dør.

Nagel lo og sagde:

„Saa, saa, dette her gør mig jo ikke bange! Nej forat tale Alvor, saa bør De øjeblikkelig sende afsted den Frakke, som De har lovet Minutten. Han trænger den, ved De, og han troed Dem paa Deres Ord.“

Fuldmægtigen slog Døren op paa vid Væg og sagde:

„Værsaagod!“

„Minutten gik dog ud fra, at De var et ærligt Menneske,“ fortsatte Nagel, „og De burde ikke bedrage ham saa inderlig simpelt.“

Men nu aabned Fuldmægtigen Døren ind til Kontoret ogsaa og raabte ind til de to Herrer derinde. Nagel løfted derfor paa Huen og gik straks. Han sagde ikke et Ord mere.

Hvor dette Ærinde var løben uheldigt af! Det havde været langt bedre intet at have forsøgt. Nagel begav sig hjem, spiste Frokost, læste Aviser og legte med Hvalpen Jakobsen.

Ud paa Eftermiddagen saa han fra Vinduet paa sit Værelse

Minutten komme bærende med en Sæk opad den tunge, grusede Vej fra Kajen. Det var en Kulsæk han bar. Han gik yderst ludende og kunde ikke se frem for sig, fordi hans Byrde næsten trykked ham til Jorden. Han var saa gal i Benene og gik saa skævt, at hans Bukser var opgnavet til rene Filler indenbens. Nagel gik ham imøde og traf ham nede ved Posthuset, hvor Minutten havde sat Sækken ned et Øjeblik.

De hilste begge lige dybt for hinanden. Naar Minutten retted sig op, sank hans venstre Skulder langt ned. Nagel griber ham pludselig i denne Skulder, og uden nogen Indledning, uden at slippe Taget, siger han stærkt ophidset:

„Har De sladdret til nogen om de Penge, jeg gav Dem, sagt det til nogen, hvad?“

Minutten svarer forbauset:

„Nej, det har jeg ikke, slet ikke.“

„Lad mig bare underrette Dem om,“ fortsætter Nagel bleg af Sindsbevægelse, „at hvis De nogen Gang siger et Ord om det Par Skillinger, saa slaar jeg Dem ihjæl – ihjæl! Ved Gud i Himlen! Forstaar De mig? Og lad ogsaa Deres Onkel holde tæt.“

Minutten blev staaende med gabende Mund og stammed et Ord nu og da: han skulde intet sige, ikke et Ord, han skulde love det, det var et Løfte ...

Som om han vilde undskylde sin Ophidselse, lagde Nagel straks til:

„Dette er et Hul af en By, ja, en Rede, et Bol! Man stirrer efter mig, hvor jeg gaar, jeg kan ikke røre mig. Men jeg ønsker ikke dette Spioneri allevegne, jeg giver alle Mennesker Fan. Nu har jeg advaret Dem. Jeg skal sige Dem: jeg har Grund til at tro, at for Eksempel denne Frøken Kielland er lidt for flink til at lure Dem ud og faa Dem til at fortælle; men jeg skal ikke have noget af hendes Nysgærrighed, ikke Spor! Jo, jeg var forresten sammen med hende igaaraftes. Hun er en stor Kokette. Naa, det hører ikke hid. Jeg skal blot endnu engang bede Dem om at tie med den Bagatel, vi har havt sammen. Og hvis Deres Onkel siger noget, saa skal jeg Gud straffe mig lukke hans Mund med det samme; gaa straks hjem og fortæl ham det. Har De nu ogsaa forstaaet mig rigtig godt?“

„Ja, rigtig godt.“

„Det var forresten bra, at jeg traf Dem nu,“ fortsatte Nagel;

„jeg vil ogsaa tale med Dem om en anden Ting: Iforgaars sad vi sammen paa en Gravsten oppe paa Kirkegaarden."
„Ja."
„Jeg skrev et Vers paa den Sten, jeg indrømmer et slet og upassende Vers, men det kommer ikke Sagen ved, jeg skrev altsaa det Vers. Da jeg gik derfra, stod Verset der, men da jeg nogle Minutter senere gik did igen, var det visket ud, – er det Deres Værk?"
Minutten ser mod Jorden og svarer:
„Ja."
Pause. Men stammende, ganske urolig over at være greben i denne Dristighed, som han havde begaaet paa egen Haand, vil Minutten forklare sig:
„Jeg vilde gærne forebygge ... De kendte ikke Mina Meek, det er hele Fejlen, ellers vilde De ikke have gjort det, ikke skrevet det. Jeg sagde ogsaa straks til mig selv: han er undskyldt, han er fremmed i Byen, og jeg, som hører hjemme her, har let for at rette paa det; skulde jeg da ikke gøre det? Jeg strøg Verset ud. Der var ingen, som havde læst det."
„Hvordan ved De, at ingen havde læst det?"
„Ikke en Sjæl havde læst det! Da jeg havde fulgt Dem og Doktor Stenersen til Porten, vendte jeg straks tilbage og strøg det ud. Jeg havde ikke været mere end et Par Minutter borte."
Nagel saa paa ham, tog hans Haand og trykked den uden at sige noget. De saa paa hinanden begge to; Nagels Mund bæved en Smule.
„Farvel!" sagde han ... „Det er sandt: har De faaet Frakken?"
„Hm. Men jeg faar den nok til den Dag, jeg har Brug for den. Om tre Uger skal ..."
I det samme gaar den hvidhaarede Æggekone forbi, Martha Gude, med Kurven foran sig under Forklædet og de sorte Øjne nedslagne. Minutten hilste, Nagel hilste ogsaa, og hun svared næppe, gik blot hurtigt forbi, hasted hen til Torvet, hvor hun levered sine to tre Æg, og gik saa igen derfra med sine Skillinger i Haanden. Hun havde en grøn, tynd Kjole paa. Nagel slap ikke denne grønne Kjole afsyne. Han sagde:
„Hvad er det, som skal foregaa om tre Uger?"
„Der skal være Basar," svared Minutten, „en stor Aftenunderholdning; har De ikke hørt det? Jeg skal være med i Tableauerne, Frøken Dagny har allerede bestemt mig til det."

„Saa!" sagde Nagel tankefuld. „Ja, ja," fortsatte han derpaa, „De faar Frakken med det første, en ny Frakke endog, istedetfor den gamle, som han loved Dem, kan De huske. Fuldmægtigen sagde til mig idag, at han havde glemt det, men at han skulde huske det en af Dagene. Fuldmægtigen er i Grunden ikke saa gal, han ... Men hør, det maa De endelig huske paa: De maa ikke takke ham, aldrig! De maa ikke under nogen Omstændighed nævne Frakken for ham, han vilde ingen Tak have. Forstaar De? Det vilde pine ham, sagde han, hvis De kom til ham og takked ham for den lille Villighed. Ja, De indser vel ogsaa selv, at det vilde være taktløst af Dem at minde ham om den Dag, da han var fuld og gik ud af Hotellet med en Bule i Hatten; ikke sandt?"
„Jo."
„For jeg ydmyged ham jo grusomt, som De husker, og kaldte ham en Hvalp i mange Menneskers Paahør. Jeg har rigtignok gjort ham min Undskyldning herfor, men alligevel. De modtager altsaa Frakken og lader som ingenting, og De siger heller ikke til Deres Onkel, hvor De har faaet den; ikke en Sjæl maa vide det, Fuldmægtigen forlangte det udtrykkelig. De kan vel nemlig forstaa, at det vilde være flaut for ham, om det kom ud i Byen, at han plejed at forløbe sig mod hvemsomhelst og saa bagefter var nødt til at gøre det godt igen med Frakker; ikke sandt?"
„Jo, det forstaar jeg godt."
„Saa er det en Aftale?"
„Ja, jeg skal ingenting sige."
„Godt ... Hør, det falder mig bare ind: Hvorfor bruger De ikke heller en Kærre til at bringe Kullene omkring med?"
„Det kan jeg ikke for mit Tilfældes Skyld, jeg duer ikke til at trække. Jeg kan taale adskillig Tyngde, naar jeg læsser paa mig med Omtanke, men jeg kan ikke hænge i og trække og anstrænge mig paa den Maade, saa forslider jeg mig og falder paa Næsen med store Smærter. Men det gaar ikke daarligt med en Sæk heller."
„Nej, nej."
Pause.
„Vil De aldrig se op til mig nu mere?" sagde Nagel. „Gør det, gode Ven! Det er ikke vakkert af Dem at udeblive saa aldeles. De

skal slippe at drikke noget, om De kommer. Husk paa Numer 7; gaa ret ind."

Dermed stak han en Pengeseddel hen i Minuttens Haand og gik hurtigt nedad Gaden henimod Kajen; Minutten raabte efter ham, men han hørte det ikke. Han havde hele Tiden, mens han havde denne Samtale, holdt Øje med den grønne Kjole foran sig.

Da han kom ned til Martha Gudes lille Hus, standsed han et Øjeblik og spejded omkring sig. Ingen iagttog ham. Han fik intet Svar, da han banked paa. To Gange før havde han ogsaa været ved hendes Dør og heller intet Svar faaet da; nu havde han saa tydelig set hende gaa lige hjem fra Torvet, og han vilde ikke længer vende om, uden at have været derinde. Han aabned bestemt Døren og traadte ind i Stuen.

Hun stod midt paa Gulvet og saa paa ham. Hendes Ansigt var pludselig bleven blodrødt, og hun var saa forknyt, at hun holdt Hænderne ret ud for sig en lang Stund, fordi hun ikke vidste sin levende Raad.

„Tilgiv min Paatrængenhed, Frøken, jeg beder Dem," sagde Nagel og hilste usædvanlig ærbødigt. „Jeg vilde være Dem saa overmaade taknemmelig, om jeg maatte faa Lov til at tale med Dem et Øjeblik. Vær ikke urolig, mit Ærinde er snart besørget. Jeg har allerede forgæves søgt Dem et Par Gange før, og først idag har jeg havt det Held at finde Dem hjemme. Mit Navn er Nagel, jeg er fremmed her og bor for Tiden borte i *Central*. Jeg beder Dem endnu engang indstændig om Tilgivelse, fordi jeg har trængt ind til Dem."

Hun sagde fremdeles intet, men satte en Stol frem til ham og gled selv henimod Køkkendøren, hvor hun holdt sig en lang Stund. Hun var frygtelig forlegen og fingred med sit Forklæde, mens hun saa paa ham.

Stuen, var som han havde tænkt sig; et Bord, et Par Stole og en Seng var omtrent alt, som fandtes derinde. I Vinduerne stod nogle Vækster med hvide Blomster, men der var ingen Gardiner for; Gulvet var ikke rent. Nagel saa ogsaa den stakkels højrygede Stol i Krogen henne ved Sengen; den havde ikke mer end to Ben og hviled brudt og laset mod Væggen. Den havde rødt Plydsbetræk paa Sædet.

„Om jeg blot kunde berolige Dem, Frøken!" sagde Nagel igen. „Det er dog ikke altid, man blir saa bange for mig, naar jeg kommer ind et Sted, he-he-he; det er nemlig ikke første Gang, jeg er inde hos Folk her i Byen; det er ikke blot Dem, jeg har hjemsøgt. Jeg gaar fra Hus til Hus, jeg forsøger mig overalt, ja, De har kanske hørt om det? Ikke? Ja, men det er dog saa. Min Bestilling fører det med sig, jeg er altsaa Samler, jeg samler alle Slags gamle Ting, jeg køber forældede Sager og betaler for det, hvad det kan være værd. Ja, bliv nu ikke forskrækket, Frøken, jeg stjæler ikke noget med mig, naar jeg gaar, he-he-he, jeg har i det hele taget ikke den Uvane; De skal bare være tryg. Faar jeg ikke købt noget med godt og gode, saa er der ingen Raad med det, det faar staa sin Prøve. Men jeg røver ialfald ingenting med mig ..."

„Men jeg har ingen gamle Ting, som ..." sagde hun endelig, og hun saa dygtig fortvivlet ud.

„Det siger man altid!" svared han. „Nu, jeg indrømmer, at der gives Ting, som man har faaet kær, og som man derfor nødig vil skilles ved, Ting, som man har været vant til at have om sig alle sine Dage, Arvestykker fra éns Forældre eller endog Bedsteforældre. Men paa den anden Side staar de nu der, disse afdankede Ting, og duer ikke til stort; hvorfor skal de da optage Pladsen og binde Penge væk? De gæmmer nemlig bort mangen næt Skilling, disse unyttige Familjestykker, og tilsidst falder de saa ganske sammen og maa bæres op paa Mørkloftet. Hvorfor da ikke heller sælge dem, mens der er Tid? Enkelte Mennesker blir vrede, naar jeg kommer, og svarer mig, at de holder ingen gamle Ting, – godt, hver sin Lyst, jeg bukker og gaar. Der er intet at gøre ved det. Andre Mennesker blir skamfulde og gruer for at vise mig en Stegepande, uden Bund, for Eksempel. De forstaar sig ikke bedre paa det; men dette er nu især de enfoldige Sjæle, som ikke har Rede paa, hvor højt udviklet Samlermanien er bleven. Jeg siger udtrykkelig Mani, jeg erkender, at det er den rene, skære Mani, som driver mig, og jeg kalder derfor blot Tingen ved dens Navn; hvorfor skulde jeg ikke gøre det? Naa, det vedkommer forøvrigt bare mig selv og er min egen Sag, jeg nævner det ogsaa blot i Forbigaaende. Men hvad jeg vilde sagt: det er næsten baade latterligt og dumt af disse Folk at undse sig for at vise frem en Antikvitet. Hvordan ser de ikke ud disse Vaaben og Ringe, som man graver ud af Kæmpehaugene? Men de har kanske ingen Værdi for det? Ja, ikke sandt, Frøken! De skulde for Eksempel se min Samling af Kobjælder! Jeg har en Bjælde – af simpelt

Jærnblik forresten – som endog har været tilbedt som Guddom hos en Indianerstamme. Tænk Dem, den har hængt i uendelige Aar paa en Teltstolpe i Lejren og modtaget Bønner og Offringer! Ja, ser De der! Naa jeg driver nok egentlig bort fra mit Ærinde; naar jeg kommer ind paa Kapitlet om mine Bjælder, saa taler jeg gærne for meget."

„Ja, men jeg har virkelig ingen slige gamle Ting," sagde Martha igen. „Desværre!" sagde hun saa, og dermed standsed hun.

„Maa jeg," sagde Nagel langsomt og med en overlegen Mine, „maa jeg for Eksempel se paa den Stol dér?" Han pegte hen i Krogen ved Sengen. „Det er bare et Spørgsmaal, jeg rører mig naturligvis ikke, før jeg faar Lov af Dem; for Guds Skyld, sig ifra, hvis det mishager Dem, at jeg ser paa Stolen! Jeg har forresten allerede havt den lidt i Kikkerten herfra, lige siden jeg kom ind."

Martha forvirres, hun svarer:

„Den ... Kære, værsaagod ... Benene er istykker ..."

„Benene er istykker, ganske rigtig! Og hvad saa? Hvad har det at sige? Netop derfor kanske, ja, netop derfor! Tør jeg spørge, hvor har De den fra?"

Nu havde Nagel faaet Stolen i Hænderne, han vendte og drejed den til alle Sider og oversaa den paa hvert Punkt. Den var uden Forgyldning, blot med en eneste Forsiring ovenpaa Rygstykket, et Slags Krone, skaaret af Mahogni. Ryggen var forøvrigt ophakket med Kniv; paa Rammen om Sædet var der paa flere Steder bleven karvet Tobak; Mærkerne saaes endnu.

„Vi har den fra Udlandet et Sted, jeg ved ikke hvorfra; min Bedstefader førte med sig hjem engang flere af disse Stole, men nu er dette den eneste, som er tilbage. Min Bedstefader var Sjømand."

„Jasaa. Og Deres Fader, var han ogsaa Sjømand?"

„Ja."

„Saa har De kanske faret med? Undskyld, at jeg spørger."

„Ja, jeg har faret med i mange Aar."

„Virkelig? Nej, hvor det var morsomt! Har set mange Lande, pløjet salten Bølge, som man siger? Ja, se der! Og saa har De slaaet Dem ned her igen? Aa, ja, hjemme er det dog allerbedst, ja herhjemme ... Apropos, De har ingen Idé om, hvor Deres Bedstefader har faaet fat paa denne Stol? Jeg skal nemlig sige

Dem, det er meget om at gøre for mig at vide lidt af Tingenes Historie, saa at sige kende deres Levnetsløb."

„Nej, jeg ved ikke, hvor han har faaet fat paa den, det er saa længe siden. Kanske fra Holland? Nej, jeg ved ikke."

Han mærked til sin Tilfredshed, at hun blev mere og mere livlig. Hun var kommet længer frem i Stuen, var bleven staaende næsten ved Siden af ham, mens han tumled om med Stolen i Hænderne og aldrig syntes at skue sig mæt paa den. Han talte ustandseligt, gjorde sine Bemærkninger om Arbejdet, blev henrykt, da han paa Bagsiden af Rygstykket opdaged en liden indlagt Skive, hvori der atter var indlagt en ny Skive, – simpelt Arbejde, smagløst Børneværk, som ikke engang var nøjagtigt udført. Stolen var raadden, og han behandled den meget forsigtigt.

„Ja," sagde hun saa, „hvis De virkelig ... Jeg mener: kan De have nogen Fornøjelse af at eje denne Stol, saa maa De godt beholde den. Jeg giver Dem den med Glæde. Jeg skal selv bringe den bort i Hotellet, hvis De ønsker det. Jeg har intet Brug for den." Og pludselig maatte hun begynde at le over hans Iver for at komme i Besiddelse af dette mæltraadne Møbel. „Den har jo i Grunden ikke mer end ét ordentligt Ben," sagde hun.

Han saa paa hende. Hendes Haar var hvidt, men hendes Smil var ungt og fyrigt og hendes Tænder dejlige. Da hun lo, blev hendes Øjne blanke af Vand. Hvilken sortøjet gammel Jomfru! Nagel fortrak ikke en Mine.

„Det glæder mig," sagde han i en tør Tone, „at De bestemmer Dem til at overlade mig Stolen. Nu kommer vi til Prisen. Nej, om Forladelse, vent lidt, lad mig tale ud, jeg vil ikke have Dem til at forlange, Prisen bestemmer jeg altid selv. Jeg takserer en Ting, byder saa og saa meget for den, og dermed Basta! De kunde ville forlange en ublu Sum, De kunde ville trække mig op, hvorfor ikke? Mod dette kan De indvende, at De vel egentlig ikke ser saa glubsk ud, – godt, det erkender jeg villig; men alligevel, jeg har med mange Slags Mennesker at gøre, og jeg holder af at bestemme Prisen selv, saa ved jeg, hvad jeg gør. Det er Princip hos mig. Hvad hindrer Dem i at forlange for Eksempel tre Hundrede Kroner for den Stol, om De selv fik raade? De kunde gøre det saa meget heller som De ved, at det i Virkeligheden er et kostbart og sjældent Møbel her er Tale om. Men en slig Fabelpris er det mig umuligt at betale; jeg siger det rent ud,

forat De ikke skal gøre Dem Illusjoner. Jeg vil dog ikke ruinere mig, jeg maatte jo være gal, om jeg betalte Dem tre Hundrede Kroner for den Stol; kort og godt: jeg giver Dem to Hundrede for den, ikke en Skilling mer. Hvad jeg finder en Ting værd, vil jeg betale, men ikke mer."

Hun sagde ikke et Ord, hun stirred paa ham og spærred Øjnene op. Tilsidst troed hun, at han spøgte, og begyndte igen at le.

Nagel tog rolig de to røde Sedler op af Lommen og vifted et Par Gange i Luften med dem. Imidlertid slap han ikke Stolen afsyne. Han sagde:

„Jeg vil ikke nægte, at De muligens kunde have faaet mere af nogen anden, jeg vil være ærlig og tilstaa det; *lidt* mere kunde De kanske have opdrevet. Men nu har jeg engang tænkt mig to Hundrede i rund Sum for denne Tingest, og jeg synes ikke, at jeg godt kan gaa videre. Gør nu forresten som De selv vil; men tænk Dem om først. To Hundrede Kroner er jo ogsaa en Skilling."

„Nej," svared hun endnu leende, „behold Deres Penge."

„Behold mine Penge!" afbrød han og vifted igen med Sedlerne. „Hvad skal det betyde? Tør jeg spørge, hvad der mangler disse Penge? Tror De, at de er hjemmegjorte? Hvadbehager? Ja, for De skulde dog vel ikke mistænke mig for at have stjaalet dem, he-he-he, hvad?"

Hun lo ikke længer. Dette lod til at være Mandens Alvor, og hun begyndte at tænke over det. Vilde han opnaa noget hos hende, det gale Menneske? Han havde Øjne til noget af hvert. Gud ved, om han ikke pønsed paa noget, om han ikke lagde en Snare. Hvorfor kom han just til hende med sine Penge? Endelig syntes hun at have taget en Beslutning, og hun sagde:

„Ja, hvis De absolut vil give mig en Krone eller to for Stolen, saa er jeg taknemmelig for det; men da er De virkelig ogsaa altfor snil mod mig. Jeg vil altsaa ikke have mer."

Han lod i højeste Grad forundret, han gik hende et Skridt nærmere og saa paa hende. Saa brast han i Latter.

„Men ... har De betænkt, hvad ... Nu er det første Gang, dette har hændt mig i hele min Samlertid! Naa, jeg forstaar en Spøg ..."

„Det er ikke en Spøg. Jeg har aldrig hørt saa galt! Jeg vil ikke have mer, jeg vil ikke have nogen Ting; tag Stolen, om De vil!"

Nagel lo af fuld Hals.

„Jeg forstaar atter en Spøg, og jeg sætter Pris paa den, ja, den henrykker mig, Fan gale mig, om den ikke gør! Jeg ler mig altid stiv af en god Spøg. Men nu skulde vi vel ogsaa komme til en Forstaaelse; ikke? Hvad mener De, om vi simpelthen afgjorde Sagen nu, inden vi kom i daarligt Humør igen? Om lidt sætter De kanske Stolen hen i Krogen paany og holder den i fem Hundrede; hvad?"

„Nej, tag Stolen. Jeg ... Hvad tænker De paa?"

De stirred begge paa hinanden. Hun var bleven bleg.

„Hvis De tror, at jeg tænker paa nogensomhelst anden Ting end at faa Stolen for en rimelig Pris, saa tager De fejl," sagde han. „Hvad takserer De mig til, en lumpen Hund eller en Knægt? Ja eller Nej! Eller tager De mig for en Dompap, som De frit kan gjøre Nar af? Jeg ved, hvad en Antikvitet er værd; det er ikke den første, jeg har købt."

Men denne Trumf gjorde ingen Virkning den heller; Martha raabte:

„Men Herregud, Stolen er Deres – Deres!"

„Jeg burde naturligvis være Dem meget forbunden for Deres storartede Imødekommenhed, ja, jeg burde falde paa Knæ for Dem og takke Dem, Frøken. Men vi Samlere holder jo ogsaa en Smule Ære i Livet, saa ussel som den mangen Gang kan være, og denne Ære holder mig tilbage, stiller sig saa at sige lige paa Bagbenene imod mig, hvis jeg forsøger at jukse mig til en dyr Genstand. Min hele Samling vilde falde i min – i Ejerens – Agtelse, om jeg bragte en saadan smuglet Genstand ind blandt de andre, det vilde lægge en vis falsk Tone over hver mindste Ting. Kan De da ikke forstaa, at ogsaa Prisen spiller en Rolle, at en Genstand ofte kan faa forhøjet Værdi derved, at det har voldt saa og saa store Anstrængelser og saa og saa store Udgifter at skaffe sig den? He-he-he, jeg maa forresten le, det er dog altfor bagvendt, at det er mig, som skal staa her og tale Deres Sag, istedetfor at jeg blot burde se paa min egen Fordel. Men naar De nøder mig til det, saa."

Hun gav sig ikke, nej, han kom ingen Vej med hende. Han forsøgte paa flere Maader, men uden Held. Hun stod fast ved, at enten tog han Stolen for en Bagatel, en Krone eller to, eller han lod den blive. Da ingenting hjalp overfor denne Halsstarrighed, sagde han tilslut, forat redde Skinnet:

„Godt, lad det bero for idag. Men lov mig, at De dog ikke sælger Stolen til nogen anden, før De underretter mig om det; vil De det? Jeg slipper den ikke, saa vidt De ved det, selv om den blir lidt dyrere endda. Ialfald er jeg villig til at betale saa meget som enhver anden, og jeg var dog kommet først."

Da Nagel var kommet udenfor, gav han sig til at gaa henad Gaden med lange, hidsige Skridt. Hvilken Stivnakkethed hos den Pige, hvor hun var fattig og mistænksom! Saa du Sengen! sagde han til sig selv; ikke engang Halm i Bunden, ikke engang et Lagen over, men to Underskjørter, som hun kanske maatte bruge begge to om Dagen, naar det var koldt i Vejret. Og alligevel saa bange for at komme op i noget ubekendt noget, at hun afslaar det fiffigst udstuderede Tilbud! Men hvad Satan kom det forresten ham ved? Nej, det kom ham egentlig ikke ved; men det var dog som bare Fan til Pige; ikke? Om han sendte en Mand til hende, forat byde paa Stolen, drive den ivejret, vilde hun kanske fatte Mistanke da ogsaa? Det dumme Menneske, det dumme Menneske! Men hvad vilde han ogsaa der, forat blive saa knusende afvist?

I sin Ærgrelse var han kommet lige til Hotellet, før han vidste Ordet af. Han standsed, vendte lige hidsigt om og begav sig atter nedad Gaden, hen til J. Hansens Skrædderforretning, hvor han gik ind. Han fik Mesteren i Enrum, bestilte under fire Øjne en Frakke, en Frakke af den og den Sort, og paabød Skrædderen at holde denne Bestilling hemmelig for enhver. Naar Frakken var bleven færdig, skulde den uopholdelig sendes ned til Minutten, til Grøgaard, den skæve Kulbærer som ...

Var det Minutten, som skulde have den?

Og hvad saa? Ingen Nysgærrighed! Hvad var dette for Slags Snuderi?

Ja, men det var for Maalets Skyld.

Naa, saa! Ja, det var Minutten, som skulde have den; det var godt, Minutten kunde selv komme og lade sig tage Maal af, hvorfor ikke? Men ikke et unødvendigt Ord, ikke et Blink med Øjet, – var det afgjort? Og hvornaar blev Frakken færdig? Om et Par Dage; godt!

Nagel talte Pengene op straks, sagde Adjø og gik. Han gned sig i Hænderne, hans Ærgrelse var over, og han sang. Jo, jo, han skulde alligevel – alligevel! Vent blot! Da han kom hjem, sprang

han op paa sit Værelse og ringte; hans Hænder rysted af Utaalmodighed, og ikke før gik Døren op, før han raabte:

„Telegramblanketter, Sara!"

Han havde just aabnet sin Violinkasse, da Sara traadte ind, og hun saa da til sin store Forbauselse, at denne Kasse, som hun altid havde behandlet saa forsigtigt, blot indeholdt Skiddentøj og nogle Papirer og Skrivesager paa Bunden, men ingen Violin. Hun kom ikke til at gaa med det samme, men blev staaende og se paa den.

„Telegramblanketter!" gentog han højere, „jeg bad om Telegramblanketter."

Da han endelig fik Blanketterne, skrev han en Ordre til en Bekendt i Kristiania om at sende anonymt og hemmeligt to Hundrede Kroner til en Frøken Martha Gude hersteds, to Hundrede Kroner, uden et skriftligt Ord. Paabyder dybeste Taushed. Johan Nagel.

Men det gik ikke, nej, naar han tænkte sig om, maatte han kassere Planen. Var det ikke bedst, at han forklared sig lidt udførligere og sendte Pengene med, forat være sikker paa, at de ogsaa blev ekspederet? Han rev Telegrammet istykker, ja, brændte det straks, og skrev et andet i Hui og Hast. Jo, det var bedre, et Brev var fuldstændigere, det kunde virkelig gaa an. Ja, han skulde vise hende, lade hende forstaa ...

Men da han havde lagt Pengene ind og lukket Konvolutten, blev han siddende en Stund og tænke over det igen. Hun kunde endnu fatte Mistanke, sagde han til sig selv; to Hundrede Kroner var for rund Sum, ovenikøbet en Sum, som han nys havde viftet hende om Næsen med; nej, det gik heller ikke! Han tog endnu en Tikrone op af Lommen, aabned Konvolutten og forandred Beløbet til to Hundrede og ti Kroner. Nu forsegled han Brevet og sendte det afsted.

Endnu en hel Time bagefter fandt han dette Puds aldeles fortræffeligt, naar han tænkte paa det. Det skulde komme over hende som et vidunderligt Himmelbrev, ovenifra, fra Højden, sluppet ned paa hende af ukendte Hænder. Og hvad vilde hun ikke sige, naar hun fik disse Skillinger! Men da han igen spurgte sig om, hvad hun vilde komme til at sige, hvorledes hun vilde tage det hele, blev han atter modløs: Planen var farlig, altfor dristig, det var en dum og daarlig Plan. Det var netop dét, at

hun intet fornuftigt vilde sige, men bære sig ad som en Gaas, som gjorde ham bange. Naar Brevet kom, vilde hun simpelthen ikke forstaa sig paa det, men overlade til andre at finde det ud. Hun vilde brede det frem paa Posthusets Disk, saa hele Byen kom til at tumle med det, vilde paa Stedet lægge det hele i Postbetjentens Skøn, kanske vilde hun endog skabe sig stædig og sige: nej, behold Deres Penge! Saa lægger Postbetjenten sin Finger paa Næsen og raaber: vent lidt! stop en hal', der foresvæver mig noget! Og han slaar op i Bøgerne og finder, at den samme Sum er afsendt herfra for et Par Dage siden, netop den selvsamme Sum, for ikke at sige kanske de selvsamme Sedler, to Hundrede og ti Kroner til den og den Adresse i Kristiania; Afsenderen viser sig at være en Johan Nagel, en Fremmed, som for Tiden bor i *Central* ... Jo, saadanne Postbetjente havde en Næse saa lang som saa til at snuse med ...

Nagel ringte igen og fik Hotelbudet til at hente Brevet tilbage med en Gang.

Al den nervøse Ophidselse, han havde været i hele Dagen, gjorde ham tilsidst ganske ked af det hele. Han gav i Grunden altsammen Fan! Hvad angik det ham, at Gud Herren laved et Sammenstød med Tab af Menneskeliv paa Eriebanen langt inde i Amerika? Nej, ganske vist! Naa, men lige saa lidet havde han at bestille med velagtet Jomfru Martha Gude hersteds.

I to Dage var han ikke udenfor Hotellet.

X

Lørdag Aften traadte Minutten ind i hans Værelse. Minutten havde sin nye Frakke paa og straaled af Glæde.

„Jeg mødte Fuldmægtigen," sagde han, „og han fortrak ikke en Mine, men spurgte mig endog, hvem jeg havde faaet Frakken af. Saa snedig var han til at stille mig paa Prøve."

„Hvad svared De da?"

„Jeg lo til det og svared, at det vilde jeg ikke sige, ikke til noget Menneske, han maatte have mig undskyldt, Farvel! ... Jo, jeg skal nok svare ham ... Se, det er vel tretten Aar nu, siden jeg havde en ny Frakke paa; jeg har regnet efter. Aa, ja! Men Folk har været mageløse mod mig og givet mig mangen god

brugt Klædning at slide paa. Og nu iaften er jeg saa glad, som da jeg var Barn. Kan De forstaa det? Altsammen for denne nye Frakkes Skyld; ja, jeg takker Dem ogsaa. Men det er rigtig sandt: jeg fik ikke takket Dem for Pengene, for de sidste Penge, som De gav mig. Jo, jeg *maa* faa Lov til det, her er jo ingen tilstede. Det er altfor mange Penge for en vanfør Mand, endog fem Kroner er mange Penge, men ti Kroner er ovenikøbet det dobbelte. Tilgiv mig, at jeg trodser Dem og takker Dem alligevel, skønt mod Deres Vilje; men nu er jeg saa fortumlet, at det spøger; det er ligesom altsammen er løst inde i mig og ikke kan være roligt. Ha-ha-ha-ha. Men Gud hjælpe mig, som ler af det! Nej, jeg vidste nok, at jeg vilde faa Frakken engang; hvad sagde jeg ikke? Det tager ofte lidt Tid, men jeg venter aldrig forgæves. Løjtnant Hansen loved mig engang to Uldskjorter, som han ikke brugte mer; det er to Aar siden nu, men jeg er saa sikker paa at faa dem, som om jeg allerede havde dem paa. Saaledes er det altid, de husker det senere og giver mig, hvad jeg behøver, naar Tiden kommer. Men synes De ikke, at jeg er som et helt nyt Menneske i ordentlige Klæder? Aa, hvor De har hjulpet mig og staaet mig bi paa alle mulige Maader ..."

„Men hvorfor har De slet ikke været her mer? Hvorfor forsvandt De?"

„Ja, Sagen er: jeg vented paa Frakken. Tro mig, jeg gik og tænkte paa denne Frakke fra Fuldmægtigen og bestemte mig til ikke at komme til Dem oftere i den gamle. Det er hele Aarsagen; men tilgiv mig, at jeg siger det saa uden Omsvøb. Jeg har mine Egenheder, det krænker mig at møde op i Selskab med en itureven Frakke, Gud ved hvorfor, men jeg synker dybt i min egen Agtelse. Har jeg ikke Ret? Undskyld forresten ogsaa, at jeg i Deres Paahør taler om min egen Agtelse, som om den var noget videre betydelig, men det er den ikke, den er det mindst mulige, det forsikkrer jeg Dem; men jeg føler den alligevel baade tidt og ofte ..."

„Undskyld, at jeg afbryder Dem, skal De ikke have noget at drikke? Ikke det! Men De røger en Cigar?"

Nagel ringte og fik Vin og Cigarer op; han drak dygtigt allerede straks, men Minutten sad og røgte og saa paa. Minutten fortsatte at tale i et væk og syntes ikke at ville standse.

„Hør," sagde Nagel pludselig, „det er kanske lidt daarligt be-

vendt med Skjorter for Dem? Undskyld, at jeg spørger, jeg vil nødig være paatrængende."

Minutten svared:

„Det var ikke derfor, jeg nævnte de to Skjorter; saasandt som jeg sidder her, det var ikke derfor."

„Nejvist! Hvad skriger De op for? Men alligevel, sig mig ligefrem, hvorledes det er fat med Dem; hvis De ikke har noget derimod, saa vis mig, hvad De har paa, jeg mener under Frakken."

„Gærne, ja, gærne, gærne! Se blot selv, se paa denne Side. Og den anden Side er ikke værre ..."

„Jo, vent lidt, den er nok netop lidt værre den anden Side, ser jeg ..."

„Men kan man vente det bedre?" raaber Minutten. „Nej, jeg trænger ingen Skjorter nu, det er ikke sandt. Jeg gaar saa vidt som at sige, at en Skjorte som denne er altfor god for mig. Ved De, hvem jeg har faaet den af? Af Doktor Stenersen, ja, af Doktor Stenersen selv, og jeg tror ikke, at Fruen vidste om det, skønt ogsaa hun er Gavmildheden selv. Jeg fik den endda til Jul."

„Til Jul?"

„Det synes De er en lang Tid? Ha-ha-ha, men undskyld at jeg ler, undskyld mig for Guds Skyld! Jeg slider ikke en saadan Skjorte som et Dyr, jeg gør mig jo ikke nogen Flid for at faa Hul paa den, derfor tager jeg den ogsaa af mig om Natten og ligger nøgen, for ikke at slide den i Unytte, naar jeg bare ligger og sover. Paa den Maade faar jeg den til at vare meget længer, og jeg kan frit bevæge mig blandt Folk, uden at staa tilskamme af den Grund, at jeg ingen skikkelig Skjorte har. Og nu ved Tableauerne kommer det vel med, at jeg endnu har en Skjorte, som jeg kan vise mig i; Frøken Dagny holder fremdeles fast paa, at jeg skal optræde; jeg traf hende igaar ved Kirken. Hun talte ogsaa om Dem ..."

„Og jeg skal skaffe Dem en Bukse til Deres Debut," sagde Nagel, „ja, jeg vil virkelig gøre det; det maa dog blive Pengene værd at se Dem optræde offentligt. Naar Fuldmægtigen giver Dem en Frakke, vil jeg give Dem en Bukse, det er ikke mer end billigt. Men jeg gør det paa den sædvanlige Betingelse, at De holder det hemmeligt; siger De et Ord til en eneste Sjæl, saa ..."

„Nej, aldrig, ikke til en eneste Sjæl; men ..."

„Jeg synes, De bør drikke lidt; ikke? Naa, gør som De vil, jeg vil drikke iaften, jeg er nervøs og lidt trist. Men vil De tillade mig at gøre Dem et Spørgsmaal? Ja, men det er meget nærgaaende: jeg vilde gærne vide ... er det Dem bekendt, at De har et Øgenavn blandt Folk? Man kalder Dem ret og slet Minutten; ved De det?"

„Javel ved jeg det, jeg skjuler det ikke. Og jeg syntes, det var tungt i Begyndelsen, jeg bad Gud hjælpe mig for den Skyld, jeg gik en hel Søndag borte i Skogen og knæled uafladelig paa tre forskellige Steder og bad til Gud, saa syndig som jeg var; men nu er det længe siden, mange Aar siden, og ingen kalder mig andet end Minutten nu, og det er jo ogsaa godt nok, hvad det angaar. Hvorfor vilde De gærne vide, om det var mig bekendt? Hvad kan jeg hjælpe for det, selv om det er mig aldrig saa meget bekendt?"

„Ved De ogsaa, hvordan De har faaet dette sluddrede Navn?"

„Ja, det ved jeg ogsaa. Det vil sige: det er længe siden nu, det var før jeg blev vanfør, men jeg husker det godt. Det var en Aften, eller rettere en Nat i et Ungkarlslag. De har kanske set det gule Hus nede ved Toldboden, tilhøjre, naar De gaar nedover? Ja, det var hvidmalet dengang, og Byfogden boed der; Byfogden var Ungkarl og hedte Sørensen, en rigtig lystig Fætter. Saa var det en Sommernat, jeg kom fra Kajen, hvor jeg havde spadseret frem og tilbage og set paa Fartøjerne. Da jeg kom til dette gule Hus, hører jeg, at der er fremmede derinde, for der er en vældig Støj og Latter af mange Folk. Just idet jeg kommer forbi Vinduerne, faar man Øje paa mig og banker paa Ruderne. Jeg gaar ind og befinder mig foran Doktor Kolbye, Kaptejn William Prante og Tolder Folkedahl og endnu mange flere; ja, de er døde eller bortrejste allesammen nu, men ialt var der syv otte Stykker og hver især pærefulde. De havde slaaet alle Stole istykker, bare for Kommers, for saa vilde Byfogden have det, og de havde ogsaa knækket alle Glas, saa vi maatte drikke af Flaskerne. Men da jeg ogsaa kom til og blev pærefuld jeg ogsaa, saa blev der ikke Ende paa Støjen; Herrerne klædte sig af og sprang aldeles nøgne omkring i Stuerne, skønt vi ikke havde rullet Gardinerne ned, og da ikke jeg vilde gøre som de andre, saa tog de mig med Magt og klædte mig af. Jeg slog hele Tiden ifra mig og gjorde ellers, hvad jeg kunde; jeg havde ingen anden Raad, jeg bad dem

om Forladelse og tog dem i Haanden og bad dem om Forladelse ..."

„Hvad bad De om Forladelse for?"

„Nej, for ingenting, jeg tog dem i Haanden og bad dem om Forladelse alligevel, forat faa dem til at gøre mig saa lidet som muligt Fortræd; men det nytted ikke noget, de klædte mig grundig af. Doktoren fandt ogsaa et Brev, som jeg havde i Lommen, og dette Brev gav han sig til at læse op for de andre; men da blev jeg lidt ædru igen, for Brevet var fra min Moder, som jeg holdt meget af, og som skrev til mig, naar jeg fór tilsjøs; kort og godt: jeg kaldte Doktoren en Krane, for det var bekendt, at han drak meget. De er en Krane! sagde jeg. Herover blev han frygtelig hidsig og vilde tage mig i Nakken, men det fik de andre ham ifra. Lad os heller slaa ham fuld! sagde Byfogden om mig, som om jeg ikke var tilstrækkelig fuld før. Og de hældte mer i mig endda fra forskellige Flasker. Bagefter kom saa to af Herrerne, som jeg nu ikke husker hvem var, men de kom ind med en Balje Vand; de satte Baljen midt paa Gulvet og foreslog, at jeg skulde døbes. Ja, allesammen vilde, at jeg skulde døbes, de gjorde et vældigt Skraal i Anledning af dette Paafund. Og de fandt paa at blande forskellige Ting i Vandet, forat gøre det urent, de spytted i det og tømte Brændevin i det og var endog ude i Sengeværelset efter det værste, de kunde finde, og hældte det op i Vandet, og ovenpaa dette strøed de saa to Skovler Aske fra Kakkelovnen, forat gøre det lidt mere grumset for mig endda. Men saa skulde jeg døbes. Hvorfor kan De ikke lige saa godt døbe en af de andre? spurgte jeg Byfogden og omfavned hans Knæ, da jeg spurgte om det. Vi er allerede døbte, svared han, døbte paa selvsamme Maade, sagde han. Og det tror jeg ogsaa, for saaledes vilde han altid have det med dem, han omgikkes, at de skulde døbes. Kom, jeg vil stede dig for mit Aasyn! sagde saa Byfogden straks efter til mig. Men jeg gik ikke med det gode, jeg stod stille og holdt mig fast i Dørvrideren. Kom paa Timen, vil du komme paa Minutten! sagde han; for han sagde ikke Minuttet, han var fra Gudbrandsdalen og talte slig. Men nej, jeg gik ikke. Men da brøled Kaptejn Prante: Minutten, Minutten, det er Ordet! Han maa døbes Minutten, døbes Minutten! Og allesammen var enige i at døbe mig Minutten, fordi det passed saa godt, da jeg var saa liden. Men nu tog to Mand og slæbte mig hen til

Byfogden og stedte mig for hans Aaasyn, og da jeg var saa liden og ubetydelig af Vækst, saa tog Byfogden ganske alene og dukked mig under i Baljen. Han dukked mit Hoved helt under og gned min Næse mod Bunden af Baljen, hvor der laa Aske og Glasskaar, og derpaa tog han mig op igen og læste over mig. Saa skulde Faddrene gøre sin Gærning med mig, og den bestod i, at de løfted mig hver især højt op fra Gulvet og slap mig ned igen, og da de var kede af dette, stilled de sig i to Partier og kasted mig som en Bold fra det ene Parti til det andet; dette gjorde de, forat jeg skulde blive tør igen, og de fortsatte med det lige til de var aldeles kede af det. Saa raabte Byfogden: Holdt! Og derpaa slap de mig og kaldte mig Minutten allesammen og tog mig i Haanden og kaldte mig Minutten, forat besegle min Daab. Men endnu engang blev jeg kastet i Baljen, det var Doktor Kolbye, som kasted mig did igen med hele min Vægt, saa jeg knækked mig i Siden, fordi han ikke kunne glemme, at jeg havde kaldt ham en Krane ... Ja, fra den Nat blev mit Øgenavn siddende paa mig, saaledes gik det til, at jeg blev heddende Minutten; hele Byen vidste Dagen efter, at jeg havde været hos Byfogden og var bleven døbt."

„Og De fik en Knæk i Siden? Men De fik ingen Skade i Hovedet, jeg mener i selve Hovedet?"

Pause.

„Nu er det anden Gang, De spørger mig, om jeg har faaet nogen Skade i Hovedet, og De mener kanske noget med det. Men jeg slog mig ikke i Hovedet da, jeg fik ingen Hjærnerystelse, hvis det er dét, De frygter for. Men jeg fik et Stød mod Baljen, saa et Ribben knak, det er sandt, det fragaar jeg ikke. Men det er altsammen godt igen nu, jeg har intet Meen af det mer, var jeg bare saa fri for al Synd!"

Nagel havde under Minuttens Tale drukket tæt, han ringte, fik mer Vin og drak igen. Pludselig siger han:

„Apropos, det falder mig blot ind at spørge Dem: tror De, at jeg til en vis Grad forstaar mig paa Mennesker? Ja, sæt ikke slige forbausede Øjne paa mig, det er bare et kammeratsligt Spørgsmaal. Anser De mig istand til at gennemskue lidt den, jeg taler med?"

Minutten ser sky paa ham og finder intet at svare til det. Saa siger Nagel igen:

„Forresten maa De undskylde mig; ogsaa forrige Gang, jeg havde den Fornøjelse at se Dem hos mig, bragte jeg Dem ud af Fatning ved nogle højst desperate Spørgsmaal. De husker, at jeg blandt andet bød Dem saa og saa mange Penge forat overtage Faderskabet for et Barn, he-he-he, men ikke sandt, De husker det? Men dengang gjorde jeg denne Bommert, fordi jeg ikke kendte Dem; men nu derimod forbauser jeg Dem paany, og det uagtet jeg kender Dem saare vel og sætter stor Pris paa Dem. Se, nu idag gør jeg det ene og alene fordi jeg er nervøs og allerede højst drukken. Der har De hele Forklaringen. De kan naturligvis godt mærke, at jeg er dørg fuld? Jovist kan De saa; hvorfor skal De forstille Dem? Men hvad det var, jeg vilde sagt, – jo, det skulde virkelig interessere mig at vide, hvormeget De anser mig istand til at gætte, at gennemskue af den menneskelige Sjæl. He-he, naar jeg endog siger „menneskelige Sjæl" og taler om den, saa maa det ogsaa gaa op for Dem, at jeg er gruelig fuld; ikke? Naa, men forat forklare Dem det saa godt, jeg formaar: jeg mærker for Eksempel ganske fint en Underlyd i dens Stemme, som jeg taler med, jeg hører utrolig godt. Naar jeg sidder og passiarer med en Mand, saa behøver jeg ikke at se paa den Mand forat følge nøje med i, hvad han siger, jeg hører straks om han binder mig noget paa Ærmet eller om han forfalsker noget. Stemmen er et farligt Apparat. Forstaa mig ret: jeg mener ikke netop Stemmens materielle Lyd, den kan være høj eller lav, klangfuld eller raa, jeg mener ikke det Stemmestoflige, Tonetilværelsen, nej, jeg holder mig til Mysteriet bag den, den Verden, hvorfra den udgaar … Til Helvede forresten med denne Verden bag og denne Verden bag! Altid skal der være en Verden bag! Hvad Fan rager det mig? … Hør, nu kunde altsammen have været godt og vel, hvis ogsaa De havde villet drikke et Glas; jeg begriber ikke, at De kan sidde saa tørt."

Nagel drak igen og talte videre:

„De blir saa stille? Lad nu bare ikke mit Praleri om min Forstand paa Mennesker sætte Dem Fluer i Hovedet, saa De ikke tør røre Dem. He-he-he, jo, det skulde se næt ud! Men nu glemte jeg det, jeg vilde have sagt. Ja, ja, saa siger jeg noget andet, som ikke ligger mig paa Hjærte, men som jeg siger alligevel, indtil jeg husker det andet, som jeg glemte. Gud, hvor jeg vrøvler! Men hvad mener De om Frøken Kielland? Lad mig høre Deres Mening om hende. Min Mening er den, at Frøken Kielland er i den Grad en Kokette, at det i Grunden vilde glæde hende rigtig vildt, om ogsaa andre, helst saa mange, som muligt – mig selv iberegnet – gik hen og tog Livet af sig for hendes Skyld. Det er min Mening. Hun er dejlig, ja, det er hun, og det maatte være en sød Smærte at føle sig trampet ned af hendes Hæl, ja, og derfor kommer jeg kanske ogsaa til at bede hende derom engang, det vil jeg ikke forsværge. Det foreligger forøvrigt ikke endnu, jeg har Tiden for mig … Men Gud bevare mig, hvor jeg vistnok skræmmer Dem stiv med min Tale iaften! Har jeg saaret Dem, jeg mener Dem personlig?"

„Hvis De vidste, hvor smukt Frøken Kielland talte om Dem! Jeg traf hende igaar, hun underholdt sig længe med mig …"

„Sig mig, – ja, undskyld, at jeg ikke lader Dem snakke ud; men har kanske ogsaa De lidt af den Evne at høre, hvad der bæver bag Frøken Kiellands materielle Stemme! Men nu hører De ganske bestemt selv, at jeg vrøvler kapitalt? Ja, ikke sandt? Altsaa! Men det skulde glæde mig, om ogsaa De forstod Dem lidt paa Mennesker, saa vilde jeg nemlig lykønske Dem med det og sige: vi er to, i Højden er vi to, som forstaar os paa dette here, kom, lad os slutte os sammen og aldrig bruge vor Viden mod hverandre – *mod hverandre*, forstaar De – saaledes, at jeg for Eksempel aldrig bruger min Viden mod Dem, selv om jeg gennemskuer Dem noksaa meget. Dette vilde jeg sige. Naa, nu blir De urolig og ser sky ud igen! Lad Dem blot ikke narre af mit Skryd, det er bare Vind fra min Side; naar jeg blir fuld, faar jeg en Mund saa bred som saa … Men nu husker jeg tilfældigvis, hvad jeg vilde have sagt for lidt siden, da jeg begyndte at tale om Frøken Kielland, som ikke laa mig paa Hjærte. Hvorfor skulde jeg ogsaa plumpe ud med min Mening om hende, naar De ikke havde spurgt mig! Jeg har nok aldeles spoleret Deres gode Humør; kan De huske, hvor De var glad, da De traadte ind her for en Times Tid siden? Alt dette Sludder kommer af Vinen … Men lad mig nu ikke for anden Gang glemme, hvad jeg skulde sige: da De fortalte om det Ungkarlslag hos Byfogden, De husker, da De blev døbt, saa opstod sælsomt nok den Tanke i mig, at ogsaa jeg vilde holde et Ungkarlslag, jo, paa Død og Liv et Ungkarlslag for nogle Indbudne, jeg giver mig ikke paa det, jeg vil have det istand, og De maa ogsaa komme, jeg gør sikker Regning paa

Dem. Ja, De skal være aldeles tryg for ikke at blive døbt om igen endnu engang, jeg skal sørge for, at De blir behandlet med den største Forekommenhed og Agtelse; i det hele taget blir der ingen Stole og Borde knuste; men jeg vilde gærne se endel Venner hos mig en Aften, og det helst saa snart som muligt, lad os sige i Slutningen af Ugen. Hvad mener De om det?"

Nagel drak paany, drak to store Glas. Minutten svared heller ikke noget til dette. Hans første barnlige Glæde var aabenbart borte, og han syntes at lytte til sin Værts Snak af bare Høflighed. Han afslog stadig at drikke noget.

„De er med ét bleven saa forbausende stille," sagde Nagel. „Det er ganske latterligt, men ved De, at De i dette Øjeblik ser ud, som om De følte Dem rammet af noget, truffen af et Ord, en Hentydning. Ja, har man hørt Magen, *rammet* af noget! Jeg lagde Mærke til, at De gjorde et lidet Ryk just nu? Naa, ikke det; saa tog jeg fejl! Har De nogensinde tænkt Dem, hvorledes en hemmelig Falskner vilde være tilmode, naar en Dag en Opdagelsesbetjent lagde sin Haand paa hans Skulder og saa ham ind i Øjnene, uden at sige noget? ... Men hvad Raad skal jeg have med Dem, De blir mer og mer trist og indesluttet? Jeg er nervøs idag og plager Livet af Dem, men jeg *maa* tale, det er nu saa min Vane, naar jeg er fuld. Og De maa heller ikke gaa Deres Vej, for saa blir jeg nødt til at tale en Time med Sara, med Pigen, og det er maaske ikke passende, for ikke at tale om, at det er kedeligt. Vil De tillade mig at fortælle Dem en liden Tildragelse? Min Fortælling er uden Betydning, men den kunde kanske underholde Dem lidt, paa samme Tid som den skulde vise min Evne til at forstaa mig paa Mennesker. He-he-he, De skal nemlig høre, at er der nogen, som *ikke* kan gennemskue Mennesker, saa er det mig, – hvis denne Oplysning maaske kan kvikke Dem op. Kort og godt: jeg kom engang til London, – ja, det var forresten for tre Aar siden, ikke længer, – og der stifted jeg Bekendtskab med en ung, henrivende Dame, en Datter af den Mand, som jeg havde en Smule Forretning med. Jeg lærte Damen temmelig nøje at kende, vi var sammen daglig i tre Uger og blev gode Venner. En Eftermiddag skal hun vise mig London, og vi gaar da afsted, beser Musæer, Kunstsamlinger, Pragtbygninger og Parker, og det blev Aften, før vi begav os paa Hjemvejen. Imidlertid har Naturens Krav begyndt at gøre sig gældende hos

mig, jeg kommer rent ud sagt i en vis Knibe, som man nok kan komme i efter en hel Eftermiddags Spadsertur. Hvad skulde jeg gøre? Stikke mig væk kunde jeg ikke, og bede om Tilladelse til at gaa afsides vilde jeg ikke; naa, kort og godt: jeg giver efter der jeg staar og gaar, giver simpelthen efter, lader Humlen suse og blir naturligvis dyvaad fra Beltet til Skoene. Men hvad Fan skulde jeg gøre, sig mig det? Jeg havde heldigvis en uhyre lang Vaarfrakke paa, og jeg haabed at kunne skjule min Forfatning med den. Nu vilde Tilfældet, at vi skulde forbi et Konditori i en stærkt oplyst Gade, og her ved dette Konditori standser Gud hjælpe mig min Dame og beder mig om at skaffe hende noget at spise. Naa, dette skulde jo synes en rimelig Begæring, vi havde vandret om en halv Dag og var ganske udmattede; men jeg maatte alligevel undslaa mig. Saa ser hun paa mig og synes vist, det var stygt gjort af mig at undslaa mig, hun beder mig sige Grunden. Jo, siger jeg saa, Grunden er den og den, jeg har ingen Penge, jeg ejer ikke en Penny med mig, ikke en Penny! Naa, det var en gyldig Grund, det kunde ikke nægtes, og Damen havde virkelig heller ikke Penge med sig, nej, ikke en Penny. Og saa staar vi der og ser paa hinanden og ler over vor Stilling. Men saa finder hun alligevel paa en Raad, hun kaster Blikket opad Husene og siger: Vent lidt, staa her et Øjeblik, jeg har en Veninde i det Hus dér, i anden Etage, hun kan skaffe os Penge! Og dermed iler min Dame bort. Hun er borte i flere Minutter, og i hele denne lange Tid gennemgik jeg de værste Kvaler. Hvordan i Alverden skulde jeg bære mig ad, naar hun nu kom tilbage med Pengene? Jeg *kunde* ikke gaa ind i Konditoriet, hvor Lyset skinned saa desperat blankt, og hvor saa mange Damer og Herrer opholdt sig; jeg vilde blive kastet paa Dør med det samme, og det sidste vilde da blive værre end det første; jeg fik bide Tænderne sammen og bede hende gøre mig den personlige Tjeneste at gaa ind selv, saa vilde jeg vente paa hende. Endnu et Par Minutter gik, saa kom min Dame tilbage; hun var meget fornøjet, ja, ligefrem glad og sagde bare, at hendes Veninde ikke var hjemme, hvilket ogsaa kunde være det samme, ret betænkt; hun kunde godt holde det ud i nogle Minutter endnu, det vilde saa alligevel ikke tage mer end i Højden et Kvarter, før hun kunde gaa til sit eget Aftensbord. Hun bad mig ogsaa undskylde, at hun havde ladet mig vente. Og den, som var glad, var jeg, skønt det dog

egentlig var mig, som gik der gennemvaad og led ondt af Turen. Men nu kommer det bedste af alt, – ja, De har kanske allerede anet Resten? Jo, jeg tror tilforladelig, at De allerede har anet Resten; men jeg vil alligevel fortælle den ogsaa: først iaar, i 1891, er det gaaet op for mig, hvor hestedumt jeg egentlig bar mig ad. Jeg har overtænkt hele Tildragelsen paany og fundet den største Betydning i den ene Bagatel efter den anden: min Dame gik ikke opad nogen Trappe, hun var slet ikke oppe i anden Etage; naar jeg tænker mig om, saa aabned hun en Gennemgangsdør til Baggaarden og gled indad den; jeg har en Anelse om, at hun ogsaa kom tilbage gennem den selvsamme Dør fra Baggaarden, paa en glidende og stille Maade. Hvad beviser det? Nej, ganske vist; men var det dog ikke en ejendommelig Omstændighed, at hun ikke gik op i anden Etage, men derimod ud i Baggaarden? He-he-he, ja, De forstaar dette saa udmærket, det kan jeg se, men mig er det ikke faldt ind, før i 1891, tre Aar bagefter. De mistænker mig vel nemlig ikke for, at jeg havde udspekuleret det hele paa Forhaand, at jeg haled Turen ud saa længe som muligt, forat presse min Dame til det yderste, at jeg specielt ikke kunde løsrive mig fra en forstenet Hulehyæne i et Musæum, men at jeg vendte tilbage til den tre Gange, og at jeg samtidig holdt Øje med Frøkenen, paa det at hun ikke paa nogen Maade kunde slippe ud i en Baggaard, – dette mistænker De mig selvfølgelig ikke for? Jeg vil ikke benægte, at saa intrikat kunde maaske nogen være, at han heller gik og led selv, ja, heller selv vilde blive vaad fra Beltestedet af end give Slip paa den sælsomme Tilfredsstillelse at se en ung, nydelig Dame vride sig af en eller anden Forpinthed; men mig er det, som sagt, gaaet op for først iaar, tre Aar efterat Historien foregik. He-he-he, ja, hvad synes De? Hvad skal man gøre med en slig Tankeløshed som min i dette Tilfælde? Undskyld, at jeg spørger Dem."

Pause. Nagel drak og fortsatte:

„Nu kan De sige: men hvad har denne Historie at gøre med Dem og mig og Ungkarlslaget? Nej, bedste Ven, ganske vist, den har saamæn intet at gøre dermed; men det faldt mig ind at fortælle den alligevel, som en Prøve paa min Stupiditet angaaende den menneskelige Sjæl, he-he-he. Ikke sandt? Uden Fortrydelse forresten! Ak ja, den menneskelige Sjæl! Hvad synes De saaledes om, at jeg en Morgenstund for nogle Dage siden griber

mig i – griber mig Johan Nilsen Nagel i – at vandre udenfor Konsul Andresens Hus heroppe paa Bakken og grunde paa, hvor højt eller hvor lavt det antagelig kunde være op til Taget i hans Dagligstue? Ja, hvad synes De? Men dette er, om jeg saa tør udtrykke det, den menneskelige Sjæl igen. Ingen Bagateller er den uvedkommende, altsammen har sin Betydning for den ... Hvad Indtryk gør det for Eksempel paa Dem, naar De sent en Nat kommer hjem fra et eller andet Møde, en eller anden Ekspedition, og De gaar i Deres lovlige Ærinde, og De da pludselig støder paa en Mand, som staar ved et Hjørne og ser paa Dem, ja, som drejer Hovedet efter Dem, efterhvert som De passerer, og bare stirrer paa Dem og intet siger? Nu sætter jeg ovenikøbet, at Manden har sorte Klæder paa, og at De ikke kan se andet af ham end hans Ansigt og hans Øjne, hvad saa? Ak, der foregaar mangt i den menneskelige Sjæl! ... De kommer en Aften ind i et Selskab, lad os sige paa tolv Stykker, og den trettende – det kan være en Telegrafistinde, en stakkels juridisk Kandidat, en Kontorist, en Dampskibskaptejn, kortsagt: en Person uden nogensomhelst Betydning – sidder i en Krog og deltager ikke i Konversationen og gør heller ikke paa anden Maade nogen Støj; men denne trettende Person har alligevel sin Værdi, ikke blot i og for sig, men ogsaa som en Faktor i Selskabet. Netop fordi han har den Dragt, fordi han forholder sig saa stum, fordi hans Øjne ser saapas dumt og intetsigende omkring paa de øvrige Gæster, og fordi hans Rolle i det hele taget er at være saa lidet betydelig, bidrager han til at give Selskabet dets Karakter. Just fordi han intet siger, virker han negativt og skaber den svage Tone af Dysterhed i hele Stuen som gør, at de andre Gæster netop bare taler saa højt og ikke højere. Har jeg ikke Ret? Denne Person kan derved bogstavelig blive Selskabets mægtigste Mand. Jeg forstaar mig, som sagt, ikke paa Mennesker, men det morer mig alligevel ofte at iagttage, hvilken forfærdelig Værdi Bagatellerne kan indehave; jeg har saaledes engang været Vidne til, at en vild fremmed stakkels Ingeniør, som absolut ikke lukked sin Mund op ... Men det er en anden Historie og vedkommer ikke denne, uden forsaavidt som de begge har passeret min Hjærne og afsat sine Spor. Men forat blive i Lignelsen: hvo ved, om ikke Deres Taushed nu iaften netop lægger den særegne Tone over mine Ord – min umaadelige Beruselse ufortalt –, om ikke denne Mine, som De nu

har i Deres Ansigt, dette halvt sky og halvt uskyldige Udtryk i Deres Øjne netop stimulerer mig til at tale, som jeg gør! Det er ganske naturligt og er ikke mig det ringeste paafaldende. De lytter til, hvad jeg siger – hvad jeg, en fuld Mand siger –, De kender Dem nu og da paa en eller anden Maade rammet – forat benytte det allerede brugte Udtryk *rammet* –, og jeg føler mig fristet til at gaa end videre paa og slynger Dem nok et halvt Snes Ord i Ansigtet. Jeg anfører dette blot som et Eksempel paa Bagatellernes Værdi. Overse ikke Bagatellerne, kære Ven! For Guds Skyld, Bagatellerne har en vældig Værdi ... Kom ind!“

Det var Sara, som banked paa og gav ham Besked om, at Aftensmaden var færdig. Minutten rejste sig straks. Nagel var nu synlig beruset og talte ikke længer rent engang; forøvrigt modsagde han idelig sig selv og vrøvled værre og værre. Hans tankefulde Øjne og Aarerne, der svulmed op i hans Tindinger, viste, at han tumled med mange Tanker i Hovedet.

„Ja,“ sagde han, „det undrer mig ikke, at De gærne vil benytte Lejligheden til at gaa, efter alt det Snak, De har maattet døje iaften. Der er dog flere Ting, jeg gærne vilde have hørt Deres Mening om endnu, saaledes har De slet ikke besvaret mit Spørgsmaal om, hvordan De i Deres inderste Hjærte synes om Frøken Kielland. For mig staar hun som det sjældneste og uopnaaeligste Væsen, fuld af Dejlighed og ren og hvid som Sne, – tænk Dem rigtig ren og dyb Silkesne. Saaledes staar hun for min Tanke. Har De faaet et andet Indtryk af det, jeg har sagt før, saa er det fejlagtigt ... Lad mig altsaa nu drikke det sidste Glas i Deres Nærværelse; Skaal! ... Men netop nu falder der mig noget ind. Hvis De havde Taalmodighed til at beskæftige Dem med mig endnu i to korte Minutter, vilde jeg virkelig være Dem særdeles forbunden. Sagen er den, – lad mig sige det lige ud, men kom mig lidt nærmere, saa jeg kan hviske det til Dem, for her i dette Hus er Væggene tynde, og man maa være forsigtig, – jo, Sagen er den: jeg er nemlig redningsløst forelsket i Frøken Kielland. Nu har jeg sagt det! Dette er bare et Par haarde og fattige Ord om Sagen, men Gud i Himlen ved, hvor jeg elsker hende ellevildt, og hvor jeg lider for hendes Skyld. Naa, det er en Sag for sig, jeg elsker, jeg lider, det er godt, det hører ikke hid. Altsaa! Men jeg haaber, at De vil behandle min Aabenhjærtighed med al den

Diskretion, som den fortjener; lover De ikke det? Tak, kære Ven! Men, siger De, hvordan kan jeg være forelsket i hende, naar jeg endog for lidt siden kaldte hende en stor Kokette? Man kan for det første godt elske en Kokette; det er der ingenting ivejen for; men det hæfter jeg mig ikke ved, det springer jeg over. Men der kommer noget andet til. Hvordan var det, indrømmed De, at De forstod Dem paa Mennesker, eller indrømmed De det ikke? Hvis De forstod Dem paa Mennesker, vilde De nemlig ogsaa forstaa, hvad jeg nu siger: jeg kan umulig mene, at Frøken Kielland virkelig er en Kokette; det mener jeg ikke for Alvor. Hun er tvertimod et saare naturligt Menneske, – hvad giver De for Eksempel for hendes aabne Maade at le paa, naar hun ikke engang har aldeles hvide Tænder? Hun ler for gærne og for uberegnet til at være koket. Men mærk Dem mine Ord: alligevel kan jeg gøre mit til at udbrede den Mening, at Frøken Kielland er en Kokette; det generer mig ikke. Og jeg gør det ikke forat skade hende og forat hævne mig, men for at holde mig selv oppe, jeg gør det af Selvkærlighed, fordi hun er uopnaaelig for mig, fordi hun spotter alle mine Anstrængelser for at gøre hende glad i mig, fordi hun er forlovet og allerede bunden, hun er tabt, ganske tabt. Se, dette er med Deres Tilladelse en ny og afvigende Side af den menneskelige Sjæl. Jeg kunde gaa til hende paa Gaden og sige til hende med det største Alvor og i flere Menneskers Paahør, tilsyneladende bare forat ringeagte hende og gøre hende Skade, jeg kunde se paa hende og sige: Goddag, Frøken! Gratulerer med ren Særk! Ja, har De hørt saa galt? Men det kunde jeg sige. Hvad jeg derpaa kom til at gøre – enten jeg løb hjem og gav mig til at hulke i Lommetørklædet, eller jeg meddelte mig en eller to Draaber af denne lille Flaske, som jeg bærer her i Vestelommen – det springer jeg over. Godt og vel! Men slig kan den menneskelige Sjæl arte sig. Ved De hvad! jeg kunde gaa ind i Kirken en Søndag, mens hendes Fader, Pastor Kielland, taler Guds Ord, spadsere hele Kirkegulvet indover, standse foran Frøken Kielland og sige højt: Vil De tillade mig at tage Dem lidt paa Puffen? Ja, hvad synes De? Med Puffen vilde jeg ikke mene noget især, det skulde bare være et Ord, som hun maatte rødme over; men forund mig at føle Dem lidt paa Puffen, vilde jeg sige. Og bagefter kunde jeg kaste mig ned for hendes Fødder og trygle hende om at gøre mig salig ved at spytte paa mig ... Nu er De

bange tilgavns; ja, jeg indrømmer ogsaa, at jeg fører en formastelig Tale, saa meget mere som jeg taler om en Præstedatter til en Præstesøn. Tilgiv mig, min Ven, det er ikke af Ondskab, ikke af pur Ondskab, men fordi jeg er fuld som en Alke ... Hør her: jeg kendte engang en ung Mand, som stjal en Gaslygte, solgte den til en Skrabhandler og svired op Pengene i Sus og Dus; det er ved Gud sandt; det var endda en Bekendt af mig, en Slægtning af afdøde Præsten Hærem. Men hvad vedkommer dette mit Forhold til Frøken Kielland? Nej, det har De atter Ret i! De siger ikke noget, men jeg kan se, at De staar med Munden fuld og vilde sige det, og det er en ganske rigtig Bemærkning af Dem. Men hvad Frøken Kielland angaar, da er hun fuldstændig tabt mig, og jeg beklager ikke hende derfor, men mig selv. De, som staar der saa totalt ædru og gennemskuer Mennesker, vil ogsaa forstaa det, om jeg en Dag simpelthen spredte ud det Rygte i Byen, at Frøken Kielland havde siddet paa mine Knæ, at jeg nu havde truffet hende tre Nætter i Træk paa et nærmere betegnet Sted borte i Skogen, og at hun senere har modtaget Foræringer af mig. Ikke sandt, De vilde forstaa det? Ja, for De forstaar Dem Pokkers godt paa Mennesker, min Ven, jogu gør De saa, kom bare ikke med Udflugter ... Har det aldrig hændt Dem, at De har gaaet paa Gaden en Dag, gaaet i Deres egne uskyldige Tanker og ikke vidst Ordet af, før alle Mennesker har begyndt at stirre paa Dem, at mønstre Dem fra oven til neden? Det er en yderst pinlig Stilling at komme i. De børster Dem skamfuld foran og bag, De ser som en Tyv nedad Deres Dragt forat undersøge, om De skulde gaa med aabne Knapper, og De blir saa fuld af bange Anelser, at De endog tager Hatten af og ser efter, om der muligens endnu skulde sidde en Prislap paa den, skønt det er en gammel Hat, De har paa. Men alt dette hjælper ikke, De finder intet i Uorden paa Dem, og De maa smukt taale, at hver Skrædersvend og hver Løjtnant fikserer Dem efter Behag ... Men, bedste Ven, naar dette er en Allerhelvedes Pine, hvad skal man da sige om at blive indkaldt til Forhør ... Nu gjorde De et Ryk igen? Ja, gjorde De ikke det? Tænk, jeg syntes saa tydeligt, at De gjorde et lidet Ryk paa Dem ... naa, men altsaa at blive indkaldt til Forhør, at blive stillet foran den snedigste Djævel af en Politimand, at blive tagen i Krydseksamination foran hele Publikum, hvorved man ad tolv forskellige Snigveje kommer tilbage til det samme ene Punkt, – aa, hvilken udsøgt Nydelse for den, der ikke har noget at bestille med det hele, men bare sidder og hører paa! Ikke sandt, deri er vel ogsaa De enig? ... Gud ved, om her ikke er et Glas Vin endnu, naar jeg vrider Flasken ...“

Han tømte den sidst Rest af Vinen i sig og talte videre:

„Jeg maa forøvrigt bede Dem om Undskyldning for, at jeg idelig skifter Samtaleemne. Disse mange og pludselige Spring i min Tankegang kommer vistnok for endel af, at jeg nu er saa bedrøvelig fuld, men for endel er det ogsaa i det hele taget en Fejl ved mig. Sagen er: jeg er blot en simpel Agronom, en Elev fra et Kogødselsakademi, jeg er en Tænker, som ikke har lært at tænke. Naa, lad os ikke komme ind paa saa specielle Ting, de interesserer Dem ikke, og for mig, som kender mine Forhold før, er de ligefrem modbydelige. Ved De hvad, det gaar ofte saa vidt, naar jeg sidder her alene og tænker paa mangehaande Ting, og jeg saa føler mig selv efter i Sømmene, da hænder det ofte, at jeg kalder mig Rochefort med høj Røst, og at jeg slaar mig paa Knappen og kalder mig Rochefort. Hvad vil De sige, naar jeg fortæller Dem, at jeg engang virkelig bestilte et Signet med et Pindsvin i? ... Dette bringer mig til at huske paa en Mand, som jeg i sin Tid kendte som en skikkelig og ganske almindelig og agtværdig filologisk Studerende ved et tysk Universitet. Manden udarted, i Løbet af to Aar blev han baade Drukkenbolt og Romanforfatter. Traf han Fremmede, og man spurgte ham, hvem han var, svared han tilslut bare, at han var en Kendsgærning. Jeg er en Kendsgærning! sagde han, og saa kneb han Munden sammen af bare Hovmodighed. Naa, dette interesserer Dem ikke ... De talte om en Mand, en Tænker, som ikke havde lært at tænke. Eller var det mig selv, som talte om det? Om Forladelse, nu er jeg nemlig død drukken; men det gør ingenting, lad Dem bare ikke anfægte. Jeg vilde forresten gærne faa Lov til at forklare Dem dette med Tænkeren, som ikke kunde tænke. Saavidt jeg forstod Deres Ytring, vilde De angribe Manden; jo, jeg fik virkelig det bestemte Indtryk, De talte i en haanlig Tone; men den Mand, som De nævnte, fortjener at blive set nogenlunde i sin Sammenhæng. For det første var han en stor Nar. Jo, jo, det vil jeg ikke fragaa, han var en Nar. Han gik altid med et langt rødt Slips og smilte af bare Naragtighed, ja, saa naragtig var han,

at han tidt og ofte sad fordybet i en Bog, naar nogen kom til ham, skønt han aldrig læste. Han gik ogsaa uden Strømper i Skoene, blot forat have Raad til en Rose i Knaphullet. Slig var han. Men det bedste af alt var, at han havde endel Portrætter, Portrætter af nogle tarvelige, nætte Haandværkerdøttre, og disse Portrætter skrev han saa nogle høje og klangfulde Navne paa, bare forat man skulde faa Indtryk af, at han havde saa og saa fornemme Bekendtskaber. Paa et af Billederne havde han skrevet med tydelige Bogstaver „Frøken Stang", forat man skulde tro, hun var i Slægt med Statsministeren, skønt Mennesket i det allerhøjeste kunde hedde Lie eller Haug. He-he-he, hvad skal man sige til sligt Blæreri? Han indbildte sig, at Folk gik og beskæftiged sig med ham, bagtalte ham; Folk bagtaler mig! sagde han. He-he-he, tror De virkelig, at nogen gad bagtale ham, hvad? Saa var det altsaa en Dag, han kom ind i en Juvelerbutik, han gik og røgte paa to Cigarer. Paa to Cigarer! En bar han i Haanden og den anden i Munden, men der var Ild i dem begge. Han vidste maaske ikke, at han havde to Cigarer i Brug paa en Gang, og som en Tænker, der ikke havde lært at tænke, spurgte han heller ikke ..."

„Nu maa jeg gaa," sagde endelig Minutten sagte.

Nagel rejste sig med ét.

„Maa De gaa?" sagde han. „Vil De virkelig stikke af nu? Ja, denne Historie er vel ogsaa for lang, naar man skal se Manden i hans Sammenhæng. Naa, lad den bero til en anden Gang da. Jasaa, De vil absolut gaa nu? Hør: Tusind Tak for iaften! Hører De det? Jeg er ogsaa ganske mærkelig fuld nu; hvordan ser jeg egentlig ud? Tag en Tommelfinger, sæt den under Luppen og se dét Syn, hvad? Jo, jeg forstaar Deres Miner; De er en ugudelig klog Mand, Hr. Grøgaard, og det er mig en Fest at iagttage Deres Øjne, saa uskyldige er de. Tænd en ny Cigar, før De gaar. Hvornaar kommer De nu igen? Død og Pine, det er sandt, De maa komme i Ungkarlslaget, hører De! Der skal ikke krummes et Haar paa ... Nej, for jeg skal sige Dem: det skal blive bare et lidet koseligt Aftenselskab, en Cigar, et Glas, en Passiar og ni Gange ni Hurra for Fædrelandet, for Doktor Stenersens Skyld; ikke sandt? Det skal nok gaa. Og den Bukse, som vi har talt om, skal De faa, Fan gale mig, om De ikke skal; men paa den sædvanlige Betingelse naturligvis, at De ingenting siger. Jeg takker Dem inderlig for Deres Taalmodighed iaften! Lad mig trykke Deres

Haand! Tænd en ny Cigar, Mand ... Hør, et Ord endnu: har De ikke noget, De kunde ville bede mig om? For hvis der er noget, saa. Naa, som De vil. Godnat, Godnat ..."

XI

Saa oprandt den 29de Juni. Det var en Mandag.

Paa denne Dag hændte der et Par usædvanlige Ting; der dukked endog op en fremmed Person i Byen, en tilsløret Dame, som forsvandt igen efter to Timers Ophold, efterat hun havde aflagt et Besøg i Hotellet ...

Allerede om Morgenen tidlig havde Johan Nagel nynnet og plystret fornøjet paa sit Værelse. Mens han gik og klædte sig paa, plystred han lystige Melodier, som om han var højst oprømt over noget. Hele Dagen forud havde han været taus og stille, efter den rigtig drøje Rus, han havde havt sammen med Minutten Lørdag Aften; han havde drevet op og ned ad Gulvet med lange Skridt og drukket en Masse Vand. Da han nu gik ud af Hotellet Mandag Morgen, nynned han endnu og saa yderst tilfreds ud; i et Anfald af lys Glæde tiltalte han endog en Kone, som stod udenfor Trappen og gav hende en Femkrone.

„Kan De sige mig, hvor jeg kunde faa laant en Violin henne?" spurgte han, „ved De, om der er nogen, som spiller Violin her i Byen?"

„Nej, det ved jeg ikke," svared Konen forbauset.

Hun vidste det ikke, men han gav hende alligevel af Glæde en Femkrone og gik hastigt bort. Han havde set Dagny Kielland med hendes røde Parasol komme ud af en Butik, og han gik lige efter hende. Hun var alene. Han hilste dybt og tiltalte hende. Hun blev med en Gang blussende rød, som hun plejed, og hun holdt Parasollen lidt frem for sig, forat skjule det.

De talte først om deres sidste Tur gennem Skogen. Hun havde i Grunden været lidt uforsigtig alligevel, ja, for hun var virkelig bleven noget forkølet, skønt Vejret var saa varmt, hun var ikke rigtig bra endnu. Dette sagde hun ligefrem og oprigtigt, som om hun betroed sig til en gammel Bekendt.

„Men De maa ikke angre paa det; vil De vel?" sagde han, og gik lige løs paa Sagen.

„Nej," svared hun og saa forundret ud; „nej, jeg angrer ikke paa det; hvordan falder De paa det? Nej, det var en morsom Nat, syntes jeg, skønt Herregud, hvor jeg hele Tiden var bange for den Lygtemanden, som De fortalte mig om. Jeg har ogsaa drømt om ham siden. En frygtelig Drøm!"

Og saa talte de en Stund om Lygtemanden. Nagel passiared gærne idag, han tilstod, at han ogsaa selv havde løjerlige Anfald af stum Frygt for et eller andet, ofte kunde han ikke gaa opad en Trappe for Eksempel, uden at vende sig om for hvert Skridt forat se, om der ikke skulde være nogen bag ham. Hvad var det? Ja, hvad det var! Noget mystisk noget, noget sælsomt, som den stakkels „alvidende" Videnskab var for firkantet og for grov til at fatte, et Pust af en usynlig Magt, en Paavirkning af Livets blinde Kræfter.

„Ved De," sagde han, „at jeg i dette Øjeblik kunde have Lyst til at bøje af fra denne Gade og ind i en anden, fordi disse Huse her, disse Stabbestene tilvenstre, de tre Pæretræer nede i Sorenskriverens Have, altsammen har en antipatisk Indflydelse paa mig, fylder mig med en dump Pine. Naar jeg gaar alene, lægger jeg aldrig Vejen gennem denne Gade, jeg gaar udenom, selv om det blir en Omvej for mig. Hvad er nu det?"

Dagny lo.

„Jeg ved ikke," svared hun; „men Doktor Stenersen vilde vist kalde det Nervøsitet og Overtro."

„Ganske rigtigt, det vilde han kalde det! Ak, hvor det er en hoven Dumhed! De kommer en Aften til en fremmed By, lad os sige denne By, hvorfor ikke? Dagen efter gaar De en Tur i Gaderne forat bese dem for første Gang. De faar under denne Vandring en afgjort hemmelig Uvilje mod visse Gader, visse Huse, mens De ved andre Gader og andre Huse føler Dem tiltalt, stemt til Glæde og Velbehag. Nervøsitet? Men nu sætter jeg, at De har Nerver som Tougtamper, at De i det hele taget ikke ved, hvad Nervøsitet er? Videre! De gaar fremdeles gennem Gaderne, De møder Hundrede Mennesker og gaar dem ligegyldigt forbi; men pludseligt – idet De kommer ned til Kajen og standser udenfor et lidet fattigt en Etages Hus uden Gardiner, men med nogle hvide Blomster i Vinduet – kommer der en Mand imod Dem, som De straks paa en eller anden Maade blir slagen af. De ser paa Manden og Manden ser paa Dem; der er intet andet usædvanligt

ved ham, end at han er fattigt klædt og gaar lidt ludende; det er første Gang, De støder sammen med ham i Deres Liv, og De faar den bisarre Indskydelse, at Manden hedder Johannes. Netop Johannes. Hvorfor synes De, at han netop hedder Johannes? Det kan De ikke forklare Dem, men De ser det paa hans Øjne, mærker det af hans Armbevægelser, hører det paa Lyden af hans Fodtrin; og det kommer ikke deraf, at De nogensinde før har truffet en anden Mand, som ligned denne sidste, og som hedte Johannes, nej, deraf kommer det ikke, for De har aldrig truffet nogen, som den sidste Mand har mindet Dem om. Men der staar De da med Deres Forundring og Deres mystiske Fornemmelse og kan ikke forklare Dem noget."

„Har De truffet en saadan Mand her i Byen?"

„Nej, nej," skyndte han sig at svare, „jeg *sætter* bare denne By, dette en Etages Hus og denne Mand, jeg sætter det hele. Men ikke sandt, det er underligt? ... Saa hænder der andre sælsomme Ting: De kommer ind i en fremmed By og gaar ind i et fremmed Hus, lad os sige et Hotel, som De aldrig før har været i. Med en Gang faar De en saare stærk Fornemmelse af, at der i sin Tid, for mange Aar siden maaske, har været Apotek i dette fremmede Hus. Hvordan falder De paa det? Der er intet, som minder om det, ingen har sagt Dem det, der er ingen Medicinlugt, ingen, ingen Mærker paa Væggene efter Reoler og ingen Bane paa Gulvet efter en Disk. Og alligevel ved De det i Deres Hjærte, at der for saa mange Aar siden har været Apotek i det Hus! De tager ikke fejl, De er for et Øjeblik fyldt af et hemmelighedsfuldt Medvideri, som aabenbarer Dem skjulte Ting. Det har kanske aldrig hændt Dem?"

„Jeg har ikke tænkt paa dette før, men nu, naar De taler om det, synes jeg, at det ogsaa har hændt mig. Jeg er ialfald ofte mørkræd, bange for ingenting. Men det er kanske noget andet."

„Gud ved, hvad der er det ene og hvad der er det andet! Der foregaar saa mangt mellem Himmel og Jord, sælsomme, dejlige Ting uden Lige og rigtig uforklarlige Forudanelser, stumme Rædsler, som faar Dem til at skælve af Ubehag. Tænk Dem at høre nogen gaa og stryge sig henefter Væggene en mørk Nat. De er fuldt vaagen, De røger en Pibe og sidder ved et Bord med vage Sandser, De har Hovedet fuldt af Planer, som De tumler med, og De er overordentlig spændt paa at klare alt angaaende

disse Planer. Saa med ét hører De ganske tydeligt, at nogen stryger sig langs Væggene udenfor, efter Panelingen udenfor, eller endog inde i Deres Værelse, henne ved Ovnen, hvor De ogsaa ser en Skygge paa Brandmuren. De tager Skærmen af Lampen, forat gøre det lysere, og gaar bort til Ovnen. De stiller Dem foran Skyggen og ser et Dem ubekendt Menneske, en middelshøj Mand med et sort og hvidt Uldskærf om Halsen og med aldeles blaa Læber. Han ligner Kløverknægt paa de norske Spillekort. Nu sætter jeg, at De er mere nysgærrig end bange, De gaar Fyren paa Livet, forat feje ham væk med et Blik; men han rører sig ikke, skønt De er ham saa nær, at De ser ham blinke med Øjnene og forøvrigt er levende som De selv. Saa tager De ham fra den gemytlige Side, De siger som saa, skønt De aldrig har set ham før: Deres Navn skulde vel ikke tilfældigvis være Homan, Bernt Homan? siger De. Og da han ikke svarer, beslutter De at kalde ham Homan og siger: hvorfor Satan skulde De ikke være en Bernt Homan? Og saa flirer De ad ham. Men han rører sig stadig ikke, og De ved ikke, hvad Raad De skal have med ham. Saa træder De et Skridt tilbage, stikker efter ham med Pibespidsen og siger: Bæ! Men han trækker ikke paa Smilet. Ja, saa er jo Hundred og ét ude, De blir ærgerlig og giver Manden et ordentligt Puf. Men nu ser Manden ud, som om han vistnok befinder sig et eller andet Sted i Nærheden, men Deres Puf har aldeles ikke angaaet ham alligevel, han falder ikke, han stikker begge Hænder i Lommen, dybt ned i Lommen, trækker Skuldrene tilvejrs og tager en Mine paa, som om han vilde sige: Hvad saa? Saa lidet har det anfægtet ham, at De har givet ham et Puf. Hvad saa! svarer De da rasende og giver ham nok et Puf under Brysthulen. Nu oplever De følgende: efter det sidste Puf begynder Manden at fordufte, De staar og ser paa med Deres egne Øjne, at han lidt efter lidt viskes ud, blir mer og mer utydelig, og tilslut er der intet andet tilbage af ham end Maven, saa forsvinder ogsaa den. Men hele Tiden har han holdt Næverne i Lommen og set paa Dem med dette trodsige Udtryk, der syntes at sige: Hvad saa?"

Dagny lo igen.

„Nej, hvilke rare Æventyr, De oplever!" sagde hun. „Naa, men hvad saa? Hvorledes gaar det siden, tilslut?"

„Jo, naar De igen sætter Dem ind til Bordet og skal begynde med Planerne, opdager De, at De har puffet Deres Knoger

istykker paa Brandmuren ... Men det var dette, jeg vilde sige: fortæl De Dagen efter Historien til Deres Bekendte, saa skal De faa høre, hvad de svarer: De har sovet, svarer de. He-he-he, jo, da, De har sovet, skønt Gud og alle hans Engle ved, at De *ikke* har sovet! Det er jo bare Seminaristvisdom og Raaskab at kalde det Søvn, naar De har staaet lys vaagen ved en Ovn og røgt af en Pibe og talt med en Mand. Saa kommer Lægen. Det er en udmærket Læge, som repræsenterer Videnskaben med sammenkneben Mund, det vil sige med Overlegenhed. Det der, siger han, det er jo bare Nervøsitet det, siger han. Aa, Gud, hvilken Komedie af en Mand en saadan Læge er! Godt. Men dette er altsaa Nervøsitet det, siger han. For Lægens Hjærne er det en Ting af de og de Dimensioner, saa mange Tommer i Højden og saa mange Tommer i Bredden, noget man kan lægge i Næven, god, tyk Nervøsitet. Og saa skriver han op Jærn og Chinin paa en Papirlap og kurerer Dem paa staaende Fod. Saaledes gaar det til! Men tænk Dem, hvilken Firkantethed og hvilken Bondelogik at trænge ind med sine Dimensioner og sin Chinin paa et Omraade, hvor ikke engang de fine og vise Sjæle har kunnet forklare sig Fænomenerne! Vade om i høje Støvler, hvor det gælder om at vippe fra den ene Nuance til den anden!"

Efter dette kom en kort Stilhed.

„De mister snart en Knap," sagde hun.

„Mister jeg en Knap?" spurgte han og saa nedad sig.

Hun pegte smilende paa en af hans Trøjeknapper, der hang og dingled i en Traad, og sagde:

„Kære, tag den helt af, den gør mig saa nervøs, jeg frygter for, at De vil miste den."

Saa føjed han hende heri; han tog en Kniv op af Lommen og skar Knappen af. I det samme han tog Kniven op, faldt nogle Smaapenge og en Medalje i et sørgelig mishandlet Baand ud af hans Lomme; han bøjed sig hastigt ned og tog Tingene op, mens hun stod og saa paa. Da sagde hun:

„Er det en Medalje? Nej, se, det er en Medalje! Men hvordan bærer De Dem ad med den, se dog paa Baandet! Hvad Slags Medalje er det?"

„Det er en Redningsmedalje ... Ja, De maa endelig ikke tro, at det er formedelst nogen min Fortjeneste, den befinder sig i min Lomme. Det er bare Humbug."

Hun saa paa ham; hans Ansigt var fuldkommen roligt, hans Øjne aabne, som om han aldeles ikke løj. Hun bar fremdeles Medaljen i Haanden.

„Hvis De ikke selv har fortjent den, hvorledes kan De saa gæmme paa en slig Ting, bære den paa Dem?"

„Jeg har købt den!" raabte han og lo. „Den er jo min, min Ejendom, jeg besidder den, som jeg besidder en Pennekniv, en Trøjeknap. Hvorfor skulde jeg saa kaste den væk?"

„Men at De vilde købe en Medalje!" sagde hun.

„Ja, det er Humbug, jeg nægter det ikke; men hvad gør man ikke mangen Gang! Jeg har ved en Lejlighed baaret den paa Brystet en hel Dag, blæret mig med den, modtaget en Skaal, der blev udbragt for den; he-he-he-he-he, jo, det er virkelig morsomt! Men ikke sandt, kan ikke den ene Sort Humbug være lige saa god som en anden?"

„Navnet er skrabet ud," sagde hun igen.

Nu blev han pludselig rød og strakte Haanden ud efter Medaljen.

„Er Navnet skrabet ud? Nej, det er ikke muligt; lad mig se! Nej, det er blot en Skade, den har faaet i Lommen; jeg har baaret den blandt Smaapengene, det er det hele."

Dagny saa mistroisk paa ham, men sagde ikke noget. Saa med en Gang knipser han i Fingrene og udbryder:

„Nej, hvor jeg dog kan gaa og være tankeløs! Navnet *er* skrabet ud, De har Ret, hvor kunde jeg glemme det! He-he-he, jeg har selv ladet Navnet skrabe ud, det er ganske rigtigt, det var jo ikke mit Navn, som stod paa den, det var Ejerens Navn, Redningsmandens Navn; jeg lod det file af, straks jeg havde faaet den. Jeg beder Dem undskylde, at jeg ikke sagde Dem det allerede straks, det var ikke forat lyve. Jeg gik nemlig og tænkte paa noget andet: hvordan kom De saa pludselig til at blive nervøs over den Trøjeknap, som holdt paa at falde af? Hvad om den havde faldt af? Skulde det være et Svar paa, hvad jeg sagde om Nervøsiteten og Videnskaben?"

Pause.

„Men det er dog en paafaldende Oprigtighed, De altid lægger for Dagen overfor mig," sagde hun, uden at svare paa hans Spørgsmaal, „og jeg ved ikke, hvad den skal tjene til. Deres Anskuelser er noget usædvanlige af sig; nu sidst lader De mig

ane, at egentlig er altsammen bare Humbug, intet er ædelt, intet rent, intet stort; er det Deres Mening? Kan det være akkurat det samme, enten man køber sig en Medalje for saa og saa mange Kroner eller man tilkæmper sig den selv ved en eller anden Daad, en eller anden Fortjeneste?"

Han svared ikke. Saa fortsatte hun ganske langsomt og alvorligt:

„Jeg forstaar Dem ikke; stundom, naar jeg hører Dem tale, kan jeg spørge mig selv, om De er rigtig fornuftig. Undskyld, at jeg siger det! De gør mig stadig lidt mere urolig hver Gang, lidt mere oprevet endda; De forvirrer mine Begreber om alt, ligegyldigt, hvad De taler om, sætter Tingene paa Hovedet for mig. Hvor kan det være? Jeg har ikke truffet nogen, som i den Grad har modsagt alt inden i mig. Sig mig nu: hvormeget mener De egentlig selv af det, De siger? Hvad er Deres *Hjærtens* Mening?"

Hun havde spurgt saa alvorligt, saa varmt, at han studsed ved det.

„Hvis jeg havde en Gud," sagde han da, „en Gud, som var mig rigtig høj og hellig, saa vilde jeg sværge ved den Gud, at jeg mener oprigtigt alt, hvad jeg har sagt Dem, absolut alt, og at jeg mener at gøre det bedste, selv naar jeg forvirrer Dem. De sagde forrige Gang, vi talte sammen, at jeg stod som en levende Modsigelse til alt, hvad andre Folk mente om Tingene; dengang talte vi om Gigtkæder eller hvad det nu var, kanske det var om de norske Æventyr. Ja, det er sandt, jeg erkender, at jeg er en levende Modsigelse, og jeg forstaar det ikke selv. Men jeg er ude af Stand til at begribe, at ikke ogsaa alle andre Mennesker mener det samme om Tingene, som jeg. I den Grad greje og gennemskuelige synes Spørgsmaalene mig, og saa *skinnende* klart ser jeg Sammenhængen i dem. Dette er min Hjærtens Mening, Frøken; gid jeg kunde faa Dem til at tro mig, nu og altid."

„Nu og altid, nej, det vil jeg ikke love."

„Det er mig saa uendelig meget om at gøre just nu," sagde han.

De var komne ind i Skogen, de gik hverandre saa nær, at de ofte strejfed hinanden med Albuerne, og Vejret var saa stille, at de kun behøved at tale ganske sagte, og alligevel hørte de hinanden. Nu og da kviddred en Fugl.

Saa standsed han brat og fik ogsaa hende til at standse.

„Hvor jeg har længtet efter Dem i disse Dage!" sagde han.

„Nej, nej, bliv ikke saa forskrækket; jeg siger jo næsten ingenting, og jeg skal intet opnaa, nej, jeg gør mig forsaavidt ingen, ingen Illusjoner. Forresten forstaar De mig kanske ikke engang, jeg begynder galt og forsnakker mig, jeg siger det, jeg ikke vilde sige ..."

Da han taug, sagde hun:

„Hvor De er underlig idag!"

Dermed vilde hun gaa igen.

Men han standsed hende atter:

„Kære Frøken, vent lidt! Tag mig med lidt Overbærenhed idag! Jeg frygter for at tale, jeg er bange for, at De skal afbryde mig og sige: gaa! Og alligevel har jeg overvejet dette i mangen vaagen Time."

Hun saa mere og mere forundret paa ham og spurgte:

„Hvor bærer dette hen?"

„Hvor det bærer hen? Faar jeg Lov til at sige Dem det med rene Ord? Det bærer derhen ... derhen, at jeg elsker Dem, Frøken Kielland. Ja, egentlig forstaar jeg heller ikke, at det kan gøre Dem saa forbauset, jeg er af Kød og Blod, jeg har truffet Dem, og jeg er bleven bedaaret af Dem, det er vel ikke saa besynderligt? En anden Sag er det, at jeg kanske ikke skulde have tilstaaet det for Dem."

„Nej, det burde De ikke."

„Men hvad kan man ikke drives til? Jeg har endog bagtalt Dem bare af Kærlighed til Dem, jeg har kaldt Dem en Kokette og forsøgt at trække Dem ned, blot forat trøste mig selv og holde mig skadesløs, fordi jeg vidste, at De var uopnaaelig for mig. Det er femte Gang, jeg har truffet Dem nu, og jeg har jo dog ikke udleveret mig før den femte Gang, skønt jeg kunde have gjort det den første. Desuden er det ogsaa min Fødselsdag idag, jeg er ni og tyve Aar, og jeg sang og var glad helt fra jeg slog Øjnene op imorges. Jeg tænkte – ja, naturligvis er det latterligt, at man kan finde paa saa dumme Ting, men jeg tænkte ved mig selv: hvis du nu træffer hende idag, og du tilstaar det hele, saa kan det kanske ikke skade, at det ovenikøbet er din Fødselsdag; du kan jo fortælle hende det ogsaa, og hun vil maaske være villigere til at tilgive dig paa en saadan Dag. De smiler? Ja, hvor det er latterligt, jeg ved det; men det er der nu ingen Raad med alligevel, jeg offrer min Tribut til Dem, ligesaavel som alle andre."

„Det er altsaa sørgeligt, at dette har hændt Dem idag," sagde hun; „De har været uheldig paa Deres Fødselsdag iaar. Mere kan jeg ikke sige om det."

„Nej, naturligvis ... Gud, hvilken Magt De dog har! Jeg kan forstaa, at man kan drives til alt muligt for Deres Skyld. Selv nu, da De sagde disse sidste Ord, som jo ikke var saa glædelige, hvad de heller ikke var ment at skulle være, selv nu var Deres Stemme som en Sang; det var formelig, som om det begyndte at blomstre inden i mig. Nej, det er underligt! Ved De, at jeg har vandret om udenfor Deres Hjem om Nætterne, for om muligt at faa se et Glimt af Dem i et Vindu, at jeg har ligget paa Knæ her i Skogen og bedt til Gud for Dem, jeg, som ikke engang tror videre paa Gud. Ser De det Aspetræ der? Jeg har valgt at standse netop her, fordi just ved den Asp har jeg ligget flere Nætter paa Knæ, opløst i Fortvivlelse, dum og fortabt, bare fordi De aldrig kom mig ud af Tankerne mer. Herfra har jeg sagt Godnat til Dem hver Aften, jeg har ligget og bedt Vinden og Stjærnerne om at hilse Dem, og jeg tror, De maa have følt det isøvne."

De begyndte at gaa.

„Dagny, Dagny!" sagde han pludselig. Og inden hun vidste et Ord af det, kasted han sig paa Knæ, kasted sig ned midt paa Vejen og blev liggende saaledes et Minut, med Huen i Haanden og med bøjet Hoved, som om han vented et Slag. Hun saa sig om i største Forskrækkelse, gjorde i sin Raadvildhed endog Tilløb til at rejse ham op, men opgav det igen.

„Nej, rejs Dem dog!" raabte hun lige over hans Hoved; „øjeblikkelig, hører De! Hvad gaar der af Dem? Midt paa Vejen!"

Og da han rejste sig op, gjorde hun ham endog opmærksom paa, at han maatte børste Sandet af sine Knæ. De gik ikke videre, men blev staaende paa samme Sted. Saa sagde hun:

„Hvorfor har De nu gaaet og sagt mig alt dette? Ved De da ikke, at jeg ..."

„Jo, jo!" afbrød han overordentlig bevæget. „Jeg ved ogsaa, hvad De vilde sige: at De er en andens for længe siden, og at jeg altsaa er en uhæderlig Person, som trænger mig ind nu bagefter, naar det er forsent – hvorfor skulde jeg ikke vide det? Ja, hvorfor har jeg saa sagt Dem alt dette? Nuvel, forat paavirke Dem, forat gøre Indtryk paa Dem og faa Dem til at tænke over det. Ved Gud, jeg taler Sandhed nu, jeg kan ikke andet. Jeg ved, at

De er forlovet, at De har en Kæreste, som De er glad i, at De er bortgivet og bunden, og at jeg altsaa ingenvegne kan komme; ja, men alligevel vilde jeg prøve at paavirke Dem lidt, jeg vilde ikke opgive alt Haab. Tænk Dem den Tanke: at opgive alt Haab, saa vil De kanske forstaa mig bedre. Naar jeg før sagde, at jeg intet vented at opnaa, saa løj jeg jo, jeg sagde det ogsaa kun forat berolige Dem foreløbig og vinde Tid, saa De ikke skulde blive altfor angst med en Gang. Kære, taler jeg galt? Jeg mener ikke at sige, at De har nogensinde ladet mig haabe noget, og jeg har virkelig heller ikke indbildt mig, at jeg kunde stikke nogen ud; ak, det har aldrig faldt mig ind engang. Men jeg har i trøstesløse Timer tænkt ved mig selv: ja, hun er forlovet, og hun rejser snart, Farvel; men hun er jo ikke absolut tabt endnu, hun er ikke allerede rejst, ikke gift, ikke død; hvo ved! Og naar jeg forsøgte alt, saa kanske var der endnu Tid! De er bleven min stadige Tanke, min Tvangstanke, jeg gaar og ser Dem i alle Ting, og jeg kalder alle blaa Elve Dagny. Jeg tror ikke der har gaaet en eneste Dag i disse Uger, uden at jeg har tænkt paa Dem; det kan være ganske det samme, hvad Tid paa Døgnet jeg gaar ud af Hotellet, saasnart jeg aabner Døren og stiger ud paa Trappen, farer det Haab igennem mit Hjærte: kanske møder du hende nu! og jeg ser mig om efter Dem allevegne. Nej, jeg forstaar det ikke nu, jeg har ingen Raad med det. Tro mig, har jeg nu overgivet mig, saa har jeg alligevel ikke overgivet mig uden Modstand. Det er jo dog ikke opmuntrende at vide med sig selv, at éns Anstrængelser er sørgelig spildte, og man alligevel ikke kan lade være at anstrænge sig; derfor stritter man ogsaa imod til det sidste. Men naar det absolut ikke hjælper! Saa mange, mange Ting man kan udtænke, naar man sidder ved Vinduet i sit Værelse en Nat igennem og ikke faar sove. Man holder en Bog i Haanden, men man læser ikke; man bider atter og atter Tænderne sammen og læser tre Linjer, saa kan man ikke mer, og man lukker Bogen igen med en Hovedrysten. Hjærtet slaar vidt, man hvisker stumt hemmelige, søde Ord frem for sig, kalder paa et Navn og kysser det i sin Tanke, men mister det igen. Og Klokken blir to, fire, seks; saa vil man have en Ende paa det, og man beslutter sig til, at næste Gang, man faar en Lejlighed til det, vover man Spranget og tilstaar det hele. Men man vover det dog ikke, ak, nej, man tør ikke, man forspilder den ene Lejlighed efter den anden uden at

vove det, indtil den Dag kommer, da man ikke kan modstaa længer ... Tilgiv mig, Frøken! jeg har talt saa meget, jeg beder Dem tilgive mig! Skal vi gaa? Aa, Dagny, hvor jeg elsker Dem inderlig højt; jeg er taknemmelig blot forat jeg har faaet Lov til at sige Dem det!“

Hun havde hørt paa ham aldeles bestyrtet og ikke fremført et eneste Ord til Svar. De stod fremdeles stille.

„Nej, De maa være gal!“ sagde hun og rysted paa Hovedet. Og bedrøvet og bleg, saa endog hendes Øjne syntes blaalige som Is, lagde hun til: „De ved, at jeg allerede er forlovet, De husker det og gaar ud fra det, og alligevel ...“

„Javel ved jeg det!“ svared han. „Kunde jeg glemme hans Ansigt og hans Uniform? Han er smuk, jeg finder ingen Fejl ved ham, og dog kunde jeg godt ønske ham død og borte. Hvad nytter det, at jeg har sagt til mig selv Hundrede Gange: der kommer du ingen Vej, han er smuk, han er Officer, mens du er Agronom og ingenting; dertil er han hendes Forlovede allerede, Basta! Hjærtet bøjer sig ikke for noget, ikke for den største Umulighed engang. Frøken Kielland, svar mig lidt velvilligt for min Kærligheds Skyld! Jeg vil ikke elske Dem, men jeg kan ikke lade være; er der saa intet Haab? Er De absolut tabt for altid for mig? Ak, ikke endnu; vel? Kære, kære, ikke endnu!“

„Jo, jo, gør mig dog ikke aldeles fortvivlet!“ raabte hun. „Hvad vil De have mig til? Hvad tænker De paa? Mener De, at jeg skal ... Herregud, lad os nu ikke tale mere om dette, saa er De snil. Gaa saa! Nu har De ødelagt alt, bare ved nogle faa dumme Ord, endog alle vore Samtaler har De spoleret, og nu kan vi ikke træffes mer. Hvorfor gjorde De det? Nej, hvis jeg havde vidst saa galt! Ja, ja, gør nu ikke mere af det, jeg beder Dem baade for Deres egen og for min Skyld. De forstaar dog godt, at jeg ikke kan være noget for Dem; jeg begriber ikke, hvorledes De nogensinde har kunnet tænke det. Saa, lad det nu ikke vare længer, De maa gaa tilbage. Hvis De vidste, hvor jeg er urolig! Vil De gøre mig en stor Tjeneste, saa gaa nu hjem og forsøg at tage det med Taal. Ikke sandt, De vil ikke bedrøve mig? Herregud, det gør mig oprigtigt ondt for Dem ogsaa, men jeg kan ikke handle anderledes.“

„Men skal det saa være Farvel idag? Staar jeg da her og ser Dem for sidste Gang nu? Nej, nej, hører De! Ja, tilgiv mig, jeg

skal ikke være hæftig. Men hvis jeg loved at være rolig og at tale om hvadsomhelst andet, kun aldrig mer om dette, maatte jeg da ikke træffe Dem engang? Naar jeg altsaa var saa ganske rolig? Det kunde være engang, naar De kanske var ked af alle de øvrige ogsaa; blot saa det ikke var den allersidste Gang idag. Jeg beder ikke om mere nu, lad dog ikke alt være forgæves; maa jeg saa? De ryster paa Hovedet igen, – Deres dejlige Hoved, men De ryster det. Hvor alt, alt er umuligt ... Om De ikke vilde tillade mig det, men svared Ja alligevel, forat gøre mig en Glæde; for det blev jo dog trist idag, meget trist, skønt jeg sang imorges. Bare en Gang til! Jeg beder Dem saa indstændigt som jeg formaar."

„Ja, men det bør De jo ikke bede mig om, naar jeg ikke kan love det. Desuden, hvad skulde det være godt for? Gaa nu, gør det! Kanske træffes vi ogsaa, det ved jeg ikke, men det kan gærne være. Nej, gaa nu, hører De," udbrød hun utaalmodigt, „saa gør De mig en ren Velgærning. Snart kommer der kanske nogen ..."

Pause. Han stod og stirred paa hende, hans Bryst gik stærkt. Saa tog han sig sammen og hilste; han slap Huen paa Jorden og greb med ét hendes Haand, som hun ikke havde rakt ham, og trykked den haardt mellem begge sine. Hun satte i et lidet Raab, og han slap hende med en Gang, ulykkelig, aldeles fortvivlet over at have forvoldt hende Smærte. Og han stod og saa efter hende, da hun gik. Nogle Skridt til, saa vilde hun forsvinde! Han traf hende ikke mer; nejvel, hun havde ikke engang villet sige Ja dertil paa Skrømt, skønt han bad hende om det som en Naade. En Rødme stiger op i hans Ansigt, han bider sig saaret i Læben, og han vil gaa, vende hende Ryggen, i harmfuld Inderlighed. Naar alt kom til alt var han dog en Mand; det var godt, alt var godt, Farvel ...

Pludselig vendte hun sig om og sagde:

„Og De maa ikke gaa omkring ved Præstegaarden om Nætterne, kære, det maa De virkelig ikke. Det er altsaa Dem, som har faaet Bisken til at gø saa rasende nu i flere Nætter; en Nat var Papa lige paa Nippet til at staa op. De faar ikke Lov til det, hører De. Ja, jeg haaber da, at De ikke vil bringe os begge i Ulykke."

Blot disse Ord; men ved Lyden af hendes Stemme var hans Harme alligevel forbi, han rysted paa Hovedet.

„Og endog min Fødselsdag idag!" sagde han. Dermed lagde han sin ene Arm op for Ansigtet og gik.

Hun saa efter ham, betænkte sig et Øjeblik og løb saa tilbage. Hun greb hans Arm.

„Ja, tilgiv mig! Det var stygt af mig at glemme det. De maa ikke være bedrøvet for mig, jeg kan saa alligevel ikke være noget for Dem. Men kanske træffes vi senere; tror De ikke? Ja, nu maa jeg gaa. Paa Gensyn!"

Hun vendte sig om og gik hurtigt bort fra ham.

XII

En tilsløret Dame kom gaaende op fra Kajen, hvor hun netop var stegen iland fra Dampskibet. Hun stiled ret paa *Central* Hotel.

Nagel stod tilfældigvis ved Vinduet i sit Værelse og saa ud, ellers havde han hele Eftermiddagen drevet rastløst op og ned ad Gulvet og blot et Par Gange standset, forat drikke et Glas Vand. Hans Ansigt var usædvanligt rødt, feberrødt, og hans Øjne brændende. Nu havde han i Time efter Time tænkt paa den ene og samme Ting: sit sidste Møde med Dagny Kielland.

Et Øjeblik havde han villet indbilde sig selv, at han kunde rejse sin Vej og glemme det hele; han fik Kufferten aabnet og tog ud af den Papirer, et Par Instrumenter af Messing, en Fløjte, nogle Nodeblade, Klæder, hvoriblandt en ny gul Dragt, nøjagtig lig den, han havde paa, og forskellige andre Ting, som han strøed udover Gulvet. Jo, han vilde rejse, Byen var ikke længer til at være i, den flaged aldrig mer, og det var dødt paa dens Gader; hvorfor skulde han ikke rejse? Og desuden, hvorfor Fan havde han i det hele taget ville stikke sin Næse ind her? En Ravnekrog var det, et lidet Skærerede af en By, med smaa, langørede Mennesker.

Men han vidste godt, at han ikke kom til at rejse, men at han blot vilde stive sig op og narre sig selv dermed. Mismodig pakked han igen alle sine Sager ned og satte atter Kufferterne paa deres Plads. Saa drev han aldeles forstyrret i Hovedet om fra Døren til Vinduet og tilbage igen, frem og tilbage med hastige Skridt, mens Klokken nedenunder slog det ene Slag efter det andet. Tilsidst slog den seks ...

Da han standsed ved Vinduet og fik Øje paa den tilslørede Dame, der just steg opad Hoteltrappen, blev hans Ansigt helt forandret, og han tog sig et Par Gange op til Hovedet. Naa, hvorfor ikke! Hun havde lige saa megen Ret til at gæste Stedet som han! Men det angik ham ikke, han havde andet at tænke paa, og desuden var hun og han kvit.

Han tvang sig straks til at være rolig, satte sig paa en Stol og tog op fra Gulvet en Avis, som han saa i hist og her, som om han læste. Der var ikke gaaet mer end et Minut eller to, før Sara aabned Døren og levered ham et Kort, hvorpaa der var skrevet med Blyant: Kamma. Bare Kamma. Han rejste sig og gik ned.

Damen stod i Gangen i Samtale med Hotelværten; hun havde Sløret paa. Nagel bukked stemt for hende.

„Goddag, Simonsen!" sagde hun med høj, bevæget Stemme, Simonsen, sagde hun.

Han studsed, men fatted sig straks og raabte paa Sara:

„Hvor maa vi gaa hen et Øjeblik?"

De blev vist ind i et Værelse ved Siden af Spisestuen, hvor Damen, saasnart Døren var lukket efter dem, sank om paa en Stol. Hun var i stor Bevægelse. Deres Passiar blev afbrudt og dunkel, med halve Ord, hvoraf kun de selv forstod Meningen, og med flere intetsigende Hentydninger til Fortiden. De havde truffet hinanden før og kendte hinanden. Sammenkomsten vared ikke en Time. Damen talte mere dansk end norsk.

„Undskyld, at jeg endnu kaldte dig Simonsen," sagde hun. „Det gamle, morsomme Kælenavn! Hvor det er gammelt og morsomt! Hver Gang, jeg nævner det for mig selv, ser jeg dig lys levende."

„Hvornaar kom De?" spurgte Nagel.

„Nu, just nu, for lidt siden; jeg kom med Dampskibet ... Ja, jeg rejser igen straks."

„Allerede straks?"

„Hør," siger hun, „De er glad for, at jeg rejser igen allerede straks; tror De ikke, at jeg ser det? ... Nej, hvad skulde jeg egentlig gøre for mit Bryst, sig mig det? Føl her, nej, højere op! Ja, hvad synes De? Jeg tror, det er lidt værre nu, at det altsaa har forværret sig noget siden sidst; ikke sandt? Naa, det er ligegyldigt ... Ser jeg uordentlig ud? Sig, om jeg gør. Hvordan ser jeg ud paa Haaret? Kanske jeg ogsaa er skidden, rent ud sagt skidden, for jeg har rejst i et Døgn ... De har ikke forandret Dem, De er

ogsaa lige kold, lige kold ... De skulde ikke have en Kam paa Dem?"

„Nej ... Hvor kunde De finde paa at komme hid? Hvad er det, som ..."

„I lige Maade, i lige Maade, nemlig: hvor kunde De finde paa at stikke Dem væk paa et sligt Sted? Men tror De ikke, jeg fandt Dem? ... Hør, du er jo Agronom her, hvad? Ha-ha-ha, jeg traf nogle Mennesker paa Kajen, som sagde, at du var Agronom, og at du har gjort noget ved en vis Fru Stenersens Have; der var nogen Ribs, som du havde taget dig af, du havde gaaet der i Skjorteærmene og arbejdet to Dage i Træk. Hvilket Indfald! ... Jeg er saa iskold paa Hænderne; ja, det er jeg bestandig, naar jeg er bevæget, og nu er jeg bevæget. Du har heller ikke megen Medlidenhed med mig, skønt jeg kalder dig Simonsen som i gamle Dage og er fro og glad. Endnu mens jeg laa i Køjen imorges tænkte jeg: hvordan mon han vil være mod mig, vil han ikke ialfald sige Du og dikke mig under Hagen? Og jeg var næsten vis paa, at De vilde gøre det, men jeg har taget fejl. Læg Mærke til: jeg beder Dem ikke om at gøre det nu, det beder jeg Dem lægge Mærke til; det er forsent, jeg skal ikke have noget af det ... Sig mig, hvorfor sidder De og blinker uafbrudt med Øjnene? Er det fordi De tænker paa noget andet hele Tiden, mens jeg taler?"

Han svared blot:

„Jeg er virkelig lidt daarlig idag, Kamma. Kunde De ikke sige mig med en Gang, hvorfor De har opsøgt mig? For De vilde gøre mig en stor Velgærning."

„Hvorfor jeg har opsøgt Dem?" raabte hun. „Gud, hvor De kan saare én frygteligt! Er De kanske bange for, at jeg skal bede Dem om Penge, at jeg er kommet til Dem ene og alene forat plyndre Dem ud? Tilstaa det bare, hvis De virkelig tænker noget saa sort i Deres Hjærte ... Men hvad har jeg da opsøgt Dem for? Ja, gæt engang! Ved De slet ikke, hvad Dag og Dato det er idag? Har De kanske glemt Deres egen Fødselsdag?"

Og hun kasted sig hulkende paa Knæ for ham og greb begge hans Hænder, som hun lagde op til sit Ansigt og trykked til sit Bryst.

Han blev straks underlig rørt af denne hæftige Ømhed, som han nu ikke havde ventet sig mere; han trak hende op til sig og satte hende paa sine Knæ.

„Jeg har ikke glemt din Fødselsdag," sagde hun; „jeg husker den altid. Du ved ikke, hvor jeg græder for dig mangen Nat, naar jeg ikke kan sove blot for Tanker ... Gutten min, du har din samme røde Mund endnu! Jeg tænkte paa saa meget ombord, jeg tænkte: mon hans Mund er lige rød endnu? ... Hvor dine Øjne flakker omkring! Du er vel ikke utaalmodig, vel? Ellers er du den samme, men dine Øjne flakker virkelig, som om du sidder og pønser paa at blive af med mig snarest muligt. Lad mig heller sidde paa Stolen ved Siden af dig, det synes du vist bedre om; ikke sandt? Jeg har saa meget, saa meget at tale med dig om, og jeg maa skynde mig, for snart gaar Dampskibet, og nu sidder du bare og forvirrer mig med dine ligegyldige Miner. Hvad skal jeg sige, forat faa dig til at høre nøje paa mig? Du er i Grunden ikke det Spor taknemmelig for, at jeg har husket denne Dag og er kommet hidop ... Har du faaet mange Blomster? Ja, det har du vel. Fru Stenersen har vel ogsaa husket dig? Sig mig, hvorledes ser hun ud, denne Fru Stenersen, som du gaar og er Agronom for? Ha-ha-ha, nej, din Mage! ... Jeg vilde ogsaa have bragt nogle Blomster med til dig, hvis jeg havde havt Raad til det; men jeg var for fattig just nu ... Herregud, hør nu lidt paa mig disse Par fattige Minutter; vil du ikke det? Hvor dog alt er forandret nu! Kan du huske engang – men det husker du naturligvis ikke, og det er unødigt at minde dig om det; men engang kendte du mig i lang Afstand bare paa min Hattefjær og kom løbende, saasnart du saa den. Du ved meget godt, at det er sandt, gør du ikke? Det hændte engang paa Fæstningsvolden. Du nikker, du kan altsaa huske det? Ja, ser du der; havde jeg saa ikke Ret? Men nu husker jeg ikke længer, hvorfor jeg omtalte dette med Hattefjæren, Herregud, jeg har glemt, hvad jeg skulde bruge det til imod dig, skønt det var et godt Argument ... Hvad nu? Hvorfor springer du op?"

Han rejste sig, gik paa Tæerne over Gulvet og rev Døren op med et Ryk.

„Man ringer og ringer paa Dem i Spisestuen, Sara!" sagde han ud gennem Døren.

Og da han igen kom tilbage og satte sig paa Stolen nikked han til Kamma og hvisked:

„Jeg skønte nok, at hun stod og lytted."

Kamma blev utaalmodig.

„Og selv om hun lytted?" sagde hun. „Nej, hvorfor i Alverden er De saa optagen af Tusind andre Ting just nu? Nu har jeg siddet her et Kvarter, og De har ikke engang bedt mig om at løse paa Sløret. Ja, understaa Dem blot ikke at bede mig om det nu bagefter! De tager ikke i Betragtning, at det dog er frygteligt at have et Vinterslør over Ansigtet i denne Varme. Naa, det er Løn som forskyldt; hvad vilde jeg ogsaa her! Jeg hørte godt, at De bad Pigen om Lov til at gaa ind her blot et Øjeblik. Blot et Øjeblik! sagde De. Det betød vel, at De vilde se at gøre Dem færdig med mig paa et Minut eller to. Ja, ja, jeg bebrejder Dem det ikke, jeg er bare saa usigelig bedrøvet for det. Gud hjælpe mig! ... Og hvorfor kan jeg aldrig slippe dig? Jeg ved, at du er gal, at dine Øjne er aldeles forrykte, ja, tænk, det har jeg hørt, og jeg tror det gærne; men jeg kan ikke slippe Dig alligevel. Doktor Nissen har sagt, at du er gal, og Gud skal vide, du maa være meget gal, naar du har kunnet slaa dig ned paa et sligt Sted, som dette, og kalde dig Agronom. Jeg har aldrig hørt paa Magen! Og du gaar fremdeles med den Jærnring paa Fingeren og bruger uafladelig denne skrigende gule Klædning, som ingen anden end du vilde have paa Kroppen ..."

„Har Doktor Nissen sagt, at jeg var gal?" spurgte han.

„Doktor Nissen har sagt det lige ud! Vil du vide, hvem han har sagt det til?"

Pause. Han faldt et Øjeblik i Tanker. Saa saa han igen op og spurgte:

„Sig mig oprigtigt, kunde jeg ikke hjælpe Dem med lidt Penge, Kamma? De ved, jeg kan."

„Aldrig!" raabte hun, „aldrig, hører De! Men i Alverden, skal De da have Lov til at slynge mig den ene Fornærmelse efter den anden i Ansigtet!"

Pause.

„Jeg ved ikke," sagde han, „hvorfor vi skal sidde her og bare gøre det surt for hinanden ..."

Men nu afbrød hun ham grædende og overvejed ikke længer, hvad hun sagde:

„Hvem er det, som er sur? Er det mig? Hvor inderlig bundforandret du dog er bleven paa nogle faa Maaneder! Jeg kommer hid ens Ærinde forat ... Jeg venter ikke at faa mine Følelser gengældt mere, du ved, jeg er ikke af den Sort, at jeg tigger om

det; men jeg havde haabet, at du vilde behandle mig lidt overbærende ... Herregud i Himlen, hvor mit Liv er ganske sørgeligt! Jeg skulde rive dig ud af mit Hjærte, og jeg kan ikke, jeg følger efter dig og lægger mig for dine Fødder. Kan du huske dengang ude paa Drammensvejen, da du slog en Hund over Snuden, fordi den hopped opad mig? Ja, det var min Skyld, jeg skreg, fordi jeg troed, den vilde bide; nu, det vilde den nu ikke, den vilde bare lege, og da du havde slaaet den, krøb den paa Bugen for os og lagde sig ned, istedetfor at løbe. Dengang græd du over Hunden og klapped den, du græd i Smug, jeg saa det godt; men nu græder du ikke, skønt ... Men dette skal ikke være nogen Sammenligning; du indbilder dig vel ikke, at jeg sammenligner mig med en Hund? Gud Fader ved, hvad du finder paa i dit Overmod; naar du har dét Ansigt, saa kender jeg dig. Jeg ser, du smiler, jo, du gjorde, du smilte! Du haaner mig op i mine aabne Øjne! Lad mig sige dig det rent ud ... Nej, nej, nej, tilgiv mig forresten; nu er jeg saa fortvivlet igen. Du ser her for dig en brudt ... jeg er aldeles brudt, ræk mig Haanden! Saa tilgiv mig nu! Jeg burde ikke have saaret dig; men jeg sidder her og føler hele Tiden, at du aldrig kan glemme den Smule Forseelse nogen Gang. Det var dog blot en liden Forseelse af mig, naar du bare tænker dig om. Det var daarligt gjort af mig, at jeg ikke gik ned til dig den Aften; du gav mig Signal paa Signal, og jeg gik ikke ned; jeg angrer det ved Gud saa dybt! Men han var ikke hos mig da, som du troed; han havde været der, men han var der ikke da, han var gaaet. Jeg tilstaar det jo og beder om Naade, andet kan jeg ikke gøre. Men jeg skulde have jaget ham, ja, jaget ham, jeg indrømmer det, jeg indrømmer gærne alt, og jeg skulde ikke ... Nej, jeg forstaar ikke ... jeg forstaar ingenting mere ..."

Pause. I denne Stilhed hørtes blot Kammas Hulken og Klirren af Knive og Gafler inde i Spisestuen. Hun vedblev at græde og tørre sig med Lommetørklædet under Sløret.

„Tænk dig, han er skrækkelig hjælpeløs," fortsatte hun, „han duer saa lidet til at sætte haardt mod haardt. Stundom slaar han i Bordet og vil have mig til at drage Pokker ivold, ja, han skælder mig ud, siger, at jeg ødelægger ham og er mer end grov; men straks efter er han saa ulykkelig igen og kan ikke engang beslutte sig til at lade mig gaa. Hvad skal jeg saa gøre, naar jeg ser, hvor svag han er? Jeg opsætter fra Dag til Dag at rejse min Vej, skønt

jeg ikke har det for godt ... Men beklag mig ikke; De kan vove at vise mig Deres uforskammede Medynk! Han er ialfald bedre end de allerfleste og har glædet mig mer end nogen anden, mere end De. Jeg elsker ham lige fuldt, saa meget De ved det; jeg er ikke kommet hid forat bagtale ham. Naar jeg kommer hjem og træffer ham, vil jeg bede ham paa Knæ om Forladelse for, hvad jeg allerede har sagt. Ja, det vil jeg!"

Nagel sagde:

„Kære Kamma, vær nu lidt fornuftig! Lad mig hjælpe Dem, hører De! Jeg tror, De trænger det. Vil De ikke det? Det er stygt af Dem at afslaa det, naar jeg kan saa godt, som nu, og saa gærne vil."

Dermed tog han Lommebogen frem.

Hun raabte rasende:

„Har jeg ikke sagdt Nej! Kan De ikke høre, Menneske!"

„Men hvad vil De da?" sagde han bestyrtet.

Nu satte hun sig paa Stolen og holdt op at græde. Hun lod til at angre sin Hæftighed.

„Hør, Simonsen ... tillad mig at kalde Dem Simonsen endnu engang, og hvis De ikke blir vred, saa vilde jeg gærne sige noget. Hvad ligner det, at De giver Dem til at bo paa et sligt Sted, som dette, og hvorfor i Alverden gør De det? Er det saa kanske paafaldende, at Folk siger, De er gal? Jeg husker ikke engang, hvad Byen hedder, før jeg tænker mig om, saa liden er den, og her gaar De og spiller Komedie og forbauser Indbyggerne med mærkelige Paafund! Skulde virkelig ikke De finde paa noget bedre? ... Nu, det vedkommer jo ikke mig, jeg siger det ogsaa blot af gammel ... Nej, hvad tror De, jeg maa gøre for mit Bryst? Nu er det lige ved at sprænges! Tror De ikke, at jeg maa søge Lægen igen? Men hvad i Guds Navn skal jeg søge Læge for, naar jeg ikke ejer en Øre til det?"

„Men jeg vil saa inderlig gærne forstrække Dem, hører De; De kan jo give mig det tilbage engang?"

„Naa, det kan ogsaa være liget meget, enten jeg søger Læge eller ej," fortsatte hun som et egensindigt Barn. „Hvem skulde sørge over mig, om jeg døde?" ... Men pludselig slog hun om, gjorde som om hun betænkte sig og sagde: „Naar jeg overvejer det, hvorfor skulde jeg ikke modtage Deres Penge? Hvorfor ikke lige saa godt nu som før? Jeg er dog ikke saa overstadig rig, at jeg

af den Grund skulde ... Ja, men nu har De Gang paa Gang passet paa at tilbyde mig dem i et Øjeblik, hvori jeg har været opirret, saa De paa Forhaand kunde vide, at jeg vilde afslaa dem. Jo, De har! De har beregnet det nøje, bare forat spare Deres Penge, skønt De har saa mange af dem nu; tror De ikke, jeg har mærket det? Og selv om De byder mig dem nu igen, endnu engang, saa gør De det forat ydmyge mig og glæde Dem over, at jeg tilsidst er nødt til at modtage dem. Men det faar ikke hjælpe, jeg modtager dem dog og er dig taknemmelig; Gud give, jeg ikke trængte til dig! Men saa meget De ved det, det var ikke derfor, jeg kom hid idag, det var ikke for Pengenes Skyld, enten De tror mig eller ej. Jeg kan ikke tro, De er saa simpel, at De tænker det ... Men hvormeget kan du afse, Simonsen? Herregud, du skal ikke tage dig for nær, jeg beder dig, og nu skal du tro, jeg er oprigtig ..."

„Hvormeget trænger De?"

„Ja, hvad jeg trænger! ... Gud, Dampskibet gaar vel ikke ifra mig? ... Jeg trænger kanske meget, men ... kanske flere Hundrede Kroner, men ..."

„Ja, ja. Men hør nu, De skal aldeles ikke føle Dem ydmyget ved at modtage disse Penge; hvis De vilde, saa kunde De fortjene dem af mig. De kunde gøre mig en umaadelig stor Tjeneste, hvis jeg turde bede Dem ..."

„Hvis du turde bede mig!" raabte hun ellevild af Glæde over denne Udvej. „Gud, hvor du kan snakke! Hvilken Tjeneste? hvilken Tjeneste, Simonsen? Jeg er beredt til alt! Aa, kæreste Gutten min!"

„De har endnu tre Kvarter, til Dampskibet gaar ..."

„Ja. Og hvad skal jeg gøre?"

„De skal opsøge en Dame og udrette et Ærinde."

„En Dame?"

„Hun bor nede ved Kajen i et lidet en Etages Hus; der er ingen Gardiner for, men der plejer at staa nogle hvide Blomster i Vinduerne. Damen hedder Martha Gude, Frøken Gude."

„Men er det hende ... er det da ikke den Fru Stenersen ...?"

„Hør, De er paa Vildspor, Frøken Gude er vist henimod firti Aar. Men hun har en Stol, en gammel Lænestol, som jeg har bestemt mig til at komme i Besiddelse af, og det maa De hjælpe mig med ... Gæm nu forresten Deres Penge, saa skal jeg imidlertid forklare Dem altsammen."

Det begyndte at skumre lidt; Hotellets Gæster forlod Spisestuen med megen Larm, og Nagel sad endnu og forklared nøjagtig alt angaaende den gamle Lænestol. Der maatte gaaes lidt forsigtig frem, det nytted ikke med store Gestus. Kamma blev ogsaa mer og mer ivrig efter at komme afsted, denne fordægtige Mission satte hende i Henrykkelse, hun lo højt og spurgte idelig om hun ikke maatte forklæde sig lidt, ialfald bruge Briller. Var det ikke saa, at han engang havde en rød Hat? Den kunde hun tage paa ...

„Nej, nej, De skal ingen Kunster gøre. De skal i al Simpelhed byde paa Stolen, drive Prisen op, De skal gaa til to Hundrede Kroner, ja, til to Hundrede og tyve Kroner. Og De kan være tryg for, at De ikke blir hængende ved den, De faar den ikke."

„Gud, hvilken Masse Penge! Hvorfor skulde jeg ikke faa den for to Hundrede og tyve Kroner?"

„Fordi jeg har betinget mig den før."

„Men sæt, hun tog mig paa Ordet?"

„Hun tager Dem ikke paa Ordet. Gaa saa!"

Endog i sidste Øjeblik bad hun paany om en Kam og udtalte sin Bekymring for, at hendes Kjole kunde være bleven krøllet. „Men jeg taaler ikke, at du holder saa meget til oppe hos den Fru Stenersen," sagde hun, „jeg taaler det ikke, jeg blir utrøstelig." Og hun saa endnu engang efter, om hun havde forvaret sine Penge rigtig godt. „Hvor du er sød, som gav mig alle de Penge!" udbrød hun. Og med en hurtig Bevægelse slog hun Sløret op og kyssed ham paa Munden, midt paa Munden. Men hun var alligevel fuldt optagen af sit underlige Ærinde til Martha Gude og spurgte:

„Hvordan kan jeg faa underrettet dig om, at alt er gaaet godt? Jeg kan bede Kaptejnen fløjte, hvis du synes saa, fløjte fire eller fem Gange, gaar ikke det an? Der kan du se, jeg er ikke saa dum. Nej, stol paa mig! Skulde jeg ikke ogsaa gøre saapas for dig, naar du ... Hør, det var *ikke* for Pengenes Skyld, jeg kom idag, tro mig! Ja, lad mig nu takke dig endnu engang! Paa Gensyn, paa Gensyn!"

Endnu engang følte hun efter Pengene.

En Halvtimes Tid bagefter hørte Nagel virkelig ogsaa en Dampfløjte, som peb fem Gange i Træk.

XIII

Et Par Dage gik.

Nagel holdt sig hjemme, drev om med mørke Miner og saa forpint og lidende ud; hans Øjne var paa disse to Dage blevne ganske matte. Han talte heller ikke til nogen, ikke engang til Folk i Huset. Han havde en Klud viklet om sin ene Haand; en Nat, han som sædvanlig havde været ude til henad Morgenstunden, kom han hjem med sin Haand i Lommetørklædet; de to Saar, han havde, sagde han, at han havde faaet ved at falde over en Harv, der var henslængt paa Bryggekajen.

Torsdag Morgen regned det, og det uhyggelige Vejr gjorde hans Sindsstemning end mere trykket. Da han imidlertid havde læst Aviserne paa Sengen og moret sig over en livlig Scene i det franske Deputeretkammer, knipsed han pludselig i Fingrene og sprang op. Pokker skulde sture! Verden var vid, var rig, var lystig, Verden var skøn; kom ikke der!

Han ringte, førend han endnu var fuldt paaklædt, og underretted Sara om, at han agted at se nogle Mennesker hos sig om Aftenen, en seks syv Stykker, som kunde holde lidt Liv paa Jorderige, glade Sjæle, Doktor Stenersen, Sagfører Hansen, Adjunkten og saa videre.

Han sendte straks Indbydelser ud. Minutten svared, at han kom; Fuldmægtig Reinert blev ogsaa buden, men han udeblev. Klokken fem om Aftenen var alle samlet i Nagels Værelse. Da det fremdeles regned og var mørkt i Vejret, blev Lampen tændt og Gardinerne nedrullet.

Og saa begyndte Bakkanalet, en Svir og en kostbar Helvedes Halløj, som hele Byen talte om i flere Dage bagefter …

Straks Minutten traadte indad Døren gik Nagel hen til ham og bad om Undskyldning for, at han havde vrøvlet saa altfor meget, da de sidst var sammen. Han tog Minuttens Haand og trykked den hjærteligt, han forestilled ham ogsaa for den unge Student Øjen, som var den eneste, der ikke kendte ham. Minutten trak Nagel afsides og takked ham hviskende for den nye Bukse, som han alt havde taget paa; den passed saa udmærket til Frakken, den nye Frakke, og den kom nok til at vare hans Tid ud, hele Livet, aa, jo, hele Livet.

„Men De har ingen Vest endnu?“

„Nej, men det behøves heller ikke. Jeg er ingen Greve, jeg forsikkrer Dem, jeg har ikke Brug for en Vest.“

Doktor Stenersen havde knust sine Briller og brugte nu en Lorgnet uden Snor, som faldt af hvert Øjeblik.

„Nej, man kan nu sige, hvad man vil,“ sagde han, „saa er det en Frigørelsens Tid, vi lever i. Se nu bare paa Valgene. Og sammenlign dem med Valgene forrige Gang.“

Allesammen drak tæt, Adjunkten begyndte allerede at sige Enstavelsesord, og det var et sikkert Tegn. Men Sagfører Hansen, som ganske bestemt havde drukket nogle Glas allerede før han kom, begyndte som sædvanlig at modsige Doktoren og gøre Vrøvl:

Hansen var for sin Part Socialist, om han saa maatte sige: lidt videregaaende. Han var ikke meget tilfreds med Valgene; hvad Slags Frigørelse røbed de i Grunden, kunde nogen sige ham det? En Oftedøl for en Højremand, det var hele Fremskridtet, saa at sige en Kanin for et Krettur. Gaa til Helvede! Jo, det var en dejlig Frigørelsens Tid! Laa ikke endog en Mand som Gladstone og bekriged usselt Parnell af moralske Grunde, af latterlige bif-moralske Grunde? Aa, jo, man maatte sige, det var glædelige Tegn! Gaa til Helvede!

„Men hvad Fan er det for Snak?“ skreg Doktoren straks. „Skal der ikke være Moral i Tingene?“ Naar Folk hørte, at der ikke var Moral i Tingene, hvormange var der da, som turde bide paa dem? Man maatte narre og fuske Folk fremad i Udvikling, og man maatte stadig holde Moralen i Ære. Doktoren holdt meget paa Parnell, men naar Gladstone fandt ham umulig, saa maatte man vel kanske indrømme, at den Mand forstod sig lidt paa det. Ja, han vilde naturligvis undtage Hr. Nagel, sin ærede Vært, som ikke engang kunde tilgive, at Gladstone havde rent Mel i Posen. Ha-ha-ha, aa, du gode Gud! … „Apropos, Hr. Nagel,“ sagde han, „De har jo ikke stort tilovers for Tolstoy heller? Jeg hørte virkelig af Frøken Kielland, at De ogsaa havde Deres Betænkeligheder ved at anerkende ham.“

Nagel stod i Passiar med Student Øjen; han vendte sig hastig om og svared:

„Jeg husker ikke, at jeg har talt med Frøken Kielland om den Mand. Forresten anerkender jeg villigt Tolstoy som en af Tidens virksommeste Narre. Og dermed Skidt i det hele!“ … Men lidt

efter lagde han til: „Ikke sandt, vi maa nok have Lov til at udtrykke os lidt drøjt her iaften, hvis vi finder forgodt? Vi er jo bare Mandfolk tilstede og holder til paa en Ungkarls Hybel. Skal det være en Aftale? Jeg er netop i det Humør for Øjeblikket, at jeg kunde sætte Labben paa noget og knurre."

„Værsaagod! Men naar Tolstoy er en Nar, hvor vil vi saa komme til at ende?"

„Jo, jo, lad os sige vor Mening," raabte pludselig Adjunkten ogsaa. Adjunkten var just kommet paa det rette Stadium i sin Rus og skyed fra nu af intet. „Ingen Indskrænkning, Doktor, for saa læmper vi dig! Enhver har sin Mening; Stöcker for Eksempel er en evig Slyngel! Jeg skal bevise det ... bevise det!"

Af dette lo allesammen, og det vared en Stund, inden de igen kunde tale om Tolstoy. Var da ikke Tolstoy en af Verdens største Digtere? Var han ikke en Rise af en Aand?

Nagels Ansigt blussed pludselig.

„En Rise af en Aand! Hans Aand er i Art og Beskaffenhed saa inderlig almindelig som vel muligt; man maa bare fraregne hans uvurderlige Egenskaber som Plogmand, hans sønderrevne Bluse, hans Læderbælte om Lænden, det vil sige Mandens plumpe Affektation, den maa man fraregne. Saa blir der tilbage en begavet Mand, ret og slet en godt begavet Mand, som skriver Bøger og missionerer. Hans Bøger er baade store og gode, men de fleste af dem kunde jo have været baade større og bedre; hans Mission er rig paa personlig Opofrelse og rig paa Reklame; men hans Lære, den er i Arten – i Arten er hans Lære ikke et Haar dybere og intelligentere end Frelsesarméens Hallelujasioner. Tænk Dem en Russer uden Adel, uden det gamle fornemme Navn, uden Tolstoys blanke Million Rubler, – vilde en saadan Mand være bleven saa berømt, om han havde lært nogle Bønder at lappe Sko? ... Forresten ser jeg, De blir maalløse af Forskrækkelse, og det var ikke Meningen. Lad os heller juble lidt. Skaal, Hr. Grøgaard!"

Med smaa Mellemrum benytted Nagel Lejligheden til at klinke med Minutten og viste ham idet hele taget megen Opmærksomhed hele Aftenen. Endnu engang kom han tilbage til alle sine Vrøvlehistorier sidst, de var sammen, og vilde have Minutten til at glemme dem.

„Jeg for min Part blir ikke forskrækket," sagde Doktoren. Dermed strammed han sig op.

„Jeg er virkelig stundom lidt slem til at modsige," fortsatte Nagel, „og iaften er jeg særlig opsat derpaa. Det kommer dels af et Par ubehagelige Oplevelser, som rammed mig lidt haardt i Forgaars, dels af dette triste Vejr, som jeg slet ikke kan udstaa. Hr. Doktor, det forstaar nok De Dem paa og undskylder mig, og det er godt, for ellers vilde De kanske finde mig noget ufredelig, til Vært at være ... Forat tale om Tolstoy: jeg er ikke istand til at finde hans Aand dybere end for Eksempel General Booths. Disse to er begge Forkyndere, ikke Tænkere, men Forkyndere. De omsætter eksisterende Produkter, populariserer en Tanke, som de forefinder færdig, folkepopulariserer den til Godtkøb og holder Styr med Verden. Men – mine Herrer – naar man skal omsætte, saa gælder det at omsætte med Profit; Tolstoy omsætter med svimlende Tab. Der var to Venner, som indgik et Væddemaal engang: den ene satte tolv Skilling paa, at han i tyve Skridts Afstand skulde skyde en Nød af den andens Haand, uden at beskadige Haanden. Godt, han skød, skød skidt, skød hele Haanden i Filler, og det med Glans. Da stønned den anden og raabte med sin sidste Kraft: du tabte Væddemaalet, hid med Tolvskillingen! Og saa fik han Tolvskillingen. He-he, hid med Tolvskillingen, sagde han! Og den fik han ... Gud hjælpe mig, naar jeg læser Tolstoys Tanker, hører dette velmente Moralskryd og sætter mig lidt ind i denne ideale Greves Reflektioner, saa har jeg Fornemmelsen af, at jeg sidder og spiser Grønmaling. Denne skraalende Dyd, der aldrig tier, dette Stræv med at udtørre og udtørre Menneskenes glade Ulivskilder og gøre Verden flad som en Bagstehelle, dette skidne, sædelige Savl fra det i gamle Dage saa lystige Hjærte, denne brautende Moral, der gør sig tyk og lader sig tilsyne ved enhver Lejlighed, – jeg forsikkrer Dem for, at han gør mig skamfuld indvortes. Det lyder næsevist at sige, at en Greve gør en Agronom dybt skamfuld; men naar han nu gør det? ... Jeg skulde aldrig snakke om det, hvis Tolstoy var en Yngling, der havde Fristelser at overvinde, en Kamp at bestaa, forat prædike Dyd og leve rent; men Manden er jo en Olding, udtørret i sine Kilder, uden Spor af menneskelige Tilbøjeligheder mer. Men – kan man sige – dette rammer ikke hans Lære? Mine Herrer, dette rammer ogsaa hans Lære! Først naar man er bleven sejg og vandtæt af Alderdom og mæt og forhærdet af Nydelse gaar man til det unge Menneske og siger: Forsag! Og det unge Menneske smager paa

det og tænker over det og erkender, at det er rigtigt for Gud, og det unge Menneske forsager alligevel ikke, men synder kejserligt i firti Aar. Saa er Naturens Gang! Men naar firti Aar er omme, og den unge Mand selv er bleven Olding, da sadler ogsaa han sin hvide, hvide Mær og rider afsted med Korsfanen højt i sin benede Haand og trompetstøder til Verdens Andagt Ynglingens Forsagelse og Ynglingens Forsagelse. He-he-he, jo, det er en altid tilbagevendende Komedie! Tolstoy morer mit Hoved, jeg er henrykt over, at den gamle Mand endnu kan gøre saa meget godt; tilslut gaar han nok ind til sin Herres Glæde! Men hvad der forringer lidt min kolossale Ærefrygt for Manden, det er, at han blot og bart gentager, hvad saa mangen Olding før ham har gjort og saa mangen Olding efter ham vil gøre; han blir saa ordinær. Men ved at blive ordinær blir han klassisk, han blir en kendt og klassisk Type som ordinær Efterligner, og saasom alt klassisk – absolut alt – er saa forbandet kedeligt, saa blir ogsaa den ordinære og klassiske Dyd forbandet kedelig, *ergo* blir Tolstoy kedelig. Naa, men det er en Sag for sig. Han er derfor lige betydelig, det vil sige betydelig som kedelig og ordinær Olding."

„Lad mig nu bare – for ikke at gøre mer – lad mig dog minde Dem om, at Tolstoy har vist sig som en sand Ven af de Trængende og Forladte, skulde ikke dette have det mindste at sige? Vis mig den Herremand her hos os, som saaledes har taget sig af de Smaa i Samfundet, som han. Det er en temmelig hoven Betragtningsmaade dette, synes jeg, at fordi Tolstoys Lære ikke efterleves, saa er den at stille i Klasse med Narrenes og de Gales. Jeg vil bare sige, at gid vi havde mange slige ordinære og kedelige Velgørere i Verden. Folk med den Sort Hjærter som Tolstoys pleier man ikke at beskylde for at være udtørret, det har jeg aldrig hørt før. Saavidt jeg forstaar, er det netop fordi deres Hjærter er varme og unge, at de kan bringe slige personlige Opofrelser, som ogsaa De selv nævnte."

„Bravo, Doktor!" brøled Adjunkten igen ildrød i Hovedet. „Bravo! Men sig det bittrere, sig det grovt. Enhver har sin Mening. En hoven Betragtningsmaade, i Sandhed, en hoven Betragtningsmaade af Dem! Jeg skal bevise det ..."

„Nej, hør nu," sagde Nagel leende. „Ja, lad os først drikke; Skaal ... De burde kunne levere bedre Indvendinger, komme med kraftigere Forsvar. Jeg er ikke meget høflig? Nej, det har De

Ret i, det er jeg heller ikke. Naa, De maa selvfølgelig gøre Gengæld. Vil De virkelig sige, Doktor, at det at give bort en Tirubel, naar man har en blank Million tilbage, er nogen Beundring værd? Jeg forstaar ikke Deres og alle Folks Tankegang, jeg maa være anderledes indrettet. Om man kræved mit Liv for det, saa kan jeg ikke indse, at nogen – allermindst en Millionær – fortjener Beundring for, at han giver bort en Almisse."

„Det er godt!" bemærked Sagføreren drillende. „Jeg er Socialist, det er mit Standpunkt."

Men dette irritered Doktoren, som vendte sig til Nagel og udbrød:

„Tør jeg spørge, har virkelig De saa god Rede paa, hvor mange og hvor store Almisser, Tolstoy giver ud mellem Aar og Dag? Der bør dog være lidt Grændse for, hvad man kan sige, selv i et Ungkarlslag."

„Og for Tolstoy," svared Nagel, „stilled det sig slig: der maa være en vis Grændse for, hvormeget jeg giver bort! Hvisaarsag han lod sin Kone paatage sig Skylden for, at han ikke giver bort mere! He-he-he, naa, men det springer vi over ... Men hør: giver man da virkelig bort en Krone, fordi man er god, eller fordi man mener at gøre en god og moralsk Gærning derved? Hvor jeg synes, at denne Forestilling er grov og naiv! Der gives Folk, som ikke kan andet end give bort. Hvorfor? Fordi de føler en sand psykisk Nydelse derved. De gør det ikke af logisk Beregning, de stikker sig væk og gør det, de afskyr at gøre det aabenlyst, fordi dette vilde borttage en Del af Behaget derved, de gør det i Hemmelighed, med skælvende og hastige Hænder, med Brystet gyngende af et sjæleligt Velvære, som de ikke selv forstaar. Det slaar dem pludselig, at de skal give noget bort, det optræder i Form af en Følelse i Brystet, en øjeblikkelig og sælsom Trang, der skyder op i dem og dæmmer deres Øjne under Vand. De giver ikke af Godhed, men af Drift, for deres personlige Velværes Skyld; somme Mennesker er slige! Man taler om de gavmilde Mennesker med Beundring, – som sagt: jeg maa være anderledes indrettet end andre Folk, men jeg beundrer ikke gavmilde Mennesker. Nej, jeg gør ikke det. Hvem Fan vil ikke heller give end modtage? Tør jeg spørge, om der findes et Menneskebarn paa Jorden, som ikke heller vil afhjælpe Nød end være nødlidende? Forat benytte Dem selv, Hr. Doktor, som Eksempel: De gav for nylig en Rorskarl,

som De havde, fem Kroner; De fortalte det selv, det er fra Dem selv, jeg har det. Naa, men hvorfor gav De bort disse fem Kroner? Visselig ikke forat gøre Gud en velbehagelig Gærning, det faldt Dem vist ikke ind da; kanske Manden slet ikke trængte det synderlig haardt engang, men De gjorde det alligevel! Og De gav i det Øjeblik sikkert efter blot for en vis lys Trang i Dem til at slippe Dem noget af Hænde og glæde andre ... Jeg synes, det er saa usigelig lurvet og tarveligt at gøre Væsen af den menneskelige Godgørenhed. Man gaar paa Gaden en Dag, det er den og den Sort Vejr og man ser de og de Mennesker, hvilket altsammen oparbejder en Stemning i én af den og den Art. Pludselig faar man Øje paa et Ansigt, et Barneansigt, et Stodderansigt – lad os sige et Stodderansigt – som bringer én til at sittre; en sælsom Følelse skælver gennem Sjælen, og man stamper i Gaden og standser op. Dette Ansigt har slaaet an en usædvanlig ømtaalig Streng i én, og man lokker Stodderen ind i en Port og presser ham en Tikrone i Haanden. Røber du det, nævner du et Ord, saa dræber jeg dig! hvisker man, og man skærer næsten Tænder og græder af Hæftighed, naar man siger det. Saa meget er det én om at gøre at forblive uopdaget. Og dette kan gentage sig Dag efter Dag, saa man mangen Gang kommer i den værste Knibe selv og ikke ejer en Øre mer i Lommen ... Mine Herrer, dette er ikke Træk fra mig selv naturligvis, det haaber jeg, at De ikke tror; men jeg kender en Mand, en anden Mand, ja, jeg kender for den Sags Skyld to Mænd, som er saaledes beskafne ... Nej, man giver, fordi man maa give, og dermed Basta! Herfra vil jeg dog gøre en Undtagelse for de Gærriges vedkommende. De Gærrige og de grovt Nærige bringer virkelig Ofre, naar de giver noget bort, derom er der ikke Tvivl, og derfor vil jeg sige, at slige Folk er mere at agte for en Øre, som de overvinder sig til at afse, end en Mand som De og han og jeg, der af Nydelse øser ud en Krone. Hils Tolstoy med det, at jeg giver ikke en Styver for hele hans væmmelige Udstillingsgodhed, – ikke før han giver bort alt, hvad han ejer, og ikke engang da ... Forresten beder jeg om Undskyldning, hvis jeg har saaret nogen af Dem, mine Herrer. Kære, tag Dem dog en ny Cigar, Hr. Grøgaard. Hr. Doktor, Skaal!"

Pause.

„Hvormange tror De, at De kommer til at omvende i Deres Liv?" spurgte Doktoren.

„Bravo!" raabte Adjunkten, „Bravo fra Adjunkt Holtan!"

„Jeg?" spurgte Nagel. „Nej, jeg omvender ingen, aldeles ingen. Jeg har desværre ikke de Betingelser. Ak nej, skulde jeg leve af at omvende Folk, saa krepered jeg jo snart. Men jeg kan bare ikke fatte, at ikke ogsaa alle andre Mennesker gaar og tænker det samme om Tingene som jeg. Følgelig er det vel mig, som har mest Uret. Men ikke helt Uret, jeg kan umulig have helt Uret."

„Men endnu har jeg ikke hørt Dem anerkende nogen Ting eller nogen Mand," sagde Doktoren. „Det skulde være morsomt at vide, om der dog ikke findes nogen, som ogsaa De kunde med."

„Lad mig forklare mig lidt," svared Nagel. „Det skal være gjort med et Par Ord. De vilde vel egentlig sige: pas nu paa, han har ingen, som han ser op til, han er det personificerede Overmod, han kan ikke med nogen! Dette er en Fejltagelse. Min Hjærne omspænder ikke meget, den rækker ikke langt; men jeg kunde dog regne op Hundreder og atter Hundreder af disse almindelige, anerkendte store Mænd, som fylder Verden med deres larmende Navnkundighed. Jeg har Ørene fulde af dem. Men jeg vilde foretrække at nævne de to, fire, seks største Aandsheroer, halve Guder, gigantiske Værdiskabere, og saa forøvrigt helst holde mig til nogle rene Ubetydeligheder, egenartede, fine Genier, som aldrig er paa Tale, som lever en kort Tid og dør unge og ukendte. Det kan gærne være, at jeg vilde medtage forholdsvis mange af dem; saadan er min Smag. Men det er jeg sikker paa, at jeg vilde komme til at glemme at nævne Tolstoy."

„Hør," sagde Doktoren affejende og forat faa en Ende paa det – han trak endog stærkt paa Skulderen – „tror De virkelig, at en Mand kunde opnaa en slig Verdensberømmelse som Tolstoy, uden at være en Aand af høj Rang? Det er udmærket morsomt at høre paa Dem, men – tillad mig at sige det – det er Sludder, hvad De har sagt, De vrøvler, Fan gale mig, om De ikke gør! Ikke sandt, det var jo en Aftale, at vi kunde sige vor Mening lidt drøjt – saa meget mere som De selv har angivet Tonen?"

„Vist var det saa! Og De har Ret i, at jeg har vrøvlet altfor meget. Men hvad var det, jeg vilde have sagt? Altsaa Tolstoys Verdensberømmelse skulde saaledes være et Bevis for hans store Aand! Hvorfor det? Tolstoys Berømmelse vil jo ikke sige andet end Popularitet, og forat opnaa Popularitet, maa man have en vis Grad af Dumhed, moralsk, sjælelig Dumhed; man maa simpelthen

... Jeg ser, De blir utaalmodig, Hr. Doktor, og det har De Ret til; jeg er virkelig ingen hyggelig Vært. Men nu skal jeg forbedre mig, nu skal De bare se ... Sig mig, Hr. Øjen, De har jo intet at drikke? Hvorfor i Alverden drikker De ikke?"

Sagen var, at Student Øjen hele Tiden havde siddet som en Mur og hørt paa Samtalen; han havde næppe mistet et Ord. Hans Øjne vare nysgærrige og smaa, og han rejste formelig Øren, naar han lytted. Den unge Mand var stærkt interesseret. Der fortaltes, at han – som andre Studenter – skrev paa en Roman i Ferien.

Sara kom med Bud om, at Aftensmaden var færdig. Sagføreren, der var falden noget sammen paa sin Stol, fik pludselig Øjnene op og saa efter hende, og da hun igen var ude af Døren, sprang han op, greb hende igen i Trappen og sagde fuld af Beundring:

„Sara, du er læskelig at skue paa, det maa jeg sige!"

Dermed kom han ind igen og satte sig paa sin Plads lige saa alvorlig som før. Han var stærkt anløben. Da Doktor Stenersen endelig kasted sig over ham for hans Socialisme, kunde han slet ikke gøre Rede for sig. Jo, han var en dejlig Socialist! En Flaaer var han, en jammerlig Mellemmand mellem Magten og Vanmagten, en Jurist, der leved af andres Krangel, og som tog sig betalt for at skaffe Rethaveriet Ret, lovlig Ret! Og sligt noget vilde være Socialist!

„Ja, men i Principet, i Principet," indvendte Sagføreren.

„Ja, Principet!" Doktoren talte med den største Haan om Sagfører Hansens Princip. Mens Herrerne begav sig ned i Spisestuen gjorde han det ene Udfald efter det andet, gjorde Nar af Hansen som Sagfører og angreb hele det socialistiske Væsen. Doktoren var Venstremand med Liv og Sjæl, han var ikke Socialist med Kæften. Hvad var det socialistiske Princip? Fan ivold med det! Nu var Doktoren paa sin høje Hest: Socialismen var i kort Begreb Underklassens store Hævnidé. Se paa Socialismen som Bevægelse! Et Folk af blinde og døve Bæster, der dilted efter Førerne med Tungen ud af Halsen. Tænkte de udenfor sin Næsetip? Nej, Folk tænkte ikke. Hvis de tænkte, saa vilde de gaa over til Venstre og udrette noget nyttigt og praktisk, istedetfor at ligge og savle paa en Drøm hele sit Liv. Tvi! Tag hvilkensomhelst af de socialistiske Førere, hvad var det for Slags Folk? Lurvede og magre Fyre, som sad i sin Træstol paa Kvisten og skrev Afhandlinger til Verdens Forbedring! De kunde være bra Folk, naturligvis, hvem kunde

sige andet om Carl Marx? Men der sad han nu alligevel denne Marx'en og skribled Fattigdommen ud af Verden – teoretisk. Hans Hoved har udtænkt hver Art af Armod, hver Grad af Elendighed, hans Hjærte rummer al Menneskehedens Lidelse. Saa dypper han Pennen og er brændende i Aanden og skriver den ene Side efter den anden, fylder store Ark med Tal, tager fra den Rige og giver til den Fattige, fordeler Summer, omkalfatrer Jordens hele Økonomi, slynger Milliarder udover de forbausede Fattigfolk – altsammen videnskabeligt, altsammen teoretisk! Og saa til syvende og sidst viser det sig, at man i Enfoldighed er gaaet ud fra et grundfalskt Princip: Menneskenes Lighed! Tvi! Ja, rigtig et grundfalskt Princip! Og det istedetfor at tage sig til noget nyttigt og støtte Venstre i Reformarbejdet til det sande Demokratis Fremme ...

Doktoren var lidt efter lidt bleven hed i Hovedet, han ogsaa, og kom med mange Talemaader og Paastande. Ved Bordet blev han ovenikøbet end værre, der blev drukket en Mængde Champagne, og Stemningen steg vildt; selv Minutten, der sad ved Nagels Side og hidtil havde været taus, blanded sig i Samtalen med nogle Bemærkninger. Adjunkten sad stiv og skreg Gang paa Gang over et Æg, som han havde faaet udover Klæderne, og som han ikke kunde røre sig for; han var helt hjælpeløs; men da Sara kom og skulde tørre ham af, benytted Sagføreren Lejligheden til at snappe hende til sig, han tog hende i Armene og holdt den værste Halløj med hende. Hele Bordet var i Virvar.

Nagel forlangte midt under dette en Kurv Champagne bragt op paa sit Værelse; kort efter rejste man sig fra Bordet. Adjunkten og Sagføreren gik Arm i Arm og sang af lutter Lystighed, og Doktoren begyndte igen i en ivrig Tone at udbrede sig over Socialismens Princip; men i Trappen havde han det Uheld at miste sin Lorgnet, den faldt ned, sikkert for tiende Gang, og gik endelig istykker. Begge Glas knækked. Han stak Indfatningen i Lommen og var dermed halvt blind for hele Aftenen. Dette ærgred ham og gjorde ham end hidsigere, han satte sig vredt ved Siden af Nagel og sagde:

„Forstod jeg Dem ret, saa har ikke Frelsesarméen hele Deres Foragt? Det er ikke bare Sludder?"

Dette sagde han i fuldt Alvor og vented Svar. Efter en liden Pause sagde han videre, at efter den første Samtale, de havde –

det var netop paa Karlsens Begravelsesdag – havde han faaet det Indtryk, at han – Nagel – virkelig vilde forsvare Sluddret.

„Jeg forsvared det religiøse *Liv* i Mennesket," svared Nagel. „Og hvorfor? Fordi det er en Kendsgærning. Jeg forsvared derimod ikke specielt Kristendommen, aldeles ikke, men overhovedet det religiøse Liv. De mente, at alle Teologer burde hænges. Hvorfor? spurgte jeg. Fordi Deres Rolle er udspillet, svared De. Og dette var jeg ikke enig i. Det religiøse Liv er et Faktum. En Tyrk raaber: Allah er stor! og dør for denne Overbevisning; en Nordmand knæler ved Alteret og drikker Kristi Blod den Dag idag. En eller anden Kobjælde har et Folk at tro paa, og i den Tro dør det saligen. Det afgørende er nemlig ikke *hvad* man tror paa, men *hvorledes* man tror paa det ..."

„Det forbauser mig at høre den Sort Snak af Dem. Ja, jeg kender Dem jo ikke; men jeg har troet at forstaa, at paa flere Omraader er De en værre Radikaler end nogen af os, her er De derimod rent væk. Jeg spørger mig virkelig endnu engang, om De ikke er bare en forklædt Højremand i Grunden. Her kommer den ene videnskabelige Kritik efter den anden over Teologer og teologiske Bøger, den ene Skribent efter den anden fremstaar og skriver den Prædikensamling og den teologiske Afhandling sønder og sammen, og alligevel giver De Dem ikke paa, at for Eksempel den Komedie med Kristi Blod har Værdi endnu i vore Dage! Jeg forstaar ikke Deres Tankegang."

„Sæt, Hr. Doktor, at det at holde en Mening ogsaa stik imod den hujende Liberalisme er lidt radikalt i Grunden? Naa, det springer vi over! Men hvad De sagde om Kritiken, er jeg heller ikke enig i. En Kritiker tager et metafysisk Spørgsmaal paa Gaffelen og skriver det „sønder og sammen". Apropos: har De nogensinde været paa et Hestemarked, overværet et Hestebytte? Ikke? Ja, det var ogsaa Kritiken, vi skulde tale om, disse spidse og yderst talentfulde Gaffelstød ned i den metafysiske Verden. Hvad synes De? Jeg synes, det er lidt billigt, det er udannet Juristeri, Bondelogik. Paa Side 34 siger Pastor Hjelm det og det, men paa Side 108 siger Pastor Hjelm derimod det og det, og dette er da Pastor Hjelms Vej i Logiken! Jeg synes, dette er saa overmaade lidet rummeligt, lidet højpandet. Vi forstaar nemlig paa begge Steder, hvad Manden har ment; men det gælder om at knibe ham i en formel Modsigelse, besnære ham i Ord. Men dette kinesiske

Flisearbejde tiltrods, gaar Mennesket fremdeles til Komedien med Kristi Blod ..."

„Hvilket altsaa er i sin Orden?"

„Hvilket altsaa er en Kendsgærning! Og hvad Vinding er det i Grunden – undskyld forresten, hvis jeg kanske har spurgt om dette engang før – hvad Vinding er det i Grunden endog rent praktisk talt, at man ribber Livet for al Poesi, al Drøm, al skøn Mystik, al Løgn? Hvad er Sandhed, ved De det? Vi bevæger os jo fremad bare gennem Symboler, og disse Symboler skifter vi, efterhvert som vi skrider frem ... Dette er naturligvis ikke radikalt nok for Dem – hvis det da ikke skulde være altfor radikalt. Nu, som De vil! ... Men keder jeg Dem, Hr. Doktor? Lad os forresten ikke glemme Glassene."

Doktoren rejste sig og gjorde et Slag henover Gulvet. Han saa sig ærgerlig paa en Gulvmaatte, der laa sammenkrøllet henne ved Døren, og han lagde sig endog paa Knæ, forat brede den ud.

„Du kunde gærne laane mig dine Briller, du, Hansen, eftersom du sidder der og sover alligevel," sagde han formelig opbragt.

Men Hansen vilde ikke blive af med sine Briller, og Doktoren vendte sig fra ham i Uvilje. Han satte sig igen ved Siden af Nagel.

„Ja, det er Sludder, er det, det er et Skrab det hele i Grunden," sagde han, „set fra Deres Standpunkt. De har kanske en hel Del Ret. Se nu Hansen der, ha-ha-ha, ja, undskyld, at jeg tager mig en Latter over dig, Hansen, Sagfører og Socialist Hansen. Du skulde ikke have en vis indvortes Glæde, hver Gang to gode Borgere kom i Tvist og anlagde Sag mod hinanden, vel? Nej, var det ligt sig, du vilde forlige dem i Mindelighed, du, og ikke tage en Skilling for det! Og næste Søndag vilde du gaa op i Arbejderforeningen igen og holde et Foredrag for to Haandværkere og en Slagtergut om den socialistiske Stat. Jo, da, man skal have Udbytte hver efter sin Evne til at producere, vilde du sige, altsammen er saa udmærket ordnet, at ingen skal forurettes. Men saa rejser Slagtergutten sig, Slagtergutten, som Gud forsyne mig er et Geni i Sammenligning med alle Dere andre, og han rejser sig da og spørger: Men nu har jeg en vis grossererlig Evne til at konsumere, jeg, siger han, men jeg er bare en stakkars Slagtergut til at producere, for jeg har ikke faaet bedre Begavelse til det, siger han. Du skulde vel ikke staa bleg og bedsk der da, din Fommel? ... Ja,

snork, du, det staar du dig bedst paa, snork væk!" Doktoren var bleven drøjt beruset, hans Tunge slog sørgelig Klik, og han sad med svømmende Øjne. Efter et Ophold vendte han sig igen til Nagel og fortsatte mørkt: „Forresten mente jeg ikke netop, at det kun var Teologerne, som skulde dræbe sig. Nej, vi skulde Gud forbande mig gøre det allesammen, udrydde Verden og lade Rullan gaa."

Nagel klinked med Minutten. Doktoren fik intet Svar, han blev vred og raabte højt:

„Hører De ikke, hvad jeg siger? Vi skulde dræbe os allesammen, siger jeg, De ogsaa naturligvis, De ogsaa."

Og dermed saa Doktoren ganske glubsk ud.

„Ja," svared Nagel, „det har jeg ogsaa tænkt paa. Men hvad mig angaar, saa har jeg ikke Mod." Pause. „Jeg siger altsaa aldeles ikke, at jeg har Mod til det; men *skulde* jeg en Dag faa Mod, saa har jeg allerede Pistolen færdig. Og for alle Tilfældes Skyld bærer jeg den med mig altid."

Og han tog op af Vestelommen et lidet Medicinglas med Giftmærke paa, som han holdt ivejret. Glasset var blot halvt fuldt.

„Ægte Blaasyre, reneste Vand!" sagde han. „Men jeg faar aldrig Mod; det falder mig altfor vanskeligt ... Hr. Doktor, De kan vel sige mig, om dette er nok. Jeg har allerede brugt op den ene Halvdel paa et Dyr, og det virked udmærket. Der blev lidt Krampe, lidt bedsk Komik i Fjæset, to tre Gisp, det var alt; mat i tre Træk."

Doktoren tog Glasset, saa paa det, rysted det nogle Gange og sagde:

„Det er nok, mer end nok ... Jeg burde altsaa egentlig tage dette Glas fra Dem da; men naar De ikke har Mod, saa ..."

„Nej, jeg har ikke Mod."

Pause. Nagel stak atter Glasset tilbage i Vestelommen. Doktoren sank mere og mere sammen, drak af sit Glas, saa sig om med døde Øjne og spytted henad Gulvet. Pludselig raabte han over til Adjunkten:

„Hej, hvor langt er du kommet, Holtan? Kan du faa til „Idéassociasioner" endda? For det kan jeg ikke jeg længer. Godnat!"

Adjunkten aabned Øjnene, strakte sig lidt, rejste sig og gik bort til Vinduet, hvor han blev staaende og se ud. Da Passiaren begyndte paany, benytted han Anledningen til at komme sig væk;

han sneg sig ubemærket langs Væggen, fik Døren aaben og smutted ud, førend nogen havde lagt Mærke til det. Saaledes plejed Adjunkt Holtan altid at gaa bort fra et Selskab.

Minutten rejste sig ogsaa og vilde afsted; men da han blev bedt om at være endnu en liden Stund, satte han sig igen. Sagfører Hansen sov. De tre, som endnu var ædrue, Student Øjen, Minutten og Nagel, begyndte derpaa at tale Literatur. Doktoren hørte paa med kun halvt aabne Øjne og uden længer at sige et Ord. Lidt efter sov ogsaa han.

Studenten var meget belæst og holdt paa Maupassant: man maatte sige, at Maupassant havde trængt inderst ind i Kvindens Hemmeligheder, og han var uopnaaet som Kærlighedens Digter. Hvilken Dristighed i at skildre, hvilket vidunderligt Kendskab til Menneskehjærtet! Men Nagel svared latterligt opfarende, slog i Bordet, skrød, angreb Forfattere i Flæng, gjorde næsten aldeles rent Bord og skaaned blot nogle faa fra Døden. Hans Bryst bølged under al denne Hæftighed, og han havde Skum om Munden:

Digterne! He-he, jo, man maatte sige, at de havde trængt inderst ind i Menneskehjærtet! Hvad var Digterne, disse skidtvigtige Væsener, som havde forstaaet at slaa til sig slig Magt i det moderne Liv, hvad var de? Jo, Udslæt, Skab paa Samfundslegemet, hovne og irritable Skægfinner, som man maatte behandle blødt, tage paa med Varsomhed og Pietet, ellers slog de sig gale, for de taalte ikke haard Behandling! Jo, da, Digterne maatte man absolut gøre Væsen af, især af de dummeste, de mindst menneskeligt udviklede, Tuftekallerne; for ellers furted de sig udenlands! He-he, udenlands, ja! Aa, du gode Gud, hvilken kostelig Komedie! Og var der en Digter, en virkelig aandberuset Sanger med Toner i Brystet, saa kunde man bede Fan tage sig paa, at han blev stillet langt bagenfor den grove, bogforfattende Professionist, som skænked bittre Drammer. Jo, da, det var Mængden – Kvantiteten – og den ramme Smag, som bestemte Værdien af det Drækkendes! ... Naa, han – Nagel – var ingen Kender, han var bare en simpel Agronom med almindelig Hesteforstand, derfor gjorde han heller ikke Fordring paa at have femti Mennesker paa sin Side. Det havde hændt før engang, at han var kommet i Skade for at udtale sig om Spørgsmaalet Shakespeare. Det var engang i et Aftenselskab. Jo, han havde virkelig læst Shakespeare, han havde

foresat sig at bestige Dannelsens Tinde, det var hans Ærgærrighed, og saa læste han Shakespeare. Men nu havde han fundet Shakespeare sørgelig flau og hans Dyrkere meget, meget nøjsomme. Da rejste der sig en Fagmand op fra Stolen, en Kender, en Æstetiker, som sagde til ham i Harme: Ja, sagde han, dette er nu Deres lille Mening, men det er ikke sagt, at det er hele Verdens Mening! He-he, hele Verdens Mening var det ikke, sagde han! Gud naadig bevare os, hvilken morsom Mand! Nejvist, Alverdens Mening var det ikke, men hvad saa? Hvad kom det ham – Nagel – ved, om de halvtredsindstyve Tusind Beseglede gik og bar paa en anden Mening end han? Hvad i Himlens Navn angik det ham, at Menneskeheden holdt paa Rødt, naar han holdt paa Sort? ... Der kom man endog farende med Maupassant. Helledud! En Mand, som havde skrevet meget om Kærlighed, og vist, at han kunde faa Bøger fra Haanden; jo, Ret skal være Ret! Ak, en liden blankt tindrende Stjærne, en virkelig Digter, saa langt han rak, Alfred de Musset, hos hvem Kærligheden ikke er en brunstig Rutine, men en fin og fyrig Foraarstone i hans Menneske, og hos hvem Ordene formelig blusser i Linjerne, denne Digter har kanske ikke Halvdelen saa mange Beseglede paa sin Side, som smaa Maupassant med hans overordentlig grove og sjælløse Laarpoesi ...

Nagel gik over alle Grændser. Han fandt ogsaa Anledning til at kaste sig over Victor Hugo og gav forøvrigt de største Verdensforfattere Fan med Fedt paa. Ja, rigtig Fan med Fedt paa gav han dem! Om han maatte faa Lov til at komme med en eneste liden Prøve paa Victor Hugos hule poetiske Bulder? Giv Agt: „Gid dit Staal var saa skarpt som dit sidste Nej!" Ja, hvad syntes man, klang det ikke godt? Hvad syntes Hr. Grøgaard?

Nagel saa i det samme paa Minutten med et gennemborende Blik. Han vedblev at stirre paa ham, og han gentog endnu engang, stadig med Øjnene fæstede paa Minuttens Ansigt, denne enkelte Linje af Victor Hugo. Minutten svared ikke, hans blaa Øjne aabned sig ganske forfærdede, og han drak i sin Forvirring en stor Slurk af sit Glas.

„Men den Strofe er jo vel ikke saa umulig," indvendte Studenten.

Nagel for atter løs: Saa, den var ikke saa umulig endda? Endog saa slet, som den var bleven fremsagt, gjorde den sin Virkning?

Ja, se der. Nej, da skulde den være læst paa en anden Maade! Han burde egentlig have rejst sig op, stillet sig ved Døren og derfra spyet denne vidunderlige Poesi udover D'Herrers Hoveder. Jo, for naar Victor Hugo virkelig skulde komme til sin Ret, saa maatte han læses op med blaut, slævjende Kæft, ellers gik saa at sige hans Aand væk af Digtet ... Naa, det var ikke værd at tale mere om Victor Hugo. Velsignet være hans Minde! Skaal!

De drak.

„De nævnte Ibsen," fortsatte Nagel fremdeles lige ophidset. Efter hans Mening var der blot én Digter i Norge, og det var *ikke* Ibsen. Nej, det var det ikke. Man talte om Ibsen som Tænker; var det ikke bedst at skælne lidt mellem populært Ræsonnement og virkelig Tænkning? Man talte om Ibsens Berømmelse, slog os om Ørene med hans Mod; var det ikke bedst at skælne lidt mellem det teoretiske og det praktiske Mod, mellem den uegennyttige, hensynsløse Revolutionstrang, og den huslige Oprørsdristighed? Det ene straaler i Livet, det andet forbløffer i Teatret. Den norske Forfatter, som ikke pusted sig op og førte en Knappenaal som en Landse, var jo ikke en norsk Forfatter; en eller anden Grindstolpe maatte man finde at aksle sig imod, ellers blev man ikke betragtet som en modig Maur. Ja, det var virkelig saare fornøjeligt at se til paa Frastand! Der var nemlig en Slagtummel og et Mandemod som i en Napoleonsk Træfning, men en Fare og en Resiko som i en fransk Duel. He-he-he ... Nej, en Mand, som vilde revoltere, fik vel først og fremst kunne gribe om et Penneskaft uden Glacéhandsker; han fik ikke være et lidet skrivende Kuriosum, et blot og bart literært Begreb for Tyskere, men et sprællende, virkende Menneske i Livets Tummel. Ibsens Revolutionsmod skulde saavist aldrig føre sin Mand ud paa tynd Is; dette med Torpedoen under Arken var en stakkels Departementsteori, sammenlignet med den levende og blussende Bedrift. Havde D'Herrer hørt, at man har revet Lærred nogen Gang? He-he-he, en ganske imponerende Lyd! ... Naa, forresten var kanske den ene Lyd lige saa god som en anden Lyd, aldenstund vi laa næsegrus for et sligt Fruentimmerarbejde som det at sidde og skrive for Folk. Om det saa var aldrig saa usselt, havde det ialfald saapas Værdi som Leo Tolstoys osende Sædelighed og hans Propaganda for sin savlende Gud. Skidt i det hele!

I det hele? I altsammen?

Ja, næsten. Forresten havde vi én Digter, det var Bjørnson i sine bedste Stunder. Han var vor eneste alligevel, alligevel ...

Men vilde ikke de fleste af Indvendingerne mod Tolstoy ogsaa ramme Bjørnson? Var ikke ogsaa Bjørnson bare en Forkynder, en Sædelighedsprædikant, en ordinær og kedelig Olding en bogforfattende Professionist, og hvad det nu var altsammen?

„Nej!" raabte Nagel med høj Røst. Han gestikulered og forsvared Bjørnson med hæftige Ord: Man kunde ikke sammenligne Bjørnson og Tolstoy med hinanden, dels fordi det maatte stride mod enhvers ligefremme, agronomiske Fornuft, dels fordi éns Menneske maatte sætte sig derimod. For det første var Bjørnson et Geni, – hvad Tolstoy aldrig i sit timelige Liv havde været. Nagel satte ikke de ganske almindelige store og ordinære Genier højt – det skulde Gud vide, at han ikke gjorde –, men ikke engang til deres Højde havde Tolstoy hævet sig. Dette hindred naturligvis ikke, at Tolstoy kunde gøre Bøger, der var bedre end mange af Bjørnsons; men hvad beviste det? Gode Bøger kunde jo endog danske Kaptejner, norske Malere og engelske Koner gøre. For det andet var Bjørnson et Menneske, en overvældende Personlighed, intet Begreb. Han støjer som et levende Legeme paa vor Klode og trænger firti Albuerum. Han sidder ikke Sfinx for Folk og gør sig stor og mystisk; hans Indre er som en Skog i Storm, han strider, er paa Færde overalt og skader herligen sine Affærer hos Publikum paa *Grand.* Han er anlagt *en masse,* han er en bydende Aand, en af de faa Befalere; han kan staa paa en Tribune og standse en begyndende Pibning med en Haandbevægelse. Han har en Hjærne, hvori det uafladelig spirer og myldrer; han sejrer kraftigt og fejler groveligt, men begge Dele gør han med Personlighed og Aand. Bjørnson er vor eneste Digter med Inspiration, med Gudegnisten; den begynder i ham, som en Susen i Kornet Sommerdag, og det ender med, at intet, intet høres uden den, uden den; saaledes er hans Sjæls Bevægelsesform Tilspranget – Geniets Bevægelsesform. Sammenlignet med Bjørnsons er for Eksempel Ibsens Digtning det rene mekaniske Kontorarbejde. Ibsens Vers bestaar i høj Grad i, at Rim træffer Rim, *saa det smælder;* de fleste af hans Skuespil er dramatiseret Træmasse. Hvor Fan vilde man hen! ... Naa, lad det nu forresten være godt; Skaal for det hele ...

Klokken var to. Minutten gæsper. Søvnig efter en arbejdsom Dag, træt og ked af Nagels endeløse Snak, rejser han sig igen og vil gaa. Da han havde sagt Farvel og allerede var kommet til Døren, indtraf imidlertid noget, som igen fik ham til at standse, en liden forslagen Hændelse, som længe bagefter skulde faa den største Betydning: Doktoren vaagner, slaar hæftigt ud med Armen og vælter i sin Nærsynthed flere Glas; Nagel, der sad Doktoren nærmest, blev overhældt af Champagne. Han sprang op, rysted leende sit vaade Bryst og raabte overgivent Hurra.

Minutten var straks den tjenende Aand, han kom løbende hen til Nagel med Lommetørklæder og Haandklæder og vilde tørre ham af; det var især Vesten, der havde faaet det, om han blot vilde tage den af et Øjeblik, et Minut, saa skulde det straks være rettet paa! Men Nagel vilde ikke tage Vesten af. Sagføreren vaagned nu ligeledes af Larmen og begyndte at raabe Hurra han ogsaa, uden at vide, hvad der foregik. Atter engang bad Minutten om at faa Vesten udleveret et Øjeblik; Nagel rysted blot paa Hovedet. Pludselig ser han hen paa Minutten; der falder ham noget ind, han rejser sig øjeblikkelig, trækker Vesten af og overrækker ham den med stor Hæftighed.

„Værsaagod!" sagde han. „Tør den af, behold den; jo, jo, De skal beholde den, De har jo ingen Vest. Sh, ikke noget Snak! Den er Dem hjærtelig vel undt, kære Ven." Men da Minutten fremdeles gjorde Indvendinger, trykked Nagel ham Vesten under Armen, aabned Døren og puffed ham venskabelig udenfor.

Og Minutten gik.

Dette foregik saa hurtigt, at kun Øjen, som sad Døren nærmest, lagde Mærke til det.

Nu foreslog Sagføreren i sin Galgenstemning, at de ogsaa skulde knuse Resten af Glassene. Nagel modsatte sig intet, og nu mored fire voksne Mænd sig med at slynge det ene Glas efter det andet mod Væggen. Derefter drak de af Flaskerne, skraaled som Matroser og dansed rundt. Klokken blev fire, inden Kommersen endte. Doktoren var da overstadig fuld. Endnu i Døren vendte Student Øjen sig om mod Nagel og sagde:

„Men det, De sagde om Tolstoy, kan jo ogsaa siges om Bjørnson. De er ikke konsekvent i Deres Tale ..."

„Ha-ha-ha!" lo Doktoren besat. „Han forlanger Konsekvense

… paa denne Tid af Døgnet! … Kan De sige „Encyclopædister“, kære Mand? „Idéassociasioner“? Kom saa, lad mig hjælpe Dem hjem … Ha-ha, paa denne Tid af Døgnet! …“

Det regned ikke mer. Der var heller ingen Sol; men Vejret var stille, og det tegned til en mild Dag.

XIV

Tidlig den næste Morgen mødte Minutten atter op i Hotellet. Han gik stille ind i Nagels Værelse, lagde hans Ur, nogle Papirer, en Stump Blyant og den lille Giftflaske paa Bordet og vilde dermed fjærne sig. Da imidlertid Nagel vaagned med det samme, blev han nødt til at forklare, hvorfor han var kommet ind.

„Det er de Sager, jeg fandt i Vestelommen,“ sagde han.

„I Vestelommen? Ja, Død og Pine, det er ogsaa sandt! Og hvormange er Klokken?“

„Otte. Men Deres Ur staar, jeg vilde ikke trække det.“

„De har vel ikke drukket op Blaasyren?“

Minutten smilte og rysted paa Hovedet. „Nej,“ svared han.

„Ikke smagt den engang? Glasset skal være halvt fuldt; lad mig se.“

Og Minutten lod ham se, at Glasset endnu var halvt fuldt.

„Godt! Og Klokken er otte? Saa er det Tid at staa op … Mens jeg husker det, Grøgaard, kan De skaffe mig en Violin tillaans? Jeg vilde forsøge, om jeg kunde lære at … Naa, Sludder! Sandheden er: jeg vil *købe* en Violin, jeg vil give den væk til en Bekendt; det er ikke til mit eget Brug, jeg vil have den. Saa De maa endelig skaffe mig en Violin, hvor De end tager den ifra.“

Minutten skulde gøre sig al mulig Umage.

„Tusind Tak. Saa ser De vel ind til mig igen, naar De synes saa; De ved Vejen. Godmorgen!“

En Times Tid senere var Nagel allerede inde i Præstegaardsskogen. Marken var endnu vaad efter Regnen fra om Aftenen, og Solen var ikke meget varm. Han satte sig paa en Sten og holdt skarpt Udkig med Vejen. Han havde set et Par kendte Fodspor i den bløde Grus, han var næsten overbevist om, at det var Dagnys Fodspor, og at hun var gaaet ind til Byen. Han vented temmelig

længe forgæves, bestemte sig endelig til at gaa hende imøde og rejste sig fra Stenen.

Og han havde virkelig ikke taget fejl; allerede i Udkanten af Skogen mødte han hende. Hun bar en Bog, det var Skrams „Gertrude Colbjørnsen“.

De talte først om denne Bog en Stund, saa sagde hun:

„Kan De begribe … vor Hund er død.“

„Er den det?“ svared han.

„For nogle Dage siden. Vi fandt den stendød. Jeg forstaar ikke, hvorledes det kan være gaaet til.“

„Men tænk, jeg syntes altid, at det var en yderst ækkel Hund, De havde; ja, undskyld, men en af disse Doghunde med Braknæse og med et uforskammet Menneskeansigt paa. Naar den saa paa én, hang dens Mundviger dybt ned, som om den bar paa Alverdens Græmmelse. Jeg er ligefrem glad over, at den er død.“

„Fy, skamme Dem …“

Men han afbrød hende nervøst, vilde straks af en eller anden Grund komme bort fra denne Passiar om Hunden og slog det hele hen. Han gav sig til at tale om en Mand, han havde truffet engang, og som sandelig var noget af det løjerligste, én kunde træffe. Manden var lidt s-stam, og det lagde han ikke Skjul paa; nej, da, han gjorde sig heller noget s-stammere end han i Virkeligheden var, for rigtig at lægge for Dagen sin Ufuldkommenhed. Han havde de besynderligste Idéer om Kvinden. Forresten plejed han at fortælle en Historie fra Mexico, som i hans Mund blev usigelig morsom: Det var en Vinter med rasende Kulde, Termometrene sprak villig væk, og Menneskene holdt sig inde Døgnet rundt. Men en Dag skulde han til Nabobyen, han gik gennem et nøgent Landskab, kun hist og her stod der en Stue, og Snoen brændte ham ulideligt i Ansigtet. Bedst som han gik, kommer der i denne desperate Kulde en halvnøgen Kone farende ud fra en af Stuerne og giver sig til at springe efter ham; hun skriger hele Tiden: De har en Blæmme paa Næsen! Vogt Dem, De gaar med en Blæmme paa Næsen! Konen havde en Øse i Haanden og gik med opbrættede Ærmer; hun havde set denne fremmede Mand gaa forbi med en Frostblæmme paa Næsen og havde løbet lige fra sit Arbejde, forat varsko ham derom. He-he, har man hørt Magen! Og der staar hun selv med opbrættede Ærmer i Snoen, mens hele hendes højre Kind lidt efter lidt anløbes af hvidt og

blir til en eneste uhyre Blæmme! He-he, det er aldeles utroligt! ... Men trods dette og flere andre Eksempler, som han havde paa kvindelig Opoffrelse, var denne stamme Mand alligevel højst umedgørlig i det Kapitel. „Kvinden er en kuriøs og umættelig Skabning,“ sagde han til mig, uden at forklare, hvorfor hun just var kuriøs og umættelig. „Det er ganske utroligt, hvad hun kan bilde sig ind,“ sagde han. Og han fortalte: „Jeg havde en Ven, som blev forelsket i en ung Dame; hun hedte endda Klara. Han gjorde sig megen Flid for at vinde denne Dame, men det hjalp ikke noget, Klara vilde slet ikke vide af ham, endda han var en vakker og vel anseet ung Mand. Samme Klara havde imidlertid en Søster, et overordentlig skævt og pukkelrygget Væsen, som var ligefrem hæsligt; til hende frier saa min Ven en Dag; Gud Fader ved, hvorfor han gjorde det, men det var kanske af Beregning, kanske var han virkelig ogsaa bleven forelsket i hende, skønt hun var saa hæslig. Men hvad gør saa Klara? Jo, her stak det kvindelige paa engang Kloen frem; Klara skriger, Klara holder et Satans Hus: det var mig, han vilde have! det var mig, han vilde have! sagde hun; men mig faar han ikke, jeg vil ikke, ikke for alt i Verden vil jeg, sagde hun. Naa, men mener De saa, at han maatte faa Søsteren, som han altsaa var bleven stærkt forelsket i? Nej, det er netop det snedige ved Tingen, Klara vilde ikke overlade ham til Søsteren heller. He-he-he. Nej, da, naar det egentlig var hende selv, han vilde have havt, saa maatte han ikke faa hendes pukkelryggede Søster engang, skønt hun slet ikke var for god for nogen. Og saaledes fik ikke min Ven nogen af de Damer. ... Dette var en af den stamme Mands mange Historier. Han fortalte saa fornøjeligt, netop fordi han var saa stam. Det var forresten en stor Gaade af en Mand ... Keder jeg Dem?“

„Nej,“ svared Dagny.

„En stor Gaade af en Mand altsaa. Han var saa gærrig og saa tyvagtig tillige, at han godt kunde bemægtige sig Læderremmene i Jærnbanevinduerne og tage dem med sig hjem forat bruge dem til et eller andet. Ja, det var der ingenting ivejen for; han skal udtrykkelig være greben i et sligt Tyveri engang. Men paa den anden Side skøtted han heller ikke det Spor om Penge, naar det Lune stak ham. Engang havde han faaet i Sinde at foranstalte en uhyre Køretur. Han havde ingen Bekendtskaber, han lejed derfor alene for sig selv fire og tyve Vogne, som han satte i Gang en

efter en. De tre og tyve kører aldeles tomme, og i den fire og tyvende – den sidste – der sidder saa han selv, skuende ned paa de Spadserende, stolt som en Gud over det svære Optog, han havde faaet istand ...“

Men Nagel fandt paa at tale om den ene Ting efter den anden uden Held; Dagny hørte knap paa, hvad han sagde. Han blev taus, han tænkte sig om. Var det ikke ogsaa Fan, hvor han kunde snakke dumt og gøre sig til Nar til enhver Tid! Overfalde en ung Dame, til og med sin Hjærtes Dame, med Snak om Frostblæmmer og fire og tyve Vogne! Og han husked pludselig, at han ogsaa engang før havde forløbet sig grundigt med en Flauhed om en Eskimo og en Brevmappe. Ved denne Erindring blev han med ét hed i Kinderne, han gjorde uvilkaarlig et Ryk paa sig og havde nær standset op. Hvorfor Satan tog han sig ikke i Agt! Aa, hvor han maatte skamme sig! Disse Øjeblikke, hvori han vrøvled saa dumt, gjorde ham komisk, ydmyged ham og satte ham Uger og Maaneder tilbage. Hvad maatte hun nemlig tænke om ham!

Han sagde:

„Og hvor længe er det saa til den Basar, Forsvarsbasaren?“

Hun svared smilende:

„Hvorfor gør De Dem saadan Flid forat tale væk? Hvorfor er De nervøs?“

Dette Spørgsmaal kom ham saa uventet, at han et Øjeblik saa forvirret paa hende. Han svared dæmpet og med klappende Hjærte:

„Frøken Kielland, jeg loved sidst jeg var sammen med Dem, at hvis jeg maatte faa Lov til at træffe Dem endnu engang, skulde jeg tale om alt andet, kun ikke om det, der var bleven mig forbudt at tale om. Jeg forsøger at holde mit Løfte. Jeg har holdt det endnu.“

„Ja,“ sagde hun, „man skal holde sine Løfter, man skal ikke bryde sine Løfter.“ Og dette sagde hun ligesom mere til sig selv end til ham.

„Jeg gik ogsaa, allerede før De kom, og bestemte mig til at forsøge; jeg vidste, at jeg skulde møde Dem.“

„Hvordan kunde De vide det?“

„Jeg saa Deres Spor her paa Vejen.“

Hun kasted et Blik paa ham og taug.

Lidt efter sagde hun:
„De gaar med en Klud om Haanden, er De saaret?"
„Ja," svared han, „det er Deres Hund, som har bidt mig."
De standsed begge op og saa paa hinanden. Han knuged Hænderne sammen og fortsatte aldeles forpint:
„Jeg har været her i Skogen hver eneste Nat, jeg har set Deres Vinduer hver Nat, før jeg har gaaet tilsengs. Tilgiv mig, det er dog ingen Brøde! De forbød mig at gøre det, ja, men jeg har gjort det, det er der ingen Raad med; Hunden bed mig ogsaa, den kæmped for Livet da; jeg dræbte den, jeg gav den Gift, fordi den altid gøed, naar jeg kom og skulde sige Godnat til Deres Vinduer."
„Saa, det er Dem, som har dræbt Hunden!" sagde hun.
„Ja," svared han.
Pause. De stod fremdeles stille og saa paa hinanden; hans Bryst gynged voldsomt.
„Og jeg var istand til at gøre meget værre Ting forat faa Dem at se," sagde han videre. „De har ingen Anelse om, hvorledes jeg lider, og hvorledes jeg Nat og Dag er optagen af Dem, nej, det har De ingen Anelse om. Jeg taler med Folk, jeg ler, jeg holder endog lystige Svirelag – inat har jeg ogsaa havt Selskab til Klokken fire; vi knuste tilslut alle Glas, – naa, men mens jeg ogsaa drikker og synger, tænker jeg idelig paa Dem og blir forstyrret af det. Jeg skøtter heller ikke længer om nogen Ting, og jeg ved ikke, hvorledes det skal gaa mig. Hav Medlidenhed med mig alligevel i to Minutter, jeg maa sige Dem noget. Men vær nu ikke angst for det, jeg vil hverken skræmme eller lokke Dem, jeg maa bare tale med Dem, fordi jeg pines til det ..."
„Men vil De slet ikke blive fornuftig?" sagde hun brat. „De loved det dog."
„Ja, det gjorde jeg nok; det ved jeg ikke, men jeg loved kanske at være fornuftig. Men jeg kan saa daarligt, jeg kan virkelig saa daarligt, om jeg forsøger. Og lidt er jeg at undskylde ogsaa, naar De betænker alt. Hvad skal jeg gøre? Ved De, at jeg har været lige ved at trænge ind i Præstegaarden en Dag, at aabne Dørene og gaa ret ind til Dem, selv om der var flere tilstede! Men jeg har ogsaa forsøgt af al Magt at staa imod, det skal De tro, ja, jeg har endog bagtalt Dem og forsøgt at gøre Deres Magt over mig til intet ved at nedsætte Dem i andres Øjne. Jeg har ikke gjort

det af Hævn, nej, De forstaar, at jeg virkelig er nær ved at bukke under, jeg har gjort det forat hæve mig selv, lære mig til at bide Tænderne sammen, for ikke at bøje formeget Ryg for mig selv i min egen Bevidsthed; derfor har jeg gjort det. Men jeg ved ikke, hvorfor slet ingenting nytter nu; det har altid nytted mig før, naar jeg rigtig har villet; men nu gaar det saa vanskeligt. Jeg har ogsaa forsøgt at rejse min Vej, jeg har forsøgt, jeg begyndte at pakke alle mine Sager sammen; men jeg gjorde mig ikke helt færdig, og jeg rejste heller ikke. Hvor kunde jeg rejse! Jeg vilde i det Sted heller rejse efter Dem, hvis De ikke var her. Og om jeg aldrig fandt Dem, vilde jeg alligevel rejse efter Dem og søge idelig og haabe at finde Dem engang tilsidst. Men naar jeg saa, at det alligevel ikke nytted mig noget, saa vilde jeg slaa af og slaa af paa mine Haab, og tilslut vilde jeg takke inderlig, bare for om muligt at faa se et Menneske, som kunde have staaet Dem nær engang, en Veninde, som havde trykket Deres Haand eller faaet et Smil af Dem i de gode Dage. Saaledes vilde jeg gøre det. Kan jeg saa rejse herfra? Nu er det desuden Sommer, hele Skogen her er min Kirke, og Fuglene kender mig, de ser paa mig hver Morgen, naar jeg kommer, de lægger Hovedet paa skakke og ser paa mig, og lidt efter spiller de op. Jeg glemmer heller aldrig, hvorledes Byen flaged for Dem den første Aften, da jeg kom; det gjorde det stærkeste Indtryk paa mig, jeg blev ligefrem betagen af en sælsom Sympati; og jeg gik halvt bedøvet omkring paa Skibet og saa paa Flagene, før jeg steg iland. Ja, det var den Aften! ... Men ogsaa siden har jeg mangen Gang havt det herligt; jeg gaar daglig paa de samme Veje som De, og stundom kan jeg være heldig og se Deres Spor paa Vejen, ligesom nu idag, og da venter jeg paa Dem til De kommer forbi igen, jeg stikker mig ind i Skogen og lægger mig flad bag en Sten og venter paa Dem. Jeg har set Dem to Gange, siden jeg sidst talte med Dem, og engang vented jeg i seks Timer paa Dem før De kom; jeg laa alle disse seks Timer bag Stenen og rejste mig ikke, bare af Frygt for, at De kanske kunde komme og faa Øje paa mig. Gud ved, hvor De var henne saa længe den Dag ..."
„Jeg var hos Andresens," sagde hun pludselig.
„Ja, det var De kanske, jeg saa Dem ogsaa tilslut, da De kom. De var ikke alene; men jeg saa Dem aldeles tydeligt, og jeg hilste sagte paa Dem bag Stenen. Gud ved ogsaa, hvad det var for en

Tanke, som gik gennem Dem med det samme, men De vendte Hovedet og saa paa Stenen et Øjeblik ..."

„Ja, hør nu ... Nej, De rykker til, som om det var Deres Dødsdom, jeg skulde læse op ..."

„Det er det ogsaa, jeg forstaar det godt, Deres Øjne blev iskolde."

„Ja, men dette maa virkelig faa en Ende, Hr. Nagel! Naar De overtænker det hele, saa burde De selv forstaa, at De heller ikke handler rigtigt pent mod den Fraværende. Ikke sandt, naar De sætter Dem i hans Sted ... og ved Siden af, at De gør det saa pinligt for mig. Hvad er det, De vil have mig til? Lad mig sige Dem det engang for alle: jeg bryder ikke mit Løfte, *jeg elsker ham*. Saa, dette maa være tydeligt nok for Dem. Vær saa lidt forsigtig; jeg vil virkelig ikke gaa her med Dem, hvis De ikke kan vise mig lidt Hensyn. Jeg siger Dem det rent ud."

Hun var bevæget, hendes Mund dirred, og hun anstrængte sig stærkt for ikke at briste i Graad. Da Nagel taug, lagde hun endnu til:

„De maa gærne følge mig hjem, helt hjem, hvis De ønsker det og De ikke vil gøre det uhyggeligt for os begge. Hvis De vilde fortælle mig noget, er jeg taknemmelig; jeg holder af at høre Dem tale."

„Ja," sagde han paa engang højt, med aldeles jublende Stemme, „ja, maa jeg blot gaa med! Jeg skal nok ... Aa, hvor De duscher mig, hvor De stiver mig formelig op, naar De er vred paa mig ..."

„Jeg er aldeles ikke vred paa Dem; men De bedrøver mig Gang paa Gang. Det er ikke Deres Vilje, men ..."

Nu talte de en lang Stund om ganske ligegyldige Ting. De gik med smaa Skridt og saa sagte, at de næsten ingen Vej kom.

„Hvor det dufter, hvor det dufter!" sagde han. „Nej, hvor Græs og Blomster vokser nu efter Regnen! Jeg ved ikke, om De interesserer Dem videre for Træer? Det er besynderligt, men jeg føler mig i et hemmelighedsfuldt Slægtskab med hvert Træ i Skogen. Det er, som jeg har tilhørt Skogen engang; naar jeg staar her og ser mig om, farer der ligesom en Erindring gennem mit hele Menneske. Aa, stands et Øjeblik! Hør! Hør, hvor Fuglene synger i vilden Sky nu mod Solen. De er aldeles tossede og gale, de flyver næsten lige ind i vore Ansigter, før de ser sig fore."

Og de gik videre.

„Jeg gaar endnu," sagde hun, „og bærer paa den smukke Forestilling, som De gav mig, om Baaden og det blaa Silkesejl, som var klippet i en Halvmaane. Gud, hvor det er vakkert! Naar Himlen er rigtig fjærn og høj, synes jeg, at jeg selv vugger om deroppe og fisker med en Sølvangel."

Han blev lykkelig over, at hun endnu husked denne Stemning fra St. Hans Aften, hans Øjne blev fugtige, og han svared varmt:

„Ja, det er rigtigt, det vilde ogsaa passe bedst, at det var Dem og ikke mig, som sad i en slig Baad!"

Da de var komne omtrent midt ind i Skogen, var hun uforsigtig nok til at spørge:

„Hvorlænge blir De her?"

Hun angred det straks, hun vilde have taget det tilbage; men hun beroligedes ganske snart, da han smilte og undgik at svare direkte. Hun var ham taknemmelig for hans Takt, han havde sikkert set hendes Forlegenhed.

„Jeg blir jo her, hvor De er," svared han. ... „Jeg blir her saalænge jeg har Penge," sagde han saa. Og han lagde til: „Men det blir ikke saa farligt længe."

Hun saa paa ham, smilte hun ogsaa og spurgte:

„Blir det ikke saa farligt længe? De er jo rig, har jeg hørt?"

Da lagde det gamle hemmelighedsfulde Udtryk sig over hans Ansigt, og han svared:

„Er jeg rig? Hør, der skal gaa en Fabel her i Byen om, at jeg er Pengemand, at jeg blandt andet har en Landejendom til betydelig Værdi, – det er ikke sandt, jeg beder Dem tro det ikke, det er Humbug. Jeg har ingen Landejendom, den er ialfald overmaade liden, og jeg ejer den ikke engang alene, men sammen med min Søster; desuden er den ganske og aldeles opspist af Gæld og alle Slags Hæftelser. Det er Sandheden."

Hun lo vantro.

„Ja, De plejer jo altid at sige Sandheden, naar De taler om Dem selv," sagde hun.

„De tror mig ikke? De tvivler? Lad mig alligevel sige Dem, skønt det er ydmygende for mig, men lad mig alligevel fortælle Dem Sammenhængen: De skal vide, at allerede den første Dag, jeg var her i Byen, gik jeg fem Mile tilfods, gik lige ned til den

nærmeste By tilfods, og sendte mig selv derfra tre Telegrammer om en stor Sum Penge og om en Gaard i Finland. Derpaa lod jeg disse tre Telegrammer ligge aabne paa Bordet i mit Værelse i flere Dage, forat alle og enhver i Hotellet kunde læse Dem. Tror De mig nu? Er det saa ikke Humbug med mine Penge?"

„Forudsat, at De ikke lyver paa Dem selv igen."

„Igen? De tager fejl, Frøken. Ved Gud i den højeste Himmel, jeg lyver ikke! Saa!"

Pause.

„Men hvorfor gjorde De det, hvorfor sendte De Dem selv de Telegrammer?"

„Ja, se, det vilde blive en lidt lang Historie, hvis jeg skulde fremstille det i Sammenhæng ... Naa, forresten gjorde jeg det kort og godt forat blære mig, forat vække Opsigt i Byen. He-he-he, rent ud sagt."

„Nu lyver De!"

„Fan ta' mig, om jeg gør!"

Pause.

„De er et underligt Menneske! Hvad De tænker at opnaa, maa Gud vide. I det ene Øjeblik gaar De her og ... ja, De skyr ikke engang at gøre mig de varmeste Tilstaaelser; men naar jeg saa med nogle faa Ord taler Dem til Fornuft, slaar De straks om og fremstiller Dem selv som den værste Charlatan, en Løgner, en Bedrager. De kunde kanske spare Dem Umagen; det ene gør lige saa lidet Indtryk paa mig som det andet. Jeg er et altfor jævnt Menneske; den megen Genialitet gaar mig over Hovedet."

Hun var paa engang bleven fornærmet.

„Jeg vilde ikke vise nogen særlig Genialitet just nu. Alting er jo tabt alligevel, hvorfor skulde jeg saa anstrænge mig?"

„Men hvorfor fortæller De mig da alt dette uhyggelige om Dem selv, naarsomhelst De har en Anledning?" raabte hun hæftigt.

Og langsomt, fuldstændig behærsket svared han:

„Forat paavirke Dem, Frøken."

Nu standsed de begge to igen og stirred paa hinanden. Han fortsatte:

„Jeg har engang tidligere havt den Fornøjelse at sige Dem et Par Ord om min Metode. De spørger, hvorfor jeg endog plapprer

ud med de af mine Hemmeligheder, som skader mig, og som jeg kunde holde skjult? Jeg svarer: af Politik, af Beregning. Jeg tænker mig nemlig Muligheden af, at min Aabenhjærtighed dog gør lidt Indtryk paa Dem, trods Deres Benægtelse. Jeg kan ialfald tænke mig, at De faar en vis Respekt for denne skødesløse Ligegladhed med at udlevere mig selv. Maaske regner jeg fejl, det er nok muligt, det er der ingen Raad med da. Men selv om jeg regner fejl, er De jo alligevel tabt, og jeg sætter intet mere til. Til dette Punkt kan man komme, det er Desperationen, Hazarden. Jeg hjælper Dem selv til at skaffe Anklager tilveje imod mig og styrker Dem derved efter ringe Evne i Deres Forsæt at vise mig væk, bare væk. Hvorfor gør jeg det? Fordi det byder min ringe Sjæl imod at tale til min egen Fordel og vinde noget ved den Slags Tarvelighed, jeg kunde ikke faa det over mine Læber. Men – kan De sige – jeg søger saaledes at opnaa det samme ved Snedighed og Omveje, hvad andre vil opnaa ved tarvelig Ligefremhed? Ak ... Nej, jeg vil forresten ikke forsvare mig. Kald det Humbug, hvorfor ikke, det er godt, det er træffende; jeg vil selv lægge til, at det er det mest lurvede Falskneri. Godt, det er altsaa Humbug, og jeg forsvarer mig ikke, De har Ret, mit hele Væsen er Humbug. Men nu holder Humbugen i mere eller mindre Grad alle Mennesker fangne, kan saa ikke den ene Sort Humbug være lige saa god som en anden Sort, naar det hele dog er Humbug i sit Inderste? ... Jeg føler, at jeg begynder at komme i Æs, jeg er ikke uvillig til at ride en af mine Kæpheste et Øjeblik ... Nej, det vil jeg ikke forresten; Herregud i Himlen, hvor jeg er træt af det altsammen! Jeg siger: lad gaa, lad bare gaa! Punktum ... Hvem skulde nu tro, at der var noget galt fat i for Eksempel Doktor Stenersens Hus? Jeg siger heller ikke, at der er noget galt fat, derfor spørger jeg ogsaa blot, om det kunde falde noget Menneske ind at tro noget galt om den agtværdige Familje. Der er blot to Personer, Mand og Kone, ingen Børn, ingen alvorlige Sorger, og alligevel er der kanske en tredje Person, Gud alene ved det, men kanske er der, naar alt kommer til alt, endnu en Person, foruden Manden og Konen, et ungt Menneske, en altfor varm Ven af Huset, Fuldmægtig Reinert. Hvad skal man sige? Der er maaske Fejl paa begge Sider. Doktoren kan ovenikøbet selv være vidende om det hele og alligevel ikke kunne gøre noget ved det, i det mindste drak han voldsomt inat og var saa ligeglad med alt,

med Alverden, at han foreslog Menneskehedens totale Udryddelse ved Blaasyre, paa det at Rullan maatte gaa. Stakkels Mand! ... Men han er knapt den eneste, som staar tilknæs i Humbug, selv om jeg fraregner mig – Nagel –, som staar i Humbug til midt paa Livet. Om jeg for Eksempel nævnte Minutten? En kær Sjæl, en Retfærdig, en Martyr! Alt godt er paa hans Side; men jeg har ham i Kikkerten. Jeg siger Dem, jeg har ham i Kikkerten! Det lader til at forbause Dem? Har jeg forskrækket Dem? Det var ikke Meningen. Lad mig ogsaa straks berolige Dem med, at Minutten kan ingen rugge, han er sandelig retfærdig. Og hvorfor slipper jeg ham saa ikke afsyne, hvorfor iagttager jeg ham Klokken to om Natten fra et Hushjørne, naar han kommer hjem fra en uskyldig Spadsertur – Klokken to om Natten? Hvorfor spionerer jeg ham ud forfra og bagfra, naar han bærer sine Sække omkring og hilser paa Folk i Gaderne? For intet, kære Dem, for intet! Han interesserer mig blot, jeg holder af ham, og det glæder mig i dette Øjeblik at kunne stille ham op som det rene Menneske og den Retfærdige midt i al den øvrige Humbug. Derfor er det jo, og De forstaar mig ganske sikkert. He-he-he ... Men forat komme tilbage til mig selv ... Aa, nej, nej, jeg vil slet ikke komme tilbage til mig selv, jeg vil heller alt andet!“

Dette sidse Udraab var saa ægte, saa sørgmodigt, at det bragte hende til at føle Medynk med ham. Hun vidste i dette Øjeblik, at hun havde med en meget forpint og sønderrevet Sjæl at gøre. Da han imidlertid straks sørged for at udslette dette Indtryk hos hende, idet han pludselig lo koldt ret ud i Luften og svor paa endnu engang, at alt var skær Humbug, forlod hendes venlige Følelser hende med ét. Hun sagde skarpt:

„De lod nogle Hentydninger falde om Fru Stenersen, som ikke havde behøvet at være halvt saa drøje forat være lave. Minutten, en stakkels Krøbling, slog De Dem ogsaa til Ridder paa. Det var virkelig saa daarligt gjort, simpelt gjort!“

Hun begyndte igen at gaa, og han fulgte med. Han svared ikke, han gik med bøjet Hoved. Det rykked nogle Gange i hans Skuldre, og hun saa til sin Overraskelse, at et Par store Taarer rulled nedad hans Ansigt. Han vendte sig bort og plystred ad en Smaafugl forat skjule det.

De gik i to Minutter uden at sige noget. Hun var rørt og angred bitterlig sine haarde Ord. Kanske havde han ovenikøbet Ret

i, hvad han sagde; hvad vidste hun? Gud ved, om ikke dette Menneske havde set mere i Uger end hun i Aar.

De gik fremdeles tause. Han var igen fuldkommen rolig og legte ligegyldigt med sit Lommetørklæde. Om nogle Minutter vilde de se Præstegaarden.

Da sagde hun:

„Er Deres Haand meget saar? Maa jeg se!“

Enten det nu var forat gøre ham en Glæde dermed, eller hun for et Øjeblik virkelig gav efter for ham, – hun sagde dette med en inderlig, næsten bevæget Stemme; hun standsed ogsaa op.

Nu løb al hans Lidenskab over. I denne Stund, da hun stod ham saa nær, med Hovedet ludende over hans Haand, saa han følte Duften af hendes Haar og Hals, og ikke et Ord blev talt, steg hans Kærlighed til Galskab, til Vanvid; han trykked hende til sig først med den ene Arm, og derpaa, da hun stred imod, ogsaa med den anden Arm, klemte hende varmt og længe ind til sit Bryst og løfted hende næsten op fra Jorden. Han følte, at hendes Ryg bugned, og at hun gav tabt. Tung og dejlig hviled hun i hans Favn, og hendes Øjne saa halvt slørede op i hans. Han talte til hende, sagde, at hun var herlig, herlig, og at hun til hans Livs Ende vilde blive hans Kærligheds Kærlighed. En Mand var før gaaet i Døden for hende, ja, det vilde ogsaa han gøre, paa det mindste Vink, et Ord. Aa, hvor han elsked hende! Og han vedblev at sige Gang efter Gang, mens han trykked hende ømmere og ømmere ind til sig: „Jeg elsker dig, jeg elsker dig, min Elskede!“

Hun gjorde ingen Modstand mere, hendes Hoved hælded lidt over i hans venstre Arm, og han kyssed hende brændende, med korte Mellemrum, kun afbrudt af de ømmeste Ord. Han mærked tydelig, at hun selv klynged sig til ham, og naar han kyssed hende, lukked hun Øjnene end mere til.

„Mød mig imorgen ved Træet, du husker Træet, Aspetræet; mød mig, jeg elsker dig, du dejlige Dagny! Vil du møde mig? Kom naar du vil, kom Klokken syv.“

Hun svared ikke, men sagde blot:

„Slip mig nu!“

Og langsomt vikled hun sig ud af hans Arme.

Et Øjeblik blev hun staaende og se sig om, hendes Ansigt fik et mere og mere forvirret Udtryk, tilsidst skalv en mærkelig

Trækning om hendes Mund, og hun søgte hen til en Sten i Vejkanten, hvor hun satte sig. Hun græd.

Han bøjed sig over hende og talte sagte. Dette vared et Par Minutter. Pludselig springer hun op, med knyttede Hænder og med Ansigtet hvidt af Vrede, hun presser Hænderne mod Brystet og siger rasende:

„De er et usselt Menneske, aa, Gud, hvor De er ussel! Men det synes De kanske ikke selv. Nej, hvor kunde De, hvor kunde De gøre det!“

Saa begyndte hun atter at græde.

Han forsøgte igen at berolige hende, men uden Nytte; i en halv Time stod de ved den Sten i Vejkanten og kom ikke derfra.

„De vilde endog have mig til at møde Dem igen,“ sagde hun; „men jeg møder Dem ikke, jeg vil ikke se Dem for mine Øjne, De er en Skurk!“

Han bad for sig, kasted sig ned for hende og kyssed hendes Kjole; men hun gentog stadig, at han var en Skurk, og at han havde baaret sig usselt ad. Hvad havde han gjort med hende? Gaa, gaa! Han fik ikke følge hende længer, ikke et Skridt!

Og hun begyndte at gaa hjemad.

Han vilde alligevel følge efter hende; men hun vinked bydende imod ham med Haanden og sagde:

„Kom ikke!“

Han vedblev at staa og se efter hende til hun var kommet ti tyve Skridt bort, saa knytter ogsaa han Hænderne, løber efter hende, trodser hendes Forbud og løber efter hende, og tvinger hende paany til at standse.

„Jeg vil Dem intet ondt,“ sagde han, „og vær dog lidt, lidt medlidende med mig! Som jeg staar her for Dem, er jeg villig til at dræbe mig, blot forat befri Dem for mig; det koster Dem et Ord. Og jeg vilde gentage dette for Dem ogsaa imorgen; hvis jeg traf Dem. Men De kan unde mig den Barmhjærtighed at lade mig vederfares Ret. De forstaar, jeg ligger under for en Magt fra Deres Side, som jeg ikke kan overvinde, og det er dog ikke bare min Skyld, at jeg har truffet Dem paa min Vej. Gud give, De aldrig maatte opleve min Smærte nu!“

Saa vendte han sig om og gik.

De svære Skuldre paa den lille Krop rykked igen hele Tiden, da han gik henefter Vejen; han saa ingen af dem, han mødte,

kendte intet Ansigt, og han sandsed sig først, efterat han havde passeret hele Byen og fandt sig staaende udenfor Hotellets Trappe.

XV

I de følgende to tre Dage var Nagel fraværende fra Byen. Han var rejst en Tur med Dampskibet, og hans Værelse i Hotellet stod aflaaset. Ingen vidste, hvor han opholdt sig; men han var stegen ombord i et nordgaaende Skib og var kanske rejst blot for sin Adspredelses Skyld.

Da han kom tilbage en Morgen tidlig, endnu før Byen var paa Benene, saa han bleg og forvaaget ud; han gik alligevel ikke op i Hotellet, men spadsered først frem og tilbage paa Kajen en god Stund, derpaa slog han ind paa en splinterny Vej udover til Indviken, hvor det just begyndte at ryge fra Dampmøllens Skorsten.

Han var ikke længe borte og drev aabenbart blot forat slaa et Par Timer ihjæl. Da Trafiken begyndte paa Torvet, var han der; han stod ved Posthusets Hjørne og iagttog med Opmærksomhed hver kommende og gaaende, og da han saa Martha Gudes grønne Skørt, traadte han frem og hilste.

Undskyld, hun havde kanske glemt ham? Hans Navn var Nagel, det var ham, som havde budt paa Stolen, den gamle Stol. Kanske havde hun allerede solgt den?

Nej, hun havde ikke solgt den.

Godt; Og der havde vel ikke været nogen anden hos hende og skruet Prisen op? Ingen Liebhavere?

Jo. Men …

Hvad? Virkelig? Der havde været andre? Hvad siger De, en Dame? Ja, disse fordærvelige Kvindfolk, de skulde nu stikke sin Snude ind allevegne! Hun havde altsaa faaet Nys om denne Raritet af en Stol, og straks skulde hun slaa den under sig. Jo, det var Fruentimmernes sædvanlige Fremgangsmaade. Men hvad bød hun saa, hvor højt gik hun? Jeg siger Dem, jeg slipper ikke Stolen for nogen Pris, Fan søkke mig, om jeg gør!“

Martha blev forfjamset over hans Voldsomhed og skyndte sig at svare:

„Nej, nej, De skal ogsaa faa den, med Fornøjelse.“

„Maa jeg saa faa Lov til at komme til Dem iaften ved Ottetiden og afgøre Sagen?“

Ja, det kunde han kanske. Men maatte hun ikke heller sende ham Stolen til Hotellet? Saa var det afgjort ...

Aldeles ikke, slet ikke, det tillod han ikke paa nogen Maade. En saadan Ting skulde behandles varsomt og af vante Hænder; han taalte rent ud sagt ikke, at en Fremmed saa paa den engang. Klokken otte skulde han være der. Hør, det faldt ham ind: ingen Støveklud paa den, ingen Vask, for Guds Skyld! Ikke en Draabe Vand! ...

Nagel gik straks op i Hotellet, hvor han lagde sig fuldt paaklædt paa sin Seng og sov i et Træk tungt og roligt til henad Aften.

Saasnart han havde spist tilaftens, begav han sig ned til Kajen, til Martha Gudes lille Hus. Klokken var otte; han banked paa og gik ind.

Stuen var nylig vasket, Gulvet var rent og Vinduerne pudsede; hun selv havde endog taget et Perlebaand om Halsen. Det var klart, at han var ventet.

Han hilste, satte sig og begyndte straks Forhandlingerne. Hun gav sig ingenlunde over nu heller, tvertimod, hun var paastaaeligere end nogensinde og vilde stadig give ham Stolen for intet. Endelig slog han sig rasende, trued med at kaste hende *fem* Hundrede Kroner i Ansigtet og løbe sin Vej med Stolen. Ja, det havde hun fortjent! Han havde aldrig truffet Magen til Ufornuft i sine Dage, og han spurgte med Slag i Bordet, om hun var splittergal.

„Ved De hvad,“ sagde han og saa skarpt paa hende, „Deres Modstand begynder virkelig at gøre mig mistænksom. Sig mig oprigtigt: Stolen er dog vel ærligt bekommet? Ja, for jeg skal sige Dem, jeg har med alle Sorter Folk at gøre, og man kan aldrig være forsigtig nok. Er Stolen kommet i Deres Besiddelse ved noget Slags Fusk eller Tvetydighed, saa tør jeg ikke befatte mig med den. Jeg beder Dem forresten tilgive mig, hvis jeg misforstaar Deres Vægring.“

Og han besvor hende kraftigt at sige ham Sandheden.

Forvirret ved denne Mistanke, halvt bange og halvt saaret retfærdiggjorde hun sig straks: Stolen var hjemført af hendes Bedstefader og havde siden været i Familjens Eje i et Hundrede Aar; han skulde ikke tro, at hun skjulte noget desangaaende. Hun begyndte at faa Taarer i Øjnene.

Godt, saa vilde han virkelig have en Ende paa dette Vrøvl, og dermed Punktum! Han tog efter Lommebogen.

Hun gjorde et Skridt frem som forat hindre ham endnu engang; men han lagde, uden at lade sig forstyrre, de to røde Sedler paa Bordet og slog Lommebogen igen.

„Værsaagod!“ sagde han.

„Giv mig ialfald bare femti Kroner!“ bad hun. Og hun var i denne Stund saa raadløs, at hun strøg ham to Gange over Haaret, da hun bad ham herom, bare forat faa ham til at give efter. Hun vidste næppe selv, hvad hun gjorde; men hun strøg ham over Haaret og bad ham atter om at slippe blot med femti Kroner. Det tossede Menneske var endnu vaad i Øjnene.

Han rejste Hovedet og saa paa hende. Dette hvidhaarede Fattiglem, Pige i firti Aar, med et sort, glødende Blik endnu og alligevel med et Væsen, der minded om en Nonne, denne sære og fremmedartede Skønhed virked paa ham og fik ham for et Øjeblik til at vakle. Han tog hendes Haand, klapped den og sagde: „Gud, hvor De er rar, kære!“ Men i det samme rejste han sig hurtigt op fra sit Sæde og slap hendes Haand.

„Saa haaber jeg, De ikke har noget imod, at jeg tager Stolen med mig nu med det samme,“ sagde han.

Og han tog Stolen til sig.

Hun var aabenbart ikke længer bange for ham; da hun saa, at hans Hænder blev smudsige ved Berøringen af det gamle Møbel, greb hun straks i Lommen og rakte ham sit Lommetørklæde at tørre sig med.

Pengene laa endnu paa Bordet.

„Apropos,“ sagde han, „tillad mig at spørge Dem om det ikke er bedst, at De beholder Historien om denne Handel saa meget som muligt for Dem selv? Det er dog ikke værd, at hele Byen har Rede paa den; vel?“

„Nej,“ sagde hun tankefuld.

„I Deres Sted vilde jeg gæmme Pengene straks. Eller jeg vilde egentlig først hænge noget foran Vinduet. Tag det Skørt der?“

„Det blir vel saa mørkt?“ sagde hun. Men hun tog alligevel Skørtet og hængte det op, og han hjalp hende hermed.

„Dette burde vi forresten helst have gjort straks," sagde han saa; „det kunde blive galt, om Folk saa mig herinde."

Til dette svared hun intet; hun tog Pengene paa Bordet, rakte ham sin Haand og bevæged Læberne, men fik ikke et Ord frem.

Mens han endnu staar der og holder hendes Haand, siger han med en Gang:

„Hør, maa jeg spørge Dem: det er kanske noksaa haardt for Dem at slaa Dem igennem, jeg mener uden Hjælp, uden Understøttelse ... ja, De har kanske lidt Understøttelse?"

„Ja."

„Ja, kære tilgiv mig, at jeg spørger! Det faldt mig ind, at hvis man kommer under Vejr med, at De har nogle Penge, saa faar De ikke alene ingen Understøttelse mere, men Deres Penge blir endog beslaglagte, simpelthen beslaglagte. Det gælder derfor at holde vor Handel hemmelig for enhver; forstaar De nu dette? Jeg vil bare raade Dem som praktisk Mand. De siger ikke til en levende Sjæl, at vi har havt dette Mellemværende ... Det gaar forresten op for mig, at jeg bør give Dem mindre Sedler, saa De slipper at veksle."

Alting tænker han over, hver Tilfældighed. Han sætter sig igen og tæller de smaa Sedler op. Han tæller ikke nøje, han giver hende alle de Smaasedler, han har, tager paa Slump og ruller Bunken sammen.

„Saa, gæm dem nu!" siger han.

Og hun vender sig bort, hægter Livstykket op og gæmmer Pengene paa sit Bryst.

Men da hun er færdig med dette, rejser han sig endnu ikke, han blir siddende og siger ligesom tilfældigt:

„Hvad det var, jeg vilde have sagt, – De kender kanske Minutten?"

Og han lagde Mærke til, at hendes Ansigt begyndte at blusse.

„Jeg har truffet ham nogle Gange," fortsætter Nagel, „jeg holder meget af ham, han er vist saa tro som Guld. For Øjeblikket har han i Kommission fra mig at skaffe mig en Violin, og det gør han nok, tror De ikke? Naa, De kender ham kanske ikke?"

„Jo."

„Aa, jo, det er jo sandt, han fortalte mig, at han havde købt nogle Blomster hos Dem til en Begravelse, til Karlsens Begravelse. Sig mig, De kender ham kanske noksaa godt? Hvad er Deres Mening om ham? De tror dog vel ialfald, at han kan udføre den Kommission tilfredsstillende? Naar man har med saa mange Mennesker at gøre, maa man undertiden spørge sig for. Jeg har engang tabt en Sum Penge netop ved, at jeg stoled blindt paa en Mand, uden at forhøre mig om ham; det var i Hamburg."

Og Nagel fortæller af en eller anden Grund Historien om den Mand, som han havde tabt Penge paa. Martha staar fremdeles foran ham og støtter sig ind til Bordet; hun er urolig, hun siger tilsidst ganske hæftigt:

„Nej, nej, tal ikke om ham!"

„Hvem skal jeg ikke tale om?"

„Om Johannes, om Minutten."

„Hedder Minutten Johannes?"

„Ja, Johannes."

„Hedder han virkelig Johannes?"

„Ja."

Nagel tier. Denne simple Oplysning, at Minutten hedder Johannes, giver hans Tanke et ligefremt Stød, forandrer endog for et Øjeblik Udtrykket i hans Ansigt. En Stund sidder han ganske maalløs, saa spørger han:

„Og hvorfor kalder De ham Johannes? Ikke Grøgaard, ikke Minutten."

Hun svarer forlegent og slaar Øjnene ned:

„Vi har kendt hinanden fra Børn ..."

Pause.

Nu siger Nagel halvt spøgende og med den højeste Grad af Ligegyldighed:

„Ved De, hvad jeg har faaet Indtryk af? At Minutten egentlig maa være stærkt forelsket i Dem. Jo, det har virkelig slaaet mig, det er sandt. Og det forbauser mig ikke meget, skønt jeg maa tilstaa, at Minutten er noget dristig da. Ikke sandt, han er for det første ikke nogen Yngling mere, dernæst er han jo ogsaa noget vanfør. Men Herregud, Kvinderne er ofte saa underlige; stikker det dem, gaar de gærne hen og kaster sig totalt væk af fri Vilje, ja, med Glæde, med Henrykkelse. He-he-he, saaledes er Kvinderne. I 1886 saa jeg det Særsyn, at en ung Dame af mit Bekendtskab simpelthen gifted sig med sin Faders Visergut. Jeg skal aldrig glemme det. Han var Volontør i Forretningen, et Barn, seksten sytten Aar, uden Spor af Skæg; men smuk var han, ja, aldeles

dejlig, det maa jeg tilstaa. Men dette færske Barn kasted hun sig over med en rasende Kærlighed og trak afsted med ham til Udlandet. Et halvt Aars Tid efter kom hun tilbage, og nu var Kærligheden borte. Ja, er det ikke sørgeligt; men Kærligheden var borte! Nej, saa keded hun Livet af sig i nogle Maaneder, gift var hun og forsaavidt ude af Sagaen; hvad skulde hun gøre? Saa slaar hun i Bordet og knipser til Alverden, hun blir rigtig vidtløftig, begynder saa at sige, at gaa i Svang blandt Studenter og Handelsbetjente og ender med at hedde *La Glu*. Det var til at ynkes over! Men endnu engang forbauser hun Menneskene: da hun havde moret sig et Par Aar paa denne fortræffelige Maade, begynder hun pludselig en Dag at skrive Noveller, hun blir Forfatterinde, og man sagde, hun havde stort Talent. Hun var utrolig lærenem, disse to Aar blandt Studenter og Handelsbetjente havde modnet hende i en overordentlig Grad og lært hende Knebet med at skrive; fra den Dag af skrev hun saa de mest udmærkede Ting. Ja, det var et Pokkers Fruentimmer! ... Naa, men saaledes er I Kvinder. Ja, De ler, men De tør ikke benægte det, ikke ligefrem; en Visergut paa sytten Aar kan gladelig gøre dem tossede. Jeg er saa sikker paa, at Minutten behøver ikke at gaa alene gennem Verden han heller, hvis han umager sig lidt, lægger sig lidt i Sælen. Han har nemlig noget ved sig, som endog kan slaa et Mandfolk, ja, slaa mig: hans Hjærte er saa udfordrende rent, og der findes ikke Svig i hans Mund. Ikke sandt, De kender ham ud og ind og ved, at det er saa? Men hvad skal man derimod sige om hans Onkel, Kulhandleren? En gammel Lurbroder, har jeg tænkt mig, en usympatisk Person. Jeg har det Indtryk, at det egentlig er Minutten, som holder hele den Forretning ivejret. Men da spørger jeg: hvorfor skulde han saa ikke ogsaa kunne holde en egen Forretning ivejret? Kortsagt: Minutten er istand til hvad Dag det skal være at forsørge en Familje ... De ryster paa Hovedet?"

„Nej, jeg rysted ikke paa Hovedet."

„Naa, saaledes, De blir utaalmodig og ked af dette Snak om en uvedkommende Mand, og det har De ogsaa god Grund til ... Hør, med det samme, jeg husker det, – ja, De skal ikke blive vred for det, jeg vil virkelig bare hjælpe Dem paa bedste Maade –: De bør stænge Deres Dør rigtig godt om Nætterne! De ser saa angst paa mig; kære Dem, vær ikke bange og fat heller ingen Mistanke til

mig. Jeg vilde ene og alene sige Dem, at især nu, naar De har Penge at passe paa, bør De ikke tro nogen altfor godt. Jeg har ikke just hørt, at det skal være utrygt i Byen; men man kan ikke være nok forsigtig. Ved Totiden ved De er det temmelig mørkt her omkring, og netop ved Totiden har jeg hørt mistænkelig Støj endog udenfor mine Vinduer. Ja, ja, De blir vel ikke vred, fordi jeg har givet Dem dette Raad? ... Farvel da! Jeg glæder mig over, at jeg har faaet fravristet Dem Stolen tilsidst. Farvel, kære!"

Dermed trykked han hendes Haand. I Døren vendte han sig endnu engang om og sagde:

„Hør, De maa helst sige, at jeg har givet Dem et Par Kroner for Stolen. Men ikke mer, ikke en Skilling mer, for saa blir det beslaglagt, husk paa det. Ikke sandt, det kan jeg lide paa?"

„Ja," svared hun.

Han gik og tog Stolen med sig. Han straaled over hele Ansigtet, fniste og lo højt, som om han havde udført en fiffig Skøjerstreg. „Gud bevare mig, hvor hun nu sidder og er glad!" sagde han oprømt. „He-he, hun faar næppe sove inat for bare Rigdom!" ...

Da han kom hjem, sad Minutten og vented paa ham.

Minutten kom fra Prøve og havde en Pakke Plakater under Armen. Jo, Tableauerne tegned til at blive i høj Grad vellykkede; de skulde forestille Scener fra Historien og fremstilles i forskelligfarvet Lys; han selv havde en Statistrolle.

Og hvornaar skulde Basaren begynde?

Den skulde aabnes Torsdag, det var den 9de Juli, Dronningens Fødselsdag. Men allerede iaften skulde Minutten hænge Plakater op paa alle mulige Steder; man havde endog faaet Lov til at klæbe en op paa Kirkegaardsporten ... Forresten var han kommet forat give Besked angaaende den Violin. Det havde ikke været ham muligt at faa fat paa nogen; den eneste brugbare Violin i Byen var ikke tilsalgs, den tilhørte Organisten, som skulde bruge den paa Basaren; han havde et Par Numre at spille.

Naa, saa var der ingenting at gøre ved det.

Minutten belaver sig paa at gaa. Idet han allerede staar med Huen i Haanden, siger Nagel:

„Men skal vi ikke tage os et stille Bæger? Jeg skal sige Dem, jeg er lidt glad iaften, der er hændt mig noget lykkeligt. Ved De,

jeg er endelig med megen Anstrængelse kommet i Besiddelse af et Stykke Møbel, som ingen Samler i Landet har Magen til, det er jeg sikker paa; det er denne Stol hér. Se paa den! Forstaar De Dem paa en Perle, en aldeles enestaaende Hollænder? Jeg sælger den ikke for en Formue, ved Gud, om jeg gør! Og i den Anledning vilde jeg saa gærne drikke et Glas med Dem, hvis De ikke har noget imod det. Maa jeg ringe? Ikke? Men de Plakater kan De jo slaa op imorgen ... Nej, jeg kan slet ikke glemme mit store Held idag! De ved kanske ikke, at jeg er Samler, efter fattig Lejlighed, og at jeg opholder mig her ogsaa forat snuse op Sjældenheder? Jeg har maaske heller ikke fortalt Dem om mine Kobjælder? Nej, men Herregud, saa har De jo ikke noget Begreb om, hvad jeg er for en Mand. Naturligvis er jeg Agronom, men jeg har jo ogsaa mine Interesser ved Siden af. Jo, jeg har til Dato to Hundrede og syv og seksti Kobjælder; det er ti Aar, siden jeg begyndte at bringe dem sammen, og nu har jeg Gudskelov en Samling af høj Rang. Og denne Stol hér, ved De, hvorledes jeg fik Kloen i den? Tilfældighed, Svineheld! Jeg gaar paa Gaden en Dag, jeg passerer et lidet Hus nede ved Kajen, og af gammel Vane kigger jeg lidt paa Sned ind igennem Vinduet, idet jeg gaar forbi. Saa holder jeg med engang inde, jeg faar Øje paa Stolen og ser straks, hvad den er værd. Jeg banker paa og træder ind i Huset, en aldrende, hvidhaaret Dame tager imod mig ... ja, hvad var det nu hun hedte? Naa det kan nu ogsaa være det samme, De kender hende kanske ikke alligevel; Frøken Gude var det vist, Martha Gude eller sligt noget ... Vel, hun vægrer sig ved at blive af med Stolen, men saa længe lirker jeg jo, at jeg faar et bestemt Løfte paa den, og idag henter jeg den saa til mig. Men det bedste af alt er, at jeg har faaet den for intet, hun gav mig den gratis; ja, jeg slængte jo et Par Kroner paa Bordet, forat hun ikke skulde have noget at angre; men Stolen er værd Hundreder. Dette beder jeg Dem om at beholde for Dem selv; man vil jo nødig faa et daarligt Ord paa sig. Jeg har heller intet at bebrejde mig; den Frøken forstod sig ikke paa Handelen, og jeg, som var Fagmand og Køber, havde ingen Forpligtelse paa mig til at se pa hendes Fordel. Ikke sandt, man skal dog ikke være dum, man skal passe sit Snit, det er Kampen for Tilværelsen ... Men kan De saa afslaa at drikke et Glas Vin, naar De hører, hvordan det hænger sammen?"

Minutten holdt paa, at han maatte afsted.

„Det er kedeligt," fortsætter Nagel. „Jeg havde glædet mig til at faa en Passiar med Dem; De er det eneste Mandfolk paa Stedet, som min Interesse vækkes for, saasnart jeg ser Dem, den eneste, som jeg saa at sige bryder mig om at holde et lidet Øje med. He-he, holde Øje med, altsaa. De hedder jo ovenikøbet Johannes? Min kære Ven, det har jeg vidst længe, uden at nogen har fortalt mig det før iaften ... Ja, lad mig nu bare ikke skræmme Dem igen. Det er dog en skammelig Ulykke ved mig, at jeg altid gør Folk bange for mig. Jo, nægt det ikke, De stirred virkelig lidt forfærdet paa mig et Øjeblik, uden at jeg just vil sige, at der ogsaa gik et Ryk gennem Dem ..."

Nu var Minutten kommet til Døren; han syntes at ville gøre kort Proces og forlade Huset straks; Samtalen blev ogsaa mere og mere uhyggelig.

„Er det den 6te Juli idag?" spørger Nagel pludselig.

„Ja," svarer Minutten, „det er den 6te Juli." Dermed lægger han Haanden paa Dørvrideren.

Nagel gaar langsomt hen til ham, gaar ham tæt ind paa Livet, stirrer ham ind i Ansigtet og lægger samtidig sine Hænder bag paa Ryggen. Mens han staar i denne Stilling, siger han med hviskende Stemme:

„Og hvor var De henne den 6te Juni?"

Minutten svarer ikke, ikke et Ord. Slagen af Rædsel for disse stirrende Øjne og den hemmelighedsfulde Hvisken; ude af Stand til at forstaa dette lille desperate Spørgsmaal om en Dag, en Dato for en Maaned siden, river han hastigt Døren op og tumler ud paa Gangen. Her svirrer han rundt et Øjeblik og finder ikke Trappen, og imens staar Nagel i Døren og raaber til ham:

„Nej, nej, dette er galt; jeg beder Dem glemme det! Jeg skal forklare Dem det en anden Gang, en anden Gang ..."

Men Minutten hørte ingenting, han var allerede nede i Gangen, før Nagel havde talt ud, og derfra sprang han – uden at se tilhøjre eller venstre – ud paa Gaden, nedad Torvet, hen til den store Vandpost, hvor han slog ind i den første den bedste Sidegade og forsvandt.

En Times Tid senere – Klokken var ti – tændte Nagel en Cigar og gik ud. Byen var endnu ikke gaaet til Hvile; paa Vejen henimod Præstegaarden saaes en Mængde Spadserende, der bevæged

sig frem og tilbage i sagte Gang, og rundt omkring i Gaderne genlød endnu Latter og Raab fra legende Smaabørn. Koner og Mænd sad ude paa Trapperne og talte sagte med hinanden i den milde Aften; nu og da raabte de over Gaden til Naboer og fik et venligt Svar tilbage.

Nagel gik nedover mod Bryggerne. Han saa Minutten gaa og klæbe Plakater op paa Posthuset, paa Banken, paa Skolen og paa Fængslet. Hvor han gjorde det nøjagtigt og samvittighedsfuldt! Hvor han lagde god Vilje til og skøtted ikke om Tiden, skønt han kunde trænge til at gaa til Ro! Nagel gik ham tæt forbi og hilste, men standsed ikke.

Da han var kommet næsten ned til Bryggerne, blev han tiltalt af en Stemme bag sig; Martha Gude standser ham og siger ganske forpustet:

„Undskyld! De har givet mig formange Penge."

„Godaften!" svarer han. „Tager ogsaa De Dem en Spadsertur?"

„Nej, jeg har været oppe i Byen, udenfor Hotellet, jeg har ventet paa Dem. Ja, De har givet mig formange Penge."

„Hør, skal vi nu begynde denne Komedie igen?"

„Men De har talt fejl!" raaber hun bestyrtet; „der var mer end to Hundrede."

„Naa, saaledes! Jasaa, der var virkelig nogle Kroner formeget, et Par Kroner mer end to Hundrede? Godt, det kan De jo give mig tilbage da."

Hun begynder at knappe sit Livstykke op, men holder med engang inde, ser sig omkring og ved ikke, hvad hun skal gøre. Saa bad hun igen om Undskyldning: der var saa mange Folk, hun kunde kanske ikke tage Pengene op her paa Gaden, hun havde dem saa vel forvaret ...

„Nej," skyndte han sig at svare, „jeg kan jo hente dem, lad mig bare hente dem."

Og de gik sammen hjem. De mødte flere Mennesker, som saa paa dem med nysgærrige Øjne.

Da de var komne ind i hendes Stue, satte Nagel sig ved Vinduet, hvor han før havde siddet, og hvor Skørtet fremdeles hang som Gardin. Mens Martha pusled med at finde Pengene frem, sagde han intet; først da hun var færdig og rakte ham disse Par Smaasedler, nogle slidte og afblegede Tikroner, som endnu var varme af hendes Bryst, og som hendes Ærlighed havde forbudt

hende at have hos sig endog blot Natten over, talte han til hende og bad hende om at beholde Pengene.

Men nu syntes hun atter, ligesom engang tidligere, at faa Mistanke til hans Hensigt; hun saa usikkert paa ham og sagde:

„Nej ... jeg forstaar Dem ikke ..."

Han rejste sig brat.

„Men jeg forstaar udmærket godt Dem," svared han, „derfor rejser jeg mig og gaar til Døren. Er De saa beroliget?"

„Ja ... Nej, De maa ikke staa ved Døren." Og hun strakte virkelig begge Arme lidt ud, som forat faa ham tilbage. Den besynderlige Pige var altfor bange forat gøre nogen imod.

„Jeg har en Bøn til Dem," sagde Nagel saa, men han satte sig stadig ikke; „De kunde gøre mig en stor Glæde, hvis De vilde, ja, og jeg skulde nok huske Dem det paa en eller anden Maade: jeg vilde bede Dem om at møde op paa Basaren Torsdag Aften. Vil De gøre mig den Fornøjelse? Det vil adsprede Dem, der er mange Mennesker, meget Lys, Musik, Tableauer; aa, gør det, De vil ikke angre paa det! De ler; hvorfor ler De? Gud, hvilke hvide Tænder De har, Menneske!"

„Jeg kan jo ikke gaa nogen Steder," svared hun; „nej, hvor kunde De tro, at jeg kan gaa did? Og hvorfor skulde jeg gøre det, hvorfor vil De have mig til det?"

Han forklared hende det hele aabent og ærligt: det var et Indfald af ham, han havde længe tænkt paa det, allerede for et Par Uger siden var Tanken opstaaet hos ham, men han havde glemt den igen lige til nu. Hun skulde blot møde op, hun skulde være med der, han vilde se hende der; om hun ønsked det saa, skulde han slet ikke tale til hende engang, saa hun skulde ingen Plage have af ham, det var ikke Meningen. Det vilde blot glæde ham at finde hende engang sammen med andre, at høre hende le, se hende være rigtig ung. Kære, hun maatte absolut gaa!

Han saa paa hende. Hvor hendes Haar var afstikkende hvidt og hendes Øjne mørke! Hun pilled med den ene Haand paa Knapperne i sit Kjoleliv, og denne Haand, en svag, langfingret Haand, var lidt graa i Farven, den var kanske heller ikke rigtig ren, men gjorde et mærkelig kydsk Indtryk. Opad Haandleddene løb to blaa Aarer.

Ja, sagde hun, det kunde kanske blive morsomt; men hun havde ikke engang Klæder, ikke engang en Kjole til en saadan Aften ...

Han afbrød hende: der var endnu tre Arbejdsdage at løbe paa; man kunde skaffe sig hvad det skulde være inden Torsdag. Jo, der var Tid nok! Skulde det saa være en Aftale?

Og lidt efter lidt gav hun efter.

Ja, for man maatte ikke begrave sig helt, sagde han; det havde man bare Tab af. Og desuden, med hendes Øjne, hendes Tænder, nej, det var Synd! Og de Smaasedler dér paa Bordet skulde gaa til Kjole, jo, jo, ikke noget Snak! Saa meget mere som det var hans Paafund og det havde kostet hende Overvindelse at føje ham.

Han sagde Godnat som sædvanlig, kort og godt, uden at give hende blot den svageste Grund til Uro. Men da hun fulgte ham ud i Gangen, var det hende selv, som endnu engang rakte ham Haanden og takked ham, fordi han havde indbudt hende til denne Basar. Det havde ikke hændt hende paa mange, mange Aar, det var bleven saa uvant for hende; ja, hun skulde nok opføre sig pent ...

Det store Barn, hun loved endog at opføre sig pent!

XVI

Torsdagen kom, det regned lidt, men Basaren blev alligevel aabnet om Aftenen under fuld Musik og den største Tilstrømning af Mennesker. Hele Byen var mødt frem, endog fra Landet kom Folk rejsende ind forat deltage i denne sjældne Fornøjelse.

Da Johan Nagel ved Nitiden traadte ind i Festsalen, var Huset fuldt. Han fandt sig en Plads længst nede ved Døren, hvor han stod i nogle Minutter og hørte paa en Tale. Han var bleg og gik som altid i sin gule Klædning; men Bindet paa Haanden havde han taget af; de to Saar var næsten lægte.

Han saa Doktor Stenersen og Frue oppe ved Tribunen; lidt tilhøjre fra dem stod ogsaa Minutten sammen med de øvrige Agerende i Tableauerne, kun Dagny var der ikke.

Varmen af Lysene og alle disse sammenpakkede Mennesker drev ham snart ud af Salen; i Døren traf han Fuldmægtig Reinert, hvem han hilste paa, men fik knapt et lidet Nik til Svar. Han blev staaende ude paa Gangen.

Nu opdager han noget, som endnu en lang Stund bagefter sysselsatte hans Tanker og gjorde ham nysgærrig: tilvenstre for ham

staar Døren aaben til et Sideværelse, hvor Publikum har hængt sit Overtøj af, og i Lyset fra Lampen derinde ser han tydelig Dagny Kielland, der staar og fingrer ved hans Frakke, som han har hængt hen paa en Knag. Han tog ikke fejl, der var ingen anden i Byen, som havde en saadan gul Vaarfrakke; det var virkelig hans, han husked desuden nøjagtig, hvor han havde hængt den. Hun gjorde ingen anden Ting, hun syntes at søge efter noget og benytted samtidig Lejligheden til Gang paa Gang at føle med Haanden henover hans Frakke. Han vendte sig øjeblikkelig om for ikke at overraske hende.

Denne lille Hændelse bragte ham straks i Uro. Hvad søgte hun efter, og hvad havde hun at bestille med hans Frakke? Han tænkte over dette hele Tiden og kunde ikke glemme det. Gud ved, kanske havde hun villet undersøge, om han havde Skydevaaben i Lommerne; hun troed ham maaske gal nok til hvad det skulde være. Men sæt, at hun havde stukket et Brev til ham? Han bragte det virkelig ogsaa til at tænke sig denne glade Umulighed. Nej, nej, hun havde nok blot ledt efter sin Kaabe, det var en Tilfældighed det hele; hvor kunde han nære saa haabløse Indbildninger! ... Lidt senere, da han saa Dagny bane sig Vej ind gennem Salen, gik han imidlertid straks ud og ransaged sine Frakkelommer med bankende Hjærte. Der var intet Brev, ingenting, blot hans egne Handsker og et Lommetørklæde.

Det braged med Klap inde i Salen, Byfogdens Aabningstale var tilende. Og nu strømmed Publikum ud paa Gangene, ind i Sideværelserne, hen til alle mulige svale Steder, hvor man slog sig ned rundt alle Vægge og nød Forfriskninger. Klædt som Opvartningspiger, med hvide Forklæder og Serviet paa Armen, fôr flere af Byens unge Damer om med Bræt og Glas i begge Hænder.

Nagel søgte efter Dagny; hun var ingen Steder at se. Han hilste paa Frøken Andresen, der ogsaa havde hvidt Forklæde; han bad om Vin, og hun bragte ham Champagne.

Han saa studsende paa hende.

„De drikker jo ikke andet," sagde hun smilende.

Denne lidt ondskabsfulde Opmærksomhed gjorde ham alligevel livligere end han havde været; han bad hende drikke et Glas med, og hun satte sig virkelig med ét, skønt hun havde dygtig travlt. Han takked hende for hendes Elskværdighed, komplimentered hende for hendes Dragt, blev henrykt over en gammel Sylje, hun

bar i sin Halslinning. Hun tog sig godt ud; det lange, aristokratiske Ansigt med den store Næse var overmaade fint, næsten sygeligt fint, og det veksled ikke, gjorde ingen nervøse Miner. Hun talte med behersket Ro, man havde en Følelse af Tryghed i hendes Selskab, det var Damen, Kvinden.

Da hun rejste sig, sagde han:

„Der skal være et Menneske her iaften, som jeg saa gærne vilde vise en liden Opmærksomhed, det er Frøken Gude, Martha Gude, jeg ved ikke, om De kender hende? Jeg hørte, hun var gaaet ind her. Jeg kan ikke sige, hvor gærne jeg vilde glæde hende lidt paa en eller anden Maade; hun er saa ensom, Minutten har fortalt mig noget om hende. Tror De ikke, Frøken, at jeg kan bede hende om at komme herind til os? Ja, forudsat, at De ikke selv har noget imod at have hende her?“

„Nej, langt, langt ifra!“ svarer Frøken Andresen; „og jeg skal med Fornøjelse faa fat paa hende nu med det samme, jeg ved, hvor hun sidder henne.“

„Men kommer De ogsaa selv tilbage?“

„Ja, Tak!“

Medens Nagel nu sidder og venter, kommer Fuldmægtig Reinert, Adjunkten og Dagny ind. Nagel rejser sig og hilser. Dagny var bleg hun ogsaa, trods Varmen; hun havde en gulagtig Kjole med korte Ærmer paa og om Halsen en altfor svær Guldkæde. Denne Guldkæde var yderst uklædelig: Dagny blev staaende ved Døren et Øjeblik; hun holdt den ene Haand paa Ryggen og fingred ved sin Flætte.

Nagel gik hen til hende. Han bad hende med faa, lidenskabelige Ord om ogsaa at tilgive ham Fredagens store Forgaaelser; det skulde blive de sidste, de aller allersidste; hun skulde aldrig faa Grund til at tilgive ham noget mere. Han talte lavt, sagde de Ord, som skulde siges, og standsed.

Hun hørte paa ham, saa endog paa ham, og da han var færdig, sagde hun:

„Jeg ved næsten ikke længer, hvad De taler om, jeg har glemt det, jeg *vil* glemme det.“

Dermed gik hun. Hun havde set meget ligegyldigt paa ham.

Folk summed allevegne, man hørte Klirren af Kopper og Glas, Lyden af Korke, der blev trukne op, Latter, Raab, og inde fra Salen Byens Hornmusikbande, der blæste saa overmaade daarligt ...

Da Frøken Andresen og Martha kom ind, fulgte ogsaa Minutten med; de satte sig alle ved Nagels Bord, hvor de blev siddende et Kvarter. Frøken Andresen bragte nu og da et Bræt rundt til Folk, der raabte paa Kaffe; tilsidst blev hun helt borte, hun fik formeget at bestille.

Nu fulgte de forskellige Numre paa Programmet: en Kvartet sang, Student Øjen deklamered med stærk Røst et Digt af sig selv, to Damer spilled Piano, og Organisten gav sin første Violinsolo. Stadig sad Dagny der med de to Herrer. Endelig kom der Bud efter Minutten, han maatte løbe Ærinder, der maatte skaffes flere Glas, flere Kopper, mere Smørogbrød, alt var for knapt beregnet til denne Menneskemasse.

Da Nagel blev alene med Martha, rejste ogsaa hun sig og vilde gaa. Hun kunde ikke blive siddende der alene, hun havde allerede set Fuldmægtigen gøre sine Bemærkninger, og at Frøken Kielland havde leet deraf; nej, det var bedst, at hun gik.

Men Nagel overtalte hende til ialfald at drikke et lidet Glas til. Martha var klædt i Sort; den nye Kjole sad smukt, men klædte hende ikke, den gjorde denne sært udseende Pige ældre og stak formeget af mod hendes hvide Haar. Kun Øjnene ulmed stærkt, og naar hun lo, blev dette fyrige Ansigt ganske spillevende.

Han sagde:

„Og morer De Dem saa? Har De det bra iaften?“

„Ja, Tak!“ svared hun, „jeg har det godt.“

Han underholdt sig med hende uden Stands, læmped sig efter hende, fandt paa at fortælle hende en Skrøne, som hun lo meget af, det var Historien om, hvorledes han var kommet i Besiddelse af en af sine dyreste Kobjælder. En Skat, en uvurderlig Antikvitet! Der var et Konavn gravet ind paa den, Koen hedte endda Øystein, og det maatte bestemt have været en Okse ...

Her begyndte hun med en Gang at le; hun glemte sig selv, glemte, hvor hun var, rysted paa Hovedet og lo som et Barn over denne fattige Pudsighed. Hun var ligefrem straalende.

„Tænk,“ sagde han, „jeg tror, Minutten var skinsyg.“

„Nej,“ svared hun nølende.

„Jeg fik det Indtryk. Forresten vil jeg ogsaa helst sidde her alene med Dem. Det er saa morsomt at høre Dem le.“

Hun svared ikke, hun saa ned.

Og de talte videre. Han sad hele Tiden saaledes til, at han kunde se hen til Dagnys Bord.

Nogle Minutter gik. Frøken Andresen kom for et Øjeblik tilbage, talte et Par Ord, drak af sit Glas og gik igen.

Nu forlod Dagny pludselig sin Plads og kom hen til Nagels Bord.

„Hvor De dog har det morsomt her!“ sagde hun, og hendes Stemme skalv lidt. „Godaften, Martha! Hvad ler De saa af herhenne?“

„Vi morer os paa bedste Maade,“ svared Nagel; „jeg prater væk, og Frøken Gude er altfor overbærende mod mig, hun ler pligtskyldigst ... Vi tør vel ikke byde Dem et Glas?“

Dagny satte sig.

En usædvanlig stærk Bifaldsstorm inde fra Salen gav Martha et Paaskud til at rejse sig og se, hvad der foregik. Hun trak sig længer og længer bort; tilsidst raabte hun tilbage: „Det er en Tryllekunstner, det maa jeg se!“ Saa gik hun.

Pause.

„De forlod Deres Selskab,“ sagde Nagel, og han vilde have sagt mere, men Dagny afbrød ham med et:

„Og Deres Dem.“

„Ja, hun kommer nok tilbage. Nej, ser ikke Frøken Gude underlig ud? Iaften er hun glad som et Barn.“

Hun svared ikke herpaa, hun spurgte:

„Har De været borte en Tur?“

„Ja.“

Pause.

„Finder De det virkelig saa morsomt her iaften?“

„Jeg? Jeg ved slet ikke, hvad her foregaar engang,“ svared han. „Jeg er ikke kommet hid netop forat more mig.“

„Og hvad er De saa kommet her for?“

„Udelukkende forat faa gense Dem ... ja, naturligvis bare paa Afstand, stumt ...“

„Jasaa. Og det er i den Anledning, De tager Dame med?“

Dette forstod han ikke. Han saa paa hende og tænkte sig om.

„Er det Frøken Gude, De mener? Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare. Man har fortalt mig saa meget om hende, hun sidder alene hjemme Aar efter Aar, der findes slet ikke en eneste Glæde i hendes Liv. Det er ikke mig, som har taget hende med hid, jeg vilde

blot underholde hende lidt herinde, forat hun ikke skulde kede sig, det er alt. Frøken Andresen hented hende ind til dette Bord. Gud, hvor det Menneske har havt det ondt! Hendes Haar er ogsaa hvidt ...“

„Ja, De tror dog vel ikke ... men De indbilder Dem dog vel ikke, at jeg er skinsyg; vel? De tager fejl! Ja, jeg husker, hvad De fortalte om en gal Mand, som kørte i fire og tyve Vogne; Manden var s-stam, som De sagde, og han blev forelsket i en Pige, som hedte Klara. Aa, jo, jeg husker det tydelig nok. Og da ikke Klara vilde have med den Mand at skaffe, taalte hun heller ikke, at hendes pukkelryggede Søster fik ham. Jeg ved ikke, hvorfor De fortalte mig det, det ved De bedst selv, det er mig ligegyldigt; men skinsyg faar De mig jo ikke til at blive, hvis det er det, De har villet opnaa iaften. Nej, hverken De eller Deres s-stamme Mand!“

„Men Herregud!“ sagde han. „De kan ikke mene, hvad De siger.“

Pause.

„Jo, jeg mener det,“ svared hun.

„De mener, at jeg skulde bære mig saaledes ad, hvis jeg vilde faa Dem skinsyg? Møde op med en Dame paa firti Aar, lade hende gaa sin Vej, slippe hende, saasnart De kom, – De maa jo tro, at jeg er dum.“

„Jeg ved slet ikke, hvad De er, jeg ved bare, at De har sneget Dem ind paa mig og forvoldt mig de pinligste Timer i mit Liv, og at jeg nu ikke forstaar mig selv mere. Jeg ved ikke, om De er dum, jeg ved heller ikke, om De er gal; men det giver jeg mig ikke af med at finde ud, det er mig ligegyldigt, hvad De er.“

„Ja, det er det vel,“ sagde han.

„Ja, hvorfor skulde det ikke være mig ligegyldigt?“ fortsatte hun, irriteret ved hans Eftergivenhed. „Hvad i Alverden har jeg med Dem at gøre? De har opført Dem daarligt mod mig, og derfor skulde jeg vel ikke ovenikøbet gaa og beskæftige mig med Dem? Alligevel fortæller De mig en Historie fuld af Hentydninger, jeg er vis paa, at De ikke fortalte mig dette om Klara og hendes Søster uden Grund, nej, De gjorde ikke! Men hvorfor forfølger De mig? Jeg mener ikke i dette Øjeblik, nu er det mig som har søgt Dem; men ellers, hvorfor lader De mig ikke i Fred ellers? Og at jeg har standset her et Minut og talt et Par Ord med Dem

nu, det udlægger De gærne saaledes, at det er mig saa om at gøre, det er mig saa magtpaaliggende ..."

„Kære Frøken, nej, jeg indbilder mig intet."

„Ikke? Men jeg ved aldeles ikke, om De taler sandt, nej, det ved jeg ikke. Jeg tvivler pa Dem, jeg mistror Dem og mistænker Dem for snart sagt hvad det skal være. Det er godt muligt, at jeg er uretfærdig mod Dem nu, og for en Gangs Skyld maa vel ogsaa jeg have Lov til at gøre Dem ondt; jeg er saa træt af alle Deres Hentydninger og Planer ..."

Han sagde intet, han drejed sagte sit Glas rundt paa Bordet; kun da hun igen sagde, at hun ikke troed ham, svared han blot:

„Nej, det fortjener jeg."

„Ja," fortsatte hun, „og jeg tror Dem ogsaa overmaade lidet. Jeg har endog havt Mistanke til Deres Skuldre, at Deres store Skuldre kunde være Blændværk. Jeg tilstaar aabent, at jeg for lidt siden var inde i det Værelse dér og undersøgte paa Deres Frakke, om De ikke brugte udstoppede Skuldre. Og skønt jeg fik Uret, og der ikke var noget galt med Skuldrene, er jeg alligevel mistænksom, det kan jeg ikke hjælpe. De kunde for Eksempel sikkert bruge et hvilketsomhelst Middel forat gøre Dem et Par Tommer højere end De er, eftersom De ikke er videre høj; jeg tror sikkert, De kunde gøre det, hvis der fandtes et sligt Middel. Du gode Gud, maa man ikke ogsaa faa Mistillid til Dem! Hvem er De i Grunden? Og hvorfor er De kommet hid til Byen? De gaar jo ikke engang under Deres eget Navn, De hedder jo egentlig Simonsen, ret og slet Simonsen! Det har jeg hørt fra Hotellet; De skal have havt Besøg af en Dame, som kendte Dem, og som raabte Simonsen til Dem, før De kunde forhindre det. Gud, hvor det er latterligt og daarligt det ogsaa! Man fortæller i Byen, at De ogsaa har Deres Løjer med at give Smaagutter Cigarer at røge, og at De begaar den ene Skandale efter den anden paa Gaden. De skal saaledes have spurgt en Tjenestepige, som De traf paa Torvet en Dag, ja, spurgt hende i flere Menneskers Paahør om noget. Men trods alt dette, finder De det ganske i sin Orden at gøre mig Erklæringer og stille Dem frem for mig Gang efter Gang og ... Det er dette, som piner mig saa usigelig, at De tør vove det ..."

Hun holdt inde. Flere Trækninger om Munden forraadte hendes Bevægelse, hvert Ord, hun talte, var hæftigt og inderligt, hun

mente, hvad hun sagde, og lagde ikke Fingrene imellem. Der blev en liden Pause, saa svared han:

„Ja, De har Ret, jeg har voldt Dem megen Plage ... Det er klart, at naar man Dag efter Dag en Maaned igennem passer én op, mærker sig alle hans Ord og alt, hvad han foretager sig, saa finder man noget galt at hage sig fast i. Lidt Uret kan man ogsaa begaa mod én, men det gør ikke meget, det tilstaar jeg. Byen her er ikke stor, jeg falder noget i Øjnene, man snubler i mig, alle gaar med et Øje paa hver Finger, naar jeg er i Sigte; det kan ikke undgaaes. Og jeg er jo ikke, som jeg burde være."

„Ja, Herregud!" sagde hun kort og skarpt, „det er jo naturligvis, fordi Byen er saa liden, at De blir saa paaagtet, det siger sig selv. I en større By vilde De jo ikke være den eneste Mand, som tiltrak sig Folks Opmærksomhed."

Dette kolde og overmaade rigtige Svar vakte først hans ligefremme Beundring. Han sad i Begreb med at paaskønne det med en eller anden Artighed, men betænkte sig. Hun var altfor ophidset, havde altfor meget imod ham, og desuden underkendte hun kanske hans Betydning vel meget. Dette saared ham en liden Smule. Hvad var han altsaa i hendes Øjne? En ganske almindelig fremmed Mand i en liden By, en Mand, som blev lagt Mærke til kun fordi han var en Fremmed i den lille By og brugte en gul Dragt. Han sagde lidt bittert:

„Men siger man ikke ogsaa, at jeg engang har gaaet hen og skrevet et utugtigt Vers paa en Gravsten, paa Mina Meeks Gravsten? Var der ingen, som saa det? Det er dog sandt, ja, det er det. Det er ogsaa sandt, at jeg paa Apoteket i denne By, i denne selvsamme By, har været inde og forlangt Mediciner for en væmmelig Sygdom, som jeg havde nedskrevet paa et Papir, men at jeg ikke kunde faa disse Mediciner, fordi jeg ingen Recept havde. Og med det samme jeg husker det: har ikke Minutten fortalt Dem, at jeg engang vilde bestikke ham med to Hundrede Kroner for at være Barnefader for mig? Dette er ogsaa den skære Sandhed, Minutten kan selv bevidne det. Ak, jeg kunde sikkert føje mange Træk til endnu ..."

„Nej, det behøves ikke, der er nok før," svared hun trodsigt. Og idet hendes Øjne blev kolde og haarde, mindte hun ham om de falske Telegrammer, den Rigdom, som han havde tiltelegraferet sig selv, om Violinkassen, som han trak om med, skønt han ingen Violin havde og heller ikke kunde spille, om den ene Ting

efter den anden, alle hans Bedragerier, endog om Redningsmedaljen, som han efter egen Tilstaaelse heller ikke havde vundet paa den ærligste Maade. Hun husked alt og skaaned ham ikke; hver Smaating fik i dette Øjeblik Betydning for hende, og hun lod ham vide, at alle de daarlige Streger, som hun før havde troet, at han blot løj sig paa, de troed hun nu, at han virkelig havde begaaet. Jo, han var ganske vist en fræk og tvetydig Natur! „Og saaledes som De er," sagde hun, „søger De alligevel at overrumple mig og gøre mig urolig, faa mig til at gøre Galskaber med Dem. De skammer Dem ikke, De har intet Hjærte for andre end Dem selv, De bare erklærer og erklærer Dem ..."

I dette Øjeblik blev hun afbrudt af Doktor Stenersen, der kom kavende ind fra Salen og var meget optagen. Han havde med Basaren at gøre og lagde sig dygtigt i Sælen.

„Godaften, Hr. Nagel!" raabte han. „Tak for sidst! Det var en vild Aften, vi havde dengang ... Aa, hør, Frøken Kielland, De maa passe paa, vi skal straks stelle istand til Tableauerne."

Dermed forsvandt Doktoren igen.

Atter gaves et Musiknumer, og der blev Uro i Salen. Dagny luded sig frem og kiged ind ad Døren, saa vendte hun sig igen til Nagel og sagde:

„Nu kommer Martha tilbage."

Pause.

„Kan De ikke høre, hvad jeg siger?"

„Jo," svared han aandsfraværende. Han saa ikke op, vedblev blot at dreje dette fulde Glas rundt og rundt, uden at drikke af det, og bøjed Hovedet næsten helt ned til Bordet.

„Tys!" sagde hun spottende, „nu spilles der igen. Ikke sandt: naar man hører den Sort Musik, saa maa man helst være i lidt Frastand, i et Sideværelse, med den Elskedes Haand i sin, – var det ikke saa, De sagde engang? Jeg tror, det er den selvsamme Vals af Lanner, og naar nu Martha kommer ..."

Men nu syntes hun med ét at angre sin Ondskabsfuldhed, hun taug pludselig, et Glimt skød op i hendes Øjne, og hun flytted sig nervøst længer ind paa Stolen. Han sad der stadig med ludende Hoved, hun saa blot hvorledes hans Bryst aanded kort og uregelmæssigt. Hun rejste sig, hun tog allerede sit Glas og vilde sige noget, et Par venligere Ord tilslut, som ikke skulde gøre ham ondt, hun begyndte ogsaa:

„Ja, nu maa jeg gaa," sagde hun.

Han saa hurtigt op paa hende, rejste sig han ogsaa og tog sit Glas. De drak begge i Taushed. Han tvang sig til ikke at ryste paa Haanden, hun kunde se, at han kæmped med at paatage sig en rolig Mine; og denne Mand, som hun just havde troet tilintetgjort, knust ved hendes Spot, siger pludselig ganske høfligt og ligegyldigt:

„Det er sandt Frøken: vil De være saa venlig ... jeg ser Dem vel ikke mer ... vil De være saa venlig engang ved Lejlighed, naar De skriver til Deres Forlovede, at minde ham om to Skjorter, som han har lovet Minutten engang, for to Aar siden. Jeg beder Dem tilgive, at jeg blander mig i dette, som jo ikke vedkommer mig, jeg gør det ogsaa blot for Minuttens Skyld. Jeg haaber, De undskylder min Dristighed. Sig, at det er to Uldskjorter, saa husker han det nok."

Hun blev et Øjeblik aldeles slagen, hun holdt Munden aaben og saa paa ham, fandt ikke et Ord at sige og glemte endog at sætte Glasset paa Bordet. Dette vared et helt Minut. Men hun fatted sig igen, tilkasted ham et rasende Blik, fuldt af alt det Oprør, hun følte i sig, et Par Øjne, der gav ham et knusende Svar, og vendte ham Ryggen med ét. Da hun gik, slængte hun Glasset fra sig paa et Bord nede ved Døren. Hun forsvandt ind i Salen.

Hun lod slet ikke til at tænke paa, at Fuldmægtigen og Adjunkten endnu sad paa samme Sted og vented paa hende.

Nagel satte sig igen. Det begyndte paany at rykke i hans Skuldre, og flere Gange tog han sig mekanisk op til Hovedet. Han sad meget sammensunken. Da Martha kom, sprang han op, et taknemmeligt Blik lyste op i hans Ansigt, og han satte en Stol tilrette for hende.

„Hvor De er god, hvor De er god!" sagde han. „Sæt Dem her, jeg skal nok være saa opmærksom, jeg skal fortælle Dem en hel Verden af Historier, hvis De vil; De skal bare se, hvor jeg vil gøre det morsomt, hvis De vil sætte Dem. Kære, kom saa! Ja, De skal faa gaa, naar De vil, og jeg maa nok følge Dem; ikke? Jeg skal aldrig gøre Dem nogen Fortræd, aldrig! Hør, De vil ogsaa drikke et bitte lidet Glas nu? For jeg skal nok fortælle noget fornøjeligt, saa De ikke skal kede Dem. Jeg er saa glad for, at De kom tilbage; Gud, hvor det er velsignet at høre Dem le, De, som altid

er saa alvorlig! Det var ikke meget morsomt inde i Salen; vel? Vi sidder heller en Stund her, det er ogsaa saa varmt derinde; sæt Dem saa!"

Og Martha nøled, men satte sig.

Nu taler Nagel ustandseligt, fortæller i et væk løjerlige Smaahistorier og Oplevelser, sludrer afsted om løst og fast, febrilsk, forceret, bange for, at hun skulde gaa, hvis han tier. Han sveder af Anstrængelse, løber Sur og tager sig hjælpeløst op til Hovedet forat finde Traaden igen, og Martha synes, at han er morsom ogsaa da, og ler troskyldigt. Hun keder sig ikke, hendes gamle Hjærte svulmer op, og hun bringes endog til selv at tale med. Hvor hun var mærkelig varm og naiv! Da han sagde, at Livet var ganske ubegribeligt elendigt, ikke sandt? Skaal paa det! svared hun, denne Kvinde, som Aar efter Aar leved saa fattigt af at sælge Æg paa Torvet, at Livet ... nej, det var ikke meget slemt, mangen Gang var det godt!

Mangen Gang var Livet godt, sagde hun!

„Ja, det har De ogsaa Ret i!" svared han saa ... „Nej, nu maa vi se paa Tableauerne! Lad os staa her i Døren, saa kan vi sætte os igen, naar De vil. Kan De se fra Deres Plads? Ja, for ellers vilde jeg tage Dem paa Armen."

Hun lo og rysted advarende paa Hovedet.

Saasnart han fik Øje paa Dagny oppe paa Scenen, dæmpedes hans Lystighed med ét, hans Blik blev stivt, og han saa ingen anden end hende. Han fulgte Retningen af hendes Øjne, maalte hende fra Top til Taa, iagttog hendes Mine, lagde Mærke til, at en Rose paa hendes Bryst gynged op og ned, op og ned. Hun stod længst tilbage i den lange Række af Mennesker og var let kendelig trods den omhyggelige Forklædning. Frøken Andresen sad i Midten og var Dronning. Det hele var en Scene i rødt Lys, en rebusagtig Opstilling af Folk og Rustninger, som Doktor Stenersen med megen Møje og Opoffrelse havde faaet istand.

„Det er vakkert!" hvisked Martha.

„Ja ... Hvad er vakkert?" sagde han.

„Dér oppe; kan De ikke se? Hvad ser De paa?"

„Jo, det er sandt, det er ogsaa vakkert."

Og for ikke at vække hendes Mistanke om, at han kun saa paa en Plet, et enkelt Punkt af det hele, gav han sig til at spørge hende hvem hver især af de Optrædende var, og alligevel hørte

han knapt paa, hvad hun svared. De stod der, til det røde Lys var lige ved at slukne, og Tæppet rulled ned.

Med nogle Minutters Mellemrum fulgte nu de fem Tableauer efter hinanden; Klokken blev tolv, Martha og Nagel stod endnu i Døren og saa paa det sidste Tableau. Da det endelig var forbi, og Musiken igen begyndte, satte de sig atter ved Bordet og talte sammen. Den gamle Pige! Hun gav i sin Godhed stadig mere efter og talte ikke længer om at gaa.

Et Par unge Damer kom omkring med Notisebøger i Hænderne og solgte Numre til Lotterierne, til Dukker, til Gyngestole, Broderier, et Téstel, et Taffelur. Overalt støjed Mennesker, allesammen slog sig løs og talte højt, det sused i Salen og i Sideværelserne af denne Mængde Røster som paa en Børs. Først Klokken to skulde der lukkes.

Frøken Andresen slog sig igen ned ved Nagels Bord. Aa, hun var saa træt, saa træt! Ja, Tusind Tak, hun vilde gærne have et Glas, et halvt Glas! Og maatte hun ikke ogsaa hente Dagny?

Og hun hented Dagny. Med hende fulgte ogsaa Minutten.

Nu foregaar følgende:

Et Bord vælter i Nærheden, endel Kopper og Glas falder mod Gulvet, og Dagny giver et lidet Raab, hun griber ogsaa Martha i Armen af Angst. Bagefter lo hun saa selv af det og bad om Undskyldning, mens hendes Ansigt blev rødt af Bevægelse. Hun var i højeste Grad ophidset og lo med en nervøs, kort Latter; hendes Øjne skinned stærkt. Hun havde taget Overtøjet paa og var færdig til at gaa hjem, hun vented blot paa Adjunkten, som skulde ledsage hende.

Men Adjunkten, som endnu sad sammen med Fuldmægtigen, og ikke havde været oppe fra Stolen i over en Time, begyndte at blive temmelig beruset.

„Hr. Nagel vil vist nok følge dig, Dagny," sagde Frøken Andresen.

Dagny brast i Latter. Frøken Andresen saa forbauset paa hende.

„Nej," svared Dagny, „Hr. Nagel tør jeg ikke mere gaa sammen med! Han er saa fuld af Indfald. Han har – mellem os sagt – endog bedt mig om et Stævnemøde engang. Virkelig sandt! Under et Træ, sagde han, et stort Aspetræ, der og der staar det! Nej, Hr. Nagel er mig for uberegnelig! For nylig kræved han mig højt

og dyrt efter et Par Skjorter, som min Kæreste skal have lovet Grøgaard engang, og Grøgaard selv ved slet ikke noget om det hele! Ikke sandt, Grøgaard? Ha-ha-ha, det er højst besynderligt!"

Dermed rejste hun sig hurtigt, endnu stadigt leende, og gik bort til Adjunkten, hvem hun talte et Par Ord til; hun drev aabenbart paa forat faa ham med.

Minutten var bleven meget urolig. Han søgte at sige noget, at forklare sig, men kom i Vildrede og opgav det; han saa fra den ene til den anden med ængstelige Blikke. Selv Martha blev forbauset og bange, Nagel talte til hende, hvisked nogle beroligende Ord og gav sig derpaa til at fylde Glassene. Frøken Andresen fandt straks paa at tale om Basaren: hvilken Mængde Mennesker, trods Regnvejret! Aa, de skulde nok tjene mange Penge, Udgifterne var ikke saa farligt store ...

„Hvad var det for en smuk Dame, som spilled Harpe?" spurgte Nagel; „hende med den Byronmund og Sølvpilen i Haaret?"

Det var en fremmed Dame, hun var blot paa Besøg i Byen. Var hun saa smuk?

Ja, han syntes, hun var smuk. Og han gjorde flere Spørgsmaal om den Dame, skønt alle kunde se, at hans Tanker vare andre Steder henne. Hvad pønsed han paa? Hvorfor havde han med ét faaet denne bittre Rynke i Panden? Han drejed sagte sit Glas.

Nu kom Dagny tilbage og standsed atter. Mens hun saa staar bag Frøken Andresens Stol og knapper sine Handsker, taler hun igen, hun siger med sin klare, dejlige Stemme:

„Men hvad mente De egentlig med at bede mig om det Stævnemøde, Hr. Nagel? Hvad var Deres Mening? Hvorfor svarer De ikke?"

„Nej, men Dagny!" hvisker Frøken Andresen og rejser sig. Minutten rejser sig ogsaa. Alle er meget pinligt berørte. Nagel saa op, hans Ansigt forraadte ikke megen Bevægelse, men alle lagde Mærke til, at han slap sit Glas og vred sine Hænder et Par Gange, og at han aanded hurtigt. Hvad vilde han gøre? Hvad betød det, at han smilte lidt og straks igen blev alvorlig? Til alles Forundring svared han med rolig Stemme:

„Hvorfor jeg bad Dem om det Stævnemøde? Frøken Kielland, vil De ikke heller, at jeg skal spare Dem for at forklare det? Jeg har bragt Dem saa mange Ubehageligheder før. Jeg angrer paa det, og ved Gud, jeg vilde gøre hvad det skulde være, forat have

det ugjort. Men hvorfor jeg dengang bad Dem om et Møde, det forstaar De nok, jeg har ikke lagt Skjul paa det, ihvorvel jeg burde have gjort det. De maa vise mig Naade. Jeg kan ikke sige noget mer ..."

Han holdt inde. Hun sagde heller ikke noget mer, hun havde vist ventet et andet Svar af ham. Adjunkten kom endelig i rette Tid til at afbryde det pinlige Optrin; han var stærkt ophedet og gik ikke engang ganske sikkert paa sine Ben.

Dagny tog hans Arm og gik ud af Døren.

Fra nu af blev de genværende af det lille Selskab ganske anderledes livlige, alle aanded lettere, Martha lo af Glæde over ingenting og klapped i Hænderne. Stundom, naar hun var paa Vej til at le altfor ofte, blev hun rød og standsed op, idet hun saa rundt paa de andre, om de skulde have lagt Mærke til det. Denne nydelige Forvirring, der gentog sig Gang paa Gang, satte Nagel i Henrykkelse og fik ham til at begaa mange Narrestreger, blot forat holde hende i Aande. Han fandt saaledes paa at spille Gubben Noah paa en Kork, som han satte mellem Tænderne.

Fru Stenersen havde sluttet sig til. Hun paastod, at hun ikke vilde røre sig fra Stedet, før alt var forbi; der var endnu et Numer tilbage, Optræden af to Turnere, som hun absolut vilde se. Nej, hun plejed altid at holde ud til det sidste, Natten var saa lang, hun blev altid trist, naar hun kom hjem til sig selv og blev alene. Skulde de ikke allesammen gaa ind og se de to Turnere?

Og allesammen gik ind i Salen.

Mens de sidder der, kommer en høj, skægget Mand nedefter Midtgangen. Han bærer en Violinkasse i Haanden. Det er Organisten, han havde leveret sine Numre og var færdig til at gaa hjem. Han standser, hilser og begynder straks at tale med Nagel om Violinen. Minutten havde ganske rigtig været hos ham og villet købe den; men se, det var en Umulighed, det var et Arvestykke, han betragted den akkurat som et lidet Menneske, saa kær var den ham. Ja, han havde ogsaa sit Navn paa den, man kunde selv se, det var ingen almindelig Violin ... Og han aabner forsigtigt Kassen.

Der ligger det lækkre, mørkebrune Instrument, omhyggeligt nedpakket i lyserød Silke, omgiven af Sygevat over Strængene.

Ikke sandt, den saa godt ud? Og de tre Bogstaver i bitte smaa Caprubiner her øverst oppe paa Gribbrættet, de betød Gustav Adolf Christensen. Nej, sælge en saadan Ting, det var Synd; hvad skulde man saa have at glæde sig ved, naar Dagene blev lange? En anden Sag var det, hvis der blot var Tale om at prøve den et Øjeblik, gøre et Strøg eller to ...

Nej, Nagel vilde ikke prøve den.

Men Organisten havde nu alligevel taget Instrumentet helt ud af Kassen, og mens de to Turnere gjorde sine sidste Spring, og Publikum klapped rundt om i Salen, vedblev han at tale om den mærkelige Violin, der havde gaaet i Arv i tre Led. Den var let som en Fjær, kend selv, De maa gærne holde den ...

Og Nagel syntes ogsaa, at den var let som en Fjær. Men da han nu engang havde faaet Violinen i Hænderne, giver han sig til at vende den rundt og fingre ved Strængene. Han tog en halv Kendermine paa og sagde: „Det er en Mittelwalder, ser jeg." Men dette, at det var en Mittelwalder, var ikke vanskeligt at se, eftersom det stod paa en trykt Plakat paa Violinens Bund; hvortil da denne Kendermine? Da Turnerne var borte, og ingen klapper mer, rejser han sig ogsaa op; han siger ikke noget, ikke et Ord, men rækker derpaa Haanden ud efter Buen. I næste Øjeblik, mens alle var i Færd med at rejse sig fra sine Pladser og forlade Salen, mens alt var Larm og højrøstet Passiar, begynder han pludselig at spille og faar det lidt efter lidt stille overalt. Dette lille bredskuldrede Mandfolk, der dukked op i en skrigende gul Paaklædning midt nede i Salen, slog alle med Forbauselse. Og hvad spilled han? En Vise, en Barcarole, en Dans, en ungarsk Dans af Brahms, et lidenskabeligt Potpourri, et Spil med en raa og svulmende Tone, der trængte alle Steder hen. Han lagde Hovedet helt paa Siden, alt saa næsten mystisk ud, hans pludselige Fremtræden udenfor Programmet og midt nede i Salen, hvor det var temmelig mørkt, hans afstikkende Ydre, denne vilde Fingerfærdighed, der forvirred alle Mennesker og bragte dem Forestillingen om en Troldmand. Han holdt ved i flere Minutter, og stadig sad Publikum urørlig paa sin Plads; han slog over i en tung, uhyre Patos, et Fortespil af fanfareagtig Kraft, han stod ganske stille, kun hans Arm gik, og han holdt Hovedet stadig paa Siden. Da han var dukket saa uformodet op og havde overrumplet endog Basarens Bestyrelse, tog han virkelig ogsaa disse

jævne Bysbørn og Bønder med Storm; de kunde ikke fatte det, i deres Øjne blev dette Spil saa meget bedre end det var, bedre end alt, saa udmærket tog det sig ud, skønt han spilled med skødesløs Hæftighed. Men efter fire fem Minutters Forløb gjorde han pludselig nogle gruelige Strøg, et desperat Hyl, en Jammerlyd saa umulig, saa oprørende, at ingen vidste længer, hvor det bar hen; tre fire Strøg gjorde han af denne Sort og holdt med engang op. Han tog Violinen ned fra Hagen og standsed.

Der gik et helt Minut, inden Folk summed sig; endelig begyndte de at klappe vildt og vedholdende, man raabte ogsaa Bravo og steg op paa Sæderne og raabte Bravo. Organisten modtog sin Violin med et dybt Buk, følte paa den og lagde den varligt ned; derpaa tog han Nagels Haand og takked ham flere Gange. Alt var Støj og Sus, Doktor Stenersen kom hæseblæsende tilstede, greb Nagel i Armen og udbrød:

„Men Guds Død, Mand, De spiller jo alligevel ... alligevel!"

Frøken Andresen, der sad ham nærmest, saa endnu med den største Forundring paa ham og sagde:

„De fortalte jo, at De ikke kunde spille?"

„Det kan jeg heller ikke," svared han, „ikke meget, ikke at tale om, og jeg tilstaar det ligefrem. Hvis De vidste, hvor det var forlorent, lidet ægte! Men ikke sandt, det saa uhyre ægte ud? He-he-he, jo, man skal forbause Verden, man skal ikke genere sig! ... Skal vi ikke gaa ind til vore Glas igen? Vil De bede Frøken Gude om at følge med!"

Og de gik igen ind i Sideværelset. Alle Folk var endnu optagne af dette hemmelighedsfulde Menneske, som havde forbauset dem saa inderlig; selv Fuldmægtig Reinert standsed virkelig et Øjeblik og sagde til ham i Forbigaaende:

„Jeg takker Dem, De var saa venlig at indbyde mig til et Ungkarlslag hos Dem en Aften. Jeg kunde ikke komme, jeg var optagen; men jeg takker Dem saa meget, det var svært elskværdigt."

„Men hvorfor gjorde De dog de grusomme Strøg tilslut?" sagde Frøken Andresen.

„Ja, det ved jeg ikke," svared Nagel; „men slig blev det nu. Jeg vilde træde en Djævel paa Halen."

Doktor Stenersen kom igen hen til ham, sagde atter en Kompliment, og atter svared Nagel, at hans Spil var Komedie og Humbug, fuldt af simpel Effekt; man skulde bare vide, hvor lidet

godt det var! De dobbelte Fingersætninger var falske, jo, de allerfleste var en Smule falske, han hørte det selv, men kunde ikke gøre det bedre.

Der kom flere og flere om Bordet, de sad til sidste Minut, Folk strømmed ud, man begyndte allerede at slukke Lysene i Salen, inden de rejste sig. Klokken var halv tre.

Nagel læned sig mod Martha og hvisked:

„Ikke sandt, jeg maa nok følge Dem hjem? Jeg vil sige Dem noget."

Han betalte skyndsomt sin Regning, sagde Godnat til Frøken Andresen og fulgte Martha ud. Hun havde intet Overtøj, kun en Paraply, som hun søgte at skjule, fordi den var saa hullet. Da de gik ud af Døren, lagde Nagel Mærke til, at Minutten saa efter dem med et langt, smærteligt Blik. Hans Ansigt var usædvanligt blegt.

De gik lige hjem til Marthas Hus. Nagel spejded omkring sig, han kunde ingen Mennesker se. Han sagde:

„Hvis De turde slippe mig ind en liden Stund, skulde jeg være saa taknemmelig."

Hun nøled.

„Det er saa sent," svared hun.

„De ved, at jeg har lovet Dem aldrig at fortrædige Dem paa nogen Maade. Jeg *maa* tale med Dem."

Hun lukked op.

Da de kom ind, tændte hun Lys, mens han igen hængte noget foran Vinduet. Han taug til hun var færdig, saa sagde han:

„Har De saa moret Dem lidt iaften?"

„Ja, meget," svared hun.

„Naa, det var heller ikke det, jeg vilde tale med Dem om. Kom nu og sid lidt nærmere; De maa slet ikke være bange for mig, vil De love mig det? Godt, giv mig Haanden paa det?"

Hun rakte ham sin Haand, og han beholdt den.

„Og De tror heller ikke, at jeg lyver, at jeg vil lyve for Dem, vel? Jeg har i Sinde at sige Dem noget; De tror altsaa ikke, at jeg skal lyve for Dem?"

„Nej."

„Nej, for jeg skal nok forklare Dem det altsammen efterhaanden ... Men hvormeget tror De mig? jeg mener: hvorlangt

kan De strække Dem i at tro mig? Sludder! Hvor jeg vrøvler! Men Sagen er, det er lidt vanskeligt. De tror mig, om jeg for Eksempel siger, at jeg er saa ... virkelig saa glad i Dem? Ja, for det maa De selv have mærket. Men om jeg nu gik videre, jeg mener ... Forstaar De, jeg vil simpelthen bede Dem om at blive min Hustru. Ja, min Hustru, nu har jeg sagt det. Ikke bare min Kæreste, men min Hustru ... Gud bevare mig, hvor De tager paa Vej! Nej, nej, nej, lad mig dog beholde Deres Haand; jeg skal jo forklare mig langt bedre, De skal forstaa det saa tydeligt. Tænk Dem nu Muligheden af, at De hører rigtigt: at jeg ligefrem og uden mange Omsvøb frier til Dem, og at jeg ogsaa virkelig mener hvert Ord, tænk Dem nu denne Mulighed først, og lad mig saa faa Lov til at fortsætte. Godt! Hvor gammel er De? Naa, det mente jeg ikke at spørge om; men jeg er selv ni og tyve Aar, jeg er ude over den flagrende Letsindighed, De er kanske fire fem seks Aar ældre, det har ingenting at ..."

„Jeg er tolv Aar ældre," siger hun.

„Tolv Aar ældre!" udbryder han henrykt over, at hun følger med, at hun dog ikke taber Hovedet helt. „Altsaa tolv Aar ældre, det er udmærket, det er ligefrem herligt! Ja, og tror De, at tolv Aar er nogen Hindring? Jeg mener, De er gal, Menneske! Men hvorom alting er: om De saa var tre Gange tolv Aar ældre, naar jeg nu er bleven glad i Dem, og jeg mener oprigtigt hvert Ord, jeg siger i denne Stund, hvad saa? Jeg har tænkt paa dette længe, ja, egentlig ikke længe, men dog i flere Dage, jeg lyver slet ikke, tro mig nu for Himlens Skyld, naar jeg beder Dem saa indstændigt. Jeg har tænkt paa det i ganske mange Dage og har ikke sovet om Nætterne af den Grund. De har saa underlige Øjne, de har draget mig fra første Gang jeg saa Dem. For jeg kan drages til Verdens Ende af et Par Øjne; ak, engang har en gammel Mand trukket mig rundt i en Skog en halv Nat igennem, bare med sine Øjne. Manden var besat ... Naa, det er en anden Historie! Men Deres Øjne har virket paa mig. Kan De huske engang, De stod herinde midt paa Gulvet og saa paa mig, idet jeg gik forbi udenfor? De vendte ikke Hovedet efter mig, De bare fulgte mig med Øjnene, jeg glemmer det aldrig. Men da jeg ogsaa traf Dem engang og fik talt med Dem, blev jeg rørt af Deres Smil. Jeg ved ikke, at jeg nogensinde har set nogen le saa hjærtelig varmt, som De; men det ved De ikke selv, og det er

netop saa vidunderlig skønt, at De ikke ved det selv ... Nu vrøvler jeg noget ganske forskrækkeligt; jeg hører det nok; men jeg har Følelsen af, at jeg maa tale ustandseligt, ellers tror De mig ikke, og dette faar mig til at forivre mig. Men hvis De blot ikke sad saaledes paa Sprang, jeg mener: saa færdig til at rejse Dem og gaa, saa skulde jeg straks faa det bedre til. Jeg beder Dem, lad mig faa holde Deres Haand igen, saa skal jeg nok tale klarere. Saa, Tak! ... De forstaar, jeg vil virkelig intet andet opnaa af Dem end det, jeg har sagt; jeg sidder ikke her med Bagtanker. Og hvad er det saa, som forbløffer Dem saa ved mine Ord? De kan ikke fatte, at jeg har faaet denne gale Tanke, De kan ikke begribe, at jeg – at jeg – vil, nej, og De synes ikke, det kan være muligt; ikke sandt, det er dét, De sidder og tænker paa?"

„Jo ... Nej, Herregud, lad nu være!"

„Men hør nu: jeg fortjener ikke, at De endnu mistænker mig for at fare med Falskneri ..."

„Nej," siger Martha med ét angrende, „jeg mistænker Dem ikke for noget; men det er jo umuligt alligevel."

„Hvorfor er det saa umuligt? Er De bunden til nogen anden?"

„Nej, nej."

„Slet ikke? Ja, for hvis De er bunden til nogen anden – lad os sige, bare for at nævne et Navn, for Eksempel til Minutten ..."

„Nej!" raaber hun højt. Hun gav ham formelig et Tryk med Haanden.

„Ikke? Nej, nej; saa er der jo ikke noget ivejen forsaavidt. Og lad mig saa tale videre: De maa ikke tro, at jeg staar saa højt over Dem, at det af den Grund skulde være umuligt. Jeg skal ikke skjule noget for Dem, jeg er i mange Henseender ikke, som jeg burde være; ja, De hørte jo selv iaften, hvad Frøken Kielland sagde. De har kanske ogsaa hørt af andre Folk i Byen, hvor daarlig jeg er baade paa den ene og den anden Maade. Lidt Uret kan man gøre mig stundom; men i Hovedsagen har man Ret, at jeg er en Mand med store Fejl. Altsaa staar De med Deres rene Gemyt og Deres fine, barnlige Tanke uendelig højt over mig, istedetfor omvendt. Men jeg skulde love Dem altid at være god mod Dem, De kan tro mig, det skulde ikke falde mig vanskeligt, jeg skulde finde min største Glæde i at gøre Dem glad ... Der er desuden en anden Ting: De er maaske lidt angst for, hvad Byen vilde komme til at sige? Nu, for det første er det noget, som

Byen fik finde sig i, at De blev min Hustru, gærne i denne Byens egen Kirke, om De vilde. Men for det andet har Byen jo allerede faaet nok at tale om; det er næppe gaaet ganske ubemærket hen, at jeg har truffet Dem et Par Gange før, og at jeg iaften fik Lov til at være sammen med Dem paa Basaren. Forsaavidt blir det altsaa ikke stort værre end det allerede er. Og Herregud, hvad har det at sige? Det skulde blive Dem saa dejligt ligegyldigt, hvad Verden tænkte ... De græder? Kære, gør det Dem ondt, at jeg nu har udsat Dem for Folkesnak iaften?"

„Nej, det er ikke dét."

„Hvad er det saa?"

Hun svarer ikke.

Der falder ham noget ind, han spørger:

„Synes De, at jeg er slem mod Dem? Sig mig: De drak vel ikke videre af Champagnen? De drak vist ikke to Glas engang? Kanske De har faaet det Indtryk, at jeg vil passe paa nu og benytte mig af, at De har drukket en Mundfuld Vin, forat faa Dem til at give hurtigere efter? Er det dét, De græder for?"

„Nej, nej, aldeles ikke."

„Hvad græder De da for?"

„Jeg ved ikke."

„Men De tror ialfald ikke, at jeg sidder her med noget Slags Forræderi. Jeg er ved Gud i Himlen helt igennem ærlig, tro mig nu!"

„Ja, jeg tror Dem ogsaa; men jeg forstaar det ikke, jeg blir saa forandret. De kan ikke ville ... ville det."

Jo, han vilde det! Og han udvikler det nærmere, alt imens han sidder og holder hendes lille, svage Haand i sin og Regnen slaar mod Ruderne. Han taler meget sagte: Aa, de skulde nok faa det til at gaa! De skulde rejse bort, langt bort, Gud ved hvorhen; men de skulde stikke sig væk, saa ingen vidste, hvor de var blevne af. Ikke sandt, det skulde de? Saa skulde de købe en liden Stue og en Jordplet inde i en Skog, en dejlig Skog et eller andet Sted; dette skulde saa være deres egen Ejendom, og de vilde kalde den Eden, og han skulde dyrke den, aa, hvor han vilde dyrke den! Men saa kunde det hænde, at han blev lidt trist stundom; kære, det kunde hænde; der kunde falde ham noget ind, en Erindring, en eller anden bitter Oplevelse, som han maaske kom til at huske; hvor let kunde ikke det ske! Men da vilde

hun vel være lidt taalmodig mod ham; ikke? Ja, for han skulde ikke lade hende mærke det synderlig, aldrig, det skulde han love; han vilde blot faa sidde i Fred og tumle med det alene, eller han vilde gaa bort, længer ind i Skogen og komme tilbage om en Stund. Aa, men der skulde aldrig blive yttret et haardt Ord inde i deres Stue! Og de skulde pynte den med de skønneste vilde Vækster og Mos og Stene, som de kunde finde; Gulvet vilde de strø med duftende Brisk, han skulde nok hente Brisken hjem. Og om Julen vilde de altid huske at sætte et Neg ud til Smaafuglene. Men tænk blot, hvor de skulde faa Tiden til at gaa, og hvor de skulde være lykkelige ogsaa! De maatte altid være sammen, de skulde løbe ud og ind og ikke skilles ad; om Sommeren vilde de gøre lange Ture og iagttage, hvorledes Træer og Græs skalv og vokste fra Aar til Aar. Herregud, hvor de ogsaa vilde gøre det godt for Fremmede og Vejfarende, som kanske kunde komme forbi! De maatte have nogle Kreaturer, et Par store, blanke Dyr, som de skulde lære op til at spise af deres Hænder, og mens han spaded og hakked og dyrked Jorden, skulde hun passe Dyrene ...

„Ja," svared Martha. Hun sagde uvilkaarlig Ja og han hørte det. Han fortsatte:

Videre maatte de tage sig en Dag eller to i Ugen fri, saa skulde de gaa paa Jagt og Fiskeri sammen, begge to, Haand i Haand, hun i kort Kjole og et Bælte om Livet, han i Bluse og Spændesko. Hvor vilde de ikke synge og tale højt og raabe, saa det gjalded gennem hele Skogen! Men ikke sandt: Haand i Haand?

„Jo," sagde hun igen, og hendes Øjne var blevne blanke.

Lidt efter lidt reves hun med; han fremstilled det hele saa klart for hende, alting tænkte han over og havde hver Smaating i Hovedet. Endog dét nævnte han, at det galdt at finde et Sted, hvor der var let til Vand; ja, men det skulde han sørge for, alt vilde han sørge for; hun maatte blot have Tillid til ham. Aa, han havde Kræfter til at rydde dette Hjem midt i tykke Skogen, han havde et Par Næver, ja, hun saa selv! ... Og smilende maalte han hendes spinkle Barnehaand paa sin egen.

Hun fandt sig i, at han gjorde med hende, hvad han vilde; endog da han klapped hendes Kind, sad hun stille og saa paa ham. Saa spurgte han hende ligefrem, med sin Mund nær mod hendes Øre, om hun saa turde og om hun vilde, og hun svared ogsaa Ja, et tankefuldt, drømmende Svar, som hun blot hvisked

frem. Men lidt efter begyndte hun at vakle: Nej, naar hun tænkte over det, saa kunde det alligevel ikke være muligt. Hvor kunde han ville det! Hvad var hun!

Og atter overbeviste han hende om, at han vilde det, ja, vilde det med al den Vilje, han ejed. Hun skulde ikke komme til at lide Nød, selv om det gik galt for dem en Tid; han vilde stræve for dem begge, hun skulde ingen Frygt have. Han talte en hel Time igennem og rokked Stykke for Stykke hendes Modstand. To Gange gentog det sig i denne Time, at hun vægred sig, holdt Hænderne for Ansigtet og begyndte at raabe Nej, Nej, og alligevel gav hun efter for ham, studered hans Ansigt og følte, at det ikke var en blot og bar øjeblikkelig Sejer, han vilde vinde. I Guds Navn da, naar han vilde det saa! Hun var overvunden, det nytted hende ikke længer at stride imod. Tilsidst gav hun ham et rent Ja.

Lyset begyndte at brænde ned i Tomflasken; de sad fremdeles hver paa sin Stol og holdt hinandens Hænder og talte sammen. Hun var ganske opløst af Bevægelse, hun fik hyppigt Taarer i Øjnene, men smilte alligevel.

Han sagde:

„Forat komme tilbage til Minutten, jeg er vis paa, at han var skinsyg oppe paa Basaren."

„Ja," svared hun, „det var han kanske. Men det faar ikke hjælpe."

„Nej, ikke sandt, det faar jo ikke hjælpe! ... Hør, jeg vilde saa gærne glæde dig med noget iaften, hvad skulde det være? Aa, jeg vilde faa dig til at holde dig for Brystet af Henrykkelse over noget! Sig mig noget, forlang et eller andet! Ak, du er for god, du lille Ven, du beder aldrig om nogen Ting! Ja, ja, Martha, husk paa, hvad jeg siger nu: jeg skal beskytte dig, jeg skal prøve at gætte dine Ønsker og være omhyggelig for dig til min sidste Stund. Og kære husk det, vil du? Du skal aldrig komme til at sige, at jeg har glemt mit Løfte."

Klokken var fire.

De rejste sig; hun gjorde et Skridt henimod ham, og han tog hende ind til sit Bryst. Hun lagde Armen om hans Hals, og de blev staaende saaledes en liden Stund; hendes lidt bange, rene Nonnehjærte klapped voldsomt mod hans Haand, han følte det og strøg hende beroligende over Haaret. De var enige.

Hun begyndte selv at tale:

„Jeg vil ligge vaagen i hele Nat og tænke. Kanske træffer jeg dig imorgen? Hvis du vil?"

„Ja, imorgen. Jo, jeg vil! Hvornaar imorgen? Kan jeg komme Klokken otte?"

„Ja ... Vil du, at jeg skal være i denne samme Kjole?"

Dette rørende Spørgsmaal, hendes bævende Mund, de to aabne Øjne, der saa op paa ham, greb ham, gik ham lige til Hjærtet. Han svared:

„Kære, søde Barn, som du vil! Hvor du er inderlig god! ... Nej, du maa ikke ligge vaagen inat, du maa ikke! Tænk paa mig og sig Godnat og sov. Du er vel ikke bange her alene?"

„Nej ... Nu blir du vaad, naar du gaar hjem."

Ogsaa det tænkte hun paa, at han vilde blive vaad!

„Vær glad og sov godt!" sagde han.

Men da han allerede var kommet ud i Gangen, husked han noget, han vendte sig om mod hende og sagde:

„Endnu ét, som jeg glemte: jeg er ingen rig Mand. Har du kanske troet, at jeg var rig?"

„Det ved jeg ikke," svared hun og rysted paa Hovedet.

„Nej, jeg er ikke rig. Men vi skal købe os et Hjem og hvad mere vi behøver, saa rig er jeg da. Og siden, eftersom Tiden gaar, skal jeg sørge for alt, jeg skal bære hver Byrde, det har jeg faaet mine Hænder til ... Du er ikke skuffet, fordi jeg ikke er rig, vel?"

Hun sagde Nej og fik fat i hans Hænder, som hun trykked endnu engang. Tilsidst bad han hende om at stænge Døren godt efter ham og traadte ud paa Gaden.

Det øsregned og var meget mørkt.

Han gik ikke hjem til Hotellet, men tog Vejen ud til Præstegaardsskogen. Han vedblev at gaa i et Kvarter; da Mørket var saa tæt, kunde han vanskeligt skælne noget. Endelig sagtned han sine Skridt, gik afvejen og fandt sig frem til et stort Træ. Det var et Aspetræ. Her standsed han.

Vinden suser over Skogen, Regnen vedbliver at strømme ned, ellers er alting omkring ham dødt og stille. Han hvisker for sig selv et Par Ord, et Navn, siger Dagny, Dagny, tier og siger det igen. Han staar ret op og ned ved Træet og siger dette. Om lidt

taler han højere, han taler og siger Dagny med lydelig Røst. Hun har fornærmet ham iaften, udøst al sin Foragt over hans Hoved, han føler endnu i sit Bryst hvert Ord, hun havde slynget ud, og alligevel staar han her og taler om hende. Han knæler ned ved Træet, han tager sin Lommekniv op og skærer i Mørke hendes Navn ind i Stammen. Dette arbejder han med i flere Minutter, han føler sig frem, skærer og føler igen, indtil han er færdig ...

Han havde taget sin Hue af hele Tiden, mens han gjorde det.

Da han igen var kommet ud paa Vejen, standsed han, betænkte sig et Øjeblik og vendte atter om. Han famled sig paany hen til Træet, føler med Fingrene over Stammen og finder Bogstaverne igen. Han knæler for anden Gang, luder sig frem og kysser dette Navn, disse Bogstaver, som om han aldrig skulde se dem mere, rejser sig endelig og gaar hurtigt bort.

Klokken var fem, da han kom til Hotellet.

XVII

Samme Regn, samme mørke, tunge Vejr den næste Dag. Det syntes som om alt det Vand, der ustandselig skylled ned gennem Tagrænderne og drev mod Ruderne, aldrig vilde høre op; Time efter Time gik, hele Formiddagen gik, og Himlen blev ikke klarere. I Hotellets lille Have, der laa bag Huset, var alt bøjet og knækket, alle Blade laa trykte ned i Jorden, overgrusede af Muld og Væde.

Nagel holdt sig inde hele Dagen, han læste, drivende frem og tilbage paa Gulvet, som han plejed, og saa stadig væk paa Klokken. Det var en endeløs Dag! Med den største Utaalmodighed vented han paa, at det skulde blive Aften.

Da Klokken var otte, begav han sig straks ned til Martha. Han aned selv intet ondt; men hun modtog ham med et lidende og meget forgrædt Ansigt. Han talte til hende, og hun svared kort undvigende, og hun saa heller ikke paa ham. Hun bad ham flere Gange om at tilgive hende og ikke være vred.

Da han tog hendes Haand, begyndte hun at sittre og vilde trække sig tilbage; men tilsidst slog hun sig alligevel ned paa en Stol ved Siden af ham; der blev hun siddende, til han om en Times Tid gik igen. Hvad var hændt? Han trængte ind paa hende

med Spørgsmaal, bad om Forklaring, og hun kunde ikke gøre megen Rede for sig:

Nej, hun var ikke syg. Hun havde blot tænkt over det …

Ja, var det dét, hun mente, at hun angred sit Løfte, at hun kanske ikke kunde holde af ham?

Ja … Men tilgiv og vær ikke vred! Hun havde tænkt over det inat, i hele, hele Nat, og havde fundet det mere og mere umuligt. Ja, hun havde ogsaa spurgt sit Hjærte tilraads, og hun frygted for, at hun ikke kunde holde af ham, som hun burde.

Naa, saaledes! … Pause … Men troed hun ikke, at hun kanske kunde komme til at blive lidt glad i ham senere? Han skulde gøre hende alt det gode, han vidste, ja, han skulde saa gladelig bevise hende det paa hvilken Maade, hun selv maatte forlange. Han havde haabet saa sikkert, at dette skulde lykkes ham, han havde glædet sig til at faa Lov til at begynde et nyt Liv i Verden. Aa, han skulde være saa snil mod hende!

Dette rørte hende, hun pressed Haanden mod Brystet, men saa stadig ned og sagde intet.

Ja, troed hun saa ikke, at han skulde faa hende til at holde af sig senerehen, naar de altid leved sammen, og naar han fik vise hende alt, han skulde finde paa forat glæde hende?

Hun hvisked Nej. Et Par Taarer drypped ned fra hendes lange Øjenhaar.

Pause. Hans Krop rysted, de blaa Aarer i hans Tindinger svulmed stærkt.

Ja, ja, kære, saa var der intet at gøre ved det da! Saa maatte hun ikke græde mer for den Skyld. Det fik ikke hjælpe det hele; hun maatte tilgive, at han havde trængt ind paa hende med sine Bønner. Han havde dog ment det til det bedste …

Hun greb hurtigt hans Haand og holdt den fast. Han forundred sig lidt over denne pludselige Hæftighed og spurgte:

Var der da noget især ved ham, som stødte hende? Han vilde rette paa det, gøre det godt igen, hvis det stod i hans Magt. Holdt hun kanske ikke af, at han …

Hun afbrød ham med ét:

„Nej, der er ikke noget, ikke noget! Men det er saa utænkeligt altsammen, og jeg ved ikke engang hvem De er, for Eksempel. Ja, jeg ved nok, at De vil mig vel; misforstaa mig ikke …“

„Hvem jeg er, for Eksempel,“ sagde han og saa paa hende.

Med en Gang farer der en Anelse gennem hans Hoved, han forstaar, at noget har undergravet hendes Tillid til ham, noget fjendtligt, der har trængt sig mellem hende og ham; han spørger:

„Har nogen været hos Dem idag?“

Hun svarer ikke.

„Ja, undskyld, det kan ogsaa være det samme, jeg har ingen Ret til at spørge Dem mere.“

„Aa, jeg var saa glad inat!“ sagde hun. „Herregud, hvor jeg vented paa, at det skulde blive Morgen, og hvor jeg har ventet paa Dem ogsaa! Men idag er jeg bare kommet i Tvivl.“

„Vil De blot sige mig én Ting: De tror altsaa ikke, at jeg har været ærlig mod Dem, De mistænker mig alligevel og alligevel?“

„Nej, ikke altid! Kære, vær ikke vred paa mig! De er saa fremmed her, jeg ved ingenting, før De siger mig det; kanske mener De det ærligt nu, men angrer altsammen senere; jeg ved ikke, hvilke Tanker De faar!“

Pause.

Saa tager han hende under Hagen, løfter hendes Hoved lidt op og siger:

„Og hvad mere sagde Frøken Kielland?“

Hun forvirredes, gav ham et sky Blik, der forraadte hendes Bestyrtelse og udbrød:

„Det sagde jeg ikke, nej, gjorde jeg vel? Det sagde jeg ikke!“

„Nej, nej, De sagde det ikke,“ svared han. Han faldt i Tanker; hans Øjne stirred paa én Plet uden at se. „Nej, De sagde ikke, at det var hende, De nævnte ikke hendes Navn, vær blot rolig … Og Frøken Kielland har dog virkelig været her, hun er kommet ind ad den Dør dér og er gaaet igen den samme Vej, efterat hun har udrettet sit Ærinde. Det var hende saa meget om at gøre, at hun maatte gaa ud idag, i dette Vejr. Hvor det er underligt! … Kære, gode Martha, gode Sjæl, jeg knæler for Dem, fordi De er god! Tro mig alligevel, tro mig blot iaften, saa skal jeg senere vise Dem, hvor lidet jeg har isinde at bedrage Dem. Tag ikke Deres Løfte tilbage nu. Tænk over det endnu engang, vil De det? Tænk over det til imorgen, og lad mig træffe Dem da. Jeg er fremmed for Dem, ja, det er jeg jo, det kan ikke være anderledes endnu; men jeg lyver ikke for Dem, naar det gælder saa meget for mig. Og naar jeg engang forklarer alt for Dem, kanske allerede imorgen, hvis jeg maa komme da …“

„Nej, jeg ved ikke," afbrød hun.

„De ved ikke? De vil altsaa helst blive af med mig en Gang for alle nu iaften? Ja, ja, da!"

„Jeg vilde heller komme til Dem engang, naar De ... ja, naar De er bleven gift og har faaet det færdigt ... Huset ... jeg mener naar ... Jeg vilde heller være Pige hos Dem. Ja, det vilde jeg heller."

„Vilde De heller det?"

Pause. Ja, hendes Mistillid til ham havde allerede slaaet dyb Rod, han kunde ikke længer betvinge den, formaaed ikke at gøre hende tryg igen, som før. Og han følte med Sorg, at hun gled længer og længer bort fra ham jo mer han talte. Men hvorfor græd hun saa? Hvad var det, som pinte hende? Og hvorfor slap hun heller ikke hans Haand? Han kom endnu engang tilbage til Minutten; det var en Prøve; han vilde faa hende til at tilstaa ham et Møde imorgen, naar hun havde overvejet det hele igen. Han sagde:

„Tilgiv, at jeg for sidste Gang nævner Minutten for Dem. Ja, tag det med Ro, jeg har mine Grunde til at tale, som jeg gør. Jeg vil intet galt sige om det Menneske, tvertimod, De vil selv huske, at jeg endog har sagt det bedste, jeg vidste, om ham op i Deres egne Øren. Jeg tænkte mig Muligheden af, at han kunde staa mig ivejen hos Dem, jeg talte derfor til Dem om ham, jeg paastod blandt andet, at han kunde forsørge en Familje lige saa godt som nogen anden, og det tror jeg endnu, at han kan, naar han blir hjulpet paa Vej i Begyndelsen. Men De vilde slet ikke høre paa det, De havde intet med Minutten at gøre, De bad mig endog ikke at tale mer om ham. Godt! Men jeg er endnu ikke helt fri for Mistanke, De har ikke overbevist mig, og jeg spørger Dem igen, om der ikke er noget i Gære mellem Dem og Minutten? Isaafald trækker jeg mig straks tilbage. Ja, De ryster paa Hovedet; men jeg forstaar ellers ikke, at De kan vægre Dem for at overveje Sagen til imorgen og give mig Besked da. Det er blot simpel Retfærdighed. Og De, som er saa god!"

Saa gav hun efter, ja, hun rejste sig endog op, hendes Bevægelse løb af med hende, og hun strøg ham smilende og grædende over Haaret, ligesom engang før. Hun vilde træffe ham imorgen ogsaa, hun vilde det gærne; han maatte blot komme lidt tidligere, Klokken fire, Klokken fem, mens det var lyst, saa fik ingen

noget at sige. Men nu maatte han gaa, det var bedst at han gik straks. Aa, ja, saa kom han igen imorgen, hun skulde nok være hjemme og passe paa ...

Det sælsomme Barn af en gammel Pige! For et Ord, en halv Yttring blussed hendes Hjærte op og henrev hende til Ømhed, til Smil. Hun holdt ham i Haanden lige til han gik, fulgte med ham til Døren og holdt ham endda i Haanden. Ved Trappen sagde hun meget højt Godnat til ham, som om der kunde være nogen i Nærheden, hun vilde trodse.

Ja, han skulde overvinde hendes Betænkeligheder, han vilde gøre sig saa megen Flid. Han vilde forklare sig bedre for hende imorgen, lægge sig helt aaben og intet skjule; hun skulde nok komme til at tro ham. Hvo ved, kanske kunde hun endog blive lidt glad i ham engang, ja, meget glad i ham kanske! Det var ikke godt at vide.

Regnen havde hørt op, endelig havde den hørt op; hist og her saaes allerede en Plet blaa Himmel mellem de grumsede Skyer, og kun nu og da faldt endnu en Regndraabe ned paa den vaade Jord.

Nagel aanded atter friere. Jo, han skulde vinde hendes Tillid paany; hvorfor skulde det ikke lykkes ham? Han gik ikke hjem, han drev forbi Bryggerne, langs Sjøen, passered Byens sidste Huse og kom ind paa Præstegaardsvejen. Der var ingen Folk at se.

Da han endnu havde gaaet nogle Skridt frem, rejser der sig pludselig et Menneske op fra Vejkanten og giver sig til at gaa foran ham. Det var Dagny; den lyse Flætte hang nedad hendes Ryg udenpaa Regnkaaben.

Han gennembævedes fra Top til Taa og stod et Øjeblik næsten stille; han blev ogsaa i høj Grad forbauset. Var hun da ikke paa Basaren iaften ogsaa? Eller gik hun blot en liden Tur, inden Tableauerne begyndte? Hun bevæged sig uendelig sagte fremad og standsed endog et Par Gange og saa tilvejrs efter Fuglene, som igen begyndte at flyve om mellem Træerne. Havde hun set ham? Vilde hun prøve ham? Havde hun rejst sig, da han kom, for endnu engang at erfare, om han voved at henvende sig til hende?

Hun kunde berolige sig, han skulde aldrig forstyrre hende

mere nu! Og pludselig vaagner hans Vrede, en blind og dump Vrede mod dette Menneske, som kanske endnu vilde friste ham til at forløbe sig, blot forat have den Tilfredsstillelse at ydmyge ham bagefter. Hun var istand til at fortælle Folk oppe paa Basaren endnu engang, at hun havde mødt ham. Havde hun ikke netop været hos Martha og forpurret hans Lykke ogsaa der? Kunde hun ikke nu holde inde og ikke lægge ham mere ondt ivejen? Hun havde villet betale ham efter Fortjeneste, godt, men hun betalte drøjere end nødvendigt.

De gaar begge lige langsomt, den ene efter den anden, der var stadig Halvhundrede Skridt mellem dem. Dette varer i flere Minutter. Pludselig falder hendes Lommetørklæde ned. Han gaar og ser paa, at det falder nedefter hendes Side, hvirvler nedad hendes Regnkaabe og blir liggende paa Vejen. Vidste hun, at hun tabte det?

Og han siger til sig selv, at hun vilde stille ham paa Prøve, hendes Raseri mod ham havde endnu ikke lagt sig, hun vilde formaa ham til at tage dette Lommetørklæde op og bringe hende det, saa hun kunde faa se ham ind i Ansigtet og rigtig gotte sig over hans Nederlag hos Martha. Hans Vrede stiger, han kniber Læberne sammen og sætter en lidenskabelig Rynke i Panden. He-he, jo, ikke sandt, han skulde fremstille sig for hende, vise hende hele sit Ansigt og lade hende le ham ud. Se, se, der slap hun sit Lommetørklæde; det ligger der paa Vejen, midt paa Vejen; det er hvidt og overmaade fint, et Kniplingslommetørklæde endog; man kunde bukke sig og tage det op ...

Han gik lige langsomt, og da han kom til Lommetørklædet, traadte han paa det og gik videre.

Endnu i nogle Minutter gik de paa den Maade; han iagttog, at hun pludselig saa paa sit Ur og med en Gang vendte om. Hun kom lige imod ham. Havde hun savnet sit Lommetørklæde? Da vendte ogsaa han om og gik langsomt foran hende. Da han atter kom til Lommetørklædet, traadte han paa det igen, for anden Gang og lige for hendes Øjne. Og han fortsatte at gaa. Han følte, at hun var lige bagefter ham, og han gik dog ikke hurtigere. Saaledes holdt de ved, lige til de var komne ind i Byen.

Hun tog ganske rigtigt Vejen op til Basaren; han gik op paa sit Værelse.

Han aabned et Vindu og lagde sig paa Albuerne i Karmen,

brudt, tilintetgjort af Bevægelse. Nu var hans Vrede forbi, han krymped sig sammen og begyndte at hulke, hulke med Hovedet ned i sine Arme, stumt, med tørre Øjne og rystende Krop. Saaledes var det løbet af! Aa, hvor han angred det, hvor han ønsked det ugjort! Hun havde kastet sit Lommetørklæde ned, maaske med Vilje, maaske forat ydmyge ham; men hvad saa? Han kunde kanske have taget det op, stjaalet det og gæmt det paa sit Bryst gennem hele Livet. Det var aldeles snehvidt, og han traadte det ned i den bløde Vej! Hun havde kanske slet ikke villet tage det fra ham, naar han først havde faaet det i Hænderne; kanske havde hun ladet ham beholde det; Gud ved! Men havde hun alligevel rakt Haanden ud efter det, vilde han have kastet sig ned og bedt om det, med oprakte Hænder bønfaldt om det som et Minde, en Naade. Og hvad havde det gjort, om hun igen havde haanet ham?

Pludselig farer han op, han tager Trappen i to Spring, stormer ud paa Gaden, tilbagelægger hele Byen i et Par Minutter og kommer atter ind paa Præstegaardsvejen. Kanske kunde han finde Lommetørklædet endnu! Og ganske rigtigt, hun havde ladet det ligge, skønt han var vis paa, at hun havde set ham træde paa det den anden Gang. Hvor han var heldig alligevel, alligevel! Gudskelov for det! Han stikker det til sig med bankende Hjærte, iler hjem og skyller det med Vand, skyller det i utallige Vand, og breder det varligt ud. Det var lidt ilde tilredt, endog istykkerrevet af hans Hæl i det ene Hjørne; men hvad betød det! Aa, hvor han var lykkelig over at have fundet det!

Først da han igen satte sig til Vinduet, opdaged han, at han havde gjort denne sidste Tur gennem Byen uden Hue paa Hovedet. Ja, han var gal, han var gal! Sæt, at hun havde set det! Hun havde villet gøre en Prøve med ham, og naar alt kom til alt, var han ogsaa i Virkeligheden falden ynkelig igennem igen. Nej, dette maatte det blive en snarlig Ende paa! Han maatte kunne se hende med roligt Hjærte, med opret Hoved og kolde Øjne, uden at røbe sig. Ja, hvor han vilde forsøge! Han vilde rejse sin Vej og tage Martha med. Hun var altfor god til ham; ak, men han vilde fortjene hende; aldrig hvile, aldrig unde sig en Times Ro, før han havde fortjent hende.

Vejret blev stadig mildere og mildere, sagte Pust førte Duft af raat Græs og raa Jord indad hans Vindu og oplived ham mere

og mere. Ja, imorgen vilde han gaa til hende igen og bede hende saa ydmygt om at give efter ...

Men allerede om Formiddagen den næste Dag blev hans Haab fuldstændig lagt øde.

XVIII

Først kom Doktor Stenersen; det var endnu før Nagel var staaet op. Doktoren bad undskylde, men den Pokkers Basar optog ham baade Nat og Dag. Jo, han havde et Ærinde, en Mission: det gjaldt at formaa ham – Nagel – til at optræde paa Basaren igen iaften; der gik de vidunderligste Rygter om hans Spil, Byen sov ikke for Nysgærrighed; virkelig sandt! ... De læser Bladene, ser jeg? Ja, den Politikken! Har De lagt Mærke til de sidste Embedsudnævnelser? I det hele taget gik det ikke som det burde gaa med Valgene, det blev ikke til noget Slag i Ansigtet paa Svenskerne ... De ligger temmelig længe, synes jeg; Klokken er ti, og der er et Vejr ude, det dirrer af Varme! De skulde gaa en Morgentur.

Ja, Nagel vilde ogsaa op nu.

Ja, hvad maatte der saa svares Basarbestyrelsen?

Nej, Nagel vilde ikke spille.

Ikke? Men det var dog en landsvigtig Sag; havde han Ret til at undslaa sig for denne lille Tjeneste?

Ja, han kunde ikke.

Herregud, nu var der just slig Stemning for det, især havde Damerne formelig bestormet Doktoren igaaraftes om at faa det i Laas. Frøken Andresen havde ikke givet ham Rist eller Ro, og Frøken Kielland havde endog trukket ham afsides og bedt ham om aldeles ikke at slippe Nagel, før han havde lovet at komme.

Ja, men Frøken Kielland vidste dog ikke en Snus om, hvordan han spilled? Hun havde aldrig hørt det.

Nej, men hun var alligevel den ivrigste; hun havde endog tilbudt at ville akkompagnere ham. Hun sagde tilslut: sig, at vi allesammen beder ham ... De kunde jo gøre disse ti tolv Strøg og glæde os med det?

Han kunde ikke, han kunde ikke!

Ja, se, det var nu bare en Udflugt; han kunde jo Torsdag Aften?

Nagel vred sig lidt: Sæt nu, at han kunde blot denne fattige Stump, dette ene usammenhængende Potpourri, at han havde øvet sig op til det højeste netop i disse Par Danse, forat forbause Folk en Aften! Og desuden spilled han falskt som en Synd; han holdt ikke ud at høre paa det selv, nejgu om han gjorde!

„Ja, men ...“

„Doktor, jeg gør det ikke!“

„Men om ikke iaften, saa imorgenaften? Det er Søndag imorgen, Basaren skal slutte da, og vi haaber paa mange Mennesker.“

„Nej, De maa undskylde mig, jeg spiller heller ikke imorgenaften. Det er dumt overhovedet at røre ved en Violin, naar man ikke kan bruge den bedre end jeg gør. Det er dog besynderligt, at ikke *De* hørte bedre!“

Denne Appel til Doktoren gjorde sin Virkning.

„Jo,“ sagde han, „jeg syntes nok, at det blev lidt galt for Dem hist og her; men hvad Fan, vi er dog ikke Skønnere allesammen.“

Det nytted ikke, Doktoren fik stadig Nej og maatte gaa.

Nagel begyndte at klæde sig paa. Jasaa, endog Dagny havde været saa ivrig til at faa ham til dette, hun vilde endog have akkompagneret ham! En ny Fælde, hvad? Det glipped for hende igaaraftes, og nu vilde hun tage sin Mon igen paa denne Maade? ... Herregud, kanhænde gjorde han hende Uret ogsaa, hun vilde kanske ikke hade ham mere nu, hun vilde lade ham i Fred! Og han bad hende i sit Hjærte om Forladelse for sin Mistænksomhed. Han saa ud paa Torvet; det var det herligste Solskin og den højeste Himmel. Han begyndte at nynne.

Da han næsten var færdig til at gaa ned, stak Sara et Brev ind gennem Døren til ham; det havde ikke været i Posten, det var kommet ved Bud; Brevet var fra Martha og indeholdt blot nogle faa Linjer: han maatte alligevel ikke komme iaften, hun var rejst bort. For Guds Skyld, han maatte tilgive hende alt og ikke mere komme til hende; hun led ved at se ham igen. Farvel. Nederst paa Brevet, nedenfor hendes Navn, havde hun føjet til, at hun aldrig kunde glemme ham. Jeg kan aldrig glemme Dem, skrev hun. Alt i alt løb der en Tone af Vemod gennem disse tre fire Linjer af et Brev, endog Bogstaverne havde et sørgmodigt, fattigt Udseende, og hun sagde ham dog Farvel.

Han faldt ned paa en Stol. Alt var tabt, tabt! Endog dér var han bleven tilbagevist! Hvor det dog var underligt, hvor alt sammensvor sig mod ham! Havde han vel nogensinde ment det ærligere og bedre end her? Og alligevel, alligevel hjalp det ikke! Han sidder urørlig i flere Minutter.

Med én Gang springer han op fra Stolen; han ser paa Klokken, den er elleve; kanske hvis han fôr afsted straks, kunde han endnu træffe Martha, før hun rejste! Han begiver sig øjeblikkelig ned til hendes Hus; det er aflaaset og tomt. Han kiger indad Vinduerne til begge Rum, og der findes ikke et Menneske.

Han blir slagen og stum, han vender hjemad til Hotellet, uden at vide, hvor han gaar, uden at se op fra Gaden. Hvor kunde hun gøre det! hvor kunde hun gøre det! Han vilde dog have sagt hende Farvel og ønsket hende alt, alt godt hvor hun kom hen. Han havde villet knæle for hende alligevel, for hendes Godheds Skyld, fordi hun havde det reneste Hjærte, og hun havde ikke kunnet taale, at han gjorde det. Ja, ja, der var intet at gøre ved det!

Da han traf Sara i Gangen, fik han vide, at Brevet var kommet med et Bud fra Præstegaarden. Saa var det Dagnys Værk dette ogsaa, hun havde faaet det hele istand, havde beregnet nøje og handlet pludseligt. Nej, hun vilde aldrig tilgive ham mere?

Den hele Dag flakked han om paa Gaden, paa sit Værelse, ude i Skogen, overalt, han var ikke et Øjeblik i Ro. Og han gik stadig med ludende Hoved og med aabne Øjne, som intet saa.

Den næste Dag gik paa samme Maade. Det var Søndag, en Masse Mennesker fra Landet var kommet ind forat besøge Basaren og se Tableauerne den sidste Dag; Nagel fik atter en Anmodning om at spille et eneste Numer, dennegang gennem et andet Bestyrelsesmedlem, Konsul Andresen, Fredrikkes Fader; men han afslog det paany. Han gik i fire hele Dage omkring som en Forrykt, i en underlig fraværende Stemning, som optagen af blot en Tanke, en Følelse. Han var hver Dag og flere Gange om Dagen nede ved Marthas Hus og saa, om hun skulde være kommet tilbage. Hvor var hun rejst hen? Men selv om han ogsaa fandt hende, nytted det ham ikke noget; intet nytted mer!

En Aften var han lige ved at støde paa Dagny. Hun kom ud fra en Butik og strejfed næsten hans Albue. Hun gjorde en Bevægelse med Læberne, som forat tale til ham, men blev pludselig

rød og tied. Han kendte hende ikke rigtig straks, og af Forfjamselse blev han staaende et Øjeblik og se paa hende, inden han brat vendte om og fjærned sig. Hun kom efter, han hørte paa hendes Skridt, at hun gik hurtigere og hurtigere; han havde Følelsen af, at hun vilde indhente ham, og han forstærked sin Gang forat komme væk, forat skjule sig for hende; han var bange for hende, hun vilde igen og igen bringe ham en eller anden Ulykke! Han undslap endelig lige til Hotellet, han sprang ind og iled op paa sit Værelse i den højeste Uro. Gudskelov, han var frelst!

Dette var den 14de Juli, en Tirsdag …

Om Morgenen lod det til, at han havde fattet en Beslutning om at gøre noget. Hans Ansigt var paa disse faa Dage blevet ganske forandret, det var blegt og stivt, og hans Øjne var uden Liv. Han gik ogsaa oftere og oftere et godt Stykke nedad Gaden, inden han opdaged, at hans Hue laa igen i Hotellet; ved slige Lejligheder plejed han at sige til sig selv, at dette maatte det have en Ende med, Slut skulde det være; og naar han sagde det, knytted han Hænderne haardt sammen.

Da han Onsdag Morgen stod op af Sengen, undersøgte han først den lille Giftflaske i sin Vestelomme, rysted den, lugted til den og gæmte den igen. Idet han derpaa klædte sig paa, begyndte han af gammel Vane at tumle med en af disse lange og uordentlige Tankerækker, som idelig sysselsatte ham og aldrig lod hans trætte Hoved faa hvile. Med en gal, uhyre Hast gjorde hans Hjærne sit Arbejde; han var ophidset og saa fortvivlet, at han ofte havde Møje med at holde Taarerne tilbage, og midt i dette trængte Tusind Ting ind paa ham.

Ja, Gudskelov, han havde sin lille Flaske i Behold! Der lugted Mandler af den, og Saften var klar som Vand. Aa, jo, han vilde alligevel faa Brug for den meget snart, meget snart, naar ingen anden Raad fandtes. Det blev alligevel Enden. Og hvorfor ikke? Han havde drømt saa naragtig skønt om en Gærning paa Jorden, noget, der kunne „tælle“, nogle Bedrifter, som Kodæderne kunde korse sig over, – og det var falden daarligt ud; han havde ikke magtet Opgaven. Hvorfor skulde han ikke faa Brug for Saften! Tilbage stod det da at svælge den, uden at gøre formange Grimaser. Ja, ja, han skulde gøre det, i Tidens Fylde, naar Klokken slog.

Og Dagny skulde vinde …

Hvor hun var mægtig dette Menneske! Han forstod den arme Mand, som ikke vilde leve foruden hende, ham med Staalet og det sidste Nej; han forundred sig ikke længe over ham, Staklen havde indstillet, og hvad andet havde han havt at gøre? ... Hvor hendes blaa Fløjelsøjne skal tindre, naar nu ogsaa jeg gaar samme Vej! Men jeg elsker dig, elsker dig derfor ogsaa, ikke bare for dine Dyders Skyld, men ogsaa for din Ondskabs. Du piner mig blot altfor meget med din Overbærenhed; hvorfor taaler du, at jeg har mer end ét Øje? Du skulde tage det andet, ja, begge to; du skulde ikke finde dig i, at jeg fik gaa i Fred paa Gaden, og at jeg har Tag over Hovedet. Du har revet Martha bort fra mig, jeg elsker dig trods dette, og du ved, at jeg elsker dig trods dette, og du fniser deraf, og ogsaa derfor elsker jeg dig, at du fniser deraf. Kan du forlange mere? Er det ikke nok? Dine lange, hvide Hænder, din Stemme, dit lyse Haar, din Aande og din Sjæl elsker jeg som intet andet, og jeg kan ikke bjærge mig for det, og jeg kan ikke raade ved mig mere, Herren hjælpe mig! Ja, du maa gærne inderlig haane mig mere og le af mig, hvad gør det, Dagny, naar jeg elsker dig? Jeg indser ikke, at det gør hverken fra eller til; for mig maa du gøre, hvad der falder dig ind, og du er lige skøn og elskelig i mine Øjne derfor, jeg tilstaar det villigt. Jeg har skuffet dig paa en eller anden Maade, du finder mig daarlig og slet, du tror mig istand til alt galt; hvis jeg kunde hjælpe paa min lave Vækst ved et eller andet Bedrag, saa vilde jeg endog gøre det. Ja, og hvad saa? Naar du siger det, saa er det ogsaa saaledes for mig, det er ogsaa godt for mig, og jeg forsikkrer dig, at min Kærlighed begynder at synge i mig, naar du siger det ogsaa. Selv om du ser ringeagtende paa mig, eller du vender mig Ryggen uden at svare paa et Spørgsmaal fra mig, eller du søger at indhente mig paa Gaden forat ydmyge mig, ogsaa da skælver mit Hjærte imod dig af Kærlighed. Du maa forstaa mig, jeg bedrager ingen af os nu; men det er mig ogsaa det samme, om du atter ler, det forandrer ikke min Følelse; saaledes er det. Og hvis jeg fandt en Diamant engang, saa skulde den hedde Dagny, fordi bare dit Navn gør mig hed af Glæde. Men endog saa vidt kan jeg gaa, at jeg kunde ville høre dit Navn uafladelig, høre det nævne fra alle Mennesker og Dyr og alle Bjærge og alle Stjærner, at jeg var døv for alt andet og blot hørte dit Navn som en endeløs Tone mod mit Øre Nat og Dag mit hele Liv igennem. Jeg

kunde ville indstifte en ny Ed til Ære for dig en Ed til Brug for alle Jordens Folkeslag, blot til Ære for dig. Og hvis jeg synded derved, og Gud advared mig derimod, saa vilde jeg svare ham: skriv det paa mig, før det op, jeg betaler det med min Sjæl, i Tidens Fylde, naar Klokken slaar ...

Hvor altsammen er forunderligt! Jeg er standset allevegne, og jeg er dog den samme i Kraft i Liv; de samme Muligheder er mig aabne som før, jeg kunde gøre de samme Gærninger; hvorfor er jeg da standset, og hvorfor er med en Gang alle Muligheder blevne mig umulige? Er jeg selv Skyld i det? Jeg ved ikke hvorved; jeg har alle mine Sandser, jeg har ingen skadelige Vaner, jeg ligger ikke under for en eneste Last, jeg styrter mig heller ikke blindt ind i Fare. Jeg tænker som før, føler som før, er Herre over mine Bevægelser som før, ja, og jeg værdsætter Mennesker som før. Jeg gaar til Martha, jeg ved, at hun er Frelsen, hun er den gode Sjæl, min gode Engel. Hun er bange, hun frygter saare; men hun vil tilsidst som jeg vil, og vi er enige. Godt! Jeg drømmer om et Liv i lykkelig Fred; vi trækker os tilbage til Ensomheden, vi bor i en Hytte ved Bredden af en Kilde, vi strejfer om i Skoge, i korte Klæder og med Spænder i Skoene. Hvorfor ikke? Muhamed gaar til Bjærget! Og Martha er med, Martha fylder min Dag med Renhed og Natten med Hvile, og Herren i det Høje er over os. Men nu blander Verden sig i det, Verden stejler, Verden finder, at det er Vanvid. Verden siger, at den og den fornuftige Mand og Kvinde ikke vilde gjort det samme, følgelig er det at gøre det vanvittigt. Og jeg staar frem eneste alene Menneske og tramper i Gulvet og siger, at det er fornuftigt! Hvad ved Verden? Intet! Man vænner sig blot til en Ting, man akcepterer den, man erkender den, fordi éns Lærer har erkendt den før én, alt er blot og bar Antagelse, ja, endog Tid, Rum, Bevægelse, Materie er Antagelse. Verden ved intet, den akcepterer blot ...

Nagel holdt et Øjeblik Haanden for Øjnene og vagged frem og tilbage med Hovedet, som om det svirred for ham. Han stod midt paa Gulvet.

Hvad var det nu, jeg tænkte paa? ... Godt, hun frygter for mig; men vi blir enige, og jeg føler i mit Hjærte, at jeg skal gøre hende alt godt alle Dage. Jeg vil slaa op med Verden, jeg sender Ringen tilbage; jeg har tumlet mig som en Nar blandt andre

Narre, jeg har begaaet gale Streger, jeg har ogsaa spillet Violin, og Folket har raabt: godt brølt, Løve! Jeg væmmes ved den usigelig raa Triumf at høre Kødæderne klappe, jeg konkurerer ikke længer med en Telegrafist fra Kabelvaag; jeg gaar til Fredens Dal og blir Skogens fredeligste Væsen, jeg dyrker min Gud, nynner tilfredse Sange, blir overtroisk, barberer mig kun under Flod Sjø og iagttager visse Fugles Skrig naar jeg saar mit Korn. Og naar jeg er træt af Arbejde, staar min Hustru i Døren og vinker til mig, og jeg velsigner og takker hende for alle hendes elskelige Smil ... Martha, vi var jo enige, var det ikke saa? Og du loved det saa vist, du vilde det jo selv tilslut, da jeg forklared dig alt? Saa blev der dog ikke noget af det hele. Du blev bortført, overrumplet og bortført, ikke til din, men til min Fordærvelse ...

Dagny, jeg elsker dig ikke, du har standset mig allevegne, jeg elsker ikke dit Navn, jeg opirres af det, vrænger ad det, jeg kalder dig Dangni og rækker Tungen ud af Munden; hør mig for Kristi Skyld! Jeg vil komme til dig, naar Klokken er slaaet og jeg er død, jeg vil vise mig for dig paa Brandmuren med et Ansigt som Kløverknægt, og jeg vil forfølge dig som Dødningeskelet, danse omkring dig paa ét Ben og lamme dine Arme med mine Greb. Jeg vil gøre det, jeg vil gøre det! Gud bevare mig for dig fra nu af og altid, det vil sige Fan gale dig, saa inderlig som jeg beder om det ...

Og hvad saa! for syvende og sidste Gang hvad saa? Jeg elsker dig alligevel, og, Dagny, du ved godt, at jeg elsker dig alligevel, og at jeg angrer alle mine bittre Ord. Men hvad saa? Hvad nytter det mig? Og desuden, hvo ved, om det ikke er bedst saaledes? Hvis du siger, at det er bedst saaledes, saa er det ogsaa saa, jeg føler det samme som du, jeg er en standset Vandrer. Men om du ogsaa havde villet, og du havde brudt med alle andre og bundet dig til mig – hvad jeg ikke fortjente, men alligevel, lad os sætte det –, hvad havde det ført til? Du havde i Højden villet hjælpe mig til at udføre mine Bedrifter, at gøre min Gærning i Verden, – jeg siger dig, det gør mig skamfuld, mit Hjærte standser af Skam ved at tænke paa det. Jeg vilde gøre som du vilde, fordi jeg elsker dig, men jeg vilde lide ved det i min Sjæl ... Naa, hvad i Alverden skal det være godt for at *sætte* den ene Ting efter den anden, at opstille umulige Udgangspunkter? Du vilde ikke bryde

med alle andre og ikke binde dig til mig, du betakker dig, ler mig ud, haaner mig; hvad har jeg saa med dig at bestille? Punktum.

Pause. I Hæftighed:

Forresten skal jeg sige dig, at jeg drikker mig dette gode Glas Vand og giver dig Fan med Fedt paa. Det er usigelig dumt af dig at tro, at jeg elsker dig, at jeg virkelig gider gøre mig den Umage nu, naar Tidens Fylde er saa nær. Jeg afskyr hele din skatteborgerlige Tilværelse, saa pyntet, kæmmet og intetsigende som den er. Jeg afskyr den, det ved Gud jeg gør, og jeg føler Forbittrelsen i mig som en Helligaands Vejr, naar jeg tænker paa den. Hvad vilde du have gjort mig til? He-he, jeg skal bande paa, at du vilde have gjort mig til en stor Mand. He-he, gak og beté dig for Præsterne! Jeg er skamfuld i mit Hjærte over dine store Mænd ...

En stor Mand! Hvormange store Mænd er der i Verden? Først er det de store Mænd i Norge, de er størst. Saa er det de store Mænd i Frankrige, i Hugos og Digternes Land. Saa kommer de store Mænd hist i Barnums Rige. Og alle disse store Mænd balancerer om paa en Klode, der i Forhold til Sirius ikke er større end Ryggen af en Lus. Men en stor Mand er ingen liden Mand, en stor Mand bor ikke i Paris, han bebor Paris. En stor Mand staar saa højt, at han kan se sig selv over Hovedet; Lavoisier bad om at faa sin Halshugning udsat, til han havde fuldført en kemisk Undersøgelse, det vil sige: træd ikke paa mine Cirkler! sagde han. He-he, hvilken Komedie! Naar nu ikke engang, nej, ikke engang Eukleides, Eukleides med Aksiomerne, har lagt mer end en Øre til Grundværdien! Aa, hvor man har gjort det fattigt og nøjsomt og lidet stolt paa Herrens Jord!

Der gaar man hen og laver store Mænd af de tilfældigste Professionister, som tilfældigvis har forbedret Elektricitetens Koncentreringsapparat, eller som tilfældigvis har havt Muskelkræfter nok til at skræve sig gennem Sverige paa en Bicycle, ja, og man lader store Mænd skrive Bøger til Fremme af store Mænds Tilbedelse! He-he, det er virkelig morsomt, det er Pengene værd! Tilslut vil hver Kommune have sin store Mand, en juridisk Kandidat, en Romanforfatter, en Polarskipper af umaadelig Størreles. Og Jorden vil blive saa udmærket flad og enkel og jævn at overskue ...

Dagny, nu er det min Tur: jeg betakker mig, jeg ler dig ud, jeg haaner dig; hvad har du saa med mig at bestille? Jeg blir aldrig en stor Mand ...

Men lad os blot sætte, at der er en uhyre Masse store Mænd, en Legion Genier af den og den Størrelse; hvorfor ikke sætte det! Men hvad saa? Skulde kanske Antallet imponere mig? Tvertimod, jo flere af Sorten, des almindeligere! Eller skulde jeg gøre, som Verden gør? Verden er altid sig selv lig, den akcepterer ogsaa her, hvad Verden før har akcepteret, den beundrer, falder paa Knæ, rænder de store Mænd i Hælene med Hurraraab. Og det skulde ogsaa jeg gøre? Komedie, Komedie! Den store Mand gaar paa Gaden, det ene Menneskebarn dytter det andet Menneskebarn i Siden og siger: der gaar den og den store Mand! Den store Mand sidder i Teatret, den ene Lærerinde kniber den anden Lærerinde i Armen og hvisker: der, i den Sniploge, sidder den og den store Mand! He-he. Og han selv, den store Mand? Han inkasserer! Ja, det gør han. Menneskebørnene har Ret, han modtager deres Opmærksomhed som sit Tilkommende, han forsmaar den ikke, han rødmer ikke. Og hvorfor skulde han rødme? Er han ikke en stor Mand?

Ja, men unge Student Øjen vilde protestere her; han skal selv blive en stor Mand, han skriver paa en Roman i Ferien; han vilde paapege min Inkonsekvense igen: Hr. Nagel, De er ikke konsekvent, forklar Deres Mening!

Og jeg vilde forklare min Mening.

Men ung Øjen vilde ikke finde sig tilfredsstillet, han vilde spørge: Saa er der altsaa egentlig ingen store Mænd?

Ja, det vilde han spørge om, efterat jeg endog havde forklaret ham min Mening! He-he, saaledes vilde det forme sig for ham. Naa, men jeg vilde alligevel svare ham igen det bedste, jeg formaaed, jeg vilde komme i Æs og svare: Der er altsaa simpelthen en Legion store Mænd; hører De nu, hvad jeg siger? Der er en Legion af dem! Men af de *største* Mænd er der ikke, nej, ikke mange. Se, dét er Forskellen. Der blir snart en stor Mand i hver Kommune; men af de største Mænd kommer der kanske aldrig til at blive én i hvert Aartusinde. Ved stor Mand forstaar Verden ganske simpelt et Talent, et Geni, og Herregud, Geni er et meget demokratisk Begreb: saa mange Pund Bif at æde hver Dag giver Geni i tredje, fjerde, femte, tiende Led. Geniet i populær Betyd-

ning er ikke det uhørte, et Geni er blot et menneskeligt Apropos; man standser ved det, men man stejler ikke for det. Tænk Dem: De staar en stjærneklar Vinteraften i et Observatorium og ser gennem Kikkert paa Oriontaagen. Saa hører De, at Farnley siger: Godaften, Godaften! De ser Dem om, Farnley bøjer sig dybt, en stor Mand er kommet indad Døren, et Geni, Herren fra Sniplogen. Og ikke sandt, da smiler De lidt ved Dem selv og vender Dem igen til Oriontaagen? Dette har hændt mig ... Har De forstaaet min Mening? Jeg vil sige: heller end at beundre de almindelige store Mænd, som faar Menneskebørnene til at dytte hinanden i Siden af Ærefrygt, foretrækker jeg de smaa, ubekendte Genier, Ynglinge, som dør i Skoledagene, fordi deres Sjæl sprænger dem, fine, blændende St. Hans Orme, som man maa have truffet, mens de var ilive, forat vide, at de var til. Saadan er min Smag. Men fremfor alt siger jeg: det gælder at skælne det højeste fra det høje Geni, at holde det højeste oppe, saa det ikke drukner i Almindelighed, i Geniernes Proletariat. Jeg vil se den uhørte Ærkeaand paa sin Plads; gør dog et Udvalg, faa mig til at stejle, skaf mig af med Komunegenierne, det gælder at finde det topmaalte, Hs. Eminence Topmaalet ...

Hvorpaa ung Øjen vil sige – jo, jeg kender ham, han vil sige: Men dette er virkelig bare Teori, Paradokser.

Og jeg er ikke istand til at se, at det er bare Teori, jeg er ikke istand til det, Herren hjælpe mig, saa usaligt anderledes ser jeg Tingene an. Er det min Fejl, jeg mener: er jeg personlig Skyld i det? Jeg er en Fremmed, en Tilværelsens Udlænding, Guds fikse Idé, kald mig, hvad I vil ...

Med stigende Hæftighed:

Og jeg siger Jær: det rører mig ikke, hvad I kalder mig; jeg giver mig ikke over, aldrig i Evighed; jeg bider Tænderne sammen og forhærder mit Hjærte, fordi jeg har Ret; jeg vil staa eneste alene Menneske foran Alverden og ikke give efter! Jeg ved, hvad jeg ved, i mit Hjærte har jeg Ret; stundom, i visse Stunder, aner jeg den uendelige Sammenhæng i alt. Jeg har endnu noget at føje til, som jeg glemte, jeg firer ikke: jeg vil slaa alle Jærs dumme Antagelser i Knæ, angaaende de store Mænd. Ung Øjen paastaar, at min Mening blot er en Teori; godt, hvis min Mening er en Teori, saa slaar jeg den ned og fremkommer med en anden, som er end bedre; ti jeg skyr intet. Og jeg siger ... vent

lidt, jeg er overbevist om, at jeg kan sige noget bedre endda, fordi mit Hjærte er fuldt af Ret; jeg siger: jeg ringeagter og haaner den store Mand i Sniplogen, han er en Bajads og en Nar for mit Hjærte, min Mund trækker sig sammen af Foragt, naar jeg ser hans oppustede Bryst og hans sejerssikkre Miner. Har den store Mand selv kæmpet sig til sit Geni? Er han ikke født med det? Hvorfor da raabe Hurra for ham?

Og ung Øjen spørger: Men De vil dog selv sætte Hs. Eminence Topmaalet paa sin Plads, De beundrer jo dog Ærkeaanden, som heller ikke selv har kæmpet sig til sit Geni?

Og ung Øjen mener igen at have grebet mig i en Inkonsekvense, saaledes former det sig for ham! Men jeg svarer ham atter, fordi den hellige Ret har bemægtiget sig mig: Jeg beundrer heller ikke Ærkeaanden, jeg knuser endog Hs. Eminence Topmaalet, hvis det er nødvendigt, og fejer Jorden ren. Man beundrer Ærkeaanden for dens Storhed, for dens Topmaal af Geni, – som om Geniet var Ærkeaandens egen Fortjeneste, som om ikke Geniet tilhørte den fælles Menneskehed, og bogstavelig var Materiens Ejendom! At Ærkeaanden tilfældigvis har suget i sig baade sin Oldefaders, sin Bedstefaders og sin Faders, sin Søns, sin Sønnesøns og sin Sønnesønsøns Part af Geni og har lagt sin Slægt i Aarhundreder øde, det er ikke, nej, ikke Ærkeaandens egen Skyld; den har fundet Geniet i sig, har forstaaet dets Bestemmelse og brugt det ... Teori? Nej, der er *ikke* Teori; betænk, at det er mit Hjærtes Mening! Men hvis ogsaa dette er Teori, da søger jeg i min Hjærne og finder endnu en ny Udvej, og jeg fremsætter endnu en tredje og fjerde og femte knusende Modsigelse, saa godt, som jeg er istand til, og jeg giver ikke fortabt.

Men ung Øjen giver heller ikke fortabt, for han har hele Verden i Ryggen, og han siger: Saa har De ingenting at beundre, ingen stor Mand, intet Geni!

Og jeg svarer og gør ham ildere og ildere tilmode efterhvert, for han skal selv blive stor Mand; jeg giver ham atter Vand i Blodet og svarer: Nej, jeg beundrer ikke Geniet. Men jeg beundrer og elsker Resultatet af Geniets Virksomhed i Verden, hvortil den store Mand bare er det stakkels nødvendige Redskab, saa at sige bare den usle Syl til at bore med ... Er det saa godt? Har De saa forstaaet mig?

Med pludselig fremstrakte Hænder:

Aa, nu saa jeg igen den uendelige Sammenhæng i Tingene! Hvor det skinned, hvor det skinned! Den store Forklaring hjemsøgte mig nu, nu i dette Øjeblik, midt paa Gulvet! Der var ingen Gaader for mig, jeg saa tilbunds i alt. Hvor det skinned, hvor det skinned!

Pause.

Ja, ja, ja, ja, ja, ja! Jeg er en Fremmed blandt Medmennesker, og snart slaar Klokken. Ja, ja ... Og forresten, hvad har jeg med de store Mænd at skaffe? Intet! Kun at det er Komedie og Humbug og Bedrag med de store Mænd. Godt! Men er ikke det hele Komedie og Humbug og Bedrag? Ganske vist, ganske vist, alt er Bedrag. Kamma og Minutten og alle Mennesker og Kærligheden og Livet er Bedrag; alt, hvad jeg ser og hører og fornemmer, er Bedrag, ja selve Himlens Blaa er Ozon, Gift, Sniggift ... Og naar Himlen er rigtig klar og blaa, da sejler jeg sagte om deroppe, lader min Baad risle frem i blaa, bedragersk Ozon. Og Baaden er af duftende Træ, og Sejlet ...

Ja, Dagny sagde selv, at det var saa skønt. Dagny, du sagde det, og Tak alligevel, fordi du sagde det og gjorde mig lykkelig ogsaa, saa jeg skalv af Glæde. Jeg husker hvert Ord og bærer det med mig, naar jeg gaar efter Vejene og tænker paa altsammen, jeg glemmer det ikke nogensinde ... Og nu skal du vinde, naar Timen slaar. Jeg vil ikke forfølge dig mer. Og jeg vil heller ikke vise mig for dig paa Brandmuren; det maa du tilgive mig, at jeg sagde af Ondskab! Nej, jeg vil komme til dig og vifte om dig med hvide Vinger, naar du sover, og gaa efter dig, naar Du vaager, og hviske dig mangt et godt Ord ind. Kanske vil du ogsaa smile tilbage til mig, naar du hører det, ja, kanske gør du det, hvis du vil. Men hvis jeg ikke selv faar hvide Vinger, at mine Vinger kanske ikke blir saa hvide, saa vil jeg bede en Guds Engel om at gøre det i mit Sted, og selv vil jeg ikke gaa frem til dig, men skjule mig i en Krog og se, at du kanske smiler til ham. Det vil jeg gøre, hvis jeg kan, og gøre noget godt igen af det værste, jeg har gjort dig. Aa, jeg er glad, naar jeg tænker paa det, og længes efter at faa gøre det allerede straks. Kanske kan jeg ogsaa glæde dig paa andre, underlige Maader; jeg vilde gærne synge over dit Hoved hver Søndag Morgen, naar Du gaar til Kirke, og det vil jeg ogsaa bede Engelen om. Men hvis han ikke vil gøre det for mig, og jeg ikke kan formaa ham til det,

da vil jeg lægge mig ned for ham og bede ham mere og mere ydmygt, indtil han bønhører mig. Jeg vil love ham noget godt for det, og jeg skal nok ogsaa give ham noget og gøre ham saa mange Tjenester, hvis han vil være saa snil ... Ja, ja, jeg skal faa det til at gaa, og jeg længes efter at faa begynde, jeg er henrykt, naar jeg tænker paa det. Og nu varer det heller ikke længe, før Tiden kommer, jeg skal selv paaskynde den og glæder mig ovenikøbet ... Tænk, naar engang hver Taage er forsvunden, la la la la ...

Han sprang lykkelig og eksalteret nedad Trapperne og gik ind i Spisestuen. Han sang endnu. Saa gjorde en liden Tilfældighed det straks af med hans glade Oprømthed og forbittred ham i flere Timer. Han sang, og han spiste Frokost i al Hast, staaende opret ved Bordet, uden at sætte sig, skønt han ikke var alene. Da han mærked, at de to andre Gæster saa forarget paa ham, bad han dem pludselig om Undskyldning: hvis han havde lagt Mærke til dem før, vilde han have opført sig mere stille; han saa ikke og hørte ikke i slige Dage; var det ikke en herlig Morgen! Nej, hvor Fluerne summed allerede!

Men han fik intet Svar, de to Fremmede saa lige misfornøjede ud og talte værdigt om Politik sig imellem. Nagels Stemning sank straks. Han taug og forlod Spisestuen i Stilhed. I en Butik nede i Gaden gik han ind og forsynte sig med Cigarer og tog derpaa som sædvanligt afsted til Skogen. Klokken var halvtolv.

Ja, var ikke Menneskene altid sig selv lige! Der sad nu disse to Sagførere eller Handelsagenter eller Proprietærer, hvad de nu end var, de sad oppe i Spisestuen og talte Politik og saa onde og bedskelige ud, bare fordi han kom til at nynne lidt af Glæde i deres Paahør. Og de tygged sin Frokost med overmaade forstandige Miner og taalte ikke Forstyrrelse. He-he, de havde begge to Hængemaver og posede, fede Fingre; Servietten havde de stukket lige op under Hagen. Gjorde han sin Ret, vendte han om til Hotellet og haaned dem lidt. Hvad var det for Slags højvelbaarne Herrer? Agenter i Gryn, i amerikanske Huder, Gud ved om ikke i simpelt Krustøj. Jo, det var rigtig noget at stejle bagover for! Og alligevel havde de gjort det af med hans glade Tanker i et eneste Øjeblik. De saa ikke engang altfor godt ud; jo, den ene saa lidt godt ud, men den anden – ham med Huderne

– havde en skæv Mund, der var aaben blot til den ene Side, saa den ligned et Knaphul. Han havde ogsaa en Masse graat Skæg i Ørene. Tvi, han var ubehagelig som en Synd! Men ikke sandt, man maatte ikke synge en Stump af Glæde, naar den Mand var i Madtrauget!

Jo, Menneskene var virkelig sig selv lige, det var de. Herrerne taler Politik, Herrerne har lagt Mærke til de sidste Embedsudnævnelser; Gudskelov, endnu maatte vel Buskerud kunne reddes for Højre! He-he, hvor det var kosteligt at iagttage deres Grubeejerminer, da de sagde det. Som om den norske Politik var andet end Finkelvisdom og Bondegummi! Jeg, Listerbu Ola Olsen, gaar med paa en Erstatning stor et Hundrede og fem og sytti Kroner til en Enke i Nordland, mod at jeg til Gengæld faar en Bygdevej til tre Hundrede Kroner i Fjære Sogn i Ryfylke. He-he, Gummi, – kald det Gommi!

Men Død og Pine, syng ikke op i en glædelig Sang og forstyr Stortings-Ola i hans Arbejde! Det skalst du faa en Ulykke for; ti pas paa, han tænker, han studerer. Hvad pønser han paa? hvad vil han imorgen den Dag stille politisk Forslag om? He-he-he, en betroet Mand i Norges lille Alverden, valgt af Folket til at sige sine Repliker med i Kongerigets Komedie, klædt i det hellige nationale Gjejtrag, med Skraatobakssnadden i vilden Sky, med Papirsnippen opblødt af trofast og ærlig Sved! Afvejen for den Kaarne, naar han kommer, gaa tilside, for Satan, saa han kan faa Alburum, røm Landene, forat selve Atlanterhavet bare kan blive en norsk Indsjø ... Gummi, kald det det Gommi!

Aa, du gode Gud, hvor det er de runde, fede Nuller, som gør Tallene store! ...

Forresten, Punktum. Gaa til Helvede med Nullerne! Man blir ked af Humbugen engang og gider ikke røre ved den mere. Man gaar tilskogs og lægger sig under aaben Himmel, der er større Rum, mere Plads for det fremmede Menneske og de flyvende Fugle ... Og man finder sig et Leje paa et vaadt Sted, lægger sig paa Maven paa den raa Myrbund og formelig fryder sig over at blive sørgelig gennemtrukken af Væde. Og man roder Hovedet ned i Rørgræs og svampede Blade, og Kryb og Mark og smaa bløde Øgler trækker sig opad éns Klæder og ind i éns Ansigt og ser paa én med grønne Silkeøjne, mens man til alle Sider omsuses af Skogens og Luftens urolige Stumhed, og mens Gud Herren

sidder i det Høje og stirrer ned paa én som paa sin allerfikseste Idé. Ho-ho, man kommer i Stemning, i en sjælden og fremmed djævelsk Glæde, som man ikke har kendt Mage til; man gør alt det gale, som tænkes kan, blander sammen ret og vrangt, vender op og ned paa Verden og glæder sig derover, som om det var en fortjenstfuld Gærning. Hvorfor ikke? Man er under sære Indflydelser, og man giver efter for dem, lader sig rive med af Lyst og forhærdet Glæde. Alt, hvad man før har haanfliret over, finder man en overvættes Trang til at ophøje og hæve til Skyerne: man gotter sig over at se sig istand til et lidet Kejserslag for den evige Fred, man kunde ville nedsætte en Kommission til at forbedre Postbudenes Skotøj, man lægger et godt Ord ind for Pontus Wikner og forsvarer Verdensaltet og Gud i Almindelighed. Fan skal gale den sande Sammenhæng i Tingene, den vedkommer én ikke mere, man sender ud et Brøl imod den og lader fem være lige. Ho-ho og deja, og Solen skinner paa Heja! Ikke sandt, man slipper sig lidt løs, stemmer sin Harpe og synger Psalter og Psange, saa det trodser enhver Beskrivelse!

Paa den anden Side lader man sit Indre drive for Vind og Vove, givet det værste Galimatias ivold. Lad det drive, lad det drive, det er behageligt at give efter uden Modstand. Og hvorfor skulde man gøre Modstand? He-he, maa det være en standset Vandrer tilladt at indrette sine sidste Øjeblikke som han selv lyster? Ja eller Nej? Punktum. Og man indretter sig som man selv ønsker.

Nu er der noget, man kunde gøre, man kunde gøre sin Indflydelse gældende for Indremissionen, for Japans Kunst, for Hallingdalsbanen, for hvadsomhelst, kun at man gør sin Indflydelse gældende for noget og hjælper noget paa Fode. Det gaar op for én, at en saadan Mand som J. Hansen, velagtet Skrædder, af hvem man engang kan have købt en Frakke til Minutten, at denne Mand har enorme Fortjenester som Borger og Menneske; man begynder med at højagte ham og ender med at elske ham. Hvorfor elsker man ham? Af Lyst, af Trods, af forhærdet Glæde, fordi man blir greben og giver efter for visse sære Indflydelser. Man hvisker ham sin Beundring i Øret, man ønsker ham oprigtig stort Kvæg og smaat Kvæg i Mængde, og idet man gaar bort fra ham, stikker man ham Gud hjælpe mig sin egen Redningsmedalje i Haanden. Hvorfor skulde man ikke gøre det, naar man nu en-

gang giver efter for de mærkelige Indflydelser? Men dette er ikke nok, man angrer ogsaa paa, at man i sin Tid kan have talt uærbødigt om Stortings-Ola. Nu giver man sig først rigtig den sødeste Galskab ivold, ho-ho, hvor man giver efter:

Hvad har ikke Stortings-Ola gjort for Ryfylke og Riget! Man faar lidt efter lidt Øje for hans trofaste og ærlige Arbejde, og man blir blød om Hjærtet. Éns Godhed løber af med én, man hulker og græder af Medlidenhed med ham og sværger i sin Sjæl at oprejse ham tvefold og trefold. Tanken paa denne Gubbe af det stridende og lidende Folk, Manden i det nøjsomme Rag, hiver én ind i en livsalig og vild Barmhjærtighedstrang, som faar en til at hyle. Forat oprejse Ola, sværter man alle andre og hele Verden ned, gør sig en Nydelse af at fratage alle andre alt til Fordel for ham, leder efter de mest overdaadige og velsignede Ord forat forherlige ham. Man siger ligefrem, at Ola har gjort det meste af, hvad der er gjort i Verden, at han har skrevet den eneste Afhandling om Spektralanalysen, som er værd at læse, at han egentlig er den eneste, som i Aaret 1719 pløjed op alle Amerikas Prærier, at han har opfundet Telegrafen, og at han ovenikøbet har været oppe paa Saturn og talt med Gud fem Gange. Man ved godt, at alt dette har ikke Ola gjort, men af desperat Godhed siger man alligevel, at han *har* gjort det, han *har* gjort det, og man græder hæftigt og sværger og fordømmer sig rygggesløst til Helvedes raaeste Pine paa, at det netop er Ola og ingen anden, som har gjort det. Hvorfor gør man det? Af Godhed, forat oprejse Ola mangefold! Og man smælder i at synge, forat skaffe ham en vældig Oprejsning, ja, man synger liderligt og gudsbespotteligt, at det forresten er Ola, som har skabt Verden og sat Solen og Stjærnerne paa deres Plads og herefter opholder det hele, og hertil føjer man en lang Række af gruelige Forbandelser paa, at det er sandt. Kortsagt, man lader Tanken hengive sig til de sjældneste, mest henrivende Udskejelser i Retning af Hjærtets Godhed, til det delikateste Boleri med Eder og Skændigheder. Og for hver Gang, man har fundet noget rigtig uhørt at sige, trækker man Knæerne op under sig og smaafniser, bare af Fryd over den vellykkede Oprejsning, Ola faar tilslut. Jo, Ola skal have det hele, Ola fortjener det, fordi man har talt uærbødigt om ham engang og nu angrer det.

Pause.

Hvordan var det nu, sagde jeg ikke ogsaa den værste Flauhed engang om et Legeme, som ... ja, som døde ... vent lidt, det var en ung Pige, hun døde og takked Gud for Laanet af sit Legeme, som hun aldrig havde brugt. Stop, det var Mina Meek, jeg husker det nu, og jeg skammer mig fra Top til Taa. Hvor man siger meget hen i Vejret, som man siden angrer paa og stønner af Skam over, aa, som man standser op af Skam over det og skriger ret ud! Rigtignok var det blot Minutten, som hørte det, men jeg skammer mig over det for min egen Skyld. For ikke at tale om, at jeg engang har gjort en end forsmædeligere Bommert, som jeg aldrig glemmer, om en Eskimo og en Brevmappe. Huf, væk, Herregud, hvor det er til at synke i Jorden over! ... Nej, stille, Ørene stive, Fan ivold med Skruplerne! Tænk, naar engang samles skal de Frelstes Menighed blandt alle Folkeslægters Tal i Himlens Herlighed, i Himlens Herlighed; er du med paa den! Huf, Gud, hvor det er kedeligt altsammen, Guud, hvor det er kedeligt altsammen ...

Da Nagel var kommet ind i Skogen, kasted han sig ned paa den første den bedste Lynghaug og gemte Hovedet i sine Hænder. Hvilken Forvirring i hans Hjærne, hvilket Mylder af umulige Tanker! En Stund efter faldt han i Søvn. Der var ikke gaaet mere end fire Timer, siden han stod op, og han faldt alligevel i Søvn, dødelig træt og udmattet.

Det var Aften, da han vaagned. Han saa sig om, Solen var ifærd med at gaa ned bag Dampmøllen i Indviken, og Smaafuglene fløj fra Træ til Træ og sang. Hans Hoved var i den bedste Orden, ingen forvirrede Tanker mer, ingen Bitterhed, han var fuldstændig rolig. Han læned sig ind til en Træstamme og tænkte efter. Skulde han gøre det nu? hvorfor ikke lige saa godt først som sidst? Nej, han maatte ordne forskellige Ting først, skrive et Brev til sin Søster, betænke Martha med en liden Erindring i en Konvolut; han kunde ikke dø iaften. Han havde heller ikke gjort op sin Regning i Hotellet; Minutten vilde han ogsaa gærne huske ...

Og med langsomme Skridt gik han hjemad til Hotellet. Men imorgen Aften skulde det ske, ved Midnatstid, uden nogen Slags Anstalter, kort og godt, kort og godt!

Endnu da Klokken blev tre om Morgenen, stod han i Vinduet paa sit Værelse og saa udover Torvet.

XIX

Og den næste Nat ved Tolvtiden begav Nagel sig endelig bort fra Hotellet. Han havde ingen Forberedelser gjort, kun havde han skrevet til sin Søster og lagt endel Penge ind i en Konvolut til Martha; ellers stod hans Kufferter, hans Violinkasse og den gamle Stol, han havde købt, paa deres Plads, endel Bøger laa og slængte paa hans Bord, og han havde heller ikke betalt sin Regning; det havde han fuldstændig glemt. Nys før han gik hjemmefra, bad han Sara om at støve af Vinduerne, til han kom tilbage, og Sara havde ogsaa lovet det, skønt det var midt paa Natten; selv vasked han omhyggelig sit Ansigt og sine Hænder og forlod derpaa Værelset.

Han var hele Tiden rolig, næsten sløv. Herregud, hvad var det at blæse op og gøre Staahej for! Et Aar før eller senere spilled ingen Rolle, desuden var jo dette en Tanke, som han havde omgaaedes med i lang Tid. Nu var han ogsaa gaaet totalt træt af sine Skuffelser, sine mange fejlslagne Haab, af Humbugen overalt, dette fine daglige Bedrag fra alle Menneskers Side. Han kom endnu engang til at tænke paa Minutten, hvem han ogsaa havde husket med en Konvolut med noget i, skønt hans Mistanke til denne stakkels værkbrudne Dværg aldrig forlod ham; han tænkte paa Fru Stenersen, der syg og astmatisk snød sin Mand lige for hans Øjne og aldrig røbed sig med en Mine; paa Kamma, denne lille pengegridske Tøs, som strakte sin falske Arme ud efter ham, hvor han rejste hen, og stadig gramsed i hans Lommer efter mere, altid mere. I Øst og Vest, i Indland og Udland havde han truffet Menneskene ens; alt var simpelt og uægte og skammelig troløst, lige fra Stodderen, der bar en frisk Haand i Bind, til den blaa Himmel, der flød af Ozon. Og han selv, var han bedre selv? Nej, nej, han var ikke bedre selv! Men nu var han ogsaa ved Enden.

Han lagde Vejen om Bryggerne forat se Skibene endnu engang, og da han passered den sidste Kaj, tog han pludselig sin Jærnring af Fingeren og kasted den paa Sjøen. Han saa, hvor den faldt ned langt ude. Se saa, i sidste Øjeblik gjorde man da et lidet Forsøg paa at befri sig for Humbugen!

Ved Martha Gudes lille Hus gjorde han en Stands og kiged for sidste Gang indad Vinduerne. Alt var som sædvanligt derinde, roligt og stille, og der var ingen at se.

„Farvel!" sagde han.

Og han gik videre.

Uden at han selv vidste af det, styred han sine Skridt henimod Præstegaarden. Han mærked først, hvor langt han var kommet, da han allerede skimted Gaardspladsen som en Lysning inde i Skogen. Han standsed. Hvor vilde han hen? Hvad skulde han paa disse Veje? Et sidste Blik paa de to Vinduer i anden Etage, et forfængeligt Haab om at faa se et Ansigt, som aldrig viste sig, aldrig, – nej, man gik ikke derhen! Ganske vist, man havde hele Tiden bestemt sig til at gøre det; men man gjorde det ikke! Han blev staaende en Stund endnu og se med lange Øjne ind til Præstegaardens Gaardsplads, han vakled, det bad i ham ...

„Farvel!" sagde han atter.

Saa vendte han brat om og slog ind paa en Sidevej, der førte længer ind i Skogen.

Nu galdt det at gaa efter Næsen og slaa sig ned paa det første det bedste tilfældige Sted. Fremfor alt ingen Beregning og ingen Sentimentalitet; hvad havde ikke Karlsen fundet paa i sin latterlige Fortvivlelse! Og som om denne Smule Affære var saa mange Anstalter værd! ... Han mærker, at hans ene Skobaand er gaaet op, og han standser, sætter Foden paa en Tue og knytter det. Lidt efter sætter han sig ned.

Han havde sat sig uden at tænke over det, uden at vide det. Han saa sig om: store Furruer, overalt store Furruer, hist og her en Briskeklynge, Jorden Lyngmark. Godt, godt!

Saa tager han sin Lommebog frem. Der gæmmer han Brevene til Martha og Minutten; i et særskilt Rum ligger Dagnys Lommetørklæde i Papir. Og han tager det op, kysser det flere Gange, knæler og kysser det flere Gange, og river det derpaa langsomt i smaa Filler. Dette optager ham en lang Tid, Klokken bliver ét, blir halvto, og han river og river fremdeles i disse bitte smaa Filler. Endelig har han gjort Lommetørklædet aldeles ukendeligt, der er næsten bare Traade tilbage, han rejser sig og lægger det under en Sten, gæmmer det rigtig godt, saa ingen kan finde det, og sætter sig igen. Ja, nu var der vel ikke mer? Og han husker sig om, men der er ikke noget mer. Saa trækker han sit Ur op, som han altid plejed at gøre hver Aften, naar han gik tilsengs.

Han spejder omkring sig; det er lidt dunkelt i Skogen; han kan intet mistænkeligt se. Han lytter, holder Aandedrættet og

lytter, ikke en Lyd høres, Fuglene er stumme, Natten mild og død. Og han stikker sine Fingre ned i Vestelommen og tager den lille Flaske op.

Flasken har Glasprop, over Glasproppen ligger en tredobbelt Papirhætte, paabundet med blaa Apotekerstræng. Han løser Strængen og tager Proppen op. Klart som Vand, med en svag Lugt af Mandler! Han holder Glasset op for Øjnene, det er halvt fuldt. I det samme hører han en Lyd langt borte, et Par sangrende Slag; det var Kirkeklokken, som slog to i Byen. Han hvisker: Klokken slog! Og han hæver Glasset hurtigt til Munden og tømmer det.

I de første Øjeblikke sad han endnu opret, med lukkede Øjne, med det tomme Glas i den ene Haand og med Proppen i den anden. Det hele var gaaet saa villigt, at han ikke havde fulgt rigtig med. Nu bagefter begyndte Tankerne lidt efter lidt at strømme ham til Hovedet, han aabned Øjnene og saa sig forvildet om. Alt dette, disse Træer, denne Himmel, denne Jord skulde han nu aldrig se mere. Hvor det var forunderligt! Allerede sneg Giften sig om inde i ham, trak sig gennem fine Væve, brød sig en blaa Vej ind til hans Aarer; om lidt fik han Krampe, lidt efter laa han stiv.

Han føler tydelig en bitter Smag i Munden, og at hans Tunge rynker sig mere og mere sammen. Saa gør han meningsløse Fagter med Armene forat se, hvormeget han allerede er død, begynder at tælle Træerne omkring, kommer til ti og opgiver det. Nej, skulde han dø, virkelig dø nu inat? Nej, aa, nej, vel? Nej, ikke inat; hvad? Hvor det var forunderligt!

Jo, han skulde dø, han fornam saa tydeligt, hvorledes Syren gjorde sin Virkning i hans Indvolde. Nej, hvorfor nu, hvorfor straks? Herregud, det maatte ikke ske netop nu! Nej, maatte det vel? Hvor det allerede begyndte at sortne for hans Øjne! Hvor det sused over Skogen, skønt der ingen Vind var! Hvorfor begyndte der ogsaa at drive røde Skyer over Trætoppene? ... Ak, ikke straks, ikke straks! Nej, hører du, nej! Hvad skal jeg gøre? Jeg vil ikke! Himmelske Gud, hvad skal jeg gøre?

Og pludselig vælter Alverdens Tanker ind paa ham med en overvældende Styrke. Han var ikke beredt endnu, der var Tusind Ting, han maatte have gjort forinden, og hans Hjærne skinner og flammer af alt det, han skulde have gjort. Han har endnu

ikke betalt sin Regning i Hotellet, han havde glemt det, ja, ved Gud, det var en Forglemmelse, og han vilde gøre den god igen! Nej, han maatte skaanes Natten over, Naade, Naade en Time, lidt over en Time! Store Gud, han havde ogsaa glemt at skrive endnu et Brev, endnu ét, to Linjer til en Mand i Finland, det galdt Søsteren, hele hendes Ejendom! ... Saa bevidst var han midt i denne Fortvivlelse, og hans Hjærne arbejded saa vidunderlig anspændt, at han endog beskæftiged sig med sit Abonnement paa de forskellige Aviser, han holdt. Nej, han havde ikke opsagt sine Aviser heller, de vilde komme uafladelig, de vilde aldrig standse, de vilde fylde hans Værelse fra Gulv til Tag. Hvad skulde han gribe til? Og nu var han næsten halvt død!

Han river Lyng op med begge Hænder, kaster sig om paa Maven og forsøger at faa Giften op igen, stikker Fingeren i Halsen; men forgæves. Nej, han vilde ikke dø, ikke inat, ikke imorgen heller, han vilde aldrig dø, han vilde leve, ja, se Solen i en Evighed endnu. Og denne Smule Gift vilde han ikke beholde i sig, op skulde den, før den dræbte ham, op op, for hedeste Satan skulde den op.

Vild af Rædsel springer han paa Benene og begynder at tumle om i Skogen efter Vand. Og han raaber: Vand! Vand! saa det giver Ekko langt borte. Han raser i flere Minutter med dette, han løber rundt i alle Retninger, tørner mod Træstammer, gør høje Hop over Briskeklynger og stønner højt. Og han finder ikke Vand. Endelig snubler han og falder paa Næsen, hans Hænder roder Lyngjorden op idet han falder, og han føler en svag Smærte i sit ene Kind. Han forsøger at røre sig, at komme op, Faldet havde fortumlet ham, han synker tilbage igen, blir mere og mere mat, og han rejser sig ikke mer.

Ja, ja, i Guds Navn, saa var der ingen Raad med det! Og Herre, min Gud, saa skulde han alligevel dø da! Kanske hvis han havde havt Kræfter nok til at finde Vand et Sted, saa var han frelst! Aa, hvor det kom til at ende daarligt med ham alligevel, saa godt, som han engang havde tænkt sig det; nu skulde han dø af Gift under aaben Himmel! Men hvorfor var han ikke allerede stiv? Han kunde røre Fingrene endnu, løfte Øjenlaagene; hvor det vared, hvor det vared dog!

Han stryger sig over Ansigtet, det er koldt og dyvaadt af Sved. Han var falden forlænds, med Hovedet nedad Bakke, han blir

liggende og gør ingen Omstændigheder med det. Hvert Lem paa ham dirrer endnu; han har faaet et Saar paa sit ene Kind, og han lader det roligt bløde. Hvor det vared, hvor det vared! Og han ligger taalmodig og venter. Igen hører han, at Kirkeklokken slaar, den slaar tre. Han studser; kunde han have gaaet med Giften i sig en hel Time, uden at være død? Han rejser sig paa Albuen og ser paa sit Ur; jo, Klokken var tre. Hvor det dog vared længe!

Ja, i Guds Navn, det var alligevel bedst, at han døde nu! Og idet han pludselig kom til at huske paa Dagny, hvem han vilde synge for hver Søndag Morgen, og hvem han vilde gøre saa meget godt, blev han tilfreds i sin Skæbne og fik Taarer i Øjnene. Sentimentalt, under Bønner og taus Graad begyndte han at samle i sit Hoved alt, han vilde gøre for Dagny: Aa, hvor han vilde beskytte hende for alt ondt! Kanske allerede imorgen kunde han flyve til hende og være hende nær, gode Gud, om han kunde gøre det allerede imorgen og faa hende til at vaagne rigtig straalende! Det var stygt af ham, at han for et Øjeblik siden ikke havde villet dø, naar han kunde være hende til Glæde; ja, han angred det og bad hende om Forladelse; han vidste ikke, hvor hans Tanker havde været henne. Men nu kunde hun stole paa ham, han længted efter at komme svævende ind i hendes Værelse og staa foran hendes Seng. Om nogle Timer, kanske om én Time var han der, ja, saa var han der. Og han vilde ganske sikkert faa en Guds Engel til at gøre det for sig, hvis han ikke selv kunde; han vilde love ham meget godt for det. Og han vilde sige: Jeg er ikke hvid, du kan gøre det, du er hvid, og du kan gøre med mig, hvad du vil, for det. Du ser paa mig, fordi jeg er sort? Vist er jeg sort, hvad er det at glo for? Men jeg vil gærne love at være sort endnu i lang, lang Tid, dersom du vil vise mig denne Naade, som jeg beder dig om; jeg kan være sort en Million Aar ekstra, og meget sortere end nu, om du forlanger ogsaa det, og for hver Søndag, du synger for hende, kan vi atter lægge en Million Aar til, hvis du vil det saa. Jeg lyver ikke, jeg vil finde op saa meget at byde dig for det og ikke spare mig for noget, hør mig bare! Du skal ikke flyve alene, jeg skal være med, jeg vil bære dig og flyve for os begge, det skal jeg gøre med Glæde og ikke plette dig heller, om jeg er sort. Jeg skal nok gøre alt, og du skal hvile hele Tiden. Gud ved, om jeg ikke ogsaa

kunde forære dig noget, som jeg kanske kunde have; du kunde faa Brug for det; jeg vil altid huske det, hvis kanske nogen giver mig noget; kanske kunde jeg være heldig og fortjene mangen Ting til dig, det er ikke godt at vide ...

Jo, han vilde nok tilslut formaa en Guds Engel til at gøre dette for sig, det var han vis paa ...

Og atter slaar Kirkeklokken. Han tæller halvt fraværende de fire Slag og tænker ikke over det. Det galdt at være taalmodig. Saa folded han Hænderne og bad om at maatte faa dø hurtigt, om nogle faa Minutter nu; saa kunde han kanske komme til Dagny, før hun vaagned. Han vilde takke og prise alt og alle for det; det var en stor Naade, og nu havde han blot dette inderlige Ønske ...

Han lukked Øjnene i og sovned ind.

Han sov i tre Timer. Da han vaagned, skinned Solen ned paa ham, og der var gennem hele Skogen en stærk, brusende Fuglekvidder. Han rejste sig overende og saa sig om; han husked med ét alt, han havde gjort om Natten, Flasken laa endnu ved Siden af ham, og han husked ogsaa, hvor inderlig han tilslut havde bedt til Gud om at faa dø ret snart. Og endnu leved han! Atter havde en eller anden uventet og ond Omstændighed krydset hans Vej! Han forstod ingenting, han tænkte forgæves over alt og følte blot, at han endnu ikke var død.

Han stod op, tog Flasken med og gik nogle Skridt. Nej, hvor der altid mødte ham Hindringer, hvad han end ærligt forsøgte sig i! Hvad var ivejen med Giften! Det var ægte Blaasyre, en Doktor havde erklæret, at det var nok, ja, mer end nok; han havde ogsaa lagt Præstens Hund stendød blot med en liden Mundsmag af den. Og det var det selvsamme Glas, det var halvt fuldt, det husked han, at han havde set med sine egne Øjne, før han tømte det; Glasset havde heller aldrig været i andres Hænder, han bar det altid i Vestelommen, Aa, hvad var det dog for lumske Magter, der hemmelig fulgte ham overalt?

Som et Lyn slaar det ned i ham, at Glasset alligevel havde været i fremmede Hænder. Han standser og knipser uvilkaarligt i Fingrene. Ja, det var ikke til at tage fejl af. Minutten havde havt det hos sig en hel Nat. Det var i hans Ungkarlslag i Hotellet, da han gav Minutten sin Vest; Glasset, Uret og endel Papirer laa

igen i Lommerne; Minutten havde tidlig den næste Morgen leveret Sagerne tilbage. Aa, den gamle, naragtige Krøbling, der havde han igen været fremme med sin durkdrevne Godhed! Hvilken Fiffighed, hvilken udspekuleret Streg.

Nagel bed Tænderne sammen af Forbittrelse. Hvad havde han sagt den Nat paa sit Værelse? Havde han ikke udtrykkelig erklæret, at han ikke havde Mod til at bruge Giften paa sig selv? Og der havde dog en hyklersk og pilraadden Vanskabning af en Mandsling siddet paa en Stol ved Siden af ham og i al Hemmelighed ikke troet paa hans Ord! Den Usling, den Muldvarp! Han var gaaet lige hjem, havde tømt Glasset, havde kanske endog skyllet det godt og derpaa fyldt det halvt med Vand. Og efter denne skønne Gærning var han gaaet tilsengs og havde sovet roligt!

Nagel begyndte at gaa indover mod Byen. Han var nogenlunde udhvilet og tænkte bittert og klart over Tingene. Nattens Hændelse havde ydmyget ham og gjort ham latterlig i hans egne Øjne; tænk, han havde endog lugtet Mandler af dette Vand, følt sin Tunge snøret sammen af dette Vand, havt en Fornemmelse af Døden i sig ved dette Vand! Og han havde raset og gjort Himmelhop over Stok og Sten for denne Mundfuld ganske og almindeligt Brøndvand! Vred og skamrød standsed han og skreg ret ud i Vejret; men lidt efter saa han sig om, bange for, at nogen kunde have hørt det, og slog over i at synge forat skjule det.

Og efterhvert som han gik videre, blev han ogsaa mildere stemt ved denne varme, straalende Morgen og den uafladelige Fuglesang i Luften. En Kærre kom kørende imod ham, Køregutten hilser og Nagel hilser; en Hund, der følger med, logrer for ham og ser ham op i Ansigtet ... Men hvorfor havde det ikke lyktes for ham at dø ærligt og redeligt inat? Han sørged over det endnu; han havde lagt sig til Hvile fuld af Behag over at være kommet til Enden, en mild Glæde havde gennemtrængt ham, lige til han lukked Øjnene og begyndte at sovne. Nu var Dagny staaet op, kanske var hun allerede gaaet ud, og han havde ikke kunnet glæde hende paa nogen Slags Maade. Hvor han følte sig forsmædelig bedraget! Minutten havde føjet en ny Godhed til de mange andre, hvoraf hans Hjærte var fyldt, han havde gjort ham en Tjeneste, havde frelst hans Liv, – akkurat den samme Tjeneste, som han selv engang havde gjort en Fremmed, en

ulykkelig Mand, som ikke vilde komme iland i Hamburg. Det var ved den Lejlighed, han fortjente sin Redningsmedalje, he-he, *fortjente* sin Redningsmedalje! Jo, man frelser Mennesker, man betænker sig ikke paa at gøre gode Gærninger iblandt, man gaar resolut hen og frelser Folk fra Døden!

Han sneg sig formelig flau for sig selv op paa sit Værelse i Hotellet og satte sig ned. Der var rent og hyggeligt derinde, Vinduerne var pudsede, og der var ogsaa hængt nystrøgne Gardiner op; paa Bordet stod en Buket Markblomster i Vand. Han havde aldrig før havt Blomster derinde, denne Overraskelse hensatte ham i en forundret Glæde og fik ham til at gnide sig i Hænderne. Hvilket Træf just paa en slig Dag! Hvilket elskværdigt Paafund af en stakkels Hotelpige! Et godt Menneske, den Sara! Jo, det var virkelig en henrivende Morgen; endog alle disse Ansigter nede paa Torvet saa glade ud; Gibseren sad ved sit Bord og røgte velbehageligt af sin Kridtpibe, skønt han ikke solgte for en Øre. Kanske var det ikke saa galt alligevel, at de vilde Planer fra inat var strandede! Han tænkte med Gru paa den Rædsel, han havde gjennemlevet, da han fór omkring efter Vand, han rysted endnu, naar han tænkte paa det, og siddende paa sin trygge Stol i dette venlige, lyse Værelse, hvori Solen skinned ind, havde han i denne Stund en dejlig Følelse af at være frelst fra alt ondt. Men til syvende og sidst var der endnu et godt og ufejlbarligt Middel tilbage, som han ikke havde forsøgt! Det kunde mislykkes en Smule første Gang, man døde ikke, man rejste sig igen; men saa var der nu for Eksempel en liden sikker Seksløber, som man kunde faa i den første den bedste Vaabenhandel, naarsomhelst det behøvedes. Gæmt var ikke glemt ...

Sara banked paa. Hun havde hørt, at han var kommet op og vilde give Besked om, at Frokosten var færdig. Han raabte hende tilbage, da hun vilde gaa, og spurgte, om Blomsterne var fra hende.

Jo, de var fra hende, det var ingenting at takke for.

Han tog hende alligevel i Haanden.

Hun spurgte smilende:

„Hvor har De været henne i hele Nat, De har jo slet ikke været hjemme?"

„Hør nu," svared han, „dette med Blomsterne er ligefrem et nydeligt Træk af Dem; De har ogsaa pudset Vinduerne og givet

mig rene Gardiner inat. Jeg kan ikke sige, hvor De har glædet mig ved det, jeg ønsker Dem alt godt for det." Og pludselig faar han et af disse ravgale Øjeblikke, hvori han blir bare Stemning, bare uberegnede Indfald, og han siger: „Hør, jeg havde en Pels med, da jeg kom hid til Hotellet; Gud ved, hvor den er bleven henlagt, men jeg havde udtrykkelig en Pels med, og den vil jeg forære Dem. Jo, jo, jeg gør det af Taknemmelighed, det er allerede fast besluttet, Pelsen er Deres."

Sara slog op en høj, hjærtelig Latter. Hvad skulde hun med en Pels?

Nej, det havde hun ogsaa Ret i; men det blev hendes Sag, hun skulde blot modtage den, gøre ham den Glæde at modtage den ... Og hendes friske Latter fik ham derpaa til at le med; han begyndte at spøge med hende: Gud, hvilke skønne Skuldre hun havde! Men vilde hun tro det, han havde engang set lidt mere af hende, end hun selv vidste om. Jo, det var i Spisestuen, hun stod paa et Bord og vasked Taget over sig, han saa hende gennem Dørsprækken; hendes Kjole var højt ophæftet, han saa en Fod, et Stykke Læg, jo, han havde virkelig set en halv Alen dejlig Læg. He-he-he. Men hvorom alting var, saa vilde han forære hende et Armbaand inden Aften, inden et Par Timer; hun kunde tro ham. Og desuden maatte hun huske, at Pelsen var hendes ...

Den gale Mand, var han da bleven rent forrykt? Sara lo, men hun begyndte at blive halvt bange for hans mange underlige Paafund. Iforgaars havde han givet en Kone mange flere Penge, end hun skulde have, da hun bragte ham hans Vask; idag vilde han forære bort sin Pels. Man talte ogsaa allehaande om ham ude i Byen.

XX

Ja, han var gal, han var gal. Det maatte han være; ti Sara bød ham Kaffe, Mælk, Té, bød ham Øl, bød ham alt, hun vidste, men han rejste sig alligevel fra Frokostbordet, straks efterat han havde sat sig, og lod Maden staa. Han var pludselig kommet til at huske paa, at det just var den Tid, Martha plejed at være paa Torvet med sine Æg; kanske var hun kommet tilbage nu; det skulde være et velsignet Træf, om han ogsaa fik se hende igen

idag, netop idag. Han gaar op paa sit Værelse igen og tager Plads ved Vinduet.

Hele Torvet ligger foran ham; men Martha kan han ikke se. Han venter en halv Time, en hel Time, holder det skarpeste Udkig med alle Hjørner, men forgæves. Tilsidst samler hele hans interesse sig om en Scene, der foregaar nede ved Posthusets Trappe, og som trækker mange Nysgærrige til: i en Ring af Mennesker, midt paa den sandede Gade ser han Minutten hoppe op og ned og danse; han har ingen Frakke paa, og han har ogsaa taget sine Sko af; han danser og tørrer Sveden af sig uophørlig, og naar han er færdig, modtager han sine Øre af Tilskuerne. Jo, Minutten havde genoptaget sin gamle Virksomhed, han var igen begyndte at danse.

Nagel venter, indtil han er færdig og Folk har spredt sig, saa sender han Bud efter ham. Og Minutten møder op, ærbødig som altid, med ludende Hoved og Øjnene nedslagne.

„Jeg har et Brev til Dem," siger Nagel. Og han rækker ham Brevet, stikker det helt ned i hans Frakkelomme og begynder at tale med ham: „De har bragt mig i en stor Forlegenhed, min Ven, De har narret mig, taget mig ved Næsen med en Snedighed, som jeg maa beundre, skønt den ogsaa har forbitret mig. Har De Tid tilovers? De husker, at jeg engang loved Dem en Forklaring paa noget? Nuvel, jeg vil give Dem denne Forklaring, jeg finder, at Øjeblikket er kommet nu. Maa jeg forresten først spørge Dem: har De hørt, at man ude i Byen taler om mig og siger, at jeg er gal? Lad mig berolige Dem, jeg er ikke gal, det kan De ogsaa selv høre, ikke sandt? Jeg tilstaar, at jeg i den sidste Tid har været lidt fortumlet, der har tilstødt mig ganske mange Hændelser, som ikke har været af det gode, Skæbnen har villet det saa; men nu er jeg ganske frisk igen, der er intet, som fejler mig. Dette beder jeg Dem have i Erindring ... Det nytter sagtens ikke at byde Dem noget at nyde?"

Nej, Minutten vil intet nyde.

„Nej, det vidste jeg før ... Kort og godt: jeg er fuld af Mistro til Dem, Grøgaard. De forstaar maaske nok, hvad jeg sigter til, De har snydt mig saa kapitalt, at jeg ikke længer gør Forsøg paa at holde gode Miner til slet Spil, De har simpelthen ført mig bag Lyset i en meget alvorlig Sag, alt af Uegennyttighed fra Deres Side, af Hjærtens Godhed, om De vil, men De har dog gjort det. De har havt denne lille Flaske her i Deres Hænder?"

Minutten skuler op til Flasken og svarer ikke.

„Der var Gift paa den, den er bleven tømt, og den er atter bleven fyldt halvt med Vand; der var bare Vand paa den inat."

Minutten siger stadig intet.

„Se, der er egentlig ingen ond Gærning udøvet. Den, som har gjort det, har gjort det af purt Hjærte, netop for at forebygge det onde. Men det er De, som har gjort det."

Pause.

„Ikke sandt?"

„Jo," svarer endelig Minutten.

„Ja, og set med Deres Øjne var det rigtigt gjort, men set med mine, tager det sig anderledes ud. Hvorfor gjorde De det?"

„Jeg tænkte, at De kanske kunde ville ..."

Pause.

„Ja, ser De der! Men der tog De fejl, Grøgaard, Deres gode Hjærte har ført Dem vild. Sagde jeg ikke udtrykkelig den Nat, da De tog Giften med Dem, at jeg ikke vilde faa Mod til at drikke den selv?"

„Jo, men jeg frygted alligevel for, at De kanske kunde gøre det. Og nu har De jo gjort det."

„Har jeg gjort det? Hvad er det, De siger? He-he, De har narret Dem selv, gode Mand. Jeg har ganske vist tømt Flasken inat, men mærk Dem: jeg har ikke smagt Indholdet selv."

Minutten ser forundret paa ham.

„Der kan De se, De har faaet en lang Næse! Man gaar en Tur i Nattens Løb, man kommer ned til Bryggerne, man træffer paa en Kat, som bugter og strækker sig i de frygteligste Lidelser henad hele Kajen. Man standser og tager Katten i Øjesyn, den har faaet noget i Halsen, en Fiskeangel i Halsen, og den hoster og vrider sig og faar den hverken op eller ned; men der flyder Blod ud af dens Mund. Godt, man faar fat i Katten og forsøger at gøre noget ved den Fiskeangel; men af Smærte kan ikke Katten holde sig stille, den vælter sig om paa Ryggen og gør i Raseri et Hug tilvejrs med Kløerne og flænger éns Kind i en to tre, saaledes, som De for Eksempel ser, at mit Kind er flænget. Men nu er Katten lige ved at kvæles, og den bløder stadig i Halsen. Hvad skal man gøre ved det? Mens man sidder og overvejer dette, slaar Kirkeklokken to; det er altsaa forsent at skaffe Hjælp hos nogen anden; ti Klokken er to om Natten. Saa husker man plud-

selig, at man gaar med et lidet velsignet Giftglas i Vestelommen; man ønsker at gøre en Ende paa Dyrets Pine, og man tømmer Glasset ned i dets Svælg. Dyret tror, at det er noget gruelig farligt, det faar i sig, det krymper sig sammen og stirrer med forvildede Øjne omkring sig og gør med en Gang et Himmelhop, slider sig løs og gør et Himmelhop og begynder igen at vride sig henefter Kajen. Hvad saa? Jo, i Glasset er der bare Vand, det kunde ikke dræbe, det kunde blot pine endnu lidt mere, og Katten gaar stadig med Angelen i Halsen og bløder og hiver efter Vejret. Sent eller tidligt bløder den sig ihjæl, eller den kvæles stumt og rædselsfuldt i en Krog alene."

„Det var i en god Mening gjort," siger Minutten.

„Naturligvis! De gør aldrig andet end det, som er godt og ærligt ment; man kan simpelthen ikke gribe Dem i en Afvigelse herfra, forsaavidt er denne fine og hæderlige Svindel med min Gift ikke noget nyt for Dem. For Eksempel nu, da De dansed nede paa Torvet. Jeg stod her i Vinduet og saa paa, jeg vil ikke bebrejde Dem, at De gjorde det, jeg vil bare spørge: hvorfor havde De taget Deres Sko af? De har dog Sko paa nu, hvorfor havde De saa taget dem af, da De dansed?"

„For ikke at slide dem."

„Akkurat hvad jeg vented! Jeg vidste, at De vilde svare saa, derfor spurgte jeg. De er den mest gennemførte Renhed i to Sko, den uangribeligste Sjæl i Byen. Altsammen er godt og uegennyttigt hos Dem, De er uden Plet og Rynke. Jeg vilde engang sætte Dem paa Prøve og leje Dem for Betaling til at overtage Faderskabet for et fremmed Barn; skønt De var fattig og saare vel kunde trænge disse Penge, afslog De dog straks Tilbudet, Deres Sjæl kom i Oprør bare ved den blotte Tanke paa en slig uren Handel, og jeg kom ingen Vej med Dem, uagtet jeg endog bød Dem to Hundrede Kroner. Havde jeg vidst, hvad jeg nu ved, vilde jeg ikke have fornærmet Dem saa grovt; jeg havde ikke noget klart Indtryk af Dem endda, nu derimod ved jeg, at overfor Dem skal man paa engang spore og holde an sin Ganger. Naa, det er godt! Men lad os blive ved med det, vi talte om ... Dette, at De tager Skoene af og danser barbenet, uden at gøre Folk opmærksom paa det, uden at ændse Smærterne ved det og uden at klage, det er netop et Karaktertræk hos Dem. De klynker ikke, De siger ikke som saa: se, jeg tager Skoene af for ikke at

slide dem, det er jeg nødt til, jeg er saa fattig! Nej, De virker, om jeg saa maa sige, i Stumhed. Det er et gennemført Princip hos Dem, at De aldrig paakalder noget hos nogen, De opnaar alligevel alt, hvad De vil opnaa, men De har ikke selv aabnet Munden; De er absolut uangribelig, baade overfor andre Folk og hos Dem selv, i Deres egen Bevidsthed. Jeg slaar fast dette Karaktertræk hos Dem og gaar videre; De skal ikke blive utaalmodig, jeg kommer til Forklaringen tilslut ... De sagde engang noget om Frøken Gude, som jeg ofte har tænkt over, De sagde, at hun maaske ikke var saa aldeles utilgængelig endda, naar man bar sig lidt fint ad, i det mindste havde De opnaaet adskilligt hos hende ..."

„Nej, men ..."

„Ja, De ser, jeg husker det. Det var den Aften, vi to sad her og drak sammen, det vil sige: det var mig, som drak, og De saa paa. De sagde, at Martha – ja, De kaldte hende bare Martha, og De fortalte ogsaa, at hun altid kaldte Dem Johannes; ikke sandt, jeg lyver ikke, hun kalder Dem jo Johannes? Se, det husker jeg ogsaa, at De fortalte mig. Naa, men De sagde, at Martha endog var gaaet saa vidt som at tillade Dem alt muligt med hende, og De gjorde endda en rigtigt modbydelig Bevægelse med Pegefingeren, da De sagde det ..."

Minutten farer op, han er rød i Ansigtet og afbryder højt:

„Det har jeg aldrig sagt! Jeg har aldrig sagt det!"

„Har De ikke sagt det? Hvad for noget? Men har De virkelig ikke sagt det? Hvad om jeg kunde kalde Sara op og bede hende bevidne, at hun befandt sig her i næste Værelse under vor Samtale, og at hun hørte hvert Ord gennem disse tynde Vægge? Jeg har aldrig set paa Magen! Naa, men nu blir altsaa det hele kuldkastet ved Deres Benægtelse; jeg vilde gærne have udfrittet Dem lidt mere om dette, det interessered mig, og jeg har tænkt paa det ofte; men naar De fragaar at have sagt det, saa! Jeg beder Dem forresten sæt Dem igen, gaa ikke bort over Hals og Hoved nu, ligesom sidst; Døren er ogsaa aflaaset, jeg har laaset den af."

Nagel tænder en Cigar, og mens han tænder, holder han pludselig inde.

„Nej, men du store min!" siger han, „Gud bevare mig, hvor jeg tager fejl! Hr. Grøgaard, jeg beder Dem virkelig om Tilgivelse; det er sandt, som De siger, De har ikke sagt det! Glem

det, kære Ven, det er en anden, som har sagt det, og ikke De, jeg husker det nu, jeg hørte det for et Par Uger siden. Hvor kunde jeg et eneste Øjeblik tro, at De kunde udlevere en Dame – og fremfor alt udlevere Dem selv – paa en saadan Maade! Jeg forstaar ikke, hvorledes det kunde falde mig ind, jeg maa alligevel være temmelig gal ... Hør forresten: jeg erkender, naar jeg har taget fejl, og jeg beder om Undskyldning straks, altsaa er jeg ikke gal da; vel? Naar jeg alligevel taler noget uordnet, noget vildt, saa maa De ikke tro, at jeg gør det med Vilje, jeg vil ikke forsøge paa at snakke Dem rundt, det maa De ikke tro. Det vilde jo være saa meget umuligere, som De selv næsten ikke siger et Ord. Nej, jeg taler altsaa paa denne underlige, uoverlagte Maade, fordi min Stemning er saaledes i Øjeblikket, det er hele Grunden. Undskyld denne Afvigelse fra Sagen; De blir maaske utaalmodig og længes efter den Forklaring?"

Minutten tier. Nagel rejser sig og begynder at gaa ophidset frem og tilbage fra Vinduet til Døren. Pludselig standser han og siger træt og ked af det hele:

„Nej; nu gidder jeg virkelig ikke spille længer med Dem, jeg vil sige Dem min oprigtige Mening! Jo, jeg *har* talt forvirrende med Dem, og jeg har lige til dette Øjeblik gjort det med Hensigt, forat faa noget ud af Dem. Jeg har prøvet mig frem paa alle mulige Maader, det hjælper altsammen intet, og jeg løber træt af det. Nuvel, jeg vil give Dem den Forklaring, Grøgaard! Jeg tror i mit Hjærte, at De er en hemmelig Kæltring. En hemmelig Kæltring."

Da Minutten igen begyndte at ryste, og hans Øjne saa angstfulde og raadvilde ud i alle Retninger, fortsætter Nagel:

„De siger ikke et Ord, De falder ikke ud af Rollen. Jeg faar slet ikke rugget Dem af Pletten, De er en stum Kraft af en ganske sjælden Art; jeg beundrer Dem og interesserer mig uhyre for Dem. Husker De dengang, jeg talte med Dem en hel Aften og blandt andet fiksered Dem og mente, at De gjorde Ryk paa Dem? Det gjorde jeg forat prøve mig frem. Jeg har holdt Øje med Dem og prøvet mig frem ad forskellige Veje, næsten altid uden Held, det tilstaar jeg, fordi De er en uangribelig Mand; men jeg har ikke et Øjeblik tvivlet om, at De var en stille og hellig Lønsynder af et eller andet Slags. Jeg har intet Bevis imod Dem, det mangler jeg desværre, saa De kan være ganske tryg,

det blir altsammen mellem os. Men kan De da forstaa, at jeg er saa sikker i min Sag, naar jeg ingen Beviser har? Se, det fatter De ikke. Og alligevel har De en Maade at dukke Hovedet paa, naar vi taler om noget; De har et Par Øjne med det og det Udtryk, Øjne, som netop blinker, naar De siger de og de Ord, eller naar vi nærmer os de og de Spørgsmaal; De har desuden en Stemme med den Sort Suselyd, aa, den Stemme! Men endelig paavirker De mig antipatisk med Deres Person, jeg føler det i Vejret, naar De nærmer Dem, min Sjæl begynder straks at spille i mig af Mishag. Det forstaar De ikke? Ikke jeg heller; men saaledes er det. Ved Gud, jeg føler mig end i denne Stund overbevist om, at jeg er paa det rigtige Spor; men jeg kan ikke ramme Dem, fordi jeg ingen Beviser har. Jeg spurgte Dem, sidst De var heroppe, hvor De holdt Dem henne den 6te Juni, – vil De vide, hvorfor jeg spurgte Dem om det? Nuvel, den 6te Juni var Karlsens Dødsdag, og jeg troed lige til da, at De havde myrdet Karlsen."

Minutten gentager himmelfalden: „At jeg havde myrdet Karlsen!" og tier.

„Ja, det havde jeg gaaet og troet helt til da, jeg mistænkte Dem for det, endog saa langt havde min Følelse af, at De var en Slyngel af en eller anden Sort, drevet mig. Jeg tror det ikke længer, jeg tilstaar, at jeg har taget fejl heri, jeg er gaaet for vidt, og jeg beder om Tilgivelse. Enten De tror mig eller ikke, saa har det bedrøvet mig dybt, at jeg gjorde Dem denne store Uret, jeg har tigget Dem om Forladelse for det mangen Aften, naar jeg har været alene. Men skønt jeg har taget saa fejl i dette Punkt, er jeg alligevel saa sikker paa, at De er en uren og sledsk Sjæl, Gud straffe mig, De er det! Jeg føler det i mit inderste Hjærte, nu jeg staar og ser paa Dem, og ved Guds hellige Dom, De er det! Hvorfor er jeg saa sikker paa det? Læg mærke til: jeg havde fra Begyndelsen af ingen Grund til at tro andet end det bedste om Dem, og alt, hvad De senere har gjort og sagt, har ogsaa været godt og ret, ja, ædelt. Jeg har ovenikøbet drømt noget ganske aparte skønt om Dem: at De var ude paa en aaben Myr og led grusomt ondt ved mine Plagerier, men at De alligevel takked mig, kasted Dem paa Jorden og takked mig, fordi jeg ikke plaged Dem end mere og ikke gjorde Dem mere ondt endda. Dette har jeg drømt om Dem, og det er meget skønt. Der er heller ikke et Menneske i Byen, som tror Dem istand til noget-

somhelst galt, De har det bedste Skudsmaal fra alle, De har alles Sympati, saa hemmeligt har De gaaet frem i Deres Liv. Og dog staar De for min Sjæls Øje som en fejg og krybende Guds Engel, med et godt Ord om alle og en god Handling hver Dag. Men har De da bagtalt mig, stiftet ondt for mig, røbet Hemmeligheder mig angaaende? Nej, nej, De har ikke, og det hører netop med til Deres Maade at bugte Dem frem paa, De gør alle Ret, De begaar aldrig noget ondt, De er hellig og uangribelig og idelig syndefri for Mennesker, og dette er nok for Verden, kun for mig er det ikke nok, jeg mistænker Dem stadig. Den første Gang, jeg saa Dem, hændte der mig noget mærkeligt. Det var et Par Dage, efterat jeg var kommet hertil Byen, det var en Nat Klokken to. Jeg saa Dem udenfor Martha Gudes Hus nede ved Kajen, De stod pludselig midt ude i Gaden, uden at jeg havde set, hvor De kom fra; De vented, De lod mig passere Dem, og da jeg gik forbi, skuled De hen paa mig. Jeg havde ikke talt med Dem dengang, men der var en Stemme i mig, som gjorde mig opmærksom paa Dem, og Stemmen sagde, at De hedte Johannes. Om det er det sidste Ord, jeg skal sige i mit Liv, saa sang det gennem mit Hjærte, at De hedte Johannes, og at jeg skulde mærke mig Dem; først langt senere fik jeg høre, at det ogsaa var rigtigt med Deres Navn. Men fra den Nat af har jeg havt min Opmærksomhed henvendt paa Dem, og De er stadig undveget mig, jeg har ikke kunnet sætte Dem mod Væggen. Tilsidst har De endog gaaet hen og forfalsket en Mundfuld Gift for mig, blot af god og ædel Frygt for, at jeg muligens kunde ville drikke den. Hvorledes skal jeg forklare Dem, hvad jeg føler ved alt dette? Deres Renhed brutaliserer mig, alle Deres skønne Ord og Handlinger bringer mig blot længer bort fra Maalet: at faa Dem fældt. Jeg vil trække Masken af Dem og bringe Dem til at forraade Deres sande Væsen; mit Blod stejler i mig af Antipati, hver Gang jeg ser Deres blaa, løgnagtige Øjne, og jeg krymper mig sammen for Dem og føler blot, at De er en Jesuit i Deres Sjæl. Endog i dette Øjeblik tror jeg at se, at De sidder og ler indvortes, at De trods Deres fortvivlede og sønderknuste Miner alligevel ler en hemmelig og svinsk Latter over, at jeg ikke kan gøre Dem noget, fordi jeg ingen Beviser har imod Dem.“

Og Minutten siger heller ikke nu et Ord. Nagel vedbliver:

„De synes naturligvis, at jeg er en grov Bandit og Tølper, som

kan overfalde Dem med disse Beskyldninger midt op i Deres Ansigt? Det er godt, det tager jeg ikke noget Hensyn til, hav blot de Meninger om mig, som De ønsker; i Deres Sjæl sidder De i dette Øjeblik og ved, at jeg har taget Dem paa Kornet, det er mig nok. Men hvorfor taaler De, at jeg bærer mig saaledes ad mod Dem? Hvorfor rejser De Dem ikke, spytter mig i Ansigtet og gaar Deres Vej?“

Minutten syntes at komme sig, han saa op og sagde:

„De har jo laaset Døren af.“

„Se, se,“ svarer Nagel, „De vaagner! Og det vil De indbilde mig at De tror, at Døren er aflaaset? Døren er aaben, se her, nu er den vidaaben! Jeg sagde, at den var aflaaset, forat prøve Dem, det var en Fælde, jeg satte for Dem. Sagen er: De har hele Tiden vidst, at Døren var aaben, men De lod som De ikke vidste det, blot forat kunne sidde her ren og uskyldig som altid og lade Dem forurette af mig. De gik ikke ud af Værelset, nej, De rørte Dem ikke; saasnart jeg lod Dem forstaa, at jeg havde Dem mistænkt for noget, spidsed De Øren, De vilde høre, hvormeget jeg vidste, hvor farlig jeg kunde være for Dem. Ved Gud, saaledes ved jeg, at det forholder sig, og De kan gærne benægte det, om De vil, det er mig det samme ... Og hvorfor holder jeg saa dette Opgør med Dem nu? De har god Grund til at gøre mig dette Spørgsmaal, det hele kunde synes mig uvedkommende. Min Ven, det er mig dog ikke uvedkommende, jeg vil for det første gærne give Dem en Advarsel. Tro mig, i denne Stund mener jeg ærligt, hvad jeg siger. Et eller andet Slags dulgt Slyngelliv lever De, og det gaar blot til en Tid; en vakker Dag ligger De udstrakt for Alverden, og hvemsomhelst kan trampe paa Dem. Det var nu dét. For det andet har jeg en Anelse om, at De trods alle Deres Benægtelser staar Frøken Gude nærmere end De vil give det Udseende af. Nu, hvad vedkommer Frøken Gude mig? Nej, De har igen Ret; overfor et Spørgsmaal, som dette, maa jeg forstumme, Frøken Gude vedkommer mig mindre end nogen anden. Men ganske i sin Almindelighed har jeg Lov til at bedrøves, hvis De omgaaes hende og muligens smitter hende ned ved Deres durkdrevne Jesuitisme. Derfor har jeg havt dette Opgør med Dem.“

Nagel tænder sin Cigar paany og siger:

„Og nu er jeg færdig, og Døren er ikke aflaaset. Har De saa

lidt Overlast? Ti eller svar, gør som De selv vil; men lad Deres indre Stemme svare for Dem, hvis De svarer. Kære Ven, lad mig ogsaa sige Dem før De gaar: jeg vil Dem ikke noget ondt."

Pause.

Minutten rejser sig, stikker Haanden i sin Frakkelomme og trækker Brevet op igen. Han siger:

„Jeg kan ikke modtage dette nu."

Dette kom Nagel uventet, han havde ikke husket Brevet mer, og han sagde:

„Jo, vil De ikke modtage det? Hvorfor ikke?"

„Jeg kan ikke modtage det."

Minutten lægger Brevet paa Bordet og gaar til Døren. Nagel følger efter med Brevet i Haanden, hans Øjne løber i Vand, og han skælver pludselig i Stemmen.

„Tag det, Grøgaard, alligevel!" sagde han.

„Nej!" svarer Minutten. Og han aabner Døren.

Nagel trykker Døren tilbage og siger endnu engang:

„Tag det, tag det! Lad mig heller sige, at jeg er gal, at De ikke maa huske noget af det, jeg har sagt idag. Jeg er meget gal, det er ikke noget at bryde sig om, at jeg har vrøvlet og talt over mig en hel Time. Ikke sandt, De skønner nok selv, at jeg ikke kan staa til troende, naar jeg ikke er fornuftig? Men tag Brevet, jeg vil Dem ikke noget ondt, skønt jeg er meget fra mig selv; tag det i Guds Navn, der er ikke meget indi, tro mig, det er lidet indi, og jeg vilde gærne give Dem et Brev tilslut, det har jeg tænkt paa hele Tiden, at jeg vilde give Dem et Brev med næsten ingenting indi, blot det var et Brev. Det er bare en Hilsen. Se, saa, jeg er Dem saa oprigtig taknemmelig."

Dermed stak han Brevet i Minuttens Haand og sprang hen til Vinduet forat slippe at tage det tilbage. Minutten gav ikke efter, han lagde igen Brevet paa Bordet og rysted paa Hovedet.

Han gik.

XXI

Nej, alting løb uheldigt af. Hvadenten han var inde eller han drev om i Gaderne, fandt han ikke Ro paa sig; han havde Tusind Ting i Hovedet, og hver Ting bragte ham sin særskilte Stump

Pine. Hvorfor gik dog alting ham imod? Han kunde ikke begribe det; men Traadene snøred sig mere og mere sammen om ham. Endog saa langt var det kommet, at han virkelig ikke havde kunnet formaa Minutten til at modtage et Brev, som han havde villet give ham.

Alt var trist og umuligt. Dertil kom, at han begyndte at pines af en nervøs Angst for noget, som om en hemmelig Fare lured paa ham fra et eller andet Baghold; han fôr ofte sammen i dump Rædsel, blot Gardinerne blaffed lidt foran Vinduerne. Hvilke nye Plager var det nu, som dukked op? Hans noget haarde Ansigtstræk, der aldrig havde været vakkre, var nu blevet end mindre tiltalende ved det mørke Stubskæg, som stak ud paa hans Hage og Kinder; det forekom ham ogsaa, at hans Haar var bleven lidt graaere ved Ørene.

Ja, hvad saa? Skinned ikke Solen, og var han ikke lykkelig over, at han endnu leved og kunde gaa, hvorhen han vilde? Var nogen Herlighed stængt for ham? Solen laa over Torvet og Sjøen. Fuglene sang i de smaa, nydelige Haver ved hvert Hus og flytted sig uafladelig fra Gren til Gren; allevegne laa Guld og flød, Gruset i Gaderne baded sig i det, og oppe paa Kirkespiret stod den forsølvede Kugle og dirred mod Himlen som en uhyre Diamant.

Han kommer i en eksalteret Glæde, i en Henrykkelse saa stærk og uregerlig, at han paa staaende Fod hælder sig ud af sit Vindu og slipper endel Sølvpenge ned til et Par Børn, der leger udenfor paa Hotellets Trappe.

„Vær nu snille Børn!" siger han, og han kan knapt faa Ordene frem for den Bevægelse, han er i. Hvad havde han at være angst for? Han saa heller ikke værre ud nu end før; desuden, hvem kunde hindre ham i at barbere og pudse sig op? Det raaded han selv for. Og han gik til Barberen.

Han kommer ogsaa til at huske paa nogle Indkøb, han skulde have gjort; han maatte heller ikke glemme det Armbaand, han havde lovet Sara. Og nynnende og jublende besørger han sine Ærinder med et Barns sorgløse Tilfredshed med Alverden. Det var blot Indbildning, at han havde noget at frygte for.

Hans gode Stemning vedvarer, og han blir væk i lyse Tanker. Nys havde han havt et skarpt Opgør med Minutten, og det var allerede halvt udvisket af hans Erindring, han husked det blot som fra en Drøm. Minutten havde ikke villet modtage hans Brev;

men havde han ikke ogsaa et Brev til Martha? I sin Trang til at meddele andre af sin overstrømmende Glæde vilde han nu gøre en Udvej til at faa Brevet afsted. Hvorledes skulde han bære sig ad? Han undersøgte sin Lommebog og fandt Brevet. Han turde vel ikke i al Hemmelighed sende det til Dagny? Nej, han turde ikke sende det til Dagny. Han tænkte efter og vilde absolut have Brevet afsted straks; det indeholdt et Par Sedler, intet Brev, ikke et Ord; han kunde kanske bede Doktor Stenersen besørge det? Og tilfreds med denne Tanke gaar han til Doktor Stenersen.

Klokken var seks.

Han banker paa Doktorens Kontordør; den var lukket. Han gaar ind Gaardsvejen og vil forhøre sig i Køkkenet, i det samme raaber Fru Stenersen til ham fra Haven.

Der sidder ved et stort Stenbord Familjen og drikker Kaffe. Der var flere tilstede, et Par Damer, et Par Herrer; Dagny Kielland var ogsaa der; hun havde en aldeles hvid Hat paa, Hatten var pyntet med smaa lyse Blomster rundt om.

Nagel vil trække sig tilbage, og han stammer:

„Doktoren, det var Doktoren ...“

Gud, var han syg.

Nej, nej, han var ikke syg.

Naa, saa fik han ikke gaa igen.

Og Fruen trak ham i Armen; Dagny rejste sig endog og vilde overlade ham sin Stol. Han saa paa hende, de saa begge paa hinanden; hun havde endog rejst sig for ham, hun havde sagt med lav Stemme: „Værsaagod, denne Stol!“

Men han fandt sig en Plads ved Siden af Doktoren og satte sig.

Denne Modtagelse gjorde ham lidt fortumlet. Dagny saa mildt til ham, og hun havde ligefrem villet give ham sin Stol. Hans Hjærte banked hæftigt; kanske kunde han alligevel give hende Marthas Brev?

Efter en liden Stunds Forløb vendte ogsaa hans Ro tilbage. Man talte saa velsignet livligt om den ene Ting efter den anden; hans lyse Glæde bemægtiged sig ham igen og fik hans Stemme til at bæve. Han leved jo, han var ikke død, og han skulde heller ikke dø; omkring et Bord med hvid Dug og blankt Sølvtøj sad i denne grønne, løvrige Have et Selskab af glade Mennesker, som lo og spilled med Øjnene; var der saa Grund til at være uhyggelig tilmode?

„Hvis De nu var rigtig elskværdig, saa tog De Deres Violin og spilled lidt for os,“ siger Fruen.

Nej, hvor kunne hun falde paa det!

Da ogsaa de andre bad ham, lo han højt og sagde:

„Men jeg har jo ingen Violin engang!“

Men de vilde sende Bud efter Organistens Violin, den skulde være der om et Øjeblik.

Ja, det hjalp ikke, han rørte den ikke. Og desuden var Organistens Violin ødelagt af de smaa Rubiner, som var indsatte paa Gribbrættet, Tonen fik en Glaslyd af dem, de skulde slet ikke have været anbragt der paa det Sted, det var ikke til at holde ud. Forresten kunde han ikke føre Buen mer, ja, han havde for den Sags Skyld heller aldrig kunnet det; ikke sandt, han maatte dog vel selv vide om det? ... Men nu fortalte han, hvorledes det var gaaet ham den første og eneste Gang, hans Spil var bleven offentlig omtalt; der var næsten som et Symbol deri. Han havde faaet Avisen om Aftenen og nydt den paa Sengen; han var meget ung dengang, han boed hjemme, og det var en Lokalavis, som havde anmeldt ham. Aa, hvor han havde været lykkelig for den Avis! Han læste den mange Gange og faldt i Søvn uden at slukke Lysene. Om Natten vaagned han og var dødtræt endnu, Lysene var brændt ud, der var mørkt i hans Rum; men han skimted noget hvidt paa Gulvet, og da han vidste, at der var en hvid Spytbakke i hans Værelse, tænkte han: dette skal du se er den Spytbakke! Det var Skam at sige det, men saa spytted han, og han hørte, at det traf. Og da det traf saa udmærket den første Gang, spytted han engang til, og det traf. Saa lagde han sig til at sove igen. Men om Morgenen saa han jo, at det var den dyrebare Avis, han havde spyttet paa, den meget velvillige offentlige Mening om ham, som han havde spyttet paa. He-he, det var meget sørgeligt!

Dette lo de allesammen af, og Humøret steg stadigt. Fruen sagde dog:

„Men De ser virkelig lidt blegere ud end før?“

„Ak,“ svared Nagel, „det har intet at betyde, der mangler mig ingenting.“ Og han lo højt over, at der skulde være noget ivejen med ham.

Med en Gang skyder en Rødme op i hans Kinder, han rejser sig op fra Bænken og siger, at der mangler ham noget alligevel;

han forstod det ikke, men det var som om noget uventet skulde møde ham, han var lidt angst. He-he, havde man hørt Magen! Det var latterligt, og det betød ikke noget; vel? Der havde ogsaa hændt ham noget.

Nu blev han bedt om at fortælle.

Nej, hvorfor det? Det var uden Betydning, det var naragtigt, hvorfor skulde han saa optage Tiden med det? Det vilde kanske ogsaa kede Selskabet.

Men det vilde aldeles ikke kede.

Ja, men det var saa langt. Det begyndte helt i San Francisco, det skrev sig fra en Gang, han havde røgt Opium ...

„Opium? Gud, hvor det var morsomt!"

„Nej, Frue, det er nærmest lidt pinligt, eftersom jeg nu gaar her midt paa lyse Dagen og er angst for noget. De maa ikke tro, at jeg røger Opium saadan til hver Dag; jeg har røgt blot to Gange, hvoraf den anden Gang ingen Interesse har. Men den første Gang opleved jeg virkelig noget besynderligt, det er sandt. Jeg var kommet ned i en saakaldt *Den*. Hvorledes var jeg kommet der? Uden Overlæg! Jeg driver nu og da omkring i Gaderne, jeg ser paa Mennesker, udvælger mig en enkelt Person, som jeg forfølger i Frastand og ser, hvor han endelig blir af tilslut; jeg skyr ikke at gaa lige ind i Huse og opad Trapper forat se, hvor han blir af tilslut. Om Nætterne i store Byer er dette overmaade interessant og kan føre én ind i de mærkeligste Bekendtskaber. Naa, det taler vi ikke om! Men jeg er altsaa i San Francisco, og jeg driver om i Gaderne. Det er Nat, jeg har en høj, mager Kvinde foran mig, som jeg holder Øje med; i Lyset fra Gaslygterne, som vi passerer, kan jeg se, at hun har tynde Klæder, men om Halsen bærer hun et Kors af grønne Stene. Hvor vilde hun hen? Hun passerer flere Kvartaler, bøjer af om Gadehjørnerne og gaar og gaar, og jeg er hende stadig i Hælene. Endelig befinder vi os i Kinesernes Bydel, Kvinden gaar ned i et Kældergab, og jeg gaar efter; hun gaar ind gennem en lang Gang, og jeg gaar ogsaa ind ad den lange Gang. Paa vor højre Haand er Murvæggen, men paa vor venstre er Kaféer, Barberstuer og Vaskerier. Saa standser Kvinden ved en Dør, hun banker paa, et Ansigt med skæve Øjne ser ud fra Ruden i Døren, og Kvinden blir indladt. Jeg venter lidt og staar ganske stille, saa banker ogsaa jeg paa, Døren aabner sig igen, og jeg træder ind.

Der var megen Røg og højrøstet Passiar i Værelset; henne ved Disken staar den magre Kvinde og trætter med en Kineser i blaa Skjorte, som hænger udenpaa Buksen. Jeg gaar lidt nærmere og hører, at hun vil pantsætte sit Kors for noget, men at hun ikke vil udlevere Korset, hun vil gæmme det selv; det galdt to Dollars, og hun skyldte ogsaa noget før, saa det alt i alt blev tre Dollars. Godt, hun bærer sig lidt, hun græder nu og da og vrider Hænderne, og jeg syntes, hun var meget interessant. Den skjorteklædte Kineser var ogsaa interessant, han vilde ingen Forretning gøre, naar han ikke maatte faa Korset udleveret; Penge eller Pant!

„Jeg sætter mig her og venter lidt," siger Kvinden, „og jeg skønner, at jeg gør det tilsidst, at jeg gaar ind paa det tilsidst; men jeg burde ikke gøre det!" Og saa hulker hun lige op i Kineserens Ansigt og vrider Hænderne.

„Hvad er det, De ikke burde gøre?" spørger jeg.

Men hun hører, at jeg er Udlænding og svarer mig ikke.

Hun var overordentlig interessant, og jeg beslutter mig til at gøre noget. Jeg kunde laane hende disse Penge forat se, hvorledes det vilde løbe af; det var bare af Nysgærrighed, jeg gjorde det, og bagefter stikker jeg endnu en Dollar til hende forat se, hvorledes hun ogsaa vilde bruge den; det maatte blive særdeles morsomt at se.

Hun glor paa mig og takker mig, hun siger ikke noget, men hun nikker mange Gange og ser paa mig med taarefyldte Øjne, og jeg havde dog gjort det af bare Nysgærrighed. Godt, hun betaler ved Disken og forlanger straks et Værelse. Hun havde leveret alle sine Penge.

Hun gaar, og jeg følger efter. Vi spadserer atter gennem en lang Gang, der er numererede Værelser paa begge Sider, og i et af disse Værelser glider Kvinden ind og slaar Døren i. Jeg venter en Stund, hun kommer ikke tilbage; jeg rykker lidt i Døren, den er stængt.

Saa gaar jeg ind i Sideværelset og giver mig til at vente. Der er en rød Divan og et Ringeapparat, Værelset oplyses af en Lampe, der er stukken ind i Væggen. Jeg lægger mig paa Divanen, Tiden blir lang, og jeg keder mig; forat gøre noget, trykker jeg paa Knappen og ringer. Jeg vil ingenting, men jeg ringer.

En Kinesergut kommer, ser paa mig og forsvinder igen. Der

gaar nogle Minutter. Kom, lad mig se dig en Gang til! siger jeg forat fordrive Tiden; hvorfor kommer du ikke igen? Og jeg ringer paany.

Saa kommer den unge Gut tilbage, lydløst, som en Aand, glidende paa Filtsko. Han siger ingenting, jeg siger heller ingenting; men han rækker mig en bitte liden Porcellæns Pibe med langt, tyndt Rør, og jeg tager imod Piben. Saa holder han en Fyrstikke til, og jeg røger. Jeg havde ikke bedt om Piben, men jeg røger. Lidt efter begynder det at suse for mine Øren ...

Nu husker jeg ikke noget før jeg føler, at jeg er et eller andet Sted i Højden, at jeg begynder at gaa tilvejrs, jeg svæver. Det var usigelig lyst omkring mig, og de Skyer, jeg mødte, var sølvhvide. Hvem var jeg, og hvor fløj jeg hen? Jeg husker mig om og kan intet huske, men jeg gled vidunderlig højt op. Jeg saa grønne Egne i det Fjærne, blaa Sjøer, Dale og Bjærge i gylden Glans; jeg hørte Musik fra Stjærnerne, og Rummet omkring mig gynged op og ned af Melodier. Men de hvide Skyer gjorde mig over al Maade godt, de flød tværs igennem mig, og jeg havde en Fornemmelse af, at jeg skulde dø af Herlighed derved. Dette vared og vared ved, jeg vidste ikke af nogen Tid, og jeg havde glemt, hvem jeg var. Saa flimrer en jordisk Erindring gennem mit Hjærte, og med ét begynder jeg at dale.

Jeg daler, daler, Lyset tager af, det blir mørkere og mørkere omkring mig, jeg ser Jorden under mine Øjne, og jeg kender mig igen, der er Byer, Vind og Røg. Saa standser jeg. Jeg ser mig om, der er Hav omkring mig. Jeg føler mig ikke lykkelig mer, jeg støder mig mod Stene, og jeg fryser. Der er hvid Sandbund under mine Fødder, og ovenover mig ser jeg intet andet end Vand. Jeg svømmer nogle Tag, jeg passerer mange underlige Vækster, tykke, grønne Bladplanter, Havblomster, som staar og duver frem og tilbage paa Stilke, – en stum Verden, hvor ikke en Lyd høres, men hvor alt lever og bevæges. Jeg svømmer igen nogle Tag og kommer til et Koralrev. Der var ingen Koraller mer, Revet var plyndret; men jeg sagde: her har været nogen før! Og jeg følte mig ikke længer saa ensom, da der havde været nogen før. Jeg svømmer igen, jeg vil komme i Land, men jeg gør dennegang blot et Par Tag, da jeg standser. Jeg standser, fordi der ligger et Menneske foran mig paa Bunden; det er en Kvinde, hun er lang og mager, og hun ligger meget oprevet over

en Sten. Jeg rører ved hende, og jeg ser, at jeg kender hende; men hun er død, og jeg forstaar ikke, at hun er død, da jeg dog kender hende paa Korset med de grønne Stene. Det er den samme Kvinde, som jeg havde fulgt efter gennem de lange Gange, ind til de numererede Værelser. Jeg vil svømme videre, men jeg standser og retter paa hende; hun ligger spredt over en stor Sten, og det gjorde et uhyggeligt Indtryk pa mig. Hun holder Øjnene vidaabne, men jeg trækker hende med mig til en hvid Plet, og jeg ser Korset om hendes Hals, men jeg stikker det ind under hendes Kjole, forat ikke Fiskene skal tage det fra hende. Saa svømmer jeg bort ...

Men om Morgenen fortalte man mig, at Kvinden var død om Natten; hun havde sprunget i Sjøen udenfor Kinesernes Kvartal; man fandt hende om Morgenen. Det er meget besynderligt, men hun var død. Kanske kunde jeg træffe hende igen engang til, hvis jeg gjorde noget for det! tænkte jeg. Og jeg røgte Opium atter en Gang forat træffe hende, men jeg traf hende ikke.

Hvor det var underligt! Men senere engang saa hændte der ogsaa noget. Jeg var kommet tilbage til Europa, jeg var hjemme. Jeg drev en varm Nat omkring, kom ned til Havnen, til Pumpeværkerne, hvor jeg opholdt mig en Tidlang og lytted til, hvad man sad og talte om paa Skibene. Alt var saa stille, Pumperne stod. Tilsidst blev jeg træt, og jeg vilde dog ikke gaa hjem, fordi det var saa varmt; jeg steg op i Stokværket paa en af Pumperne og satte mig der. Men Natten var saa stille og varm, jeg kunde ikke holde mig vaagen, jeg sovned tungt ind.

Saa vaagned jeg ved, at en Stemme kalder paa mig, jeg ser ned: en Kvinde staar nede paa Stenene. Hun er høj og mager; naar Gaslygten blaffer op, kan jeg se, at hendes Klæder er meget tynde.

Jeg hilser.

„Det regner," siger hun.

Godt, det ved jeg ikke, at det regner, men i saa Fald var det bedst at komme i Skjul. Og jeg kryber ned fra Stokværket. I det samme begynder Pumperne at buldre, en Skovl svinger i Luften og forsvinder, en ny Skovl svinger i Luften og forsvinder, Pumperne gaar. Men hvis jeg ikke var kommet væk i rette Tid, vilde jeg have været sønderrevet, aldeles knust; det forstod jeg med en Gang.

Jeg ser mig om, det begynder ganske rigtigt at regne lidt; Kvinden er begyndt at gaa, jeg ser hende foran mig, og jeg kender hende godt, hun havde Korset paa ogsaa idag; jeg havde kendt hende lige fra Begyndelsen, men jeg lod som om jeg ikke kendte hende. Nu vilde jeg naa hende igen, og jeg gaar paa af alle Kræfter; men jeg naaed hende ikke. Hun træder ikke med Fødderne, hun glider uden at røre sig, bøjer om et Gadehjørne og forsvinder for mig.

Dette er fire Aar siden.“

Nagel standser. Doktoren synes mest tilbøjelig til at ville le, men han siger dog saa alvorligt, som han kan:

„Og siden har De ikke truffet hende?“

„Jo, saa saa jeg hende igen idag. Det er derfor, jeg nu og da har en Følelse af Angst. Jeg stod i Vinduet paa mit Værelse og saa ud paa Gaden, saa kom hun ret imod mig, tværsover Torvet, ligesom fra Bryggerne og Sjøen, standsed udenfor mine Vinduer og saa op. Jeg var ikke sikker paa om det var mig, hun saa paa, og jeg gik over i et andet Vindu; men da drejed hun Hovedet efter og saa paa mig ogsaa der. Saa hilste jeg ned til hende; men da hun saa det, vendte hun sig raskt om og svæved tilbage over Torvet til Bryggerne igen. Hvalpen Jakobsen rejste Haarene og sprang ellevild ud af Hotellet og gøed. Dette gjorde lidt Indtryk paa mig. Jeg havde næsten glemt hende i denne lange Tid, og saa kommer hun igen idag. Kanske vilde hun advare mig for noget.“

Nu brast Doktoren i Latter.

„Ja,“ sagde han, „hun vilde advare Dem fra at gaa hid til os.“

„Nej, naturligvis, hun har taget fejl dennegang, der er ingenting at frygte for; men forrige Gang var der nogle Skovle, som vilde have sønderrevet mig. Og jeg blev lidt angst. Naa, det betyder altsaa ingenting; vel? He-he, det skulde ogsaa se godt ud, om man saadan skulde blive udsat for et eller andet. Jeg maa le af det hele.“

„Nervøsitet og Overtro!“ sagde Doktoren kort.

Men nu begyndte ogsaa de andre at fortælle Historier hver især, og Klokken slog den ene Gang efter den anden; det led henad Aften. Nagel sad taus hele Tiden; han begyndte at fryse. Tilsidst rejste han sig forat gaa. Han kunde vel ikke plage Dagny med det Brev alligevel, det fik heller være; kanske kunde han

træffe Doktoren imorgen og levere ham det da. Hans lykkelige Stemning var helt borte.

Til hans store Forundring rejste Dagny sig ogsaa, da han var lige ved at gaa. Hun sagde:

„Nej, Dere fortæller saa meget uhyggeligt her, at jeg blir fuld af Rædsel jeg ogsaa. Nu vil jeg se at komme hjem, før det blir mørkere.“

Og de gik sammen ud af Haven. Nagel blev varm af Glæde; jo nu kunde han give hende Brevet! Han vilde aldrig faa bedre Lejlighed.

„Var det saa, at De vilde tale med mig?“ raabte Doktoren efter ham.

„Nej, egentlig ikke,“ svared han lidt forvirret; „jeg vilde altsaa hilse paa Dem og ... Det var saa længe siden sidst. Farvel.“

Idet de gik nedad Gaden, var de begge urolige, ogsaa Dagny var urolig. Hun fandt paa at tale om Vejret; hvor det var mildt iaften!

Ja, stille og mildt!

Han kunde heller ikke sige noget, han gik og saa paa hende. Hun havde de samme Fløjels Øjne og den samme lyse Flætte nedad Ryggen; alle hans Hjærtes Følelser vaagned paany, hendes Nærhed beruseed ham, og han fór med Haanden over Øjnene. Hun blev dejligere og dejligere for hver Gang, han saa hende, for hver Gang! Han glemte alt, glemte hendes Haan, glemte, at hun havde gæmt Martha bort for ham, og at hun havde fristet ham paa en ubarmhjærtig Maade med et Lommetørklæde; han maatte vende sig bort for ikke at give efter for et brændende Udbrud paany. Nej, nu maatte han holde sig opret, han havde bragt hende til det yderste to Gange før; han var dog en Mand! Og han holdt næsten Pusten og gjorde sig haard.

De var komne ned i Hovedgaden; Hotellet laa tilhøjre; hun saa ud, som om hun vilde tale. Han fulgte stiltiende ved Siden af; kunde han kanske gaa med hende gennem Skogen? Pludselig saa hun paa ham og sagde:

„Tak for Deres Fortælling! Er De angst nu? Det maa De ikke være!“

Ligesom før, næsten ligesom engang før: jeg syntes, De sukked; suk ikke! Jo, hun var mild og god idag; han vilde med en Gang bringe Brevet paa Bane.

„Jeg vilde gærne bede Dem om at gøre mig en Tjeneste," sagde han; „men jeg tør vel kanske ikke, De vil vel ikke gøre mig en Tjeneste nu?"

„Jo, jeg vil det gærne endog," svared hun.

Hun vilde det gærne, sagde hun! Han stak Haanden i Lommen efter Brevet.

„Jeg vilde bede Dem om at besørge dette Brev; det er blot en Meddelelse, noget ... ja, det er ikke af Vigtighed, men ... Det er til Frøken Gude; De ved maaske, hvor Frøken Gude er? Hun er rejst."

Dagny standsed. Et underligt, sløret Blik trængte sig ud fra disse blaa Øjne, hun blev staaende en Stund aldeles ubevægelig. „Til Frøken Gude?" sagde hun.

„Ja. Hvis De vilde være saa snil? Kanske kunde det ogsaa bero, det haster ikke ..."

„Jo, jo!" sagde hun med ét, „kom bare med det, jeg skal nok besørge et Brev fra Dem til Frøken Gude." Og da hun havde stukket Brevet i Lommen, nikked hun pludselig og sagde: „Ja, ja, Tak for iaften. Nu maa jeg gaa."

Dermed saa hun igen paa ham og gik.

Han stod tilbage. Hvorfor havde hun brudt saa hurtigt af? Hun havde dog ikke set vredt til ham, da hun gik; tværtimod, og alligevel var hun gaaet med en Gang! Nu drejed hun ind paa Præstegaardsvejen ... nu var hun borte ...

Da han ikke kunde se hende længer, gik han op til Hotellet. Hun havde havt en snehvid Hat paa. Og hun havde set saa mærkeligt paa ham ...

XXII

Hvilket sløret Blik, hun havde givet ham! Han forstod det ikke. Men næste Gang, han traf hende, vilde han gøre det godt igen, hvis han havde gjort hende imod igen. Hvor hans Hoved begyndte at tynge! Men han havde slet intet at være angst for, saa meget var Gudskelov sikkert.

Han satte sig i Sofaen og gav sig til at blade i en Bog; men han læste ikke. Han rejste sig og gik urolig hen til Vinduet; uden at tilstaa det for sig selv, turde han næsten ikke se ud paa Gaden af

Frygt for, at hans Øjne muligens paany skulde møde et usædvanligt Syn. Hans Knæ begyndte at skælve; hvad var ivejen med ham? Han flytted sig igen tilbage i Sofaen og lod Bogen falde paa Gulvet. Hans Hoved hamred, han følte sig ligefrem syg. Der var ingen Tvivl om, at han havde Feber; de to Nætter, han i Træk havde ligget ude i Skogen, havde omsidder slaaet an paa ham og gennemtrængt ham fra Top til Taa. Allerede mens han sad i Doktorens Have, var han begyndte at fryse.

Naa, det gik vel over! Det var ikke hans Vane at give fortabt for en Smule Forkølelse; imorgen vilde han være lige frisk igen! Han ringte og fik Kognak op, men Kognaken gjorde ingen Virkning paa ham, berused ham ikke engang, og han drak forgæves flere store Glas. Det værste var, at ogsaa hans Hoved begyndte at slaa fejl, han kunde ikke tænke klart.

Hvor han dog i Løbet af en Times Tid var bleven angrebet! Hvad nu, hvorfor blaffed Gardinerne saa uroligt, naar der ingen Vind var? Havde det nogen Betydning? Han rejste sig igen og saa sig i Spejlet, han saa forstyrret og daarlig ud; jo, hans Haar havde graanet mer, og hans Øjne havde røde Kanter ... Er De angst endnu? det maa De ikke være. Dejlige Dagny! Tænk, en aldeles hvid Hat ...

Det banker paa hans Dør, og Værten træder ind. Værten bringer ham endelig hans Regning, en stor Regning paa to Blade; forøvrigt er Værten smilende og yderst høflig.

Nagel tager straks til Lommebogen og begynder at lede i den, men herunder spørger han, skælvende af bange Anelser, hvormeget det er, og Værten svarer. Det maatte forresten gærne bero til imorgen eller en anden Dag, det hasted ikke.

Ja, Gud ved, om han kunde betale, kanske kunde han ikke. Og Nagel finder ingen Penge. Hvad, havde han ingen Penge? Han kaster Lommebogen paa Bordet og begynder at ransage sine Lommer, han er aldeles raadvild og leder ynkeligt allevegne, tilslut forfarer han endog sine Bukselommer, tager nogle Smaapenge op og siger:

„Jeg har nogle Penge her, men det forslaar vel ikke, nej, det forslaar nok ikke, tæl selv."

„Nej," siger Værten ogsaa, „det forslaar ikke."

Paa Nagels Pande brister Sveden ud, han vil give Værten disse Par Kroner indtil videre og han søger endog i sine Vestelommer,

om han ikke ogsaa kunde have flere Smaapenge der. Og der var ingen. Men han kunde vel laane lidt, kanske nogen vilde gøre ham den Tjeneste at laane ham lidt! Gud ved, om han ikke vilde blive hjulpen, naar han bad nogen!

Værten ser ikke længer tilfreds ud, endog hans Høflighed forlader ham, og han tager Nagels Lommebog, som endnu ligger paa Bordet, og begynder selv at undersøge den.

„Ja, værsaagod!“ siger Nagel, „der kan De selv se, der er bare Papirer. Jeg forstaar det ikke.“

Men Værten spænder op det midterste Rum og slipper Lommebogen med ét; hans Ansigt blir et eneste stort, forundret Smil. „Der ligger de!“ siger han „Der er Tusinder! De spøgte altsaa, De vilde bare prøve, om jeg forstod en Spøg?“

Nagel blev glad som et Barn og gik ind paa denne Forklaring. Han aanded dejlig lettet og siger:

„Ja, ikke sandt, jeg spøgte blot, det faldt mig ind at gøre lidt Løjer. Jo, jeg har Gudskelov mange Penge endnu; se her, vil De blot se!“

Der var ogsaa mange store Sedler, en Masse Penge i Tusindkroner; Værten maatte gaa ud og veksle, inden han kunde faa sit. Men endnu længe efterat han var gaaet, stod Svedperlerne i Nagels Pande, og han skalv af Bevægelse. Hvor han var bleven forstyrret, og hvor det sused tomt i hans Hoved.

En Stund efter faldt han i en urolig Slummer paa Sofaen, laa og vred sig i Drømme, talte højt, sang, kaldte paa Kognak og drak i Halvsøvne og fuld af Feber. Sara var jævnlig inde hos ham, og skønt han talte næsten hele Tiden med hende, forstod hun lidet af, hvad han sagde. Han laa med lukkede Øjne.

Nej, han vilde ikke klæde sig af; hvad tænkte hun paa? Var det maaske ikke midt paa Dagen? Han hørte tydelig Fuglekvidder endnu. Hun skulde heller ikke hente Doktoren; nej, Doktoren vilde blot give ham en gul Salve og en hvid Salve, og disse to Salver vilde man saa tage synderlig fejl af og bruge dem forkært og dræbe ham paa Stedet. Karlsen var død af det; hun husked nok Karlsen? ja, han var død af det. Hvordan det nu var eller ikke var, saa havde Karlsen faaet en Fiskeangel i Struben, og da Doktoren kom med sine Mediciner, saa viste det sig, at det bare var et Glas ganske og almindeligt Brøndvand, som kvalte ham. He-he-he, skønt man ikke burde le af det ... Sara, De maa ikke

tro, at jeg er fuld; vel? Idéassociationer, hører De der? Encyclopædister med mere; tæl paa Knapperne, Sara, og se, om jeg er fuld ... Hør, nu gaar Kværnene, Byens Kværne! Gud, hvilken Ravnekrog, De lever i, Sara; jeg kunde ville udfri Dem af Deres Fjenders Vold, som skrevet staar. Gaa til Helvede, gaa til Helvede! Hvem er De forresten? I er falske allesammen, og jeg skal sætte hver især af Jær mod Væggen. De tror det ikke? Aa, hvor jeg har havt Jær i Kikkerten! Jeg er overbevist om, at Løjtnant Hansen har lovet Minutten to Uldskjorter, men se, om han har faaet dem! Og mener De, at Minutten turde tilstaa det? Lad mig rive Dem ud af den Vildfarelse, Minutten turde *ikke* tilstaa det, han bugted sig væk; er du med paa den! Tager jeg ikke fejl, Hr. Grøgaard, saa sidder De nu igen og ler svinsk bag Deres Avis? Ikke? Naa, det er mig ogsaa lige meget ... Er De her endnu, Sara? Godt! Hvis De vil sidde her i fem Minutter endda, saa skal jeg fortælle Dem noget; er det en Aftale? Men tænk Dem nu først en Mand, af hvem Øjenbrynene lidt efter lidt falder af; kan De holde fast paa det? af hvem Øjenbrynene falder af. Dernæst maa det være mig tilladt at spørge Dem, om De nogensinde har ligget i en Seng, som har knirket? Tæl paa Knapperne og se, om De har gjort det; jeg har Dem stærkt mistænkt. Forresten har jeg havt alle Byens Folk i Kikkerten som mistænkte. Og jeg har skilt mig godt fra mit Arbejde, jeg har givet Jær et Snes overmaade Samtaleæmner ad Gangen og gjort Livet uordentligt for Jær, jeg har lagt den ene urolige Scene efter den anden ind i Jærs skikkelige Blindtarmtilværelse. Ho-ho, hvor Kværnene har suset, hvor Kværnene har suset! Hvorpaa jeg raader Dem, velagtet Pige Sara Kaffeknægt Josefsdatter, til at spise klar Kødsuppe, mens den er varm, for staar den, til den blir kold, er der Gud forbande mig ikke andet end bare Vandet tilbage ... Mer Kognak, Sara, jeg har ondt i Hovedet, paa begge Sider af Hovedet, det er ganske forunderligt ondt ...

„Vil De ikke have noget varmt?“ spørger Sara.

Noget varmt? Hvad tænkte hun paa igen og igen! Det vilde komme ud over hele Byen i et Øjeblik, at han havde drukket noget varmt. Læg Mærke til: han havde ikke isinde at vække Forargelse, han vilde optræde som god Skatteborger af Staden, gaa efter Noder henad Præstegaardsvejen og aldrig anskue Tingene usaligt forskelligt fra andre Folk; tre Fingre ivejret paa det... Hun skulde ikke være bange. Han havde virkelig noget ondt hist og

her; men derfor klædte han sig heller ikke af, for saa gik det snarere over; man skulde sætte haardt mod haardt ...

Han blev stadig værre, og Sara sad som paa Naale; hun vilde helst løbe sin Vej, men han mærked straks, naar hun rejste sig, og spurgte da, om hun vilde forlade ham. Hun vented paa, at han skulde falde i fast Søvn, naar han havde sluddret sig træt. Ja, hvor han sluddred, med stadig lukkede Øjne og med Ansigtet rødt af Hede og Feber. Han havde udspekuleret en ny Maade at rense Fru Stenersens Rips for Lus; den bestod i, at han en vakker Dag gik ind i en Butik og købte et Blikspand med Parafin, derpaa begav han sig ud paa Torvet, tog sine Sko af og hældte dem fulde af Parafin. Saa tændte han Ild paa dem begge, paa den ene Sko efter den anden, og endelig dansed han rundt dem i bare Strømperne og sang til. Dette maatte ske en Formiddag, naar han blev frisk igen. Han skulde lave en formelig Cirkus af det, en hel Hesteopera, og han vilde smælde med en Svøbe.

Han fik det ogsaa travlt med at bruge besynderlige og latterlige Navne og Titler paa sine Bekendte; Fuldmægtig Reinert kaldte han saaledes Bilge og sagde, at Bilge var en Titel. Hr. Reinert, højstæret Bilge i Staden, sagde han. Men tilsidst begyndte han endelig at fable om, hvor højt det vel kunde være op under Taget i Konsul Andresens Lejlighed. Tre og en halv Alen, tre og en halv Alen! raabte han Gang paa Gang; tre og en halv Alen, taget paa Slump; har jeg ikke Ret? Men alvorlig talt, saa laa han virkelig med en Fiskeangel i Struben, han fandt det ikke paa, og han blødte af den, det gjorde adskillig ondt ...

Endelig henad Aften sovned han ordentlig ind.

Ved Titiden vaagned han igen. Han var alene og laa endnu i Sofaen. Et Tæppe, som Sara havde bredt over ham, var falden paa Gulvet, men han frøs ikke alligevel. Sara havde ogsaa lukket Vinduerne, og han aabned dem igen. Det forekom ham, at han var klar i Hovedet; men han var mat, og han skalv. Den dumpe Rædsel begyndte igen at gribe ham, han følte det gennem Marv og Ben, naar det knak i Væggene eller naar der lød et Raab fra Gaden. Kanske hvis han gik tilsengs og sov til imorgen, vilde det gaa over. Og han klædte sig af.

Han kunde imidlertid ikke falde i Søvn. Han blev liggende og tænke efter alle sine Oplevelser i det sidste Døgn, fra igaaraftes,

da han begav sig ud i Skogen og tømte det lille Vandglas, til nu, han laa temmelig forkommen paa sit Værelse og plagedes af Feber. Hvor dette Døgn havde varet længe! Og Angsten vilde ikke forlade ham, denne dumpe og hemmelige Fornemmelse af, at han befandt sig i Nærheden af en Fare, en Ulykke, slap ham ikke. Hvad havde han da gjort? Hvor det hvisked omkring hans Seng! Værelset fyldtes af en hvislende Mumlen. Han folded Hænderne, og han syntes, at han sovned ...

Pludselig ser han paa sine Fingre og mærker, at hans Ring er borte. Hans Hjærte begynder øjeblikkelig at arbejde stærkere; han ser nøjere til: en svag mørk Rand om Fingeren, men ingen Ring! Himmelske Gud, Ringen var væk, ja, han havde kastet den i Sjøen, han troed jo ikke, at han kom til at behøve den mer, da han skulde dø, saa kasted han den i Sjøen. Men nu var den væk, Ringen var væk!

Han springer op af Sengen igen, river Klæderne paa sig og tumler som en Gal omkring i Værelset. Klokken var ti, Klokken tolv maatte Ringen være funden, paa Slaget tolv var det sidste Sekund, Ringen, Ringen ...

Nedad Trapperne stormer han, ud paa Gaden, henimod Bryggerne. Man faar Øje paa ham fra Hotellet, men det bryder han sig ikke om; han blir udmattet igen, hans Knæ slingrer under ham, og han mærker heller ikke det. Jo, nu havde han fundet Grunden til den tunge Angst, som havde knuget ham hele Dagen; Ringen var væk! Og Kvinden med Korset havde vist sig for ham.

Aldeles ude af sig selv af Rædsel springer han ned i den første den bedste Baad ved Kajen. Den er fast i Land, og han kan ikke faa den løs. Han raaber op til en Mand og beder ham løse Baaden; men Manden svarer, at det tør han ikke, det var ikke hans Baad. – Ja, men Nagel vilde tage alt paa sig, det galdt Ringen, han vilde købe Baaden. – Men kunde han da ikke se, at Baaden var laaset fast? Kunde han ikke se Jærnlænken? – Naa, saa tog han en anden Baad.

Og Nagel sprang over i en anden Baad.

„Hvor skal De hen?“ spørger Manden.

„Jeg skal lede efter Ringen. De kender mig kanske, jeg har havt en Ring hér, De kan selv se Mærket, saa jeg lyver ikke, og nu har jeg kastet Ringen bort, den ligger derude et Sted.“

Manden forstaar ikke denne Tale.

„Vil De lede efter en Ring paa Bunden af Sjøen?" siger han.

„Ja, akkurat!" svarer Nagel, „De forstaar det, hører jeg. For jeg maa jo have min Ring, det indser De nok ogsaa selv. Kom og ro mig!"

Manden spørger atter:

„Vil De lede efter en Fingerring, som De har kastet paa Sjøen?"

„Ja, ja, og kom saa! Jeg skal nok give Dem mange Penge for det."

„Gud velsigne Dem, lad det heller bero! Vil De tage den op med Fingrene?"

„Ja, med Fingrene. Det er mig det samme. Jeg kan svømme som en Aal, hvis det ogsaa kommer an paa det. Kanske kunde vi finde noget andet at tage den op med end Fingrene."

Og den fremmede Mand gaar virkelig ned i Baaden. Han sætter sig til at tale om Sagen; men han vender Ansigtet bort. Det var jo bare Narrestreger at forsøge paa en slig Ting; havde det været et Anker eller en Kætting, saa kunde der have været Mening i det; men en Fingerring! Og naar man ikke engang vidste nøjagtigt, hvor den laa!

Nagel begyndte ogsaa selv at indse, hvor umuligt hans Forehavende var. Men saa kunde han ikke begribe det, saa var han fortabt! Hans Øjne stod stive i Hovedet, og han rysted af Feber og Angst. Han gør Miner til at ville springe overbord, og Manden hægter ham fast, Nagel synker ogsaa straks sammen, mat, dødstræt, altfor svag til at kunne brydes med nogen. Himmelske Fader, hvor det nu blev værre og værre! Ringen var tabt, Klokken blev snart tolv, og Ringen var tabt! Han havde ogsaa faaet Varslet.

I dette Øjeblik skinned et Glimt af klar Bevidsthed gennem hans Hjærne, og han tænkte paa en utrolig Mængde Ting i de korte to tre Minutter. Han husked ogsaa, hvad han hidtil havde forglemt, at han allerede igaaraftes havde sagt skriftlig Farvel til sin Søster, og at han havde lagt Brevet i Postkassen. Han var endnu ikke død; men Brevet det løb afsted, det kunde ikke standses, det maatte gaa sin Gang og var allerede nu langt paa Vej, og naar hans Søster modtog det, maatte han bestemt være død. Forresten var Ringen væk, alt var umuligt mer ...

Hans Tænder hakker sammen. Han ser sig raadvild omkring, Sjøen er ikke mere end et kort Spring fra ham; han skuler hen til

Manden paa Toften foran, Manden vender stadig Ansigtet bort, men han passer godt paa, sidder formelig færdig til at gribe til, hvis det behøves. Men hvorfor vender han hele Tiden Ansigtet bort?

„Lad mig hjælpe Dem iland," siger Manden. Og han tager ham under Armene og faar ham iland.

„Godnat!" siger Nagel og vender ham Ryggen.

Men Manden følger mistænksom med, han holder hemmelig Øje med alle hans Bevægelser. Nagel vender sig rasende om og siger Godnat engang til; dermed vil han springe ud fra Kajen. Og Manden griber ham paany.

„Det faar De ikke til," siger han tæt ved Nagels Øre, „De svømmer for godt, De flyder op igen."

Nagel studser og tænker efter. Ja, han svømmed for godt, han vilde maaske flyde op igen. Han ser paa Manden, stirrer ham ind i Ansigtet; det hæsligste Fjæs skuler ham imøde, – det er Minutten. Minutten igen, atter Minutten!

„Til Helvede, din usle, krybende Snog!" skriger Nagel og lægger afsted i Løb. Han raver opefter Vejen som en fuld Mand, snubler, falder og rejser sig igen; alt danser rundt for ham, og han løber fremdeles, løber i Retning af Byen. Nu havde Minutten for anden Gang krydset hans Planer! I Himlens Navn, hvad skulde han tilsidst finde paa at gøre? Hvor det svirred for hans Øjne! Hvor det sused over Byen! Han faldt igen.

Han rejste sig paa Knæ og rugged pinefuldt frem og tilbage med Hovedet. Hør, nu raabte det fra Sjøen! Klokken blev snart tolv, og Ringen var ikke funden. Og et Væsen kom efter ham, han hørte Lyden af det, et Skældyr med slunken Mave, som slæbte efter Jorden og drog en vaad Vej, en gruelig Hieroglyf med Arme ud fra Hovedet og en gul Klo paa Næsen. Væk, væk! Det raabte igen fra Sjøen, og han holdt Hænderne hylende op for Ørene for ikke at høre det.

Og atter springer han op. Endnu var ikke alt Haab ude, han kunde faa det sidste Middel, en sikker Seksløber, den bedste Ting i Verden! Og han græder af Taknemmelighed, løber alt, han kan, og græder af Taknemmelighed for dette nye Haab. Pludselig husker han, at det er Nat, han kan ingen Seksløber faa, alle Butikker er lukkede. Og han opgiver i samme Stund alt, synker forover, støder Panden mod Jorden uden en Lyd.

I dette Øjeblik kom endelig Værten og et Par andre Mennesker ud fra Hotellet forat se, hvor han var bleven af ...

Saa vaagned han og stirred omkring sig, – han havde drømt det hele. Jo, han havde alligevel sovet. Gudskelov, han havde drømt alt; han havde ikke været ude af Sengen!

Han ligger et Øjeblik og tænker efter. Han ser paa sin Haand, men Ringen er borte; han ser paa sit Ur, det er Midnat, Klokken er tolv, der mangler nogle Minutter. Kanske slap han for alt, kanske var han frelst alligevel! Men hans Hjærte slaar voldsomt og han skælver. Kanske, kanske kunde Klokken blive tolv, uden at der hændte noget? Han tager Uret i Haanden, og hans Haand ryster; han tæller Minutterne ... Sekunderne ...

Saa falder Uret paa Gulvet, og han springer op af Sengen. Det raaber! hvisker han og ser ud af Vinduet med opspilede Øjne. Hurtigt trækker han nogle Klæder paa, aabner Dørene og springer ud paa Gaden. Han ser sig om, ingen iagttager ham. Saa sætter han afsted i Sprang ned mod Havnen, hans hvide Vesteryg lyser hele Tiden; han naar Bryggerne, følger Vejen helt ud til den yderste Kaj og hopper med en Gang i Havet.

Nogle Bobler stiger op.

XXIII

I April Maaned nu iaar, en sen Nat, gik Dagny og Martha sammen nedad Byen; de kom fra Selskab og skulde hjem. Det var mørkt, og der var hist og her Is i Gaderne, derfor gik de ganske langsomt.

„Jeg gaar," sagde Dagny, „og tænker paa alt det, som blev talt om Nagel iaften. Der var meget, som var nyt for mig."

„Jeg hørte det ikke," svared Martha, „jeg gik ud."

„Men en Ting vidste de ikke," fortsatte Dagny; „Nagel sagde til mig allerede ifjor Sommer, at Minutten vilde komme til at ende galt. Jeg forstaar ikke, hvorledes han alt havde set det da. Han sagde det længe, længe før du fortalte mig, hvad Minutten havde gjort mod dig."

„Gjorde han det?"

„Ja."

De vare komne ind paa Præstegaardsvejen, Skogen laa mørk og stille omkring dem, der var intet andet, som hørtes, end Lyden af deres Skridt paa den haarde Vej.

Efter en lang Stilhed sagde Dagny igen:

„Her plejed han at gaa altid."

„Hvem?" svared Martha. „Det er glat, vil du ikke tage min Arm?"

„Jo, men tag du heller min."

Og de gik tause videre, Arm i Arm, tæt trykte op til hinanden.